

545171090

101 KØBENHAVNS
KOMMUNES
BIBLIOTEKER

99.4 Wolf, Lucie Wo

RHB

KJØBENHAVNS
RAADHUS
BIBLIOTHEK

EXLI * BRIS

SKUESPILLERINDEN
FRU LUCIE WOLFS
LIVSERINDRINGER

SKUESPILLERINDEN
FRU LUCIE WOLFS
LIVSERINDRINGER

MED PORTRÆTER

SAMT

TEGNINGER AF OLAF GULBRANSON

TREDIE OPLAG.

ALB. CAMMERMEYERS FORLAG.

99.4

Wo

KRISTIANIA 1898.

Kristiania Bogtrykkeri (Aktieselskab).

LUCIE WOLFS FORÆLDRE.

Jeg er født i Bergen 25de mai 1833. Mine forældre var SVEND JOHANNESSEN, og JOHANNE ANDREA JOHANNESSEN, Fader var fra Voss, født paa gaarden Hovda; moder var fra Nordland, født i Brønøund. Begge kom de som ganske unge til Bergen, hvor fader blev bud i Bergens sparebank, hvilken post han indehavde i mer end 50 aar; dertil var han forstander for møbelmagasinet, hvis udsalg var i den gamle bankbygning.

MIT BARNDOMSHJEM,

den gamle bank, var et stort hus, 9 store værelser. Udenfor vore vinduer strakte sig den store borggaard med grønne græsplæner, og træer af taks, rogn og hæg, som fader selv

havde plantet, stod langs muren paa begge sider af porten. Huset laa lige ved Korskirken, saa vi hørte altid klokkeklangen og orglet derfra om søndagene.

Ja, her var altsaa tumlepladsen for alle mine første barndomsglæder. Det er tarvelige, men lykkelige forholde, jeg fører mine læsere ind i, og jeg vil forsøge at fortælle, saa godt jeg kan.

Jeg har saa ofte af mine mange venner været mindet om og opfordret til, at jeg absolut burde og skulde nedskrive mit levnetsløb, min fornøielige barndomstid med alle dets rige minder, samt mit ungdomsliv og min straalende kunstnerbane. Jeg har ogsaa havt lyst dertil, men da JOHANNES BRUN døde, og jeg ud af mit fulde hjerte skrev et digt om hans og mit kunstnerliv, blev jeg blodig harcelleret i et vittighedsblad og tabte modet.

Nu vil jeg imidlertid efter bedste evne forsøge.

Det vil være mig en forfriskelse paany at gennemleve min uforglemmelige barndom med faders lyse, elskede ansigt tydelig for mig, og hans milde, kjærlige ord, som tidlig lærte mig at tro og elske Gud; og det er vist og sandt, at under alle mine sorger i mit senere liv — da jeg mistede mange af mine kjære og den tungeste af alle, da jeg mistede min mand — da var det faders gamle salmer, som omsider gav mig trøst og fred.

Naar jeg ofte i min barndom blev utaalmodig, fordi han gav mig saa mange at lære, saa sagde han: «Nu skal du faa 2 skilling for hver salme, du lærer, det, ved jeg da, er god betaling.» Dette havde den virkning, at jeg, som havde umaadelig let for at lære udenad, i en fart lærte en saadan masse, at fader sagde: «Stop! nu slaar vi betalingen ned, dette staar jeg ikke i, herefter faar du bare 1 skilling salmen.»

Men desuagtet blev dette for mig en lønnende forretning. «Du burde lære dem for ingenting, kjære barn,» sagde fader; «thi du vil engang i dit liv, naar sorgerne kommer, velsigne

mig, fordi jeg lærte dig at søge trøst, der hvor den alene findes.»

Ja, han havde ret, jeg har virkelig følt og sandet hans ord.

Mit hjem var yderst tarveligt, da vi var 8 børn og faders løn som bankbud var liden; dog gjorde min moders flid og energi det saaledes, at vi havde vort udkomme, men med den største sparsommelighed. I vort hjem var der kun tale om arbeide, om at væve, spinde, bage brød, vaske klæder og alt saadant, som jeg syntes var noget kjedeligt kram. Min fader var en livsglad natur, og høit begavet var han; blandt andet skrev han vakre digte — som oftest paa landsmaal. Han var ogsaa i den grad musikalsk, at han, uden at kjende en node, spillede orgel, violin og klaver, og han havde en smuk sangstemme. Denne gave at kunne synge og spille uden at kjende en node — hvilket jeg gjør den dag idag — har jeg sandsynligvis taget i arv efter fader, da jeg — med tugt at melde — har sunget mange store og vanskelige operapartier uden at have ide om hverken noder eller pauser.

Fader var af et dybt, poetisk gemyt. Naar vi gik sammen haand i haand i mark og skog, saa talte han til fuglene, til træer og blomster og sagde til mig: «Du kan tro, de forstaar, hvad jeg siger.» «Kom her!» sagde han engang, «her borte skal du faa se en bjørk, som staar brud. Hun sprang ud igaar, og der sad da to maaltroster og sang den deiligste bryllupssang; aa nei! aa nei! hvor det var vakkert! jeg maatte synge med, enten jeg vilde eller ei.» Han levede i og med naturen; han var jo ogsaa født paa Voss, paa et rent paradisisk skjønt sted.

Hans forældre var meget fattige, og fader sagde, da han engang talte om sit skønne fødested: «Aa ja, vi fik nok ofte lidet mad, men min moder sang saa vakkert for os, for at vi skulde glemme, at vi var sultne, og saa blev jeg mæt alligevel ved at se paa og leve i denne vidunderlige natur.»

Han kom som ung gut til Bergen, og jeg kan huske, at

han altid talte med vemod om, at han aldrig senere havde kunnet reise hjem. Men en sommer da WOLF, WIEHE og BUCHER skulde fra Bergen til Voss, tog de fader med, og WOLF fortalte, at han i sit hele liv aldrig havde været tilstede med noget, som i den grad havde grebet dem alle. Da de kom til Vossevangen, var det sent paa kvelden; klokken var 11; de var meget trætte og vilde gjerne til ro; men fader var ikke til at styre, han vilde og skulde op til «Hovda» og se det hus, hvori han fødtes.

Veien var lang, brat og meget besværlig, men gamle fader var den flinkeste fodgjænger af dem alle; han ilede afsted, og da de endelig naaede meget langt op, udbrod han, idet han pegte fremover: «Se, se, der er huset!» Og de fik øie paa et lidet fæhus, som syntes at være ubeboet, med et slags vindu, i hvis ruder der var stukket hødaatter; rent et faldefærdigt skur. De havde da stort besvær, trætte som de var, med at følge fader, der sprang som en ung gut, og da han naaede døren til skuret, blottede han sit hoved, faldt paa knæ og udbrod, medens taarerne randt ham nedad kinderne: «Ak! vær velsignet, du mit barndomshjem! tak, tak, Herre min Gud, at du gav mig denne glæde.»

De var alle dybt grebne, og der taltes i lang tid ikke et ord. De havde stort stræv med at faa fader med til Vangen igjen; han tiggede og bad om at faa være der oppe hele den lyse, herlige sommernat og paastod, at han ikke følte mindste træthed.

Ja, naar jeg tænker paa, hvor jeg tilbød fader! Den hele dag, naar han vandrede ude i byen i bankens erender, gik jeg bare og glædede mig til om aftenen, naar han ved 8-tiden skulde komme hjem; jeg vidste, at da var vi to saa lykkelige. Vi gik da op paa bagsalen; der tog saa fader sin violin. Han spillede mest bondeslaatter, og til disse melodier lavede jeg saa en slags dans, som egentlig bestod i vilde spring og hop; ofte lod jeg under disse gymnastiske øvelser,

hvor jeg ligesaa ofte stod paa hænderne som paa fødderne, mine skjorter glide paa gulvet og fortsatte saa min dans — med permission at sige — i mine underbukser. Denne dans maa have været fornøielig, for fader slap ofte violinen, da han ikke kunde spille for latter, og han udbrød engang:

«Ak, barnet mit, hvor godt det er at faa være sammen med dig efter dagens strid og møie, og saa faa sig en saa hjertelig latter. Gud velsigne dig for det.» Naar vi saa begge to var trætte af legen, tog han mig paa sit fang, jeg slog armene om hans hals, og saa sang vi sammen den gamle salme, som staar i GULDBERGS salmebog:

«Den lyse dag forgangen er
og natten den hænger os paa,
O, Jesu Krist, vor Herre kjær,
du altid hos os maa blive.
Glæde os Gud i himmerig.»

Min kærlighed til fader var næsten en fabel for byen. Jeg var allerede en stor pige, 9—10 aar, tror jeg, da jeg, naar ikke fader var kommet hjem om aftenen paa den tid, jeg ventede ham, var rent fortvilet; jeg gik da ind i vort vedskjul, for at ingen skulde se mig; der faldt jeg paa knæ og bad saa inderlig til Gud, at fader nu maatte komme, da min angst for ham var nær ved at kvæle mig. Jeg kan huske, at jeg en aften efter bønnen sprang grædende ud paa gaden, hvor jeg da traf en gammel veninde af mig, KAREN brødkone, og spurgte hende: «Har I seet fader!» «Nei,» svarede hun, «men hvorfor er du saa bange for ham? drikker han sig fuld da?» Dette spørgsmaal krænkede mig saa dybt, at jeg gik fra hende uden at svare, og hun tabte mig stedse som kunde.

Ja, disse angstanfald for fader forefaldt desværre meget ofte, som f. eks. en gang, da han var meget syg. Aa, hvor jeg da bad og tiggede Gud om hans liv, jeg følte saa sikkert, at jeg maatte dø, om jeg skulde miste ham, at alt solskin

og al min livsglæde vilde begraves med ham. Særskilt husker jeg en forfærdelig stormnat — det var midt paa vinteren —, da moder og jeg vaagede over ham, og han sagde: «Ak, jeg kan nok ikke puste mer, det var vist godt, om jeg kunde blive aareladt.» Moder og jeg var ene med ham, da pigen og hele huset sov; alle var jo udvaagede, og saa sprang jeg ud alene i den mørke nat for at faa fat paa doktoren, som boede langt borte — ude ved toldboden. Det værste var, at jeg maatte forbi kirkegaarden; og idet jeg sprang forbi, skreg og raabte jeg mit «Fadervor»; men desuagtet syntes jeg, at jeg saa hvide skikkelser, som kom vinkende imod mig. Jeg kom omsider til lægen, men gik længe og famlede efter døren oppe paa en lang, bælgmørk gang uden at finde den. Jeg kastede mig da hulkende af fortvilelse paa gulvet. Doktor HEITMANN maa have hørt min graad, thi han kom ud med lys, saa mig ligge grædende paa gulvet, reiste mig op og talte kjærlig til mig: «Nei, stakkels barn, er det dig, som jeg saa længe har hørt pusle omkring herude? Aa, hvor du skjælver, kom ind med og varm dig.» Men jeg græd og bad: «Ak, kom, kom og følg mig straks, fader dør, De maa frelse ham.» «Ja, ja,» sagde han, «vent bare til jeg faar tøiet paa mig.» Han var da snart i klæderne, tog mig kjærlig i haanden og sagde, idet vi gik ned af trapperne: «Græd ikke, kjære barn, Gud vil bevare din fader for din store kjærligheds skyld.» Ak, hvor trøstet og glad jeg blev! Og han fik ret. Fader blev aareladt og kom sig fra den tid.

Uagtet vore kaar var ringe, eiede vi dog baade et orgel og et klaver. Dette kjøbte far til moders store misnøie; men han fik det for 2 daler paa en auktion. Det var paa dette, jeg lærte mig at spille «vildt», som det kaldes. Alle mine søskende sang vakkert; min ældste broder spillede orgel aldeles nydelig — ogsaa uden at kjende en note.

Hans søndagsfornøielse var ofte under gudstjenesten at gaa ind i Korskirken, hvor han da af organisten fik lov at

spille til salmerne. Mange af menigheden lagde mærke til min broders beaandede spil og frydede sig derover.

Under vort daglige stræv blev der som oftest sunget; i den anledning bemærkede engang en af bankens bogholdere til fader: «Ja, det er jo ingen sag at sidde i sparebanken, vi har jo ofte den deiligste koncert.» Mine søskende sang allesammen til mit akkompagnement, og sammen sang vi da alle de gamle, kjære, kjendte melodier. En af mine søskende var en ren virtuos, hun komponerede og spillede aldeles fortræffeligt. OLE BULL hørte hende engang og spurgte, hos hvem hun havde lært og blev aldeles forbauset over at høre, at hun komponerede og spillede uden at kjende noder. Han sagde, at hun var et stort talent, og at hun burde faa udanne sig; men dertil strakte mine forældres midler ikke.

Ofte naar søster ANNE og jeg sad med vor spinderok ude paa gaardspladsen, hvor der var grønt og yndigt med gamle træer foran os, og vi havde fader siddende med sin pibe under en snehvid hæg, som han selv havde plantet, kunde han sige: «Syng nu, smaapiger, saa kan jeg faa drømme om Voss og om, naar moder sang for os.» Jeg sang første og min søster anden stemme med akkompagnement af rokken. Jeg kan huske en sollys dag i mai, vi sang saa frydefuldt, at bogholder WALLACE længe stod og hørte paa os; han kunde ikke gaa paa kontoret, sagde han — saalænge to vakre smaatøser sang saa skjønt. «Ja, er det ikke vakkert at høre paa?» udbrød fader, «og ikke behøver vi at betale for koncerten heller.» Forresten var det en skrækkelig plage for mig, da jeg afskyede at spinde og mangan gang gav rokken et spark, saa moder, som sad i sin vævestol, truede ud af vinduet til mig.

Det var bomuld, vi spandt; det gik temmelig let og hurtigt, da garnet skulde være tykt spundet. Moder vævede de i den tid meget efterspurgte Livorno-skjørter; hun havde en rivende afsætning paa dem og fik 2 daler stykket. Naar

de kom fra moders væv, tog fader dem paa en slags høi maskine, han selv havde konstrueret, fæstede dem stramt paa maskinen med jernkroge, hvorpaa han begyndte at karre dem, til de blev fine og bløde som svanedun.

Moder havde to vævekoner, som stadig spandt bomuld; disse fik 8 skilling marken; i den anledning sagde jeg til moder, at det var lumpent af hende, at ikke jeg ogsaa fik min betaling, da jeg spandt ligesaa godt som de og dertil spandt raskere. Hun gik da ind paa at give mig 3 skilling marken; dette fandt jeg var en saa elendig betaling, at jeg hævnede mig ved at give rokken et dygtigt spark. Herover skjændte moder naturligvis meget og sagde: «Fy, skamme dig, er du ikke fornøiet med betalingen? Regner du hus og mad og klæder for ingenting du, kanske?»

Men jeg fandt det nu simpelt alligevel, og tænkte i mit stille sind: «Aa ja, du skal saamen faa spind derefter.» Moder var som sagt enestaaende i sin flid og arbeidsomhed; saa mange som vi var derhjemme, fandtes der ikke i vort hus en traad af gangklæder eller linned, som ikke moder selv havde vævet; dertil solgte hun en masse lærred, bommesi og kulørte hovedtørklæder, hvortil hun selv farvede garnet. Hun fik af «Det nyttige selskab» i Bergen tre gange præmie for husflid. Men hun gik saa alt formeget op i sit slid og stræv; dette fandt baade fader og jeg, og jeg kunde anstrenge mig tildøde, før jeg kunde opnaa at faa et smil af hende, og hændte det engang, at jeg fik hende til at le, saa blev hun forarget baade paa mig og sig selv og udbrød: «Gaa din vei, dit spektakel, jeg har ikke tid til at høre paa dit tøv; gaa til din fader, han er en ligesaa stor nar som du, han kan du holde komers med, for I er to alen af et stykke.»

Moders tanke gik altid i alenmaal, da hun jo daglig brugte at maale lærred.

Jeg husker en aften, fader kom træt hjem, og vi to satte os paa et bræt, som stak ud bag væven, — moder sad som

altid og vævede. Fader bad mig om at fortælle ham noget fornøieligt, som han kunde faa le af, noget han vidste, jeg altid havde paa lager; og da han saa skoggerlo, stak moder hovedet frem fra væven og sagde: «Nei, at du kan sidde og le af alt hendes tøv; hun har i hele dag ikke villet spinde, du skulde heller tage og give hende ris.» «Aa neimen om jeg gjør,» sagde fader, «det kan du selv besørge. Kom bare herhen bag væven, saa skal du faa baade se og høre, hvor fornøielig hun er.» Hvorpaa jeg hørte moder mumle noget om «nathue», idet hun vævede videre.

Jeg var saa lykkelig i faders selskab; han forstod alle mine fantasier og morede sig over mine indfald. Jeg havde altid en trang til at agere og maatte have publikum og bifald; men fader var den, som jeg allerbedst kunde faa med mig. Naar jeg digtede om huldren og bjergtroldet, som lokkede smaapiger ind i fjeldet med sang og spil, da agerede jeg baade trold og hulder, lokkede og sang efter dem, fremstillede smaapigernes angst og fortvilelse, naar fjeldet lukkede sig efter dem, og deres moders graad og klage, naar hun forgjæves kaldte paa dem. «Ja, ja, ja, barn,» sagde fader, «der er noget underligt i dig, det kan jeg jo skjønne; men noget godt er det, det er vist, og Gud vil nok vise dig veien, du skal gaa. Væven og rokken bliver nok ikke dine kamerater; du har nok faaet gaver, som skal bruges paa anden maade, kan jeg tænke. Jeg tror nu, at Gud har tænkt, at du skal være til glæde og opmuntring for mennesker, som sørger og er bedrøvet; han sender ofte saadanne livsglade sjæle som dig til at styrke og opmuntre dem, og det er stort at kunne lindre sorg og bedrøvelse. Du minder mig saa om min kjæreste søster, ANNA DOLVE. Aa, hvor jeg elskede hende og hendes sang og eventyr, — du ligner hende med dine lange, sorte fletter.»

Ja, denne søster var nok for fader, hvad han var for mig. Han var saa glad i hendes svære, sorte haar; og jeg

mindes saa levende, at en slægting af os, kusine SIGRID, en dag kom ind til fader med en tine i haanden. Hun lukkede tinen op og tog ud en lang, sort, deilig haarflette og sagde, at ANNA DOLVE var syg til døden, og hun havde bedt SIGRID om at klippe fletten af hende og bringe den til broder SVEND med hilsen, at hun nu snart gik hjem til sin Gud.

Fader græd som et barn, kyssede fletten og gemte den som en helligdom.

Ja, mine minder om fader er saa mange, at jeg kunde fylde mange bøger med fortællinger om ham og dog aldrig blive færdig; thi hver dag i mit barndomshjem efterlader et eller andet lyst minde om ham.

Ak, hvor godt jeg husker den sidste gang, jeg saa ham, — da sad han blind, men alligevel glad som et barn; han sagde, at Gud nu gav ham syner, som han aldrig havde havt, da han var seende. Da jeg kom og saa ham sidde saa hjælpeløs, aa min Gud, for en smerte jeg da følte; og da jeg talte til ham, brast han i graad og sagde: «Ja, ja, der er du, mit elskede barn, ak! jeg kan ikke se dig; men jeg hører jo din vakre stemme; den lyder for mit øre som en af vore kjære, gamle sange. Kom her tæt hen til mig og knæl ned, saa jeg for sidste gang kan give dig min velsignelse. Og saa skal vi, om vi nu skilles en stund, glæde os til vort gjensyn i himmerig.»

Ja, fader var en barnesjæl i aand og sandhed. Dette sagde ogsaa pastor DANIELS, da han talte ved hans baare:

«Denne blinde, elskelige barneolding, i hvis mund der aldrig fandtes svig, er nu gaaet jublende glad ind til sin Gud.»

En gammel mand, den eneste, der levende har mindet mig om fader, var WOLFS ældste broder EMIL, prest i Herslev, en mils vei udenfor Roskilde. Han og hans hustru blev pleieforældre til min ældste datter AUGUSTA, som kom til dem kort efter WOLFS død og blev der, indtil hun blev gift med justitsraad og inspektør for kommunens hospitaler i Kjøben-

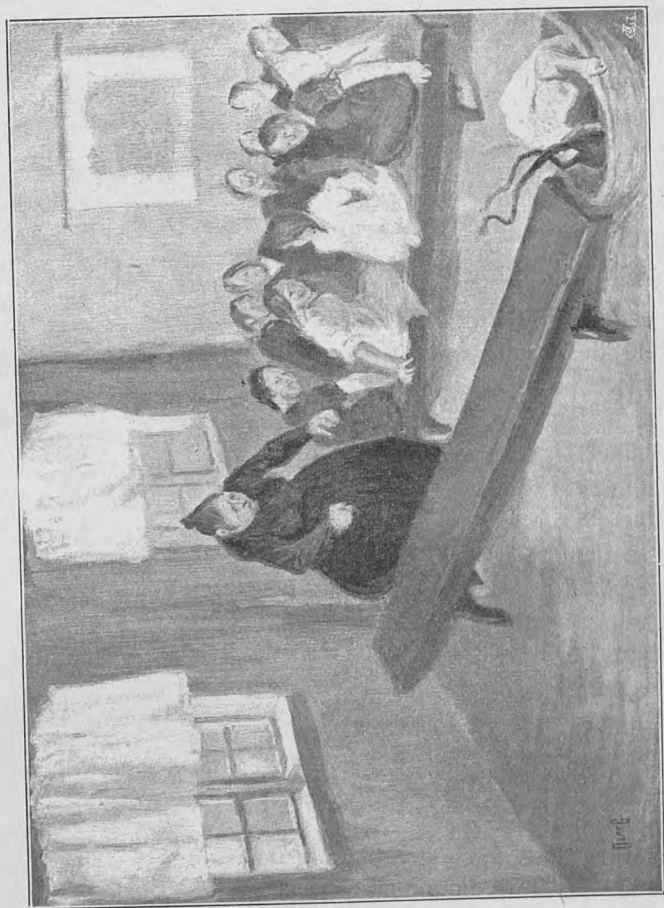
havn, WALDEMAR GREDSTED. Pastor WOLF var, i modsætning til fader, i sine yngre dage af en meget irriteret karakter, saa han ved den mindste bagatel kunde blive hidsig; dog dette bekjæmpede han i aarenes løb saa fuldstændig, at, da jeg saa ham som ældre mand, var han blid og from som et barn. Han var en smuk mand med snehvidt haar; dertil havde han den deiligste sangstemme, hvilket forresten hele familien WOLF havde, og deres hjem var samlingsstedet for en stor kreds af musikalske kræfter og vel kjendt af gamle kjøbenhavnere.

Pastor WOLF led i de senere aar af forfærdelige ansigts-smerter og maatte tilslut underkaste sig en operation paa kommunehospitalet. Medens han laa bedøvet, hændte der en ganske merkelig episode; idet professoren nemlig skulde begynde at bruge sin kniv, istemte pludselig pastoren med høj, klar stemme: «Nu kimer det til julefest», hvorpaa professoren og de tilstedeværende doktorer dybt grebne ventede, til han havde sunget verset tilende.

SKOLEDAGENE.

En virkelig sorg voldte jeg min kjære fader, — det var med hensyn til de mange klagemaal, som kom fra alle mine skoler. Jeg siger «alle mine skoler,» for jeg frekventerede — med respekt at melde — 4 saadanne. Mine forældre havde ikke raad til at lade os gaa paa de saakaldte fine skoler. Mine ældre søskende gik paa en aften-skole og lærte til nødtørft det, de burde og skulde. Men min lærdom blev desværre høist mangelfuld, da de madamer, jeg skulde have at gjøre med, igrunden var noget stort rak, som holdt «billige skoler», som det hed, hvor vi igrunden slet intet lærte; og da jeg snart opdagede, at de var næsten ligesaa uvidende og meget dummere end jeg selv, saa blev det ikke til andet end kommers og spektakel. Til den første af dem, madame R., var jeg endog fræk nok til at sige: «Aa, De er-jo saa dum som et fæ; jeg skulde nok lære Dem noget istedetfor De mig, og jeg skal sige til min moder, at hun skal tage de penge igjen, som hun har betalt for mig. De kan ingenting og er ikke spor af fornøielig; nei, jeg gaar til madame A. i Hollændergaden; aa, du levende spænd i væggen for en moro de har der. Der synger madamen i frikvarteret, medens smaapigerne danser, og der

LUCIE spolerer den karrede uld for skolemadamen.

betaler de mindre end her.» Denne dristige tale havde den virkning, at madamen skrev et brev til fader, hvori hun erklærede, at mage til uartig tøs havde hun aldrig haft i sin skole, og at hun, om jeg ikke fik ris hjemme, selv vilde paa tage sig dette arbeide, hvis jeg flere gange var saa opsternasig.

Hun vogtede sig vel for at sige, at jeg ikke maatte komme paa skolen igjen. Aa nei, hun taalte nok ikke at miste nogen, da hun ikke havde synderlig sterk søgning. Hun hed, som sagt, madame R. og boede i et mørkt, uhyggeligt smug, Apotekersmuget kaldet, hvor aldrig en solstraale trængte ind. Det var en fed, indolent, lad, rødkindet kone med et læspende, fedtet dansk sprog og høi top med sorte hængekrøller; hun rørte sig næsten aldrig fra den store lænestol, hvori hun sad. Hun underviste os i syning og strikning; den boglige lærdom var overladt hendes moder, et afskum af en gammel kjærring, der kneb mine øren blodigrøde, naar jeg stod hos hende og som sedvanlig ikke kunde mine lekser. Hun var grusom og hjerteløs, og jeg var saa uheldig altid at staa paa kant med hende. Et talende bevis paa hendes onde hjertelag kan jeg aldrig forglemme. Hun sagde nemlig en dag: «Ja, smaapiger, imorgen er det min datters geburtsdag, og I burde jo alle huske paa, hvor hun stræver med, at I skal faa lære noget; og det vil jeg love jer, at enhver af eder, som kommer med en liden present til hende, skal af mig faa en kage og et glas mjød, og saa skal I faa et langt frikvarter til at «spille jer i» ude paa pladsen.» Da jeg kom hjem, bad jeg moder om en ort til at kjøbe noget til madame R. for, da det dagen efter var hendes geburtsdag, og alle, som gav hende present, skulde blive trakteret, havde madame K., hendes moder, sagt. Moder svarede: «Nei, jeg har nok andet at bruge mine orter til end til saadant tøv, og det var stygt af madamen at friste børnene til at tigge om penge

dertil, og faar du intet traktement, saa kan du godt leve foruden.» Med den besked og orteløs gik jeg da paa skolen.

Da jeg kom ind i stuen, faldt straks mine øine paa et bord, som var dækket med kager og mjød, og der sad 4 smaapiger og gjorde sig tilgode. En efter en kom børnene; de fleste havde en liden ting med, som f. eks. en flaske lugtende vand, en æske røgelsetopper og én endog en rose i en fin potte. Alle disse lykkelige blev da, naar de havde overrakt madamen sine gaver og gratuleret hende, placeret ved bordet. Men jeg, min arme synder, som ogsaa neiede og gratulerede, samt [en 3—4 andre smaapiger havde intet at give hende, og begge madamerne — baade moder og datter — var grusomme nok til at lade os staa med blødende hjerter og se paa, hvordan de andre blev trakteret. Jeg svor i mit hjerte, at jeg skulde hevne mig paa uhyret, madame K.; dette gjorde jeg ogsaa paa følgende maade: Naar vi var ude i frikvarteret, pleiede altid madame K. at sidde og «duse» ved sin spinderok; der stod da ved siden af rokken en stor kurv, fyldt med karret uld, hvoraf hun spandt. Da vi nu kom ud i gaarden, fandt jeg en stor, sort fuglevinge, jeg tror, det var af en tiur; jeg keg ind ad døren, og da jeg hørte madame K. snorke, — formodentlig var hun paa en liden snur af mjøden, — tog jeg mine støvler af og krøb som en kat op paa et langt skolebord, som hun sad med ryggen imod, stak med en stor knappenaal fuglevingen fast midt oppe i hendes høie tyllskappe, sprang saa lige forsigtig ned, tog støvlerne i haanden, gik ud til smaapigerne og bad dem komme og se. Det var et rasende fornøieligt syn; hun saa ud som en tamburmajor med den sorte vinge midt i toppen og det gamle, arrige ansigt sovende derunder.

Der blev jo en skraldende latter, hvoraf hun vaagnede, paa samme tid som madame R. kom ind i stuen.

«Fy skamme jer allesammen,» sagde hun; «men det er naturligvis LUCIE, som er mester for det hele,» og dette blev

da ogsaa bekræftet af alle børnene. Madame K. blev nu aldeles rasende og sagde, at jeg skulde sidde igjen. «Kom herhen, din intrikate tøs,» sagde hun, «tag dit strikketøi og sæt dig alene paa denne tomme bænk, for at du kan sidde tilskamme for hele skolen, som da kan faa se, for et skarn du er.» Jeg gjorde ydmygt, som hun befalede mig, men var paa samme tid lumsk nok til at sætte mig paa den yderste ende af den tomme bænk, hvorved jeg da straks vippede midt ned i al den karrede og vel ordnede uld, rullede mig rundt deri for rigtig at spolere det for hende og rendte saa min vei — hjem fra skolen. Moder fik mig ikke derop næste dag; men saa kom der bud efter mig, og jeg maatte gaa. Da jeg kom paa skolen, var baade madame K. og madame R. meget venlige imod mig og nævnte intet om gaarsdagens hærverk; de var vel bange for at miste en af sine elever, kan jeg tro. Da jeg nu merkede, at det var godt og vel, vaagnede min lyst til at gjøre spilopper igjen. Madame R. skulde den dag lære mig at sy hulbogstaver paa en saakaldt merkedug af stramei. Hun syede da stingene for mig og sagde saa paa sit klissede, danske sprog: «Alle tider fra hullet af, alle tider fra hullet af.» Jeg benyttede mig da af, at hun var noget døv, og gjentog, medens jeg syede, hendes ord aldeles med hendes egen stemme og sprog: «Alle tider fra hullet af, alle tider fra hullet af, alle tider fra hullet af» o. s. v. for hvert eneste sting. Der blev først en sagte fnisen af alle ungerne, derpaa en skoggerlatter; men madame K., som hverken var døv eller blind, hun havde baade hørt og forstaaet, hvem jeg abede efter; hun for da frem i raseri og gav mig en ørefik paa hver side, hvorefter jeg rev hendes kappe af og strøg min vei — for aldrig mer at sætte mine fødder paa madame R.s skole.

Jeg fik da lov at begynde hos madame A. i Hollændergaden; men var ikke heldig der heller. Der gik nemlig de fleste af mine veninder, som boede i nærheden af os, og som

LUCIE staar i skammekrogen og stjæler spegekjød.

jeg daglig var vant til at boltre mig ganske lystig med; alle disse holdt af mig; jeg kommanderede dem alle af hjertens lyst, da de intetsomhelst kunde sætte igang af kommers, uden at jeg baade maatte opfinde og udføre det. Madame A. paa stod, at jeg vendte op og ned paa hendes skole, da børnene var blevet rent gale, efterat jeg var kommet der; især var det en dag, da jeg og et par smaa piger skulde sidde efter «med mad», som det hed, paa grund af Bergens øsregn, og jeg havde været saa uheldig at faa se, at KAJA F. havde fiskepudding paa sit smørebrød, medens jeg kun havde gammelost. Jeg kunde da ikke styre min lyst til at bytte lidt af min gammelost med hendes fiskepudding — noget lækkeri, vi aldrig fik smage hjemme — og spiste mit rov med den største appetit. KAJA F. skreg og hylede, da hun opdagede dette, og jeg hørte madame A. sige til sin mand: «Nei, LUCIE JOHANNESSEN er aldeles umulig; du kan tænke dig, at da jeg kom ud i gaarden for at faa børnene ind fra frikvarteret, saa var der ikke tale om at faa dem til at lystre; LUCIE holdt danseskole for dem, hun stod høit oppe paa en tønne med en stok i haanden og dirigerede ungerne, syngende og skrigende, og der var ikke ørens lyd at faa for mig. Da jeg saa endelig fik drevet dem ind, saa kom KAJA F. grædende hen og sagde, at LUCIE havde spist op alt det gode, hun havde havt paa sit smørebrød, og istedet lagt sin gammelost paa, som KAJA ikke kunde spise; hun vilde nu springe hjem i øsregnet for at faa sig ordentlig mad.»

En dag var jeg saa uheldig at rive ned en snor med renvasket tøj, som blev aldeles tilsølet i den vaade og smudsige gaardsplads. Jeg skulde nemlig have fat i et lagen til at agere spøgelse med; men baade spøgelse og jeg maatte nok for bestandig forlade skolen, da man ikke fandt sig beføiet til at taale mer af den slags forstyrrelser, som jeg daglig udøvede i den korte tid, jeg gik der.

Derpaa kom jeg paa madame B.s skole i Skostrædet;

her blev jeg heller ikke videre vel anseet. Der var især noget, som i høi grad saarede min tidlig udprægede skønhedssans; der var 3 damer, hvoraf den ene var styggere end den anden; dertil var den ældste pukkelrygget, den yngste skjelede og den mellemste var saa mager som et kosteskæft. Jeg var desværre saa uhøflig at sige til «kosteskæftet» en dag, da det blæste en orkanagtig storm: «Ok, jomfru, De maa ikke gaa ud idag, for saa «blaaser» De væk, og hvem skal saa høre os i forklaringen? Jeg saa jo Deres broder imorges nede paa Fisketorvet, han er jo lige saa mager som De, og jeg forsikrer Dem, jeg saa ikke andet af ham end et par bukser, som flagrede for vinden.»

«Fy, for en obsternasig tøs du er, LUCIE», sagde hun. «Du bliver nok ikke her længe, førend du maa sidde i skammekrogen.» Denne krog var et lidet kammer lige udenfor skoledøren; den brugtes som «røgekjødkammers», som de kaldte det, for langs med taget var stokke, hvorpaa der hang pølser, spegekjød, flesk m. m. Hendes spaadom gik desværre snart i opfyldelse; thi jeg var doven med mine lekser, da saadant nemlig kjedede mig forfærdelig, og umulig med mit haandarbejde, ikke at tale om alle de andre synder, jeg gjorde mig skyldig i.

Og saa maatte jeg da en dag spadserere i skammekrogen. Jeg gik derind from som et lam uden at græde, som jo alle pleiede, naar en saadan tort overgik dem. Den ene sagde til den anden: «Ok tænk, LUCIE graater ikke, naar hun skal i skammekrogen; ja, hun er kjæk og modig!» Jeg havde nu saa mine egne tanker, da jeg vidste, jeg skulde derind, og dette var det, som gav mig styrke til at udholde skammen og holde min graad tilbage. Jeg sværmede nemlig for spegekjød og havde opdaget et laar, som var skaaret lidt af; det havde jeg seet en dag, jeg kigede derind. Nu havde jeg bestandig i min lomme en liden pennekniv, og da døren blev lukket i for næsen paa mig, og jeg dertil hørte en strøm af

ukvemsord atpaa, tog jeg — for at trøste mig — straks fat paa kjødet; det smagte mig aldeles himmelsk, al min sorg var glempt, og jeg ønskede bare, jomfru LAVA vilde lade mig sidde og «skamme mig», til jeg rigtig havde spist mig mæt. Jeg blev ogsaa ganske rigtig siddende der saa længe, til spegeknogen var ganske afklædt. Da hørte jeg nogen komme fra skoledøren; de skulde som sedvanlig høre efter, om indvidet, som sad tilskamme i kammeret, graad og skreg, hvilket de jo gemenligen pleiede. Men nei! en høitidelig stilhed herskede der, ikke en lyd var at høre; døren blev da lukket sagte op, og jomfruen saa mig staa oppe paa et bord og stræve med at faa spegeknogen hængt paa sin plads igjen. Stort tableau! Hele skolen blev kaldt ud for at faa se det smukke syn, at LUCIE blev trukket i lange fletter ned af bordet og udskjeldt for «spegekjødstyv», hvorpaa hun maatte spadserere hjem til moder fra skolen, ledsaget af jomfru LAVA. Resultatet af denne hjemfart var en god portion ris og udvisning af skolen.

Fader var svært bedrøvet over mig, fordi jeg intet lærte. Han var selv flink til at skrive og regne og førte hele regnskabet for møbelmagasinet; han var saaledes øvet i bogholderi, ja havde endog bragt det til at lære sig tysk og engelsk. Stik modsat af, hvad NORDAHL ROLFSEN siger om fader, at han var uvidende, var han nemlig i den grad videbegjærlig, at han tog nattetimerne til hjælp, til moders store misfornøielse; han havde jo strengt arbeide hele dagen og trængte saa vel til nattero, syntes moder. Han tænkte ofte paa selv at lære mig det, som jeg trængte til; men naar vi var sammen om aftenen, var han saa træt og fandt da saadan hvile og fornøielse i mit selskab, at nogen lærdom blev der ikke tale om, naar vi var sammen. Efter de uheldige skolehistorier sagde han en aften til mig: «Ak, kjære LUCIE, hvor det gjør mig ondt, at det gaar saa ilde med din skolegang, og at du lægger dig ud med alle dine foresatte. Du

«Jeg skal gi' dig en snøbold midt i pronomenet.»

maa jo lære noget, barnet mit. Husk paa, at livet ikke bare er kommers og fornøielse.» Hvortil jeg svarede: «Ak, men fader, du kan ikke tænke, hvor dumme og kjedelige de er allesammen; vilde de bare være lidt venlige imod mig og le lidt af alle mine morsomme paafund, som du altid gjør, saa skulde jeg saa gjerne være mer opmærksom og flittig, men jeg forsikrer dig, det er rent umuligt at faa dem med paa noget. Ja tænk! at madame A., da jeg viste hende, hvor flink jeg var til at gaa paa hænderne, sagde, at det var stygt at se en liden pige gaa paa den maade med skjørterne ned og benene op, hun sagde endog, at det var upassende.» «Jaha,» svarede fader, «det havde hun da ret i; saadant kan være fornøieligt herhjemme, men paa en skole gaar det nok ikke an, det er du da stor nok til at begribe. Uagtet du nu har gaaet paa flere skoler, saa kan du jo ingenting.» «Nei, fader, hvor kan du sige, at jeg intet kan?» svarede jeg, «jeg er jo saa flink til at danse; HUSHER siger, at jeg er den bedste, han har.»

Jeg gik nemlig frit paa danseskole hos danselærer HUSHER. En aften fulgte jeg med et par lykkelige veninder, som gik der, for at se paa danseskolen; de bad da HUSHER om, at jeg maatte faa lov at danse med, da de jo længe før de begyndte hos ham, havde lært at danse af LUCIE. Dette fik jeg ogsaa lov til — til min store fryd —, og da det ikke kostede mine forældre noget, fik jeg straks lov af fader til at gaa der. Moder protesterede naturligvis; hun sagde nemlig: «Synes du, der er nogen mening i, at hun gaar paa danseskole, naar hun ikke kan eller vil gaa paa anden skole? Synes du ikke, at hun alt danser ganske artigt med os allesammen?» Men her nyttede ikke nogen protest af moder, og fader satte for én gangs skyld sin vilje igjennem.

HUSHER fandt, at jeg var saa flink til at danse, at jeg blev benyttet til mønster og fordanser for de andre børn; naar nogen var rigtig klodset, raabte han: «LUCIE, kom hid

og dans for dem! og se saa I efter, hvordan hun sætter sine fødder, og hvor vakkert hun holder sit hoved og bærer sin krop. Ok, for nogle klodrianer I er allesammen.» Jeg var lykkelig, da jeg ikke alene fik gaa med de smaa børn paa danseskole, men fik lov — af og til — til at komme med paa de voksnes parti; ogsaa for disse maatte jeg være mønster og blev da altid rost for min gode holdning baade af HUSHER og af alle dem, som gik der.

Fader klagede over, at jeg intet vilde lære. «Herregud, du var jo saa flink,» sagde han, «dengang du i en fart lærte alle PEDER DASS' salmer, det gik jo ogsaa som en dans for dig.» «Ja, det var noget ganske andet,» svarede jeg, «da var du min skolemådame, da var det ingen kunst at være flittig; og om du bare havde siddet i madame R.s stol, saa kan du tro, jeg skulde faaet i med slange; men naar du lader mig gaa hos alle disse grippeniller saa — ja saa, fader, siger jeg, at det ikke nytter; de forstaar mig jo slet ikke og er altid sinte paa mig; derfor faar jeg altid lyst til at «terge» dem».

Fader foreslog da, at jeg skulde begynde at lære at regne og læse grammatik med en fætter af mig, som skulde komme hjem et par gange om ugen, og saa tillige begynde paant i skole hos jomfru MARGRETHE L. Naa ja, jeg gik da ind paa at læse med min fætter, men — — — Det var uheldigt, at vi var saa svært godt kjendte. Han var en godmodig fyr i almindelighed; men nu optraadte han med en myndighed, som straks irriterede mig. Samme fætter havde nemlig ikke været tilstede, da krudtet blev opfundet. Han begyndte med at fortælle mig, at han nu endelig maatte forbarme sig over mig for at faa dunket ialfald noget ind i mit uvidende hoved. Men omforladelse, han gik akkurat den bagvendte vei; jeg slog mig rebelsk, og da han begyndte med substantiv, pronomen og alt dette kjedelige kram, saa var hundrede og ét ude. Jeg sagde: «Aa, hold mund, dit

lange, dumme substantiv! Kom ud i gaarden, saa skal du faa en «snøbal» midt i pronomenet, hvis du ikke herefter vil lade mig være i fred. Fader har lovet mig, at jeg skal faa komme til jomfru L.; hun skal være saa snil og klog, og der skal jeg nok faa lære alt, hvad jeg behøver, kan du tro.»

Nu kom jeg da til jomfru L., hvor jeg efter alle mine skibbrud omsider havnede. Den første dag, jeg var der, forsøgte jeg — for at rekognosere terrænet — en liden spøg for nogle af smaapigerne. Da jomfru L. hørte deres latter, kom hun meget venlig hen og vilde vide, hvad de lo af. Jeg efterabede da en mekanisk figur, som jeg havde seet paa et vokskabinet, nemlig en mand, som for hver gang han bukkede sit hoved, tog en pris tobak op i sin næse; dette gjorde jeg nok svært fornøielig; thi hun brast i en skoggerlatter og sagde: «Ok nei, det er jo FASMER op i dagen; nei, du store MADs, hvor du ligner ham baade i ansigt og manerer.» Hun kaldte paa sin søster: «Kom herind, skal du faa se FASMER, som vil hilse paa dig.» Søsteren lo ogsaa meget af mit efterabelsestalent. «Ja, LUCIE,» sagde hun, «det er nok sandt det, der siges om dig, at du er saa forfærdelig fornøielig.»

Jeg merkede nu straks, fra hvad kant vinden blæste, og jeg syntes, at jeg her endelig var kommen til folk, som satte pris paa mig og forstod, hvad jeg duede til, og at jeg fra nu af havde god bør i mine seil. Jomfru L. var en elskværdig, hjertevarm dame, meget intelligent, ja et overmaade godt hoved. Hun forstod at tage mig paa den rette maade; naar jeg i timen forsøgte paa at gjøre spilopper, saa tog hun mig tilside og hviskede: «Kjære LUCIE, nu skal du være sød og god og ikke forstyrre børnene i timen; naar vi har frikvarter, saa skal du faa agere saa galt, som du har lyst til. Og jeg selv vil være med og more mig; for du er jo virkelig morsom. Du har jo saadant kvikt, godt hoved, og jeg vilde saa gjerne, at du skulde blive flink, forat alle skal holde af dig; et godt hjerte det ved jeg, du har, og jeg vil blive

saa inderlig glad i dig, om du nu vil lære noget og opføre dig saa vel, at jeg ogsaa kan blive stolt af dig.»

Hun sagde dette med bevæget stemme og taarer i øinene. Jeg tog hende om halsen og kyssede hende, og fra den dag havde hun virkelig glæde af mig. Men hvad der var det allerbedste for mig, var, at hun sagde til fader: «Ak, JOHANNESSEN, jeg er saa glad i LUCIE, hun skal nok blive flink nu, skal De se; det gjælder bare at lokke frem alt det gode i hende; thi som jeg nu kjender hende, forstaar jeg, at intet andet end kjærlighed kan faa nogen magt over hende. Hun er et begavet barn, som ikke maa tages paa med grove hænder.» «Ak, Gud ske lov!» udbrød fader, «endelig har da mit stakels barn fundet et menneske, som forstaar hende; hav taalmodighed med hende, snille jomfru L., saa vil hun ikke gjøre Dem skam; hun er saa god af hjertet, min viltre, fornøielige LUCIE.»

Fra nu af var jeg ovenpaa; jeg endte med at blive jomfru L.s erklærede yndling og voldte senere ikke fader mer sorg over min skolegang.

FØRSTE GANG PAA SCENEN.

En dag hændte det, at en kone ved navn madame HERMANSEN, en slags rekvisitkone, der gjorde tjeneste ved et omreisende, dansk skuespillerselskab, kom ind til min moder og bad, om ikke hendes datter LUCIE fik lov at danse med paa theatret i et stykke, som hed «Joakino». Hun havde først spurgt danselærer HUSHER, om han kunde laane hende nogle børn til dansen, hvilket hun ogsaa havde faaet; men han havde tillige sagt til hende, at først og fremst maatte hun faa fat paa LUCIE JOHANNESSEN paa Sparebanken, for der vilde hun faa en, som baade selv kunde danse og kunde lære alle de andre. Dette fremførte da madame HERMANSEN til moder. Men denne samtale førte til et alt andet end gunstigt resultat for mig; thi moder blev forfærdelig vred og fornærmet og spurgte, hvordan hun kunde tillade sig at komme med saadant forslag; at tro, at hendes barn skulde komme ned blandt disse «gudløse mennesker», som hun kaldte dem, som alle skikkelige folk bad sig Gud bevaret for. Madame HERMANSEN fik altsaa afsked paa graat papir. Men jeg, som havde hørt hendes samtale med moder, stod udenfor døren og ventede med bankende hjerte. Da hun kom, sagde jeg: «Aa Gud, aa Gud, lad mig faa lov at

være med-Dem, lad mig faa lov! Jeg maa, jeg vil, jeg skal være med og danse paa thetret. En af mine veninder har været paa komedie og fortalt mig, hvor vidunderlig deilig det var, og enten moder giver mig lov eller ei, saa skal jeg nok tigge fader saa længe, til jeg faar lov; for han er snil, kan De tro, og forstaar mig saa godt og er saa glad i mig.» «Ja, kom bare med straks,» svarede madame HERMANSEN, «saa kan du faa se paa prøven og lære dansen med det samme; de tre andre smaapiger er alt dernede. Din moder skulde skamme sig over at tale saa stygt om saa «pene» folk som disse skuespillere er; og jeg tænker ikke, guds frygten trykker den «sinte» madame JOHANNESSEN, naar hun kan sige sligt.» «Ja, ja, kom bare, dansen skal jeg nok snart have lært, det kan De stole paa,» sagde jeg. Jeg kom da derned. Gode Gud, hvilket indtryk det gjorde paa mig! Da jeg saa en ung dame, som sang og spøgede med en smuk, ung mand, og hørte musik og sang af korister og skuespillere, da — ja da var der noget, som sagde inde i mig: «Ja, her skal du være! dette vil jeg være med paa.» Mit blod bruste, mit hjerte slog voldsomt. Da jeg blev stillet op til dansen, saa forekom det mig, at jeg var i himmerig; jeg havde en følelse, som jeg fløi i luften. Dansen var ganske ligetil og snart lært.

Den smukke, unge mand — thetrets elsker, formoder jeg — tog mig under hagen og sagde: «Du er jo en graciøs lille pige, og du danser nydelig. Hvad heder du?» «LUCIE!» svarede jeg. «Ah! «LUCIE DI LAMMERMOOR», sagde han og gik sin vei. Jeg fik en dragt med mig, som jeg skulde have paa forestillingsdagen. Aldeles svimmel af lykke kom jeg hjem og fik straks fat i fader, sagde ham alt og bad saa inderlig om lov til at være med paa dette. «Ja, men husk paa moder,» sagde han, «tror du, at det kan gaa an uden hendes tilladelse?» Men saa længe tiggede og bad jeg, til han sagde: «Ja, ja, saa faar vi prøve, om det kan gaa, uden at mor faar vide det. Jeg vil saa gjerne unde dig denne

glæde.» Jeg sprang ham om halsen til tak, gik saa ind til en kusine af mig, som jeg fik med paa min intrige paa den maade, at den dag, jeg skulde op paa theatret, skulde hun komme hjem og bede moder, om jeg kunde faa være hos hende om aftenen. Tillige gjemte hun mit kostyme for mig. Da jeg sov sammen med min søster oppe paa kvisten, og moder altid gik tidlig tilsengs — hun sad hver morgen ved sin væv kl. 6 — saa gik det godt; hun fik intet at vide. Men til fader fortalte jeg naturligvis alt — hvilket indtryk det hele havde gjort paa mig og min faste beslutning, at jeg intet i verden vilde gjøre uden dette. Fader blev meget forskrækket over min rasende heftighed og udbrød: «Gud bevare dig for bestandig at leve i saadant kompagni, barnet mit, da fik jeg nok straf, fordi jeg gav dig lov til dette; det er vistnok rent galt, at ikke moder ved om det heller. Ja, du farer nok afsted med mig, som du vil, du LUCIE!» Herefter fandt jeg ikke ro hverken dag eller nat, men laa vaagen i timevis og spekulerede paa, om jeg ikke kunde rømme fra byen med disse folk og deltage i deres henrivende arbeide; men da saa jeg pludselig faders bedrøvede ansigt for mine øine, og jeg følte, at jeg ikke kunde forlade ham. Jeg bad saa inderlig til Gud, at han vilde klare dette for mig; jeg følte mig saa magtesløs. Som oftest græd jeg mig saa isøvn. I drømme sang og talte jeg, saa min søster ofte vækkede mig og spurgte, om jeg var bleven gal. Ja, ja, min skjæbne var afgjort; jeg skulde og maatte være skuespillerinde. Madame HERMANSEN, som jeg traf, sagde, at alle fandt, at jeg havde været saa flink til at danse. Snart igjen skulde de have en liden pige til at danse i et stykke, sagde hun, «og da skal du være saa snil og komme med uden at spørge hverken fader eller moder, og saa skal du faa 12 skilling af mig nu straks og 12 siden, naar du har været med.»

Der behøvedes ikke stor overtalelse af madame HERMANSEN; jeg var nok altfor villig til at gaa med, og de 12 skilling var

yderst velkomne, da min lyst paa kage saa sjelden blev tilfredsstillet. Jeg gik altsaa med ogsaa paa dette, uagtet jeg frygtede for ikke at faa lov af fader den gang, og uden hans samtykke vilde jeg saa nødig; jeg var jo aldrig vant til at skjule noget for ham. Min fristerinde, madame HERMANSEN, kom atter en gang paa gaden hen til mig og sagde: «Ja, LUCIE, nu maa du være med; vi har forsøgt med en anden liden pige, da det er saa vanskeligt for dig; men hun duer ikke; hun er saa klodset og dum. De sagde alle, at jeg maatte faa fat paa LUCIE, for hun havde saa pene fagter og dansede saa nydelig.» Jeg vidste, at jeg maatte have noget saadant i mit væsen, som hun sagde, nemlig «pene fagter», for jeg havde altid en trang til, at alt, hvad jeg foretog mig, maatte være smukt: Min gang, min dans og alle mine manerer maatte være pene; jeg kunde ikke trives ellers. Min tidlig udviklede skjønhedssans pinte mig næsten; jeg kunde ikke taale at nogen talte eller gik stygt eller bevægede sig keitet. Jeg husker, at jeg blev saa gal paa en af mine veninder, at jeg pryglede hende, fordi hun saa ofte saarede min skjønhedssans. Bagefter bad jeg hende pent om forladelse og tilbød hende, at hun gjerne kunde faa prygle mig igjen. «Aa, LUCIE,» sagde hun, «vil du bare være fornøielig, naar vi er sammen, saa kan du gjerne faa lov at prygle mig.» Dette rørte mig saa, at jeg kyssede hende, gav hende en lækker smørkringle, jeg netop havde faaet, og sagde til hende: «Kjære, snille SINE, kan du ikke lære dig til at gaa pent.» Jeg strævede ogsaa længe for at lære hende dette; men det var fast ganske umuligt, — hun var forladt af guder og gratier; dertil havde hun det med at træde sig selv paa tærne, saa her var al min lærdom forgjæves.

Fire gange var jeg med at danse paa theatret i «Joakino»; men saa sagde fader stop; han vilde ikke have paa sin samvittighed, at vi skulde spille bag moders ryg. Jeg maatte da sige til madame HERMANSEN, at jeg ikke fik lov, og en

anden kom i mit sted. Hvor jeg var bedrøvet! Jeg maatte levere min smukke dragt tilbage og græd bitterlig herover. For første gang i mit liv syntes jeg, at fader var uretfærdig imod mig.

En slags trøst fandt jeg i at danse min theaterdans for mine kamerater; paa samme tid kopierede jeg alle dem, jeg havde seet dernede paa «komediehuset», baade gamle og unge, men især scenerne mellem elskerens og elskerinden, som jo havde tiltalt mig allermest. Alle roste de mig, og da flere slog paa, at jeg burde spille for betaling, greb jeg straks ideen. Da der i vort hus var mange store rum, som brugtes til opbevaring af møbler, der var tilsalg, saa havde jeg jo prægtigt lokale.

Som sagt, saa gjort.

Snart fik jeg komedien istand. Først spændte jeg en snor over salen, trak et lagen paa den til fortæppe og satte løvbusker paa siderne som kulisser; det saa virkelig vakkert ud. Jeg satte da, saa godt jeg kunde, en lignende komedie igang, som den, jeg havde seet dernede. Men det var ikke saa let at faa mit personale til at gjøre, som jeg vilde; flere af dem var dumme og aldeles umulige, saa jeg var omtrent alene om at fremstille alle de agerende. Huf, for et slid! men paa samme tid hvilken fryd! Jeg følte mig som en seirende gud, og naar jeg fandt, at jeg spillede rigtig godt, raabte jeg til mit publikum: «Aa, men saa klap da! Kan I ikke forstaa, hvor flink jeg er.» Dette behøvede jeg ikke at sige mer end en gang, for nu klappede de baade i tide og utide, saa jeg tilslut maatte bede dem være rolige og gjøre dem begribelig, at naar der skulde klappes, vilde jeg selv give dem et tegn, som de ikke kunde tage fejl af.

Paa salen, hvor vi spillede, stod der en meget stor saakaldt rendebom; det var en, moder brugte til sine lange garnhespler; inde i den var der bretter, som vi børn fik lov at sidde paa for at more os, naar den brugtes af væverkonerne.

Det var som en slags karusel, som vi dreiedes rundt i. Aa, det var saa uhyre morsomt! - Denne tog jeg nu i brug til mit publikum. Der kunde sidde 6 inde i bommen. Da vi jo ikke havde noget orkester, saa spillede jeg danse paa vort gamle piano, som stod der, og saa skiftede smaapigerne om at sidde i bommen, som da blev dreiet rundt efter takten af min musik. Dette var mellemagtsunderholdning, og den var meget yndet, og der var i almindelighed slagsmaal om at faa sidde i bommen. Af og til haendte det, at en af publikum pludselig begyndte at kaste op, da bommen ofte gjorde en rasende fart, alt efter den takt, jeg spillede i. Der blev da hyl og skrig. En aften blev en af dem saa syg, at hun baade kastede op og fik krampe; hun brølede ganske gefährlich; da løb en af smaapigerne ned i kjøkkenet og bad om vand, hvorved moder fik vide, hvad der var paafærde. Hun kom straks op og tog sig af barnet, som virkelig var sygt, fik hende sendt hjem med en af børnene, hvorpaa hun med glans jog mig og alle ungerne ud og for bestandig stængte mit prægtige theaterlokale samt gav mig en korporlig revselse for mine «skammelige paafund», som hun kaldte mine skønne, herlige kunstpræstationer. Nu var jeg ordentlig «i vind» for at skaffe lokale. Jeg turde ikke bede moder om atter at faa salen, da jeg nok desværre i den senere tid, — ja, alt siden jeg havde været i det virkelige theater — kun daarlig havde opfyldt mine pligter hjemme. Rokken rørte jeg ikke, da jeg nu fandt denne beskæftigelse aldeles under min værdighed, hvilket jeg ogsaa sagde moder, da hun bebreidede mig min dovenskab. Da græd hun, husker jeg, og udbrød: «Ak, mit fortabte lam! Nei, der bliver nok ikke andet end forargelse og sorg med dig; jeg raader ikke mer med dig, kan jeg merke, og fader vil jo ikke tugte dig, saa Gud hjælpe mig for dig, din stygge, dovne, uartige tøs!»

Jeg maa bekjende, at jeg var meget uskikkelig mod min moder. Hun havde et trist sind af naturen, dertil arbeidede

hun saa altfor meget, saa hun næsten bestandig var nervøs og overanstrengt, og jeg bidrog mit til at nedstemme hendes humør. Jeg husker engang, at moder til en forandring var en smule oprømt — efter en stor, fordelagtig leverance af lærred til en af byens kjøbmænd, og fordi jeg — merkværdig nok — havde været meget flittig med noget, som moder paa en venlig maade havde bedt mig om. Gode ord virkede som solskin paa mig, og især da de kom saa sjelden fra moders mund.

Hun roste da min flid og bad mig saa inderlig om ikke mer at bedrøve hende med alle mine komediefagter. Paa denne store mangel af kunstnerisk forstaaelse hos hende blev jeg hende sværet skyldig; men vi sluttede en slags vaabenstilstand, ialfald for en stund. Jeg benyttede denne gode stemning hos hende og fik hende til at fortælle om sin ungdom og den første gang, hun traf fader. Jeg husker saa godt denne søndagsaften. Hun fortalte, at hun kom til Bergen — 16 aar gammel — med en nordlands-jagt. Hun skulde paa sygehuset, da hun havde forstrukket en sene i den høire arm ved altfor strengt arbeide. Den første hun traf, da hun kom iland paa Tyskebyggen, var fader, som stod der og heisede tørfisk fra skuderne. «Han saa da saa venlig paa mig,» sagde hun, «og han var saa vakker, ja med skam at sige var han dig LUCIE, op i dagen. Hans venlige smil gav mig mod til at spørge ham, om han kunde vise mig veien til sygehuset. 'Ja, det kan jeg,' sagde han, slap saa sit arbeide, gik hen til en mand, som stod der — formodentlig opsynsmanden ved arbeidet — og bad ham om lov til at følge mig. Dette fik han da, og saa fulgtes vi ad. Jeg kom aldrig mer hjem til Nordland, for fader, han — ja, nu kan det være nok med den historie.»

Hun blev med engang undselig og vilde ikke gaa videre; men jeg var altfor interesseret for at faa vide besked om faders første og eneste kjærlighed; han havde ofte sagt, at

han ikke havde elsket nogen, før han saa moder: «Ja, hun var vakker, kan du tro,» sagde han, «og saa ung da, bare 16 aar, jeg var 17,» lagde han til, «saa vi var jo børn begge to.» Nu vilde jeg endelig vide af moder, hvad fader sagde, da han første gang talte om kjærlighed til hende. «Aa, du er et nar,» sagde hun, «tror du, jeg nu kan huske det; men det kan jeg sige, at det ikke varede længe, før vi jussom var forlovet da, for — ser du — han var saa snil og saa vakker, saa jeg maatte jo sige ja til det, han bad mig om, uagtet han bare var en arbeider paa fiskebryggen, og jeg ikke havde andet end mine to tomme hænder, hvoraf den ene da var ubrugelig. Han var saa flink og afholdt, din fader, saa han kom snart frem. Han fik en post som opsynsmand paa arbejdsanstalten; jeg arbejdede alt det, jeg orkede, og saa krøb vi frem lidt efter lidt da. Og vi maa jo bare takke Gud; vi har jo ingen nød lidt. Ja, Gud bevare fader for alt, hvad godt vi har.»

Aa, hvor det gjorde indtryk paa mig det, moder fortalte; det var jo saa sjelden, hun viste mig fortrolighed. Hun endte med at klappe mig paa hovedet og bemerke: «Aa, du faar mig til at gjøre mig til nar, din gale unge, du er.» Jeg var saa henrykt, at da fader kom, sprang jeg om halsen paa ham. Han lo og sagde: «Naa, naa, du er saa voldsom, du river mig jo overende, barn. Hvad er det, du nu er saa glad over.» «Jeg ved ikke, fader,» sagde jeg; «men jeg synes alting er saa deiligt; solen skinner saa klart, der ligger snø paa Ulrikken, og moder har været saa venlig imod mig. Tænk, fader, jeg tror, hun holder af mig.» «Ja, kan du tvile paa det da, barnet mit,» sagde han, «det er jo din egen skyld, naar hun ikke er glad i dig, og du prøver nok hendes taalmodighed altfor ofte. Vær snil og føi dig efter hende bare en liden smule og begynd med rokken igjen, saa skal du se, du snart tager hende. Og saa vil hun da bære mere over med dig, naar du slaar dig gal igjen.»

Dette med rokken tiltalte mig nu slet ikke; men for at komme i gunst hos moder var jeg virkelig respektabel en liden stund, hvorved jeg ogsaa for en gangs skyld fik høre en virkelig fornøielig historie af hende, nemlig om en prest i Nordland, som der gik saa mange underlige fortællinger om. Han var nok lidt fordrunken og vidste sommetider ikke rigtig, hvad han sagde. Hun fortalte dette saa morsomt, saa baade fader og jeg skoggerlo. Idet hun efterlignede presten, sagde hun, at han paa prædikestolen en pintsedag havde sagt: «Menighedens forbøn forlanges af en kone udi barnsnød og og tillige for en soldat af 4de regiment, som lider af samme sygdom.» Nei, hvor jeg syntes, det klædte moder godt! Hvor hun var morsom! Og det lod til, at det smigrede hende, at hun kunde faa os til at le saa hjertelig. Vi var meget gode venner for en stund.

Men hvor længe var Adam i Paradiset? Mine theatergriller red mig sterkere end nogensinde, og det varede ikke længe, før moder og jeg var paa kant med hinanden igjen. Mit had til spinderokken tog til for hver dag. Jeg og mit personale gik stadig omkring for at finde et sted til at spille paa og fandt da omsider en stor rullebod hos vor nabo, gamle madame GRIP. Her havde vi et par forestillinger, og da vi tog to skilling billetten, var indtægten ikke saa daarlig. Desværre savnede baade publikum og de agerende den herlige karuselrendebom og frem for alt, klaveret. Jeg fik da omsider den lyse idé at benytte rullen som mellemagtsmusik paa den maade, at man skiftedes om at sidde oppe i den og blev saa trukket frem og tilbage, hvilket var et svært tungt arbeide, da den ogsaa var fyldt med store stene. Men allermest tog det paa mine kræfter, da jeg, istedetfor som før at spille danse paa pianoet, nu maatte synge, medens jeg rullede mit publikum.

En eftermiddag spillede vi da. Jeg havde forelsket mig i JOAKIMA BLESSING'S lakerede sko og bad hende laane mig

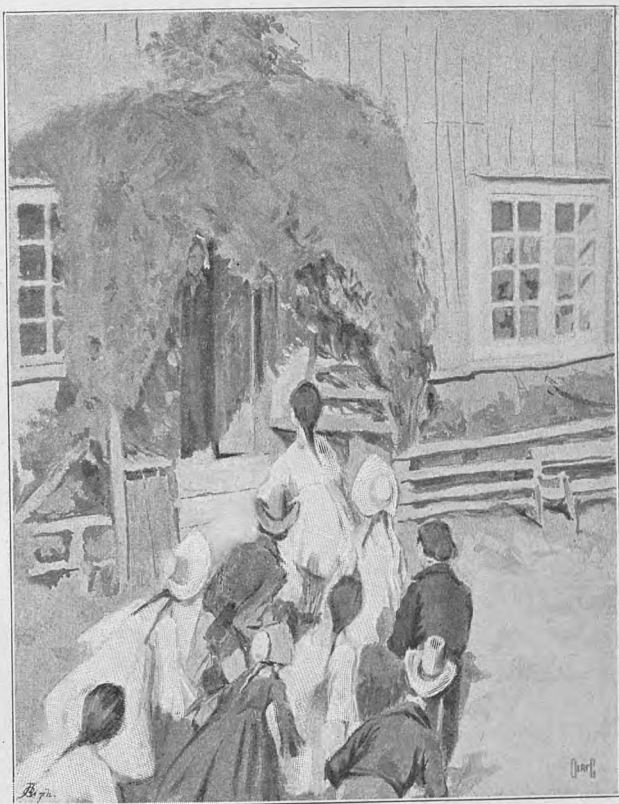
disse til at spille med. Mine store, stygge støvler tog sig ikke ud til mit korte skjørt. Men hun var tver og vilde ikke laane mig dem. Jeg tilbød hende da hendes to skilling igjen, om hun vilde være sød og opfylde min begjæring. Hun gik da ind paa dette, men forlangte tillige, at jeg først skulde rulle hende alene en lang stund, da hun fandt stort behag i denne bevægelse. Dette ærgrede mig svært, men for at faa laane de pene sko, lod jeg hende faa sin vilje. Da jeg nu var sint, tog jeg nok et altfor voldsomt tag i rullen med det uheldige resultat, at min gode KIMA styrtede paa hovedet ned i gulvet, slog sin næse tilblods og løb hjem, skrigende, blødende og paa strømpelæsterne. Jeg vidste jo, hvad dette vilde drage efter sig: Klagemaal, ris og meget andet leit og ubehageligt.

Jeg havde i min lomme 23 skilling, aftenens indtægt, men paa grund af uheldet med KIMA lod jeg komedie være komedie, tog tre af mit personale tilside og sagde, at nu var det ikke at tænke paa at spille mer, men at det var bedst, at vi strøg vor vei. Vi sprang da alle 4 fra rulleboden og fra publikum, som stod og ventede paa fortsættelsen af komedien, købte kager for skillingerne, gik op til en af smaapigerne, som boede skraa over for os og nød i god ro vore kager. Jeg saa da til min store forskrækkelse hele publikum dra ud af rulleboden og storme hen til vinduerne hjemme og skrige ind til moder, som sad ved sin væv, at de vilde have sine penge igjen, for LUCIE havde narret dem og var røndt sin vei, uden at de havde faaet nogen komedie for sine skillinger. Moder vilde naturligvis ikke erstatte dem deres tab.

Jeg fik ovenpaa mit herlige kagamaaltid en meget skarp og usmagelig dessert, som jo desvære ikke hørte til sjeldenhederne for mig; men naar jeg blot fik moro, tog jeg straffen med stoisk ro.

Dagen efter havde jeg ikke ro paa mig for KIMA; vi var jo saa vant til daglig at lege sammen paa deres høie

stentrappe, hvorfra jeg som oftest talte og deklamerede for alle smaapigerne, som sad omkring mig og morede sig. Ofte kom gamle BLESSING selv ud for at høre paa mig og roste mig for mine indfald. Jeg gik da derhen, men unegtelig med lidt hjertebanken, da jeg virkelig fortrød min opførsel mod KIMA, og desuden maatte jeg bringe hende skoene igjen. Skamfuld som en vaad hund med halen mellem benene kom jeg da ind i stuen. KIMA var ikke hjemme; men gamle BLESSING sagde meget alvorlig paa sit gebrokne tysk: «Ack, min liebe LOCIEN, hvad du doch ist ein wilter und galen schmaapige; du schulde have bukser paa, for du er wahrhaftig slettes ingen pige, und min stakkels KIMA hast du jo en næsestyver gegeben, so hun er ganske meget hoven. Ock hun ist nicht so glad i dig, som hun haver voren. Fy, du musste dock schämme dich.» Jeg bad ham ikke være vred paa mig og lovede aldrig mer at snyde KIMAS næse paa saadan maade. «Ack ja, barn,» sagde han, «du er dock god af hjertet, aber so wilter, so wilter, so man næsten kunde være bange for dig.» Under vor samtale kom KIMA ind i stuen; hun saa lidt syrligt til mig; men da jeg sprang hen og tog hende om halsen og bad hende om forladelse, saa var alt glemmt, og jeg fik fremdeles friplads paa deres høie trappe. Men ogsaa herfra blev jeg fordrevet. En gut ved navn FRANTZ WERNES fandt paa at forstyrre legen for os, ved at han og et par venner bestandig indfandt sig og generede med sine raab og skrig, som bestod i, at de kaldte mig «skuespiller-LUCIE» og bad mig komme ned af trappen, saa skulde de klappe til mig, saa jeg skulde blive varm om ørene deraf, og mange andre ukvemsord, som tirrede mig op til fuldstændigt raseri, hvorved jeg fór ned af trappen og ordentlig gennempryglede ophavsmanden, FRANTZ WERNES. Denne larmen og skrigen vilde gamle BLESSING ikke taale, og vi maatte fortrække. Jeg hadede FRANTZ WERNES, der paa alle mulige maader forsøgte at hevne de prygl, jeg havde givet ham, og

LUCIE hører til sin store forskrækkelse hele publikum skringe ind til hendes moder, at de vil have sine penge igjen.

jeg fik først fred, da en ven sagde til ham, at hvis han oftere vilde udskjelde og efterabe LUCIE, som han likte svært godt, saa skulde han rundjule ham saa følelig, at han nok skulde lade mig faa være i ro for fremtiden.

Denne guts venskab vandt jeg paa følgende maade: moder havde en gammel møllerkone, som hed MILDRED; jeg ser hende saa tydelig: en liden, bitte kone med sort hue og rød trøie. Hun gik og hentede mel til moders hjemmebagning. Det var en lang vei til «Møllendal», som det hed, hvorfra hun bar en noksaa tung sæk paa sin gamle ryg. En dag, da jeg og flere stod i en munter leg, ser jeg MILDRED komme med sækken paa ryggen; hun saa saa træt ud, det forekom mig, at hun vaklede; jeg sprang da fra legen og bort til hende, tog sækken og lagde den paa min egen ryg og bad hende saa at følge med. «Aa, du snille barn,» sagde hun, «som har hjerte for en gammel, ussel stakkar. Ja, du er altid saa glad du, LUCIE, det er derfor du er saa godhjertet. Aa, jeg verker saa i ryggen! Ja, nu vil din moder blive forundret, naar du kommer med melsækken.» Vi gik da trøstig videre. Men ulykken var ude igjen. FRANTZ WERNES stod udenfor latinskolen og saa mig komme med sækken paa ryggen. Han raabte da: «Kom herhen, gutter, her skal dere faa et fornøieligt syn. Det er «skuespiller-LUCIE», hun er nu blevet møllerkjærring. Hei san, for et spil! Se, hun gaar med sækken paa ryggen, og kjærringen dilter bagefter. Hurra for «LUCIE møllerkjærring!»» Og han tog fat i sækken for at rive den fra mig. Der kom en hel flok gutter omkring os. MILDRED blev bange for sækken, tog den paa ryggen og gik sin vei, medens jeg sprang løs paa FRANTZ, rev ham i haaret, sparkede og klorede ham, saa han skreg og hylede. Jeg var sterkere end han og væver som en katunge, saa han fik nok føle mine klør. Da jeg slap ham, kom «vennen» mig tilhjælp. Han tog mig i armen og sagde: «Gaa du, LUCIE, det var pent gjort af dig det, at bære sækken for den gamle kone.

FRANTZ er en lømmel, og nu skal han faa resten af det, du skylder ham. Han maa prygles; det er det eneste, han er ræd for, for han er en feig usling.» Da jeg kom hjem, viste det sig, at min kjole var revet istykker under slagsmaalet, og jeg ventede skjend af moder. Men MILDRED havde nok talt saa varmt min sag, saa moder istedetfor at skjende, sagde: «Det var vakkert af dig, LUCIE, at du hjalp MILDRED da du saa, hun var saa træt. Vær god mod den fattige, saa vil Gud være god mod dig.» Dette var saa godt at høre af moder. Ak! havde hun oftere vist mig lidt kjærlighed, saa havde jeg vistnok skaant hende for mangel bekymring.

Moder var meget god mod fattige; jeg maatte ofte bringe mad til adskillige, som hun vidste var i nød. Hver søndag fik møllerkonen MILDRED sin gode middagsmad, som jeg da bar ind til hende i «enkehuset» ved stadsporten; saa man kan nok forstaa, at det var med milde øine, MILDRED saa paa mig.

Vi havde ogsaa en gammel pige, jeg ofte bar mad til; det var en stor original, meget morsom. Hun hed ABEL KATRINE STRUENSE og boede med sin 80-aarige moder i DANKERT KROHNS stiftelse. Hun var i slegt med den bekjendte doktor STRUENSE. Da ulykken brød ind over ham, saa reiste nok en hel del af slegten fra Danmark. Dette fortalte ABEL mig og roste sig af, at hun, uagtet hun var fattig, dog var af meget fornem familie. Hun gik klædt aldeles som en HOLBERGS Magdelone: Kort skjørt, flasketrøie og høit sæt paa hovedet. Vi var saa glade, naar ABEL sad og syede hos os; vi fik da mange historier af hende, og hun fortalte saa fornøielig. Jeg husker en samtale, hun havde med moder, hvori hun klagede over, at den fattige ikke kunde opnaa nogenting. Hun sagde blandt andet:

«Eg sitter no for et eksempel, madam JOHANNESSEN mor, at eg eller I eller jer eller en anden ville søke et legat. Fik vi det, mor? Nei, naar man ikke har store patroner i rumpen,

som kan skubbe én frem, saa blaaser de af os, mor, ja det er en gudsens sandhed.»

Hun var brandlidt engang, hvorved hun mistede næsten den smule, hun eiede, fornemlig klagede hun til moder over, at hun havde mistet sin seng. «Aa ja, han var ikke videre rar,» sagde hun, «for eg havde engang været saa dum at laane den til en madam, det var før eg kom i stiftelsen, og hun skjemte den saa ut for meg, saa hele façonen var væk. Den stod før paa høie bein, men disse havde hon saget af, saa der var bare fire smaa stomper igjen at staa paa; ja, madam JOHANNESSEN mor, eg kan forsikre hinner om, at eg havde den styrste møie, før eg kunne faa møblet under han, saa lavbeinet var han blet; men saa laak en seng kan være, saa holder en ut af den allikevel, mor, for der er jussom saadan familiehygge i han. Og her om dagen, kan hun tænke, mor, at eg kommer nerover Engen; eg gaar no i mine egne tanker, og eg tænkte allermindst paa sengen min; men saa faar eg se en tøs, som vaskede og skurede en seng udenfor et lidet hus. Eg forsikrer hinner, madam JOHANNESSEN, at det var saa livagtig min egen udskjemte seng mid di lave beinene under. Eg gaar like hen til tøsen og sejer: «Det var daa merkverdigt, kaar den der likner min seng.» Dermed bliver tøsen rød i kammen som en kalkun og sagde: «Trur I, eg har stolle sengen jeres, mor.» Og daa, madam JOHANNESSEN mor, daa var eg ikke istand til aa styre meg længer. Eg sitter meg i positur med begge armene i siden, mor, og saa sejer eg til hinner: «Dit forbandede tøseførkje, skal du være grov mod ærlige folk, eg har jo ikke sagt, at du har stolle sengen, for it er at sige, at det er sit, et andet er at sige, det likner det, din dristige mær. Vil du trække tungen af munden paa folk?» Men eg fik ikke andet end grov kjæft af hinner, og eg hørte hinner skoftisere meg, til eg var kommen helt ned til nøstet. Eg skulde gjerne aflægge min ed paa, at sengen var min, og at han var stollen fra meg i den fæle

branden. Men skidt i sengen, madam JOHANNESSEN mor, eg faar ikje mer nokke godt af han alligevel.»

Uagtet ABEL STRUENSE var saa fattig som en kirkerotte, saa havde hun dog lagt saa meget tilside, at hun fik en meget stadselig ligdragt og en pen begravelse. Hun efterlod sig et brev, hvori hun bestemte, at den sum, hun havde samlet, skulde bruges til at faa hende pent i jorden for, da hun var af fornem stand og vilde ligge pent, rent og hyggelig, samt at for de penge, der blev tilovers, skulde der holdes en munter ligstove; hun ønskede, at alle skulde huske den dag, da de fulgte ABEL KATRINE STRUENSE til graven.

Dette ønske blev bogstavelig opfyldt, for der var saa mange penge tilovers, saa det blev en mindeværdig ligstove, da ikke alene hele følget, men klokkeren, graveren og sanggutterne ogsaa fik rigeligt traktement. Alle blev saa godt bevertet, at fader — for første gang i sit liv — kom hjem med en ganske liden rus; han var saa glad og straalende fornøiet, at moder meget forundret udbrød: «Men Gud bevare mig, hvor du er glad og munter! det var en underlig maade at komme hjem fra en begravelse paa.» Men fader sagde: «Aa ja, noget sørgeligt dødsfald er jo ABEL STRUENSES ikke da; og jeg maa bekjende, at nogen fornøjeligere ligstove end ABELS har jeg saamen aldrig været i.»

JOHANNES BRUN.

Paar dette tidspunkt mødte jeg JOHANNES BRUN. Han gik i FRIS'S skole, som var væg i væg med sparebanken. Vi traf hinanden paa Korskirkegaarden. Her var jeg krøbet op i et træ for at se paa en «fin» begravelse. Han stod under træet, tog fat i det og gav sig til at ryste det. Jeg blev bange for at falde ned og bad ham venlig om at lade det være. «Aa pyt,» svarede han, «du skal jo netop være saa kjæk og modig; kan du være bange for nogenting? Er det ikke dig, som heder LUCIE JOHANNESEN? «Jo,» svarede jeg, «men vær saa snil og lade mig komme ned. Klokkeren staar og truer til mig, fordi jeg er krøbet op i træet.» «Ja, kom du bare,» sagde han. «Kast dig ned, saa skal jeg tage dig.» Jeg vovede spranget, takkede for hjælpen, og fra samme stund var vi venner.

Nu oprandt en ny, straalende tid for mig. O, lykkelige glade, velsignede, minderige barndomstid. Hvor jeg gik og stod, havde jeg sang paa læben og jubel i mit hjerte. Jeg kunde ikke forstaa, at nogen kunde gaa bedrøvet omkring i denne vidunderlige, deilige verden, hvor alt, som det forekom mig, bare var fryd og glæde.

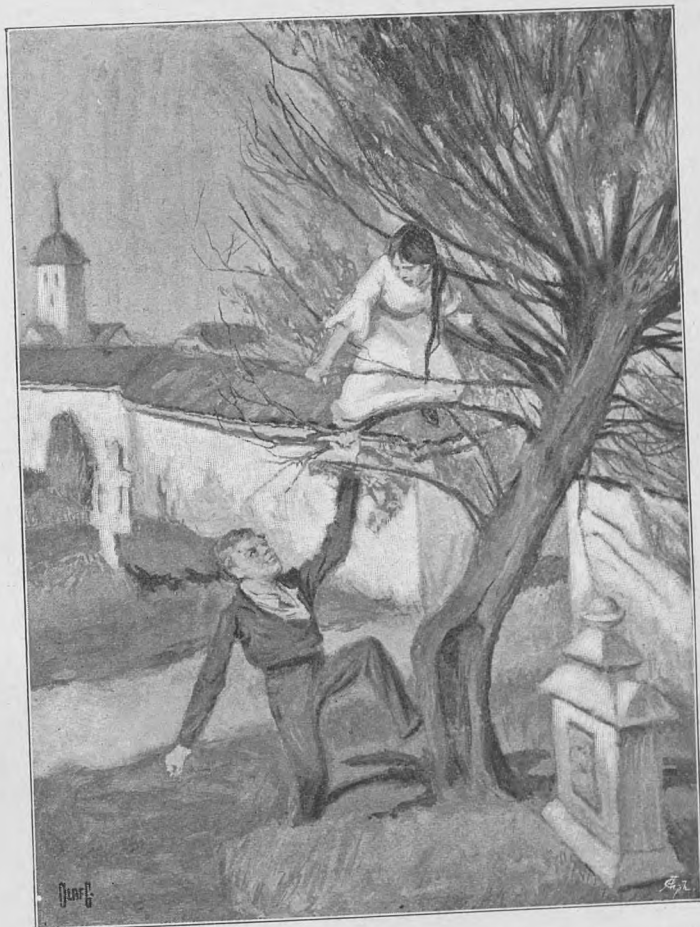
Nei, hvilken legekamerat jeg fandt i JOHANNES BRUN! Han var en skøn gut med gult, lokket haar, blide, blaa øine, som straaede af lune og humør. Det varede ikke længe, før vi begge forstod, hvad der boede i os. Vi sympathiserede i alt. Hans indfald kom som en stormvind af glæde imod mig, og alt det, jeg fandt paa, vakte hans høieste bifald. «Aa LUCIE,» sagde han, «hvor vi to skal have det fornøielig sammen. Du er netop kamerat for mig; og saa er du saa pen og net og har saadanne vakre, sorte fletter.» Saa tog han fat om fletterne: «Løb nu du, saa skal jeg styre dig ind i HELLEMANDS gaard, for der, ser du, gaar jeg paa skole hos FRIS, der skal vi have kommers, kan du tro. De har en gris, som vi skal lege cirkus med. Du skal faa ride paa den, og jeg skal dressere den. Jo, her skal blive leven! Hurra! Aa, skrig med da, LUCIE hurra! hurra! hurra! Madame HELLEMAND pryglede mig rigtignok igaar; men naar du er med, saa vil hun vel være lidt rimelig. Du kjender hende jo? Hun er jo jeres nabokone.» «Nei, nei, JOHANNES,» sagde jeg, «hun liker nok ikke mig stort bedre end dig, for jeg spillede hende et slemt puds, den gang HELLEMAND laa lig. Jeg var nemlig tre gange inde for at se ham bare for at faa en kage og et glas mjød af en kone, som gik omkring og trakterede alle dem, som kom. Men madame HELLEMAND opdagede mit kneb, tog mig i armen og kastede mig ud, idet hun sagde i en forarget tone: «Nei, dette er for galt, LUCIE! Jeg tror, du har faaet traktement tre gange. Du er en intrikat tøs, som bare skulde have ris paa din —; jeg raader dig nu til at holde dig væk herfra.» Man brugte nemlig dengang at udstille liget; folk kom fra gangen ind i forstuen, hvor liget laa, gik saa gjennem stuen over gaardspladsen og ud paa gaden. Jeg fulgte tre gange med strømmen og blev, som fortalt, opdaget.

Jeg havde en gammel veninde, en skrædderenke, madame LASS i Hollændergaden. Næsten alle mine venner søgte jeg

temmelig langt nede mellem folket, da jeg syntes, jeg der fandt mer lune, humør og originalitet end hos de saakaldte bedre. En hærskaar af kurvkjærringer, tjenestepiger og simple børn var min stadige omgang, i hvilken anledning en af mit skuespillerpersonale engang bemærkede: «Uf, LUCIE, at du vil være saa meget sammen med saadanne simple folk; det fik nok ikke jeg lov til, kan du tro. F. eks. denne fæle SARA HOVLAND, en arrestforvarers datter. Nei, fy! det vilde jeg holde mig for god til.» «Aa, dit fæ, hvor du er dum!» udbrød jeg. «Du skulde bare vide, hvor megen nytte jeg har af hendes bekjendtskab. Tænk dig, at naar nogen bliver arresteret, saa faar jeg lov at følge med ind i raadstuen, fordi jeg gaar med SARA.»

Dette gav engang anledning til stor forskrækkelse hjemme. En af mine søstre var kommet ganske bleg ind til moder og havde sagt: «Gud! jeg tror, at LUCIE nu er blevet arresteret, for jeg saa hende komme midt i pøbelen tæt ved politibetjenten arm i arm med SARA HOVLAND og hun forsvandt ind i raadhusgangen. Hvad skal vi gjøre?» Hvorpaa fader tog sin hat, kom ind til HOVLANDS efter mig og bragte mig hjem til beroligelse for moder, som var rent syg af angst.

Madame LASS, SARAS tante, var en egte sladdersøster, præcis en af HOLBERGS «sangklokker» i «Barselstuen», en rasende rappenskralde, hidsig og brutal, men havde paa grund af romanlæsning enkelte anfald af sentimentalitet, og da sang hun viser for mig i massevis, helst om ulykkelige elskende. Hendes yndlingsnummer var visen om «Carl og Emma». Hun græd og sang samtidig: «Den fulde maane rædsomt lyste henover dødes hvilested» o. s. v., en meget tragisk sang. Hun laante mig de fæleste røverromaner, som fader altid konfiskerede, naar han fik tag i dem. Det er hende, som var min model til madame Rundholmen. Hun havde vist været vakker med sit svære, sorte haar og mørke, spillende øine. Det var saa fornøieligt for mig, at frk. PARELIUS

«Hop ned, skal jeg tage imod dig!»

bemærkede, da hun saa mig som madame Rundholmen: «Nei, LUCIE, det er jo madame LASS i Hollændergaden op i dagen; du ligner hende jo af ansigt ogsaa med skjævt skil i haaret, som hun brugte.» Jeg følte mig smigret, og det glædede mig, at hun kunde kjende hende igjen, da det jo beviste, hvor tro min hukommelse var. Jeg presenterede min nye ven JOHANNES BRUN for madame LASS; hun som jeg fandt stort behag i ham. Hun gik ind paa at laane os sit loft til at spille komedie paa; vi fik ogsaa laane klæder af hende. Blandt andet fik vi en gammel uniformsfrakke, som hun havde til reparation; den var saa altfor stor til JOHANNES, at han næsten druknede i den og havde et ganske artigt slæb. Nu kom der fart i komedien. JOHANNES overtog alt besværet. Jeg havde nu bare at digte og spille sammen med ham. Vi forhøiede entréen til 4 skilling billetten, og vi havde altid fuldt hus. JOHANNES beundrede især min deklamation; den stod han altid og nød. Jeg kunde en mængde vers, som jeg havde lært dels af vor tjenestepige, som var en levende visebog, og dels af madame LASS. Vi digtede sammen mange rigtig vakre ting, ofte meget rørende, saa madame LASS græd og snød sig, saa det stod efter. «Ja, dokker to, trur eg, det bliver nokke af, for dokker er ikje som alle andre,» sagde hun imellem.

Jeg var i den syvende himmel, og JOHANNES ikke mindre. JOHANNES var med paa theatret i «De syv militære piger», og nu overtalte han ogsaa mig til at være med. Men det blev kun for én gang; thi en af mine søstre var den aften i theatret, og til sin skræk opdagede hun mig blandt de militærklædte piger. Dette rapporterede hun naturligvis til moder, som straks paa det strengeste forbød mig dette og bemærkede tillige: «Ja, har LUCIE været gal før, saa er hun nu ganske umulig, for nu er hun kommet i kompagni med den vilde gutten, JOHANNES BRUN, han, som næsten ærgrer livet af madame HELLEMAND.» Denne hendes forargelse skulde jeg

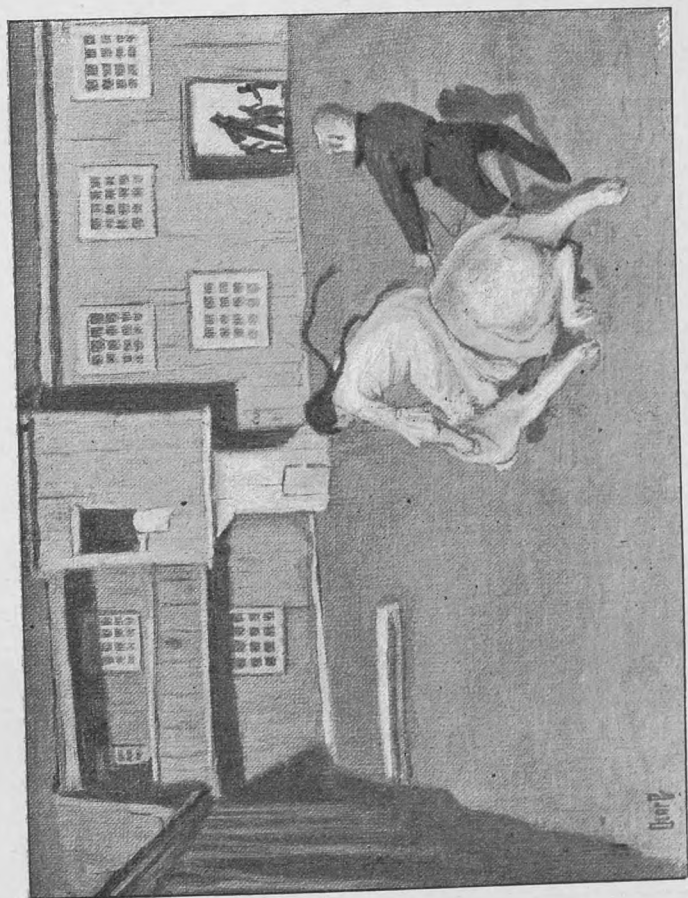
desværre forøge, da JOHANNES fik mig med paa en grise-cirkustur ind paa hendes gaardsplads. Han benyttede en eftermiddag, da han vidste, at madame HELLEMAND var ude. Der var garveri i gaarden. To store kar stod fast dybt nede i gulvet inde i et aabent skur, hvor der ogsaa stod heste, som bønderne fra Strilelandet kom med; de havde sin stald der, medens de var ude i byen for at sælge sin melk.

Det var en noksaa stor gaardsplads med et grisehus i det ene hjørne. JOHANNES og grisen var godt kjendte, da han daglig brugte at drille den, naar han havde frikvarter; den gryntede ogsaa af arrighed, straks den fik øie paa ham.

Vi kom da ud i gaarden, hvor JOHANNES havde skjult et langt taug; dette bandt han da om grisens hoved saa behændigt, at han ganske kunde styre den som en hest. Han bad mig sætte mig paa grisens ryg; den skreg, men paa en underlig kvalt maade, et slags indvendigt brøl; thi JOHANNES havde strammet tauget fast om dens tryne, at den ikke kunde aabne munden. «Hold dig nu godt fast, LUCIE,» sagde han, «saa skal du faa løier.» Dette var lettere sagt end gjort, for grisen løb ikke langt, før jeg laa i gaarden paa alle fire. Men JOHANNES blev rasende paa den, fordi jeg faldt af, satte sig selv op paa den og piskede den omkring i gaarden, medens han holdt den i stramme tøiler. Det varede ikke længe, inden han selv faldt af, og nu blev det en forfærdelig slut paa legen, da det rasende, tirrede dyr fór afsted og rendte ned i et af de store kar, som var fyldt med bark, vand og huder. Nu brast tauget, og den hylede og skreg saa rædsomt, at vi blev bange for, at den skulde drukne, og gav os til at raabe om hjælp alt det, vi orkede. Der kom snart folk til; men der var stor nød og besvær med at faa grisen op igjen, da der maatte bruges brækstænger. JOHANNES fik ordentlig af rørpisken hos sin lærer FRIIS, og jeg fik, hvad der tilkom mig hjemme, efter at madame HELLEMAND havde været inde og beklaget sig for moder

Fra nu af blev gaardspladsen afstængt for FRIIS's elever ligesom ogsaa for mig. Forresten havde denne leg slet ikke været efter mit hoved; thi jeg var glad i dyr og vilde aldrig med vilje plage dem, og jeg syntes, det var grusomt af JOHANNES at pine den stakkels gris saa forfærdelig. Jeg sagde ogsaa til ham, at en saadan leg vil jeg aldrig mer deltage i, for det gjør mig ondt at se et dyr lide saadan. «Aa;» sagde han, «tag dig ikke saa nær af grisen; svin er svin, og Hellemandsgrisen er en gedigen svinemær, som jeg ikke kan fordrage. Nei, hunde og katte kan jeg godt like; de er kloge og lærvillige.»

I den anledning fortalte jeg ham en historie, som morede ham meget. Jeg havde nemlig en ren lidenskab for katte, og en af de værste plager for moder var, at jeg drog til huset en mængde katte, mest smaa unger naturligvis, da disse var lettest at smugle ind, og dertil fandt jeg dem saa ubeskrivelig yndige. Der kom da efterhaanden en saadan mængde, at moder blev aldeles fortvilet. Hun maatte jo give dem mad, da alle disse dyr gik om benene paa hende ude i kjøkkenet. En dag kom jeg hjem med en stor, deilig, sort kat. Den havde fulgt mig saa langt paa veien hjem, at ind maatte den. Jeg delte nu med den af mit smørebrød, og efter denne gjestfrie modtagelse følte den aldeles ingen lyst til at gaa igjen. Den var saa sød og kjælen, at alle hjemme blev glad i den, og isærdeleshed fader, som var en stor elsker af dyr; men moder var træt af dette og havde bestemt, at pigen skulde gaa et stykke ud paa landeveien med katten og slippe den der, saa vi kunde blive den kvit. Dette fortalte hun fader, som svarede: «Aa nei, gjør ikke det; det vil bedrøve LUCIE.» Men moder spurgte, om det virkelig var hans mening, at de, som havde huset fuldt af børn, ogsaa skulde føde alle de katte, som LUCIE drog til huset. «Forresten,» sagde hun, «behøver hun jo ikke at faa vide det. Du kan jo bare iaften sende hende ind til farbroder med aviserne, og saa gaar Ane

LUCIE rider paa grisen i HELLEMANDS gaard.

med katten, medens LUCIE er borte.» Fader sagde intet hertil, men idet han gik ud, hviskede han til mig: «Pas paa katten din, LUCIE! Ja, jeg siger ikke mer; jeg maa gaa i byen jeg.» Men hans mimik var saa talende, at jeg meget godt forstod, at min yndling svævede i fare. Senere paa aftenen, da moder med ét fik saa travelt med at skynde paa mig, for at jeg skulde bringe aviserne ind til farbroder — noget, som hun ellers var ganske ligegyldig for — saa vidste jeg, hvad klokken var slagen. Jeg tog aviserne, gik ud og tog min elskede pus, som sad i skorstenen og intet ondt anede. Ude i trappeopgangen hang der en meget stor lygte; den bestod af lutter smaa glastruder og var til 2 lys. Den maatte altid tændes for at lyse herrerne i Sparebanken. Nu tog jeg lygten forsigtig ned, tog begge lysene ud og satte pusekatten ind istedet; da det denne aften var storm og regn, og jeg havde aviser, mig selv samt regnhat at bære, saa fandt jeg det baade bekvemt og behageligt for pus at sidde tørt og godt inde i lygten. Jeg gik afsted, glad i sind over mit gode indfald, men ogsaa lidt skadefro over, at moder og pigen fik en lang næse. Idet jeg gik ud af porten, kom pigen ind af den. Altsaa atter opdaget! Hun lo, idet hun udbrød: «Nei, LUCIE, ka e no dette for et optog; ka e det, du no har fundet paa? Ja, du faar hos madamen, vær sikker paa det.»

Medens jeg var ude, var ROLFSEN, NORDAHL ROLFSENS fader, kommet ned af trappen for at gaa hjem; men mørkt som der var, havde han raabt, at man skulde komme ud med lys. Moder, som stod i kjøkkenet, hørte raabet og kom ud aldeles forfærdet. Pigen kom ogsaa ud. «Men hvor i alverden er der blevet af lygten,» sagde moder, «jeg har jo selv baade tændt i den og hængt den op. Ak, snille ROLFSEN, De maa ikke tage det ilde op, pigen siger nu, at LUCIE nok har været paa spil igjen.» «Aa, det er ikke saa farligt,» svarede ROLFSEN, «nu ser jeg nok veien; men vær saa snil at laane mig en regnhat, det er jo et fælt veir ude.» «Jo, straks!»

sagde moder. «ANE, tag den bedste, røde regnhatten, for denne er saa styg.» «Nei, madam,» svarede ANE, «den saag eg LUCIE gaa med; hun holdt den saa godt over katten, som sad i ganglygten.» «Nei, Gud trøste mig!» udbød da moder, «LUCIE er rent gal nu; hun generer sig ikke det mindste for at tage i brug alt det bedste, vi har. Og saa alle disse pokkers katte, som hun drager til huset. Nei, jeg ved sandelig ikke mer, hvad vi skal gjøre med hende.» ROLFSEN lo godt og svarede: «Aa madame JOHANNESSEN, behold De kattene; her finder de nok selv sin føde, for her er svært meget utøi i dette gamle hus, og det er ogsaa synd at negte LUCIE denne uskyldige fornøielse.» Jeg kan vistnok takke ROLFSEN, fordi jeg slap for straf denne gang, saavel som ogsaa fader. Han fik historien, da han kom hjem, og han bad ogsaa for mig og sagde, at moder dog maatte forstaa, at jeg havde en rørende kjærlighed for dyret, naar jeg udsatte mig for hendes vrede og straf bare for at værne om katten. Da jeg endelig kom hjem temmelig slukøret med kat, lygte og regnhat, saa vendte hun sig om, for at jeg ikke skulde se, at hun var fuld af latter; fader lo saa meget han orkede. «Stakkels barn,» sagde han, «du fortjener rigtig en skilling, og der har nu den; dette er svært fornøieligt!» Denne faders bemerkning vandt ikke moders bifald; hun paastod, at fader opmuntrede alle mine galskaber.

Ja, moder havde ret, da hun sagde, at jeg var bleven rent gal siden mit bekjendtskab med JOHANNES BRUN.

Jeg ved næsten ikke en eneste dag i den tid, at ikke JOHANNES og jeg var sammen og havde løier. Det muntre friluftsliv, børnene førte paa den tid i Bergen, vilde aldeles ikke kunnet gaa an her paa østlandet. Vi sprang omkring paa gaderne med gammen og leg, gutter og piger om hinanden, lige til 13—14-aarsalderen, hvor i Kristiania smaa-pigerne i den alder alt længe har ageret dame. Men vi kjendte heller ikke det mindste til blegsot og træthed. Den

frihed, vi nød, gav os sundhed, kraft, humør og roser i vore kinder, som mangan blegsottig pige vilde misunde os.

Jeg ved, at jeg ofte sammen med JOHANNES tumlede mig i sne og is uden overtøi og i tynde kjoler, saa at de stod om mig stivfrosne og store som en krenoline; jeg blev da taget i armen — ikke just paa den blideste maade — af moder, som sagde: «Ja, nu faar du staa her ved ovnen og tine, til isen gaar af dig.» Jeg lignede da nærmest en vaad høne, medens vandet randt af mine klæder. Sterk som en hest maa jeg have været, for der var aldrig tale om den mindste forkjølelse. Uagtet JOHANNES og jeg blev forviste fra HELLEMANDS gaard, var vi aldeles ikke i forlegenhed; thi han var ikke længe om at finde steder, hvor vi baade spillede komedie og morede os paa den herligste maade.

Ofte fik jeg følge med ham mangesteds, hvor jeg ellers aldrig kunde komme, da jeg hverken havde mynt ei heller bekjendtskaber i den retning. Han spurgte mig f. eks. engang, om jeg vilde gaa med ham paa taskenspillerkomedie. Ja, det vilde jeg naturligvis, men «har du da penge, JOHANNES, for jeg har ingen?» spurgte jeg. «Aa pyt,» sagde han, «jeg skal nok faa dig ind: jeg har selv stjaalet mig ind flere gange, for det er en tosk, som sælger billetter der.» «Ja, tror du, at det kan gaa an, saa kom bare.» Og jeg fulgte med, straalende og forhaabningsfuld. Der var mange folk ved døren, da vi kom, og JOHANNES forsøgte at putte mig ind; mien «tosken» saa det uheldigvis, tog mig i armen og spurgte, om jeg ikke skulde købe billet, hvortil jeg jo maatte svare nei. JOHANNES hviskede da: «Skynd dig nu ind, Lucie, medens jeg prygler fyren; gjem dig godt mellem folk, jeg skal nok finde dig.» Medens han sloges med manden, løb jeg ind. JOHANNES fandt mig snart; manden ved døren kunde ikke forlade sin plads, saa vi fik af hjertens lyst nyde forestillingen. Det var især noget, som tiltalte mig; det var en pige, som sang, dansede og slog tamburin. «Nei, JOHANNES,» udbrød

jeg henrykt, «dette kan jo ikke være vanskeligt for mig at lære.» «Vist ikke,» sagde han, «jeg kan det og skal lære dig det; skaf du bare, næste gang vi mødes, en gammel brikke eller et bræt, som det kaldes her, saa skal du straks faa lære det.» En saadan laante jeg dagen efter hos madame LASS, og da jeg traf JOHANNES, kunde jeg alt traktere tamburinen meget godt. Der var en ølstue i nærheden af os. Konen der var en god bekjendt af mig — enkemadame JOHNSEN. Ind i hendes gaard kom der en dag en mand med en lirekasse; konen, som gik med ham, slog tamburin til hans spil; jeg fandt, at hun gjorde dette slet og uden at holde takt med melodierne, dertil saa hun syg, fattig og forpint ud; hun var vistnok bange for manden, som ofte skjendte paa hende; de var tyske, saa jeg forstod jo ikke, hvad de sagde; men hver gang han bemærkede noget i en vred tone, saa anstrengte hun sig for at gjøre det bedre, men da overfaldtes stakkelen af en rasende hoste, hvorover han blev endnu mer vred. Jeg syntes saa synd i hende, tog tamburinen og begyndte at slaa den i takt til melodierne, paa samme tid opførte jeg den dans, jeg havde seet af taskenspillerpigen. Manden blev aldeles begeistret over dette, som havde et saadant resultat, at alle gjesterne i ølstuen kom ud i gaarden for at se og høre paa mig, og jeg fik en hel del skillinger, som jeg da gav den stakkels kone. Selv blev jeg saa henrykt over mine prestationer, at jeg flere gange, naar jeg hørte liremandens musik omkring i gaardene, fulgte med ham. Han blev saa glad, naar han fik øie paa mig; da tog han straks tamburinen fra konen, som vistnok intet havde derimod, da hun baade fik hvile og penge ved min assistance. Saaledes drog jeg da af og til omkring med dem; men JERIMIAS hattemagers kone, som kjendte moder, kom ind til hende og fortalte, at det gjorde hende saa ondt, at LUCIE gik omkring i gaardene med noget stygt tysk pak og gjorde sig til nar ved at danse og slaa paa singlebret for penge. «Det er sørgeligt at se brav

mands barn fare saa stygt afsted,» sluttede hun. Hermed var det jo slut med dette til stor sorg for den stakkels kone, der nok fik savne min hjælp.

Min største fornøielse var og blev dog at være sammen med JOHANNES BRUN. Du gode Gud, hvor morsom han var, og hvor vi frydede os sammen! Han skrev yndige, smaa breve til mig, hvori han bad mig møde sig hist og her; han laante mig ogsaa bøger med de sødeste smaafortællinger. Engang skrev han til mig og bad mig komme ned paa «Triangelen»; det var en lørdag. Da jeg kom, spurgte han, om jeg vilde følge med ham dagen efter, søndag altsaa, paa en tur ud til Hægrenæs. Han havde faaet laane en baad; han skulde et erinde ud til en møller, som boede der. «Jeg skal tage lidt spegekjød og kringler med, og saa kjøber vi os lidt melk derude. Aa, LUCIE, vi skal have det saa fornøielig; vi skal lege Fridthjof og Ingeborg. Du ved vel, at han var en viking, og Ingeborg var hans trolovede brud. Hun reiste ofte i baad med Fridtjof, kan du tro.» Ja, jeg var naturligvis straks villig hertil; men jeg tvilede om at faa lov, da vi altid maatte gaa med fader i kirken om søndagen. JOHANNES raadete mig til slet ikke at bede om lov, men uden videre at sløife kirken for en gangs skyld. Han som jeg vidste jo, at det vilde blive mig negtet, naar de hørte, at jeg skulde i baad, og end mer, naar jeg skulde følge med JOHANNES BRUN, som nu var bleven en ren skræk for alle hjemme. Jeg maatte formelig stjæle mig til at være sammen med ham. «Den er let at lokke, som efter vil hoppe,» som der siges.

Søndag morgen kl. 8^{1/2} mødte jeg paa bryggen. Det blæste meget stærkt og var temmelig kjøligt, da det var først i mai maaned. Jeg havde en ganske tynd sirtskjole paa, saa jeg virkelig frøs, men gaa hjem efter overtøi turde jeg ikke, for da kom jeg ikke afsted, det vidste jeg, og JOHANNES var enig med mig. Han laante da hos en af fløtmændene en gammel, fæl skindfrakke, som lugtede af sild, og svøbte mig

godt ind i den. Saa slog han op en regnhat, som da vinden strøg ret ud efter fjorden, tjente os som et prægtigt seil og snart bragte os til Hægrenæs, der ligger et stykke udenfor Sandviken.

Hvilken uforglemmelig søndag dette var for mig! Først udrettede JOHANNES sit erende, derefter streifede vi rundt høit og lavt. Hæggen stod snehvid med duftende blomster, som han plukkede og stak ind i mine fletter og snoede grene omkring mit hoved og hals; jeg antager, jeg saa ud som «Ophelia», naar hun i vanvidsscenen pynter sig med blomster og grene. Han tog mig i haanden, vi løb, sang og jublede, og naar vi var trætte, læste han i en bog, som hed «Alhambra i maaneskin». Bogen fik jeg ogsaa af ham. Vi spiste vort spegekjød og vore kringler og drak melk til. Ja, en saadan skyldfri glæde, som jeg den dag følte, synes jeg aldrig, at jeg har kjendt, hverken før eller siden. Nogenslags kurtise var der ikke tale om mellem os, dertil var vi jo for unge; nei, det var barnlig uskyldig glæde, vi begge følte. Vi har ofte i senere aar talt om turen til Hægrenæs, og for ham som for mig stod der glorie af glæde og jubel ved mindet om denne maisøndag.

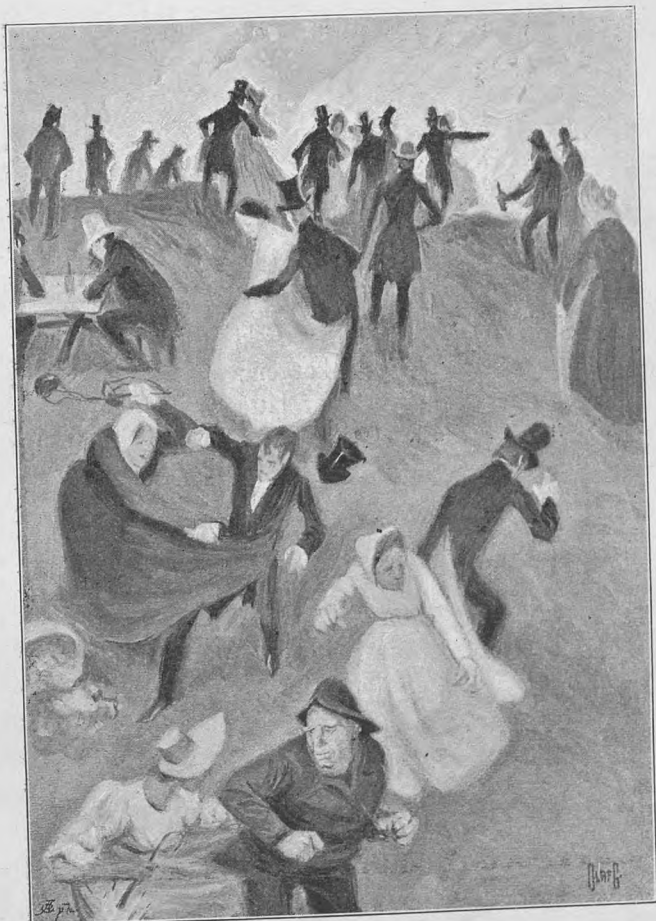
Jeg fik naturligvis mine velfortjente skjend; men dagen havde været saa vidunderlig skjøn og herlig, saa jeg heller havde taget noksaa streng straf istedetfor at undvære turen.

Saa kom den 17de mai, som altid feiredes i Bergen paa en maade, man i Kristiania jo ikke har idé om. Der var altid i min barndom stor folkefest paa St. Hanshaugen med brændende tjæretønder, bønder, som spillede slaatter paa violin til gutters og jenters springdans og halling, lange borde, hvor der solgtes alle slags sager, masser af mennesker, — baade fine og simple folk.

JOHANNES og jeg aftalte, at vi skulde sy folk sammen; det var noget, man dengang brugte meget. Vi gik ind i massen, tog saa i frakkeskjødet paa en herre og i kjolen paa

en dame og nestede dem godt sammen, ligesaa en stril til en bergensk pige, en kjærring og en fin laps; alle, som vi kunde overkomme, syede vi godt sammen; og naar de saa merkede, at de sad fast, blev der jo et rædsomt røre. For en moro at høre alle de skjeldsord for iturevet tøj! Jeg husker, at en havstril sagde til en pige, han var syet sammen med: «Vil du sleppa meg, du forbandede byfille. Eg meine, du hæver syet deg fast i meg. Ja Gu' ska' eg dængja deg, saa du ska' faa kjenna da, di tripsa, du er.» «Hold kjæften din, du strilekagge,» svarede pigen, «og riv ikje kjolen af meg, ellers skal eg karnifle deg ordentlig. Kan du ikje skjønne, at det er en skøier, som har syet os sammen? Har ikje du vær't i byen før, far?» En kjærring blev saa gal, da hun merkede, at hun sad fast i en ung springfyr, at hun i sinne tog fat i hans frakkeskjød og rev det tvers over. Hun var rasende, fordi hun paa grund af sammensyningen kom til at vælte sin kagekurv. Fyren og kjærringen kom i et haandgemæng, saa det var en lyst at se paa.

Slige scener var der mange af; de kan bedre tænkes end beskrives; men morsomme var de, det er sikkert. Og saa de fornøielige havstrilerne; de kunde være saa tørvittige, [naar de stod i sin baad og solgte fisk, og pigerne skreg og pryglede dem i hovedet med regnhatterne, idet de bød det halve af, hvad strilen forlangte; til alle skjældsordene svarede de kun ganske rolig: «Nei Gu' ska' du ikje smake han.» Følgende scene var jeg engang vidne til paa fiskebryggen. Der kom en tysker, som skulde have baad i en rasende fart. Han sprang ud i den, men gled, da baaden var sølet og vaad, og faldt i vandet midt imellem strilebaadene. I sin angst raabte han: «Ack Gott, ack Gott!» Hvortil en stril, som velvillig rakte sig ud for at tage tyskeren op, svarede paa sin tørre maade: «Hæver du da godt, ja Gu' ska' du daa faa ligja,» og overlod til en anden at hjælpe tyskeren.

LUCIE og JOHANNES syr folk sammen den 17de mai.

En af vore morsomste spilopper var, naar det blev tidlig mørkt om aftenerne, at gaa paa «fisketur», som JOHANNES kaldte det. Den bestod i, at han stod et stykke hen paa torvet med en meget lang fiskestang, hvorpaa der tæt ved blyøkket og angelen var fæstet et stykke papir. Jeg gik da hen til kurvkonerne for at købe for en skilling i kage; de sad der med sine lygter og regnhatte i mørket. Medens jeg saa valgte det, jeg vilde have, kom fiskesnøret med papirlappen dalende ned i kurven, uden at konen merkede noget; thi jeg greb den, straks jeg fik øie paa den, og fæstede da krogen paa en kringle eller kage, gav saa — til tegn paa at der var bid paa krogen — et ryk i snoren, hvorpaa kagen fór tilveirs og forsvandt i mørket. En kjærring skreg op. «Ja Gu' trur eg, her er trolleri i korgen; kaa blev kagen af?» Uagtet jeg var sprækkefærdig af latter, saa lod jeg naturligvis som den hellige uskyldighed og gik til en kone længere borte, hvor fiskeriet fortsattes. Men det varede jo ikke længe, før det rygtedes blandt kurvkonerne, og «fiskefangsten» maatte indstilles.

JOHANNES BRUNS selskab fik stadig mer og mer tiltrækning for mig til faders og moders store bedrøvelse, da de fandt, at jeg nu alt andet end tiltog i visdom, men blev mer og mer vild og gal, som de kaldte det. Min farbroder eiede en gaard, Lerpollen, i Søndfjord inde i Aafjorden. Man fandt hjemme, at det vilde bekomme mig særdeles vel, om jeg paa en 14 dages tid kom paa landet og rent væk fra den fæle JOHANNES.

PAA LANDET.

Jeg skulde nu sendes til Søndfjord sammen med min yngste søster og min kusine, Karen, farbroder kaldet. Dette fortalte jeg med bevæget hjerte til JOHANNES, som blev meget bedrøvet og paastod, at dette ikke maatte ske, da ingen af hans legekammerater kunde erstatte mit selskab. Han udbrod med stor pathos: «Ja, LUCIE, reiser du, saa springer jeg i Lundgaardsvandet og drukner mig; du ved, jeg bor lige ved det.» Jeg kunde desværre ikke give ham nogen trøst, da jeg vidste, at jeg skulde sendes paa landet. Jeg forsøgte at bede moder om at slippe; men hun værdigede mig ikke et svar engang. Der blev da lavet niste for 14 dage til os 3, da vi i Søndfjord hos forpagterfolkene ikke kunde faa anden mad end den, bønderne lavede, og som var uvant kost for os bybørn.

Vi seilede fra Bergen med en liden jagt. Uf, for en rædsom fæl tur! Regn og blæst i 2 dage, stuvet sammen i et lidet rum med 3 mennesker: Manden, konen samt deres dreng, VIKING. Jeg var sint og meget uelskværdig og fordrev tiden med at spise og spørge VIKING ufladelig, om der fandtes nogen moro paa Lerpollen. «Nai, da trur eg ikje,» sagde han, «vil du hæve moro, saa lyt du sjøl gjøra da, me e' ikje

vane me' nokon moro, maa veta.» «Uf,» tænkte jeg, «hvilke glædelige udsigter!»

Naa, vi kom da til gaarden om natten i øsende regn og maatte ligge paa gulvet paa halm resten af natten, da konen jo ikke havde været forberedt paa at faa 3 smaa piger i logi. De første dage gik noksaa bra, da det morede mig at stelle vor mad selv, hvilket var noget nyt for mig. Det vedblev at regne, og jeg havde da ingen anden fornøielse end at spise. Dette gjorde jeg saa grundig, saa min søster og KAREN farbroder sagde stop, for hvis jeg vilde fortsætte paa den maade, vilde vi ikke have mad i 8 dage engang. Sukkerposen blev mer og mer slank for hver dag, da den især tiltalte mig. Det vise raad, min søster og KAREN farbroder, besluttede da, at vi skulde dele beholdningen i 3 lige store parter, saa fik jeg indrette mig, som jeg selv vilde, med min portion. Nu ja, jeg var jo nødt til at gaa ind paa dette, som jeg fandt temmelig lumpent af dem. Jeg var meget fornærmet og gav dem en god dag.

Min portion var snart forduftet, og jeg var nu rent i knibe, da den mad, konen vilde give mig, ikke behagede mig: Melsuppe, stenhaard havregrød, sur melk, sild, fladbrød, — nei tak! Her var nok gode raad dyre. Jeg fik imidlertid vide, at der boede en gammel kaptein BURGGRAF et stykke vei fra gaarden. Jeg besluttede da at introducere mig hos ham, dels for at give og modtage underholdning og dels for at faa nogen ordentlig mad. «Raadet» fik vide min beslutning; de ønskede begge at gaa med, men paa grund af deres uværdige afknapping af min kost, negtede jeg dem dette, hvorover de blev meget vrede.

Noksaa pent drog jeg da til gaarden med mit graa sjal paa armen. Jeg traf hr. BURGGRAF ude paa veien; han talte venlig til mig og spurgte, hvor jeg vilde hen. Da jeg ikke kjendte manden, svarede jeg noksaa dristig: «Aa, jeg skal nok paa besøg til BURGGRAF, bor han ikke derhenne?» «Jo,

ganske rigtig,» svarede han, «jeg heder BURGGRAF, og det er altsaa mig, du vil besøge.» Hvortil jeg lidt undselig svarede: «Ja, jeg vilde saa gjerne have lidt moro, for det er saa kjedeligt paa Lerpollen.» «Er du der?» svarede han, «hvad heder du, og hvem er du datter til?» Jeg svarede, at jeg hed LUCIE JOHANNESSEN, og at min fader var bud i sparebanken. «Nei, er du JOHANNESSENS datter,» sagde han, «ja, ham kjen-der jeg godt.» Saa tog han mig i haanden og vedblev: «Du skal være hjertelig velkommen hos mig, naar du vil; min datter vil glæde sig over dit selskab. Du ser mig ud til at være en rigtig skøier. Kom nu med mig og faa dig noget at drikke.»

Jeg kom da gjennem en yndig have fuld af de deiligste blomster ind i en koselig, gammeldags stue, hvor der sad en ældre dame, som straks kom venlig imod mig. Hun førte mig op i sofaen og trakterede mig med vin og kage. Naa, tænkte jeg, her er jeg da kommet midt op i «Abrahams skjød»; aa, for deilige sager her vanker! Skidt med Lerpollen, der skal jeg da være saa lidet som mulig.

Det varede ikke længe, før jeg fuldstændig havde erobret baade fader og datter. Jeg sang, spillede og dansede for dem, deklamerede og fremviste alle mine meriter det bedste, jeg kunde. Der blev formelig jubel over mig. Jeg maatte blive til middag og kom først sent hjem, henrykt over mit bekjendtskab samt med fuld frihed til for fremtiden at gaa ud og ind hos BURGGRAFS.

Kapteinen vilde ikke, at jeg skulde gaa hjem, men dren- gen skulde ro mig til Lerpollen. Jeg tog hjertelig afsked med dem og lovede at komme meget snart igjen. Da jeg var kommet et stykke ud paa fjorden, begyndte de at vifte til mig; jeg skulde da gjøre ligesaa, tog mit graa sjal, reiste mig op i baaden og viftede af alle kræfter. Men jeg havde nok taget noget andet end mit sjal med mig; thi under min viften faldt der noget stort, graat i sjøen. Jeg havde taget

kaptein BURGGRAFS bukser sammen med mit sjal, da begge dele hang paa samme knag i gangen. Drengen maatte fiske buksene op i baaden, og der var længe latter og kommers i anledning af de «stjaalne» bukser.

Nu blev jeg en stadig gjest hos BURGGRAFS. Mine kontubernaler fik ogsaa uforskyldt adgang der, og vi havde megen fornøielse hos dem. Drengen, som roede mig, bad mig komme i besøg til hans moder, som var forpagterkone hos BURGGRAFS, og den dag jeg var der, kunde de nok aldrig glemme. Jeg slog mig rigtig løs, gik baade paa hænder og fødder, dansede, sprang og gjorde hallingkast i det uendelige. Gutten raabte ud, 'at de alle maatte komme ind og se paa «hu' LOCI». «Nai, makan tel taus hæv eg no aldrig set; ho e' so kaat, so ho spræt helt op i takje, og ho e' so lealaus og mjuk so ein kat; ho tridlad seg rundt paa gølve net so ein bald, ja, ho verte nok en gild taus, nor ho vokse tel.» Hans moder stemte i med og sagde: «Aa ja, hu e' jo dotter hans SVEIN, eg hæve jo kjendt HOVDA-slegten, ja, da var livad folk maatru; eg kan sjaa da paa anletet dit, at du e' dotter tel den væne guten. Eg meine, eg hæve kjendt han SVEIN i barndomsdage; vi har leikat mykje tilsammans, daa vi var baad'n. Aa nei, aa nei, kaa du liknar han SVEIN HOVDA.» Hos dem blev jeg ogsaa en velseet gjest og reiste aldrig derfra uden adskillig forsyning som rømmebøtte, melkøst, smurte lefser og andre bondelækrierer. Nu var det mine kontubernaler, som var i knibe for mad; men jeg var ædelmodig nok til at dele med dem, efter at jeg selv først havde skummet fløden naturligvis, som jeg fandt med rette tilkom mig, da jeg jo var den, som høstede alle rømmelaurbærene samt de lækre lefser.

Saa fik jeg en dag et par ord fra JOHANNES BRUN. Han tiggede og bad mig at komme hjem, da han længtede saa svært efter mig; jeg skulde nok faa det ligesaa morsomt, som jeg havde det der i Søndfjord mellem alle strilenauteene, skrev

han. Det kunde da slet ikke være noget passende selskab for mig.

Han havde gjort bekendtskab med en italiener, KOLOMBO, som havde de morsomste figurer at sælge, saa jeg nok skulde faa noget at le af. Der var ogsaa kommet en linedanser, som hed RAPPO, der gav forestillinger paa Kalfaret. Denne kjendte han ogsaa personlig, saa vi nok skulde faa komme ind uden betaling. JOHANNES havde det nok ligesaa trangt om penge som jeg, saa vi næsten altid maatte stjæle os ind paa saadanne steder, eller han brugte et eller andet kneb; men ind kom vi, det er sikkert, og jeg tør sige, at et taknemmeligere publikum end vi to skulde de vanskelig kunne opdrive, da vi altid var de første til at klappe der, hvor vi fandt, at det skulde til, og vi hjalp trolig til den lykke, som disse gjøglere gjorde.

Naturligvis var jeg ikke sen med at reise hjem; min kusine og søster var ikke saa lystne derpaa, da jeg nu havde introduceret dem paa mange steder, hvor vi baade morede os og blev rigelig trakterede; men intet af den slags kunde erstatte JOHANNES BRUNS selskab for mig; hjem maatte og vilde jeg, og vi drog afsted.

JOHANNES stod i «Muregaarden», da jægten kom, svingede med huen og raabte: «Velkommen, LUCIE!» Det jublede i mig ved hans hilsen; jeg var glad som en fugl, man slap ud af fangeburet.

«Uf!» sagde min søster, «der er den fæle gutten, aa ja, nu begynder vel kommersen igjen.» Han fulgte os ind til farbroder, hvorhen vi først maatte gaa, dels for at følge KAREN samt bære al bagagen, vi havde havt med derfra, dels for at takke farbroder for landturen. JOHANNES bær tøjet for os. Han var godt kjendt der, da farbroder likte den kvikke, morsomme gutten.

JOHANNES og jeg gik da straks ud i haven: denne stødte til en deilig, stor frugthave, som tilhørte HJORTDAL. JOHAN-

NES pegte paa et plommetræ, som bugnede af frugt; mine tænder løb i vand; jeg saa mismodig paa ham og sagde: «Ja, men vi kan jo ikke faa noget af denne herlighed.» «Hys!» sagde han, «vent til alle de andre er af veien. Jeg gjorde saa. Og da vi blev alene, tog han mig i armen og sagde: «Klyv nu opefter her, LUCIE; jeg skal hjælpe dig og selv komme bagefter; jeg har været her før, skal jeg sige dig. I tagrenden ligger der en hørive; med den tager vi fat i grenene, og du skal faa saa mange plommer, du bare kan spise.» Han halede og trak i grenene, og jeg fik en mængde i mit kjoleskjørt, som jeg holdt frem til fangsten. Men med ét skreg en kjærring, som laa og lugede: «Ok nei, se paa plommetræet, jagu trur eg, det blaaser overende i dette stille veir; no er det vist den tjuagutten, JOHANNES BRUN, som er ute at gaa igjen. Han var i pæretræet igaar, og daa fikk han juling hos HJORTDAL og et stort hol i buksen sin, saa moren fik god plads til at gi' ham ris. Vil du gaa din vei, din tjuagut du er, ja, skulde nogen paa raadstoven, saa var det deg, din rakkarknegt.» Vi var ikke sene med at komme ned og turde ikke mer forsøge paa dette.

I BYEN IGJEN.

Min hjemkomst blev ingen glædesfest. Moder var ikke glad ved, at hun nu skulde tage paa at stride med mig, som hun sagde; men fader havde længtet meget efter mig, og for ham blev det en nydelse, naar jeg fortalte om alle mine spilopper i Søndfjord; isærdeleshed fandt han historien om BURGGRAFS bukser ubeskrivelig fornøielig.

Snart var jeg paa galeien igjen med min ven JOHANNES. Jeg fulgte med ham til KOLOMBO, en italiensk jøde, som solgte alt slags legetøi og havde megen søgning, da han var svært morsom, naar han paa sit gebrokne italienske anbefalede sine varer og forklarede alle legernes historie med de fornøieligste udtryk: «Se, her ligge Napoleon Boneparte, ded po St. Helena.» «Se, her fligte en ægypte.» «Se, her mande gjøre dukate, tænk, koste bare tolv skilling at blive rige mande.» «Her Josep ock den jomfru Marie drage paa Ægypte paa sin æsel, meget billig, bare fire skilling.» «Hest med fløite i rumpe koste otte skilling.» «Vantro Thomas stikke fingre i saar, syv skilling.» «Mande piske kaane paa ræve koste tolv skilling» o. s. v.

Hos jøden var vi meget ofte. Han havde en lirekasse, hvorpaa JOHANNES spillede, og jeg slog tamburin dertil; dette bidrog ogsaa til søgning, og jeg fik mangan lege af KOLOMBO

som tak for musikken. Han sagde til JOHANNES: «Holde meget af LUCIE, hon pene, svarte haar, vakre Øine, liflige fæsen, hon have nok italienske blod i krop.» Hvortil JOHANNES ivrig protesterede og forklarede KOLOMBO, at jeg havde egte norsk Vosse-blod i mine aarer.

Et sted, hvor jeg ogsaa ofte kom, var kjendt under navnet «Bispegaarden», fordi man der kunde hente det bedste kogevand, der var i Byen; det var inde ved domkirken. Der stod et stort vandkar, som samlede vandet fra render, der kom direkte ned fra fjeldet lige fra Starefossen, som den kaldtes; aldeles deiligt vand. Det var en saadan rift om dette, saa der var formeligt slagsmaal om at komme til karret, især naar det var lidet vand. Alle byens piger — ofte langveis fra — kom der efter vand, og det formelig regnede med saftige vittigheder af de raptungede bergenske tjenestepiger. Det var aldeles samme scener, der gjentog sig der, som hver onsdag og lørdag paa Fiskebryggen. Disse komiske scener tiltalte mig ubeskrivelig, og jeg var der omtrent daglig. «Den kaffe, som ikke er kogt af bispevand, kan de ha for meg,» sagde pigerne. Jeg havde en skoleveninde, som daglig hentede vand der; hende hjalp jeg med at bære den tunge vandbøtte, hvorpaa hun til tak af og til laante JOHANNES og mig en baad, som laa i Lundgaardsvandet og som moderen eiede. Denne var vaskekone, hed BERTHE GURINE og boede tæt ved vandet. Datteren hed BERTHE. Jeg husker en dag, medens hun og jeg legte ved vandet, at hendes lille søster, ANE, kom ud og sagde: «Berthe, du skal komme ind til mor og faa i r . . . .» BERTHE svarede: «Skal eg no ha' i r . . . . igjen, eg fik jo i formiddag.» «Ja,» sagde ANE, «no ska' du ha' igjen, fordi du har laant baaden til JOHANNES BRUN, og mor skulde no netop bruge den.» Ja, BERTHE gik til min forundring ganske rolig ind. Jeg ventede at høre skrig, men nei, ikke en lyd hørte jeg, og BERTHE kom snart ud igjen, noksaa fornøiet. Saa spurgte jeg: «Men BERTHE, græder du ikke,

naar du faar ris?» Hvortil hun svarede: «Aa nei, eg e' saa vant med det no, eg værre det ikje mer, og mor slaar no ikje saa hart.» Ja, stakkels BERTHE, hun fik nok mer end én gang ris for vor skyld, for baaden fik vi laane, da hun satte stor pris paa JOHANNES' og mit venskab.

Vi fortsatte fremdeles med alle slags løier. En dag bad han mig at følge sig op i ølbrygger GULDBRANDSENS gaard. Samme GULDBRANDSEN blev senere hans svigerfader, — en original, morsom mand, egte søndfjording baade han og konen. Der holdtes ølstue, som det hed, og der vankede alle slags folk, mest bønder. GULDBRANDSEN pleiede hver dag at gaa omkring ude i sin gaard, stadig tyggende paa malt, som han jo brugte til sit bryggeri; han var da iført grønne, uldne underbukser, et stort, hvidt forklæde, store træsko paa fødderne og nathue paa hovedet. Han var aldrig i puds, uden naar han gik i byen. Denne dag vidste JOHANNES, at han skulde i begravelse, og naar dette hændte, brugte han altid at staa ude i garden og slaa de sorte «ligbukser» mod en øltønde for at banke støvet af dem. JOHANNES sagde: «Ja, LUCIE, nu skal du faa moro; følg med mig op paa maltloftet, saa skal vi staa i gluggen og se paa GULDBRANDSEN. Han skal snart i begravelse og skal ifærd med at banke bukserne; pas nu paa, naar han begynder at slaa dem mod tønden; han skal faa stræv nok idag med dem og kommer vist forsent til begravelsen; jeg har stukket kridtstykker i lommen, og jo mer han slaar bukserne, des bedre knuses jo kridtet, kan du tænke.»

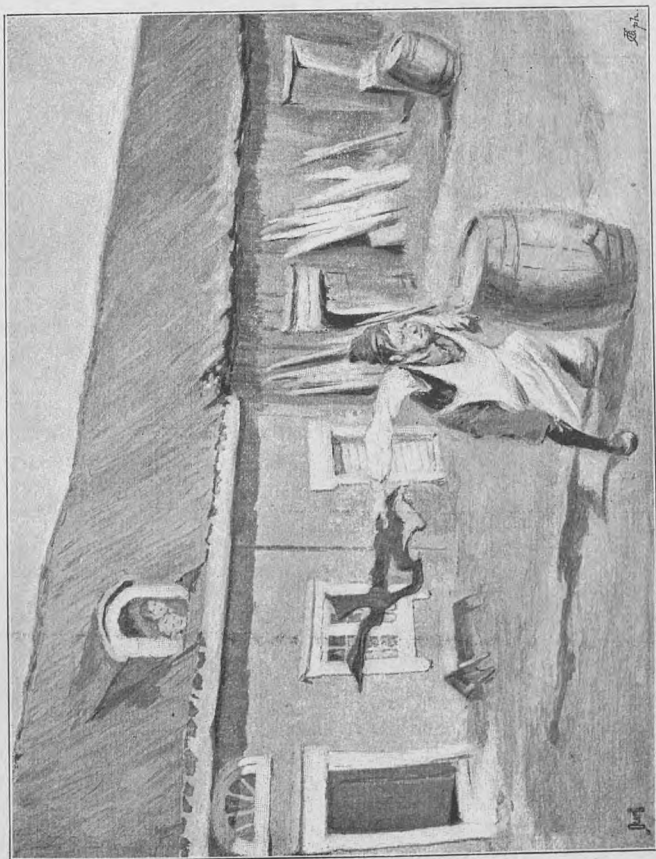
Ja, det var vist, han slog bukserne mod tønden, som han pleiede; men, oh vel! jo mer han slog, jo værre blev de; der stod formelig en hvid røg omkring ham. Han blev aldeles rasende og skreg i sinne: «Eg meine, fanden staar i buksen; ka' kan der være i veien med den?» Da det nu blev værre og værre, forstod han omsider, hvad der var paa færde og udbrød: «Nai, no kan eg skjønne, ka' so feiler brokjen; nai,

den helvedes JOHANNES BRUN, so ræke her seint og tidlig, nai, han e' no bare gjort til forargelse for folk; ogsø denna gale tausē, denna LOCI, han altid drægje med seg, ja ho ha' hjulpet te' me' detta, kan eg tru. Det bler no ikje andet end e' tripsa af hinner, kordan ho snur; da e' synd, for ho e' kommen af bra folk.» Under denne tale slog og rystede han uafladelig bukserne. Vi stod oppe i lugen og morede os kongelig. Vi legte næsten daglig i gaarden der; JOHANNES i kort, blaa bluse med bælte om Livet, jeg kortskjørtet og rapfodet som han.

Baade høit og lavt var vi. Hun, som nogle aar senere blev hans hustru, var allerede dengang en voksen dame med lange krøller rundt om hovedet. Mindst troede jeg, at hun, som var saa meget ældre, skulde blive hans kone; hun tog os mangel gang i armen og kastede os ud i gaarden, naar vi larmede altfor meget i kjøkkenet. Den første gang, GULDBRANDSEN saa JOHANNES BRUN spille komedie, var han alt hans svigersøn; han udtalte da for BRUN sin store bedrøvelse over, at hans svigersøn skulde gaa og gjøre sig til nar for folk. «For du kan tru meg, JOHANNES,» sagde han, «dei lo aat deg, ja eg sog da so sandt, so du no ser meg, dei lo aat deg, og detta var so ilt føre meg at se; kunde du ikje heller begynde med en liten høkerhandel? Det e' det no ikje nokkon skam i, vet eg.» GULDBRANDSEN saavelsom mine forældre havde en egen opfatning af skuespilkunst, som var alt andet end smigrende for standen.

Der boede en madame LEBAK i Hollændergaden, en skomagerenke, som havde en liden handel paa samme tid som hun holdt kro, «Skomagerkroen» kaldet, hvor der hver lørdag aften var samling. Her vankede ogsaa JOHANNES og jeg, da der altid var nogle originaler blandt skomagerne, som vi havde moro af.

Samme madame LEBAK var nok lidt glad i det sterke, og i den anledning brugte hun ofte mig til at hente brænde-

GULDBRANDSEN banker banker «ligbukserne» (til LUCIE'S og JOHANNES'S mor).

vin til sig. Det krænkede JOHANNES i høieste grad, at hun skulde lade mig gaa i sligt smudsigt erende. Jeg traf ham en dag, jeg kom slæbende med en hel del flasker, da hun samme aften skulde have skomagerkro. Han sagde: «LUCIE, jeg kan ikke fordrage, at du skal gaa og slæbe paa flasker til den fyllemær, madame LEBAK; du faar vel heller ikke noget for, at du gaar? Ja, hun kan passe sig; hun skal have det igjen, vær sikker paa det,» og dermed fløi han sin vei, da han havde hastverk.

Hans ord opirrede mig mod madame LEBAK, og da hun belønnede mig med en gammel, tør hvedebolle, saa svor jeg hev. Jeg gik da ind til SARA HOVLAND og bad hende komme og hjælpe mig med noget, hvortil hun straks var villig. Opgangen til Madame LEBAKS hus bestod af 5 trappetrin af træ, og trappen stod løst ind til væggen. Jeg forklarede SARA den tort, madame LEBAK havde udøvet mod mig, og sagde, at jeg nu vilde ærgre hende og alle hendes skomagere; naar de iaften skal ud og ind, og trappen er borte, saa kan baade de og hun gaa paa hovedet i sneen. «Ja, men tør du tage trappen bort, LUCIE?» sagde SARA. Du faar vist i r . . . . derfor.» «Ja, jeg tør!» udbrød jeg; «en gang mer eller mindre gjør intet til sagen; kom bare og tag i med.» Vi tog da trappen, som var let at transportere, bar den over gaden og satte den i porten til MARTENS' hestestald, som var lige overfor, og satte os selv paa trappen for rigtig at nyde det morsomme syn, naar nogen kom ud.

Uheldigvis kom der først en pige, hun faldt ret udfor. Hun slog sig sandsynligvis; thi hun skreg og raabte: «Aa Jøsses, kaar er trappen blet' af? Kom ud, madam, her er nokkon, som har ta't trappen væk.»

Paa hendes raab kom en drukken skomager og faldt pent og net i sneen tæt ved siden af pigen, og han udbrød: «Nei, Jøssøs pinedød, for en himmelfart vi hær gjort, mor; I har du slaa't deg, Maren, siden du holder paa knæet dit?»

I det samme kom madame LEBAK ud. Pigen raabte: «Tag jer iagt, madam, der er ikke nokkon trappe.» «Nei, Gu' trøste meg,» sagde madamen; «kæm e' det no, som har vorre mester paa dette?» Jeg var saa uheldig selv at røbe mig, da jeg lo, saa jeg var færdig at sprække. «Ok, der sidder hon,» sagde madame LEBAK, «ja, en intrikatre tøs end Lucie skal de lede efter; ja, har du ikke faaet i r . . . før, saa skal du faa det no; Gu' bevare meg, man kunde jo brække baade arme og bein.» Jeg blev da først trukket i fletterne og tvungen til at sætte trappen paa sin plads igjen og derpaa geleidet hjem af madame LEBAK for at faa den belovede straf. Men LUCIE var let paa taa dengang; jeg sled mig løs, og væk var jeg; men ris fik jeg, det besørgede LEBAKKEN samvittighedsfuldt.

Næste aften hevnedes JOHANNES dette ved at lægge en opblæst tarm ind i hendes gang og trampe paa den, hvorved der kom som et kanonskud, der jog en saadan skræk i madamen, at hun skreg høit til hans og min ubeskrivelige fryd. Hun blev senere ofte drillet og plaget af ham; dette var ham en trang, sagde han, for det var for galt, at jeg skulde faa prygl for den sjofle kjærringens skyld.

Vi gik samme aften ned for at lege «sveip og krog» (slaa snurrebas) paa v. TANGENS helle, en deilig plads for denne leg og meget yndet af alle korskirkesognets børn, som stadig havde tilhold der til v. TANGENS forargelse, der ret som det var agerede bussemand og jog dem paa flugt. Medens vi var paa det ivrigste, kom jeg til at genere en gut i hans leg, da jeg tog pladsen fra ham, sagde han; jeg gav ham ganske rolig et puf, hvorved han rullede i rendestenen. Dette turde jeg nu uden skrupler tillade mig, da jeg følte mig aldeles tryk i JOHANNES BRUNS beskyttende nærværelse. Gutten blev rasende; for at hevne sig greb han min krog og og kastede den af al kraft langt bortover almeningen. Hans kamerat raabte til ham: «Løb, HANS, alt hvad du orker,

ellers faar du juling af JOHANNES BRUN. De, som nu vover at pege paa Lucie, slaar han fordærvet; igaar gav han Frantz WERNES en blodvasket kjæft; saa pas dig bare!»

Fra den tid JOHANNES blev min ridder, blev jeg aldrig mer forulempet af nogen af mine guttebekjendtskaber, da ingen vovede at binde an med ham, der var bekjendt for sin styrke og behændighed.

En god ven havde jeg i en gammel vægter til Korskirken ved navn LARS RASK; han havde den skønneste sangstemme, og jeg laa mangen gang vaagen om natten for at fryde mig over hans sang; især tiltalte det mig, naar han med dyb følelse sang: «Det var ved midnatstide, vor frelsermand blev fød». Man brugte nemlig endda den gamle skik, hvorover HOLBERG harcellerer, idet han siger: «At de slyngler raaber, at vi skal sove vel, men vækker os hver halvtime med sit skraal.»

Paa en af mine turneer til Bergen generede dette raab mig, saa det var mig umuligt at sove. Jeg klagede til borgermesteren, og vægtersangen blev indstillet.

En krakiliker skrev i den anledning i et Bergens-blad, at det var en underlig behandling, der blev udvist mod bergenske borgere; «thi,» sagde han, «hvad vi i aarevis har klaget over uden nytte, bliver øieblikkelig rettet paa, saasnart en forkjælet skuespillerinde kommer til byen og behager at ytre sit mishag.»

Da LARS vægter nok ikke var saa ganske ædruelig, saa blev han forflyttet fra taarnet til gaden. Han havde sit vægterhus tæt ved vor port. Her havde jeg ofte om sommeraftenerne lange samtaler med ham; jeg sang viser for ham og fortalte ham historier; han holdt meget af mig. Naar han saa mig, blev han saa glad. «Ok,» sagde han engang, «kaar det e' synd i meg, at eg e' saa gammel, og du e' saa ung; eg ville saa gjerne se, ka der bli'r af deg med tiden; du har et saa snurriigt hovety, og du e' saa fuld af kommers, saa

det knorrer i deg. Aa ja, barn, du klorer deg nok frem, for sligt liv har eg ikje se't før.» Jeg glemmer aldrig en aften, jeg kom fra danseskole sammen med nogle voksne, jeg da havde parti med; LARS stod saa sørgmodig og raabte: «Vægter, hør, klokken er slagen —»; længer kom han ikke for latter; jeg begyndte nemlig at danse for ham efter en halt mand, jeg gik sammen med paa dansepartiet; jeg var nok morsom, tør jeg sige, for de, som fulgte med mig, lo sig fordærvet, og LARS udbrød forskrækket: «Ok, Gu' naade deg, LUCIE, eg møsser nok pladsen min no, du faar meg jo til at le mit i rope.»

Ja desværre, han mistede nok snart sin plads, ikke for min skyld, men fordi natrunden flere gange fandt ham dels fuld og dels sovende paa sin post. Han fortalte mig dette selv engang med taarer i øinene: «Ak ja, Gu' hjælpe meg, LUCIE mor, eg har nok møsst pladsen min, eg har nok vær't lidt paa støvlerne af og til, og en kveld saa hørte nok natronden, at eg raabte, at vinden var norden, og det var galt, for han blaaste nok sterkt fra sør. Men ronden skulde ikke være saa streng med en stakkels gammel mand, for det var ikke saa farlig, ka' slags vind der blaaste, og ronden skulde passe paa seg selv først, for eg har mangan gang se't formanden, Monsen, gaa skjævt paa støvlerne; men ét sejer eg, at magestraten ska' nok faa bie, før de finder én, som kan rope efter meg.» Ja, han havde ret; aldrig fik jeg høre mage til LARS' sang. Denne episode har NORDAHL ROLFSEN fortalt engang før; han havde hørt dette hjemme i Bergen, da denne historie var noget, som alle, der kjendte mig, havde moret sig over. Dette berører han ogsaa i en sang-epilog, jeg frem-sagde paa Bergens theater ved et gjestespil der for en del aar siden. Han fortæller ogsaa der mange træk af mit barn-doms- og ungdomsliv, om min første optræden og om min reise fra Bergen til Kristiania. Der veksler mellem sang og tale med de gamle, kjære melodier fra «Abekatten», «Emilies

hjerterbanken» og flere. Da jeg netop har faaet mig hele prologen sendt fra hr. ROLFSEN, vil jeg hidsætte den i sin helhed.

PROLOG.

Det er saa længe siden — det blir vist nødvendigt, at jeg presenterer mig. Mit navn — nei, det er sandt, jeg er født, det skulde jeg nok først fortalt.

Mel.: Mangfoldig tak — --.

Jeg fødtes — ja, i hvilket aar?
 Se, derom kan man stride;
 men jeg er ikke født igaar,
 det vil jeg la' Dem vide.
 Jeg fødtes i — mon det er nok
 og tilfredsstillen tanken,
 ifald jeg siger Dem — en bloc, —
 det var i sparebanken.

Ja, dengang var jeg nok solid,
 tænk, jeg mit hoved hælder,
 alt i min første barndomstid,
 til sparebankens kjælder.
 Men hvad jeg nu takseret bli'r,
 det ved jeg ei saa lige.
 Er det et godt værdipapir
 med underskrift — Lucie?

Det brændte snart af kundskabstørst
 i denne ædle tinding,
 jeg folkets liv studerte først
 paa Korskirken alminning.
 Da politivedtægterne
 ei skulde skræmme nogen,
 jeg dansede med vægterne
 saa ofte de var vaagen.

Jeg flytted' lønlig trapperne,
 jeg lagde tusind garn.
 Madamer skreg bag kapperne:
 «Er dette bra' mands barn!»
 Kort sagt, jeg blev en ung person
 forfaren i intrige
 og moden til en kondition
 som Holbergs enepige.

Og der var meget at bestille hos den gamle herre dengang; nu er han kommen i bronze dernede paa «Trianglen» og har ligesom trukket sig tilbage fra forretningen; men i min tid spankulerte han endnu omkring, hans aand var allestedsnærværende, det komiske gik løs, latteren laa ligesom et smittestof i luften, vi indaandede ligefrem latterbakterier, eller Vorherre maa vide, hvad de heder, de velsignede smaa tingsster, som bringer smitte med sig.

Spillede vi komedie dengang? Ja, jeg skal saamen ikke kunne sige det, for liv og kunst gik sammen i ét; vi seilede lige fra gaden og herop «in diesen heilichen Hallen» med vort gode humør og lod det staa til med forvoenhedens festivitas. Ved De hvad, det er en deilig tid i kunsten, naar man ikke ved, hvad man gjør, naar man anser det vigtigere at faa den første polka paa et logebal end at staa heroppe i Thalias tempel og elske efter alle kunstens regler. Og det gjorde jeg. Jeg kunde bryde af midt i en elskovsscene heroppe og styrte afsted med en dalers mulkt i ryggen for ikke at komme forsent til første dans.

Mel.: Nei, intet verden kan ligned — —.

Ja, jeg var en pige, som virked' i mit kald,
 livet laa for mig og skinned' som et bal,
 og foden sig flytted' i rhytmiske dans,
 higende plukked' jeg laurbærets krans.

Temperaturen var sydlandsk og svulmende,
stemningen glitred' i sol og i vaar,
fik jeg en sorg, saa kom ungdommen dulmende
lagde sit lægende blad paa mit saar.

Ungdom, ak ungdom! du hvirvler mig omkring,
lokker mig ind i din regnbuering.
Slip mig, ak slip mig dog fri!
Husk, jeg skal skrive min biografi.

Ja, det var jo det jeg skulde. Det gaar mig som en taler, der netop staar ved begyndelsen af sin tale og har en følelse af, at tilhørerne ønsker, at det skulde være slutningen, og den kan jo gjerne komme straks; det vedkommer jo ikke dette øieblik, hvad der ligger mellem hin begyndelse og denne stund. Jeg vilde blot minde om, at her paa denne scene har jeg gjort de første, jeg vil ikke sige famlende, men dansende skridt, og her staar jeg nu for at vise, hvor langt jeg er kommen. Ak! det er et grusomt tvetydigt ord dette, det er i grunden et vovestykke, det jeg gjør. Hvorfor gjør jeg det? Det er nøglen til min kunst, mit livs lille hemmelighed, som ligger i det svar.

Mel.: Dengang jeg var i Deres aar -- --.

Da ung jeg drog fra Bergen ud,
der var lidt graad i min stemme,
men dog jeg straaledede som en brud,
der gaar fra dem derhjemme.
Jeg drømte om mit kunstnernavn
og svælged' ned min graad, mit savn,
jeg lo og sa': «Det gaar nok over.»

Jeg fik det deilig, det er vist,
man bar mig næsten paa hænder;
men i min lykke der var en brist,
skal jeg betro jer det, venner?
Jeg elsked' graneskogens duft,
men længted' dog mod havets luft,
Ak nei, ak nei, det gik ei over.

Og hvergang jeg i stavnen staar
 og indad kvarven dreier,
 da er det, som jeg ret først forstaar
 alt, hvad mit væsen eier.
 I denne jord har jeg min rod,
 af dette folk mit kunstnerblod.
 Min kjærlighed gaar aldrig over.

Men I, som sidder her idag,
 er ogsaa I de samme?
 Har I det samme hjertelag,
 som gav min sjæl dens flamme?
 Her var der engang et aabent fang,
 her var der gjenlyd fra al min sang;
 men kanske det er gaaet over?

Ja, det er det, jeg er bange for, saa bange for, saa bange for, at jeg maa bryde ud som dengang, jeg stod her som ganske ung pige og sang:

«Mit hjertes banken selv jeg ikke fatter,
 nu staar det stille, nu slaar det atter.»

Jeg iler frem som til et stevнемøde. Vil hjerter gløde imod mig nu? Har jeg atter hjem og ly i min kjære, gamle by, som jeg elsker, elsker af min hele sjæl? Eller er jeg fremmed her mellem disse lampers skjær? Skal jeg hente mig et kort og koldt farvel?

«Mit hjertes banken selv jeg ikke fatter,
 nu staar det stille, nu slaar det atter.
 Jeg iler frem som til et stævнемøde;
 vil hjerter gløde imod mig nu?»

Vægter LARS RASK boede nu med sin kone i Sandviken; jeg besøgte dem, hver gang jeg rendte paa «krøbbe» (kjælke) i Lagaardsbakken. Jeg drak da kaffe hos dem; de holdt meget af mig. Han drev nu med at fiske, og konen vaskede for folk, da de boede i nærheden af Mulelven. Det var et bryllup der i nærheden engang; LARS og konen var der. Jeg stod oppe paa «vadbordet», som det hed, og keg ind i bryllupshuset, hvor man dansede og drak. LARS var mægtig fuld; men han kjendte mit ansigt, hver gang jeg kom op mod ruden, og nikkede venlig til mig. Det var en svært kold aften, og for at holde varme i kroppen stod jeg og hoppede op og ned foran vinduet. LARS, som saa dette, lukkede vinduet op; han tog formodentlig feil af mine hoppende bevægelser, for han raabte ud til mig: «Stakkels LUCIE, eg ser, ka' saa feiler deg; gaa ud paa pladsen, mor, der staar vandhuset. Du finder det nok, for der er hjerte i døren.» JOHANNES var henrykt over denne historie, som jeg fortalte ham. Han vil gjøre min ven, LARS vægters bekjendtskab og blev af mig introduceret der i huset, hvor vi ofte havde tilhold, naar vi var sammen paa ageture i Sandviken. Desværre var det nu ikke saa ofte, jeg fik være sammen med JOHANNES; det var mig paa det strengeste forbudt at have omgang med ham; moder især var rasende vred paa ham. Hun saa nemlig gjennem sit vindu en dag, at en slegting af os, en vossekone, kom udenfor med en ko, som hun vilde sætte ind paa Borggaarden ved et af træerne der; paa samme tid saa hun JOHANNES tage mig under armene og løfte mig op paa koens ryg; han sagde nemlig til mig: «Ja, LUCIE, om din moder er aldrig saa sint paa dig, saa maa hun le, naar du nu kommer ridende ind i kjøkkenet paa denne maade.»

Jeg var naiv nok til at tro det samme og haabede at formilde hende hermed; men o ve! jeg tror, at jeg aldrig har seet moder i et saadant raseri; koen, konen og jeg

kom ud igjen med en vis glans, og JOHANNES var denne gang skyld i, at jeg ikke blot fik ris, men blev i flere dage indesperret.

Saa gik der da nogle aar i barnlig fryd og glæde; jeg var fri og glad, med let hjerte og fred i mit sind. Hvor jeg end færdedes, ude som inde, maatte jeg synge. Min ældre søster MARTHE udrød engang i sinne: «Jeg tror, den tøsen er født syngendes.» Min gang var altid i takt med en eller anden melodi; jeg maatte, ja jeg maatte synge; jeg kjendte en saadan livsglæde i mig, at jeg umulig kunde lade være at juble den ud i sang.

Det er noget, som jeg aldrig har kunnet forstaa, hvorfor ikke alle, som er unge og livsglade, synger; dette synes jeg er ligesaa naturligt, som at fuglene synger. Jeg har ofte spurgt unge piger, jeg har læst med, om de ikke kunde synge, hvortil de næsten altid svarede: «Nei, jeg har ikke lært at synge endnu.» Jeg har da bestandig svaret dem, at jeg aldrig havde lært det, men at jeg ikke kunde tænke mig en ung glad pige, uden at hun følte trang til at synge, selv om hun ikke eiede stemme, for jeg tror, at det er mer med hjertet end med halsen, man synger. Det kan være, at jeg ikke udtrykker mig tydelig nok, men jeg kan ikke forklare dette paa anden maade.

Paa den tid, jeg nu vil beskrive, var jeg vel en 13 à 14 aar, tænker jeg. Jeg gik fremdeles paa formiddagsskole hos jomfru LANGBERG, men var alt andet end flink, da det kjedede mig saa rædsomt at sy og arbeide med hænderne i det hele taget. Jomfru LANGBERG bebreidede mig dette engang og sagde, at det var uret, naar mine forældre betalte skolepenge for mig, at jeg da ikke vilde være mer pligtopyldende og lære det, som enhver ung pige maatte og skulde,

naar de ikke vilde skille sig ud fra alle andre folk. «Kjære LUCIE, nu har du holdt paa med denne lille skjorten til din broder i over en maaned, og altid maa jeg sprætte op igjen det, du har syet.» Dette gjorde mig virkelig meget ondt; jeg skammede mig dybt; thi jeg følte, at hun havde saa sørgelig ret, og jeg havde længe samvittighedsqual over min store ulyst. Jeg stred da med denne væmmelige skjorte, saa sveden randt af mig, og naalen gik saa trangt og traat, og mine hænder var saa vaade af sved, at arbeidet blev forfærdelig smudsig, og jomfru LANGBERG udbrød: «Men Gud bevare mig, LUCIE, jeg mener, at du har tørket gulvet med den ulykkelige skjorte.» Paa samme tid lo hun, klappede mig paa hovedet og sagde: «Stakkel, jeg har seet, at du virkelig har strævet med arbeidet; men det ligger nok ikke for dig; og fortsæt du, barnet mit, det er rigtigt af dig, at du overvinder din ulyst; det vil du nok senere i dit liv have gavn af.»

Nu ophørte efterhaanden min leg paa gader og stræder; jeg var nu saa stor, og der var en stemme i mit indre, som sagde, at dette ikke mer gik an. JOHANNES BRUN traf jeg nu meget sjelden. Han var bleven sat i stentrykkerlære hos lithograf BUCHER og havde ikke mer denne ubundne frihed, som vi begge i saa fuldt maal havde nydt. Jeg vil slutte JOHANNES BRUNS og mine lykkelige barndomserindringer med det digt, som jeg skrev, da han var død, og som bedre end alt vil forklare mine følelser for ham. Ja, vi var beslægtede sjæle; dette har vi hele livet følt, uagtet skjæbnen skilte os ad, vi to, som vistnok burde have vandret livet sammen.

Ja, dig jeg traf i barndomsaar
 med solglad ansigt, guldgult haar;
 med jubelsang og barnesind
 vi ringte livets høitid ind.

Vi sammen gik i ungdomsbaar;
 mens kunsten skjød sin knop i vaar,

vi lokked graad og latter frem.
Oh! vær velsignet, barndomshjem!

Jeg mødte dig i manddoms aar,
og atter delte her vi kaar;
vi høsted' latter, graad og sang,
vor kunst var som et blomsterhang
omhegnet af vort elskte folk,
som fandt i os sin glade tolk.

Nu sørger kunsten; thi nu brast
dit store, lyse skjær i hast;
nu sørger barndomsvennen din,
og minderne er lagt i skrin.

Oh! Gud ske tak, at du fik fred;
hvor du har kjæmpet, hvor du led:
men Gud dig gav saa mildt et kys,
saa døden mistede sit gys.

Farvel, farvel, du ungdoms ven;
oh! gid vi mødes maa igjen,
hvor alt, hvad skjønt, skal foldes ud,
som du og jeg har faa't af Gud.

ET STORT OMSLAG.

Nu kommer der et stort omslag i mit liv; jeg blev stille og trist; min ulyst til arbeide tiltog mer og mer; jeg syntes, det blev saa mørkt omkring mig. Hvad i al verden skulde dette blive til? Jeg havde jo intet lyspunkt at styre henimod. Jeg mistede appetiten, laa ofte vaagen og græd om nætterne, saa mine forældre troede, jeg bar paa en sygdom og talte til lægen herom; men dr. MØLLER erklærede, at jeg intet feilede; jeg skulde bare bruge mine kræfter til arbeide, saa kom nok baade humør og appetit igjen.

Ak, hvor han tog fejl! I mit indre var der en trang, jeg ikke kunde forklare for mig selv engang; jeg havde en fornemmelse, som jeg maatte dø, om jeg ikke snart fik dette ukjendte tilfredsstillet. Jeg gik ud i mark og skog, sang og græd, klatrede op paa høiderne, hvor jeg da skreg og talte til Gud, bad ham, at han vilde hjælpe mig, bebreidede ham, at han kunde lade mig alene være saa bedrøvet, naar hele naturen, blomster, træer, fugle, alt det skønne, som jeg elskede saa høit, straaledede i salig fred og glæde. Kan jeg da ikke ogsaa faa synge og tale til alle om dette, som saa ganske fylder mit hjerte? «Kjære Gud! jeg vil ikke noget, som er ondt; nei, nei, det er jo dig, dig, som jeg vil prise og lov-

syng, du, som jo har skabt alt dette herlige; aa, du kan tro, jeg har saa meget, som synger i mit hjerte; men nu er det saa mørkt, aa, saa mørkt for mig. Er du da vred paa mig, og skal jeg da aldrig mer faa være glad? Aa, min Gud, ser du da ikke, hvor jeg sørger, og vil du ikke have medlidenhed med mig?»

Jeg laa i græsset og græd i timevis og mat og gik ødelagt hjem. Moder sagde: «Nei, nu forstaar jeg mig slet ikke paa dig, LUCIE; du er jo rent forandret, barn. Er det kanske JOHANNES BRUNS selskab, du længes efter? Skjønner du da ikke, at du snart bliver en voksen pige, og at det ikke længer kan gaa an at gaa og drive dank med den gale gutten?» «Nei; moder,» sagde jeg, «det er ikke JOHANNES, jeg længes efter; men det er noget, som ligger mig paa hjerte, ligesom en dragen, en trang til at man skal høre paa mig, da jeg har saa meget i mit indre, som jeg ikke faar fred for.» «Aa tøv,» sagde moder, «det er bare noget, du bilder dig ind; høre paa dig og alt dit vaas, det gjør vi jo hele dagen, og din fader har nu mest skyld i, at du fremdeles holder paa med dette, som ingen nytte er til. Nei, nu faar du begynde at blive som andre; se paa dine søstre, de sidder jo pent med sit arbeide hele dagen og er glade og tilfredse; jeg har maattet arbeide hele mit liv, saa faar du ogsaa gjøre; du er vel ikke skabt anderledes end andre mennesker, ved jeg?» «Jo, moder, det er jeg!» svarede jeg, «at de kan sidde stille og spinde og sy og dog være glade, det er umuligt; jeg ved, at skal jeg gjøre som de, da vil jeg heller vandre langt ud i verden og syng for hver mands dør.» «Ok, Gud hjælpe og trøste mig!» sagde moder, «aa ja, du kommer nok til at gaa for hver mands dør, du, som aldrig vil blive menneske, nei, hvad i Herrens navn skal der blive af dig? Du ender med at tage livet af mig,» og hun græd og jamrede. Fader kom i det samme, og der blev en scene mellem dem. Hun bebreidede ham, at han havde ladet mig ture frem paa denne

gale maade, «for naar hun bare kan faa dig med paa kommersen, saa springer hun lige i taget; men nu bliver det svært for dig, SVEND, for nu maa du jo forstaa, hvor alt dette bærer hen, og at det aldrig bliver menneske af LUCIE, og det er stor synd og spot og skam tillige. Jomfru LANGBERG siger at hun har saa gode gaver, at naar hun bare selv vil, saa er der ikke én paa skolen, som har mage til LUCIES hoved; men stadighed eier hun ikke, sagde hun, og hun maa nok sættes under strengere tugt, om hun skal komme frem i verden; men LUCIE, stakkar, har nok andre tanker; skole, arbeide, tro paa sig i det hele taget, det er fremmed tale for hende. Ja, hvad synes du, SVEND, kan ens hjerte ikke briste, naar en hører sit barn omtales paa denne maade?»

Fader beroligede hende omsider, sagde, at dette ikke var maaden at tage LUCIE paa, det maatte hun forlængst vide; «der gjærer tanker i barnet, som jeg længe med smerte har lagt merke til, for hvorledes skal hun faa lærdom og opdragelse til at faa gjøre dette frugtbringende for sig; om hun bare kunde faa lære noget af én, som hun saa op til, og som rigtig forstod hende, da kunde ingen bedre end LUCIE lære andre dette igjen. Ja, hun kan udlægge og fortælle, saa vist aldrig nogen lærer eller lærerinde skal kunne gjøre hende det efter.»

«Nei, hvordan du snakker, SVEND! Ja, dette er nok mad for LUCIE at staa og høre paa, ja, ja, nu faar du seile med hende som bedst, du kan; jeg orker ikke mer, og gaar det, som jeg frygter, saa har du skylden; jeg vasker mine hænder.» Dermed satte hun sig til væven, som nu vistnok fik de prygl, som hun i sit hjerte undte mig.

Denne aften sad fader og jeg oppe til langt paa nat. Jeg græd, klagede og udøste min sorg i hans trofaste hjerte; jeg spurgte, om han ikke troede, at jeg kunde reise omkring paa landet og synge alle mine fornøielige viser og fortælle eventyr. «Du ved jo, at jeg ogsaa kan alle Peder Dass' sal-

mer udenad, og disse kan jeg da ogsaa synge, for der er jo saa mange bønder, som er gudfrygtige og gjerne vil høre saadant; jeg er sikker paa, at jeg vilde tjene penge baade til mad og klæder. Jeg kunde jo begynde inde i Søndfjord; du ved jo, hvor godt de alle likte mig der, og tænk saa fornøieligt da, fader; aa, kan du ikke faa moder til at gaa ind paa dette, saa slipper hun jo at ærgre sig over mig, for saa holder jeg jo mig selv med alting.» «Nei, nei, barn, dette gaar ikke an,» sagde fader, «ved du ikke, at du om et aars tid eller saa maa skrive dig til presten?»

Det var sandt; jeg maatte jo konfirmeres. Fader trøstede mig saa kjærlig, sagde, at han stolede saa sikkert paa, at Gud vilde vise mig en vei, hvor jeg kunde faa bruge de vakre gaver, han havde givet mig. «Ja, barn,» sagde han, «han har vist ikke forgjæves skabt denne din urolige, men altid kjærlige sjæl; nu skal du kaste al din sorg paa Herren din Gud, som det staar i salmen! han vil hjælpe dig frem, stol paa det, barnet mit; hav ham altid i dine tanker, saa bliver du glad igjen, og kanske han vil aabne dig en udsigt i dit liv, som hverken du eller jeg endnu drømmer om. Ja, lad os saa i Jesu navn synge vor gamle aftensang:

Den lyse dag forgangen er,
og natten den hænger os paa.
O, Jesu Krist, vor Herre kjær,
du altid hos os maa blive.
Glæde os Gud i himmerig.

Den aften gik jeg til ro med fred i mit hjerte og tillid til Gud, og for en stund kom der virkelig som en slags ro over mig.

Saa efter nogen tids forløb traf jeg JOHANNES BRUN. «Nei, LUCIE, hvor det er længe siden, jeg saa dig; faar du nu ikke mer lov til at gaa paa gaden? Jeg træffer dig jo aldrig. Jeg maa arbeide meget nu, kan du tro; men jeg

savner saa forfærdelig de fornøielser, vi to havde sammen.» Ja, dette savn delte jeg trolig med ham; det sagde jeg ham ogsaa og fortalte tillige, hvilket trist humør jeg nu som oftest havde, og endte med at sige: «Ak, JOHANNES, der er nok ikke nogen glæde at vente mer for mig. Kan du fatte, hvad der skal blive af mig? Jeg forstaar det ikke. Jeg klagede min nød igaar for min veninde MINE SIVERTSEN; men hun troede jeg var gal, da jeg fortalte om den smerte og længsel, jeg følte ved ikke at faa anledning til at udtale, hvad der rørte sig saa sterkt inden i mig. 'Ka' er det, du siger,' sagde hun, 'smerte? Har du da ondt noget sted? Og længsel? Du er jo hjemme, ka' er det daa, du længes efter?' 'Men forstaar du da ikke, MINE, at jeg vantrives ved at sidde inde-spærret med en spinderok eller et sytoi, det er jo ikke noget for mig; jeg kan ikke holde det ud, nei, jeg vil noget andet. Aa, men du forstaar mig vel ikke?' 'Nei,' sagde MINE, 'det har du ret i, naar du ikke vil arbeide som vi andre, ka' skal du da ta' dig til? Kanske du vil følge med linedanserne eller andet saadant pak? Aa, det er spot og skam at høre, og det er virkelig synd i dine forældre, for alle folk, som jeg har talt med, har kaldt dig for byens største heje, for du har jo baaret dig ad som en gal og forarget næsten alle, som traf paa dig, og man siger, at den grove gutten, JOHANNES BRUN, er den, som har skjæmt dig saa ud; han er jo en, som ingen andre børn kan omgaaes med, og baade du og han har gjort nar af alle folk, saa man beder Gud bevare sig for dere to.'»

«Uf ja,» sagde JOHANNES, «naar du bryder dig om den dumme MINE, saa er det rimeligt, at du er trist. Nei, LUCIE jeg forstaar dig; jeg har den samme længsel efter noget, som ikke alle kan forstaa; men nu skal jeg fortælle dig noget. Har du hørt, at man nu her i byen skal begynde at spille komedie? Det er OLE BULL, som har fundet paa, at vi selv nu skal faa os et theater, og at byens børn skal være med

der. Jeg forsikrer dig, LUCIE, at jeg sov ikke hele natten, da jeg fik høre dette, for der maa jo jeg og du med, ikke sandt?

Oh, for et lys han tændte i min sjæl ved sine ord! Det formelig flimrede for mine øine, og en stemme, som lignede faders, hviskede i mit øre: «LUCIE, ser du nu veien? Vær taalmodig og hold ud, og du skal vinde seier!»

Jeg gik nu i lang tid ligesom i en salig rus. Alting blev saa let og lyst for mig. Jeg blev flittig hjemme; moder var forundret og glad, fader gav mig mangan en skilling og sagde: «Jeg ser, at du er gladere nu, barnet mit; aa ja, jeg har ogsaa bedt meget til Gud for dig, og jeg har erfaret, at naar vi kun kan kaste al vor byrde paa ham, saa kommer han, naar han finder det tjenlig for os.»

Jeg nænnede ikke at bedrøve ham ved at fortælle, hvad det var, som havde gjort mig saa glad; men jeg fik noget af faders skjønne, barnlige tillid til ham, som kommer, naar nøden er størst.

Nu begyndte jeg til faders største glæde at læse flittig paa min religion: bibelen, det nye testamente, katekismusen, Pontoppidans forklaring, ja, jeg fik nu lyst og kjærlighed til dette og fordybede mig rigtig af hjertens lyst deri.

Saa kom tiden, at jeg skulde skrives til presten. Dette hilste jeg med glæde, da jeg tænkte, at dette jo bragte mig nærmere til mit store maal — theatret. Oh, det ene ord gik jeg ofte for mig selv og udtalte, det stod for min tanke som et vidunderligt feslot, hvor alt, hvad der har navn af skjønt, maatte have hjemme; men jeg vidste ogsaa, hvilken kamp jeg nu havde ivente. De nævnte ogsaa dette om theatret hjemme en dag, og der blev jo et ramaskrig — «oh Gud bevare os vel, det er da ikke muligt, at dette kan være sandt! Aa, den gale OLE BULL, ja, han finder paa meget; det var ikke vel, at dette skulde ske, for da blev det sidste værre end det første med LUCIE.»

Fader og jeg saa paa hinanden under denne samtale, og

jeg følte saa sikkert, at vi mødtes i tankerne; han smilte og begyndte at nynne; jeg sprang pludselig om halsen paa ham; han kyssede mig og havde taarer i øinene. Moder bemærkede: «Nei, se paa den gale tøs; nu kommer de gamle rier paa hende igjen.»

Mit hjerte var for fuldt; jeg sprang ud, græd, lo og jubede i vilden sky, saa pigen, som stod ude i kjøkkenet, raabte: «Er du bleven splitter gal, LUCIE? Ka' e, det no', som feiler deg? Nei, hinner kan en ikke bli' klok paa, hun farer fra det ene til det andet; men stakkel, hun har det ikke godt, for di er efter hinner allesammen, og det er synd, for hun er slet ikke saa gal, som de si'er. Stakkels deg, LUCIE mor.»

Nu en skjøn dag gik jeg med fader til presten THORESEN, digterinden MAGDALENE THORESENS mand. Han var meget gigtsvag, og jeg syntes, han talte saa barskt til mig, at jeg blev ganske bange for ham. Fader anbefalede mig paa det bedste og sagde, at jeg havde læst i min børnelærdom meget flittig, saa pastoren nok skulde få glæde af mig. Jaha, vi blev snart meget gode venner, da han hurtig fik sande faders ord. Jeg var svært flink for presten; hvergang de andre ikke kunde svare, raabte THORESEN over til mig: «LUCIE, svar du, jeg ved du kan.»

Jeg havde nemlig altid, naar jeg læste mine lekser, kastede op i bibelen, som vi kaldte det, og lært udenad alle de skriftsprog, som der stod henvist til i forklaringen eller bibelhistorien. Jeg kunde se paa hans ansigt, at han likte dette godt, og han roste mig ofte for den vakre maade, hvorpaa jeg sagde det frem. Ja, jeg var vistnok hans bedste elev; det tør jeg trygt sige. For mine medkonfirmanter var jeg til stadig forbauselse, naar jeg fremsagde disse for dem ukjendte ting, og en af dem udbrød engang: «Men, LUCIE, hvor kan du alt dette fra?» hvorpaa jeg svarede: «Din tosk, kan ikke du ogsaa kaste op i bibelen, saa ser du jo, hvor jeg har det fra.» Jeg saa THORESEN vende hovedet til den anden side,

da han ikke vilde, børnene skulde se, at han lo godt af dette mit svar. Han viste sin tilfredshed med mig ved at skrive i min salmebog: «Du gode barn, Herren har dannet din sjæl til den gode jord, hvor ordest sæd kan skyde frem og bære dig mangefold frugter til det evige liv. Gud bevare det gode, som er nedlagt i dig, paa det at du maa findes ustraffelig i vor Herres Jesu Kristi tilkommelse.»

Min kammerat, skuespiller REIMERS, fortalte mig ogsaa engang, at han havde læst en bemærkning af presten THORESEN i en kirkeprotokol, hvor han skriver: «At LUCIE JOHANNESEN er i besiddelse af god kristendomskundskab.»

Jeg kom snart til at elske presten THORESEN: det var en kraftig, varmhjertet mand, men tillige streng, for naar han forstod, det skortede paa interesse og flid hos hans elever, da blev han meget heftig og skaanede dem ikke.

Ofte var jeg sørgmodig og græd meget, naar noget af det, jeg fremsagde, tiltalte mine følelser; isærdeleshed kan jeg saa levende erindre en dag, da presten sagde: «LUCIE, du kan vist dette deilige skriftsprog, som lyder, — naa hvorledes? Jeg reiste mig da og begyndte: «Tænk paa din skaber i din ungdom, førend de onde dage komme og aarene, om hvilke I skulle sige: 'De behage mig ikke.'» Da brast jeg i voldsom graad, for jeg syntes, at jeg alt længe havde havt onde dage, og jeg var dog saa ung, og jeg tænkte baade dag og nat paa min skaber og klagede min nød for ham; men jeg var begyndt at tvile, da jeg troede, at han dog ikke kunde være retfærdig, naar han ikke vilde sende mig trøst i denne min store nød.

Mine kamerater blev forbausede. En af dem kom med vand og sagde: «Ok, LUCIE, faar du ondt?» THORESEN tog mig i Haanden og sagde: «Naa, naa, kjære barn, du maa styre denne heftighed; du forstyrre os jo aldeles, og her gaar ikke dette an. Følg ind med mig, naar vi har sluttet idag; jeg vil tale med dig.»

Da de andre var gaaet, fulgte jeg med ham ind paa kontoret. «LUCIE,» sagde han, «jeg har længe merket, at der er noget, som piner og græmmer dig. Vær oprigtig og fortæl mig dette! Du er jo ofte saa rasende heftig, at man næsten kan blive bange for dig; hvorfor græd du nu saa, da du sagde dette vakre skriftsprog? Se, nu begynder du jo paany at græde.» «Ak, kjære pastor, jeg kan ikke fatte, at dette skriftsprog skal være saa vakkert, for det er jo ikke sandt!» «Men, LUCIE, hvad er det, du siger? Tvilser du paa Guds egne, hellige ord?» «Ja, eller saa kan jeg vel ikke forstaa det da,» sagde jeg, «for jeg tænker virkelig paa min skaber, jeg beder uafsladelig til ham, men han hjælper mig jo ikke. Aa Gud, hvor jeg er bedrøvet.»

«Sig mig nu den rene sandhed,» bad presten. «Ja, det skal jeg! De siger alle hjemme, at det er synd at spille komedie; men hvor kan noget saa skjønt, saa herligt være synd; digterne har jo skrevet saa meget deiligt, hvor er det da muligt, at Gud ikke skulde ville tillade et af sine børn at fortælle hele verden alle disse skønne tanker, som han selv har indgivet dem. Det er jo bare dette, jeg længes efter, og det kan ikke være synd, nei, nei, nei, det er umuligt, det er ikke synd.»

Jeg græd voldsomt, trampede i gulvet og knyttede mine hænder. «Naa, naa, naa, naa!» sagde presten og rystede mig i armen, «hvad er dette for en opførsel? Husk, hvem du taler med og hvor du er.»

Jeg faldt da paa knæ for ham, tog hans haand og kysede den og bad, at han ikke maatte forlade mig, da jeg ofte var bange for mig selv og for alle mine stormende tanker og følelser.

Han klappede mig paa hovedet og sagde: «Mit stakkels barn! Ja, jeg forstaaer, at der er svær kamp i dit indre, du har det ikke godt; men tror du da, at om du nu kunde

spille komedi, som du siger, du er saa glad i, tror du da slet ikke, at du faar lov af dine forældre dertil?»

«Nei, ak nei! der er jo min store sorg, og dog kan De tro, at jeg nok skulde gjøre det godt, og at jeg er skikket dertil, det ved jeg med vished, for fader har sagt det, og hvad han siger, kan jo ikke være usandt, da han jo er det herligste menneske, som Gud har skabt. Fader har sagt til mig en aften, da vi legte sammen: 'Ja, ja, barn, jeg tror nu, at Gud har havt en egen bestemmelse med dig; han sender ofte saadanne lyse, glade sjæle som du ud i verden, forat de skal være til trøst og opmuntring for dem, som sørger og lider.'

Og fader har baade grædt og leet, naar jeg fremsagde de smukke digte, jeg havde lært mig, eller sang alle mine fornøielige sange. Jeg gjorde det udmerket, sagde han, og fader kan jo ikke tage feil, det er aldeles umuligt, han, som selv kan saa meget skjønt, spille, synge, tale saa deilig til mark og skog og lokke til fuglene. O! gode Gud, hvor fader er velsignet og saa kjærlig og god mod mig, ja, jeg kunde dø for ham; jeg elsker ham, jeg tilbeder ham!»

«Ja, se nu, barn,» sagde presten, «nu bliver du jo igjen saa eksalteret, at det er forfærdeligt; man skal tilbede sin Gud og ikke menneskene, ved du ikke det, LUCIE? Din fader er en snil og god mand, det ved jeg nok, men han er et syndigt menneske, han som vi alle. Og saa taler du aldrig om din moder, det er stor uret af dig, du er da vel ogsaa glad i hende?»

«Aa — ja — jeg — er — nok — det, — men — — Nei, nei, jeg kan ikke lyve, jeg er ikke glad i moder, hun er saa streng imod mig, og hun kan vist heller ikke forstaa mig.»

«Ja, men det er synd mod din moder, hun vil vist ikke andet, end hvad som er ret med dig og har nok havt stræv med at styre et saa heftigt harn, som du jo er; ved du ikke,

hvad din børnelærdom siger: Hædre din fader og moder, at det kan gaa dig vel og du —»

Længer kom han ikke, for jeg raabte: «Ja, men moder vil jo ikke, at det skal gaa mig vel, hun vil jo, at jeg som mine søstre skal tilbringe mit liv ved spinderokken, og dette maa da presten forstaa umulig kan passe for mig?»

Ved denne min bemærkning tror jeg nok, at han trak lidt paa smilebaandet. Han sagde da saa venlig til mig: «Ja, LUCIE, jeg vil sige dig noget, jeg tror som din fader, at der i dig bor noget, som der maaske fattes en anledning til for at faa bryde frem, og jeg har hørt megen tale om, at OLE BULL nu vil oprette et norsk theater her i Bergen, ja der skal allerede være en del, som har meldt sig dertil, og er det saa, da kan der jo være udsigt til, at du kan faa følge dette dit kald, som du tror saa sikkert paa.» «Ja, men alle hjemme og mest moder vil ikke høre tale om dette, fader siger ingenting, for han har ikke hjerte til at bedrøve mig. Sig mig, er det ikke stygt af moder og alle mine søskende at tale saa ondt om dette vidunderlig deilige?»

«Ja, dette maa du ikke bebreide dem,» sagde han. «Alle disse skuespillere, som har kommet og reist her i byen, har jo været folk, som ikke just har været vel anseede; du maa huske paa, at dine forældre er gammeldagse og gudfrygtige folk, og at det er ganske rimeligt, at de er rædde for at slippe sit barn ind i noget, som de tror skal kunne fordærve det.»

«Ja, men naar nu andre af byens børn faar lov, hvorfor kan da ikke ogsaa jeg?»

«Ja, LUCIE, nu vil jeg raade dig til at være rolig; lær din religion, som du virkelig er saa flink til; hav tillid til Gud; er det hans vilje, at du skal komme med der, saa kommer du med, og gaa saa hjem i fred, barn; jeg skal ved leilighed tale med din fader, naar saa langt kommer, men ikke

før efter din konfirmation; nu maa du forberede dig dertil og saa haabe det bedste.»

Denne min samtale med presten bragte jo saa nogenlunde mit sind til ro; jeg læste meget flittig, og presten roste mig bestandig; fra nu af havde jeg ogsaa en hemmelig følelse af, at jeg i ham havde en bundsforvandt, som med tiden nok vilde tale min sag. Hjemme sad alle mine dydsirede søstre — dels ved rokken, dels med naalen — i fred og ro. Jeg kunde ikke andet end føle den dybeste medynk med dem og tænke: «Nei, for et fattigt og tomt liv!» Hele deres tilværelse fandt jeg saa haabløs og elendig, og jeg sagde til mig selv: «Nei, før jeg kunde tilbringe mit liv paa denne maade, før vilde jeg klæde mig i matrosklæder og seile omkring i den vide verden.» Et saadant stille arbejdsliv i en trang stue maatte absolut dræbe mig.

Saa slæbte tiden sig hen. Rygterne om teatret tog til, man talte overalt derom; hjemme var der nu virkelig sorg; min ældste søster, PERNILLE, sørgede mest. Hun var den af alle mine søskende, som jeg holdt mest af; for det første var hun saa deilig, en ren skjønhed; det var umulig at se paa dette ansigt uden at blive betaget. Der straaledede en saadan kvindelig mildhed og godhed ud af disse øine, at, naar hun tog mig i sine arme og rigtig saa mig ind i øinene, begyndte straks mine taarer at rinde.

Fader, moder, slegt, venner, alle elskede hende; hun stod som et lysende eksempel for os. Fra barndommen af havde hun været from, kjærlig, lydig og pligtopfyldende mod alt og alle. Var der strid mellem os søskende, som der ofte var, saa bilagde hun altid denne med sin milde, kjærlige tale og skaffede fred tilveie; ja, hun var i sandhed familiens gode engel. Moder søgte altid sin trøst hos hende, naar hun var fortvilet over mig, og PERNILLE har ofte afverget meget ondt for mig, det er vist og sandt.

Den dag jeg kom saa forgrædt fra presten, stod PERNILLE

i køkkenet. Hun saa saa alvorlig og bedrøvet paa mig, tog mig kjærlig ind til sig og sagde: «Kom, kjære LUCIE, lad mig snakke lidt med dig!»

Vi gik da op paa salen for at være uforstyrrede. «Sig mig, hvorfor har du grædt?» spurgte hun, «og hvorfor er du nu ofte saa stille og bedrøvet; det smerter mig saa at se, at hele dit væsen er saa forandret. Hvor er det blevet af din glade latter, som før klang omkring os? Jeg hører dig næsten aldrig le. Og nu, da du har din allerskjønneste ungdomstid, konfirmationstiden, denne som var saa lykkelig for mig. Nu, da du skulde være allergladest, nu sturer du som en syg fugl. Kjære søster! Nu, netop nu skal du være glad. Aldrig i verden faar du opleve dage som disse, hvor du fornyer din daabspagt og kommer mer og mer i samfund med din Gud. Dette theatret, som du altid gaar og tænker paa, LUCIE — for det er jo bare derpaa du tænker, — ved du da ikke, kjære barn, at det er en vei fuld af farer og fristelser, som jo ganske vil drage dig bort fra Gud? Husk, livet er saa kort; vi er jo alle paa hjemreisen, unge som gamle. Tænk paa, at vi skal leve saa, at vi kan haabe paa et gjensyn; vi skal jo engang mødes i himmerig, ved du? Vilde du da ikke gjerne være med os alle der? Eller vilde du, at vi skulde savne dig, kjære LUCIE?»

Hun græd nu saa smertelig, og jeg blandede mine taarer med hendes. «Nei, PERNILLE,» sagde jeg, «jeg vil følge med fader, dig og alle jer andre. Men PERNILLE, fader og jeg — og tænk presten THORESEN ogsaa — tror, at Gud virkelig har sin egen mening med mig, ellers kunde han jo tage fra mig denne uro, som driver mig hid og did og aldrig lader mig fred. Jeg kan ikke arbeide som I andre, og en gjerning skal jo ogsaa jeg gjøre i livet; men alt, alt, hvad jeg tænker paa af saadant, staar for mig som en høi mur, som jeg umulig kan klatre over. Jeg længes ud mod noget stort og skjønt, noget som fylder mit hjerte med jubel og sang bare ved

tanken derpaa. Saa meget vakkert og skjønt som rører sig i mig, det vil jeg vise folk; jeg vil fremstille lykkelige, glade piger: vise hvordan de skal bære sig ad, naar de skal være yndige og indtagende.»

«Aa, LUCIE,» sagde PERNILLE, «dette er jo kun sørgelig forfængelighed af dig. Tror du, at du kan vise folk, hvordan de skal bære sig ad i livet? Er du rent forstyrret, barn, hvor faar du alle disse nykker fra?» «Nei, PERNILLE, nei det er ikke nykker, jeg kan fremstille gutter ogsaa, det kan du ikke kalde forfængelighed, vel? Og jeg kan ogsaa være gamle madam LEBAK op i dagen, det har fader selv sagt, og ham tror du da vel?»

«Ja, men LUCIE, det er stygt af dig, at du gjør nar af og aber efter alle mennesker; det er derfor, de er saa sinte paa dig. Folk er jo bange for dig og siger: 'Tag jer iagt! naar vi vender hende ryggen, saa kopierer hun os alle sammen?' Det kan nok være morsomt, men ikke for dem, som det gaar ud over.»

«Ja, men PERNILLE, kan det skade nogen? Jeg gjør det jo ikke for at gjøre nogen noget ondt, det er bare saadan lyst jeg faar, naar jeg føler, jeg kan efterligne nogen; og det er saa forførdelig morsomt. Har du da glemt, hvor ofte du selv har leet af mig? Du græd ogsaa, da jeg sang de smukke sange, som ØLLEGAARD JACK PEDERSENS (saa hed vor gamle tje-nestepige) havde lært mig. Og saa det deilige, gamle digt da, som du græd saa meget over og altid saa gjerne vilde høre, husker du det? Det sværmede ogsaa JOHANNES BRUN saa meget for og jeg maatte fremsige det saa ofte for ham.»

Da det virkelig er vakkert, tillader jeg mig at citere det.

«Moder, hvilket deiligt skue!
Saa du ogsaa, hvad jeg saa?
Snart jeg fra den trange stue
til Gud faders hjem skal gaa;

Snart du ikke mer vil finde
din Maria her paa jord.
Græd ei! jo! lad taaren rinde
og udslet saa sorgens spor.

En baad af lette skyer bygget,
en engel var dens styresmand —
jeg saa mod veir og vind betrygget
at kløve himlens ocean.
En seng af bløde blomsterblade
var redet op i baadens bund;
to engle ved det leie sade
og speiled sig i luftens grund.

Jeg saa dem flyve gjennem luften,
som brusende mod stavnen brød,
og aanded langt fra blomsterduften,
som udgik fra dens aabne skjød.
Jeg saa den stanse, saa den dale
her i mit lille kammer ned,
jeg hørte englen til mig tale:
oh, moder, hørte du det med?

«Maria, her af liljens blade
jeg redet har til dig en seng,
her vil din sygdom dig forlade,
her faar du liv og kraft igjen;
igjennem luften skal du svømme
begravet i en blomstersne,
og hvad du skjønnest saa i drømme
er lidet mod hvad du skal se.»

Saa venlig englen til mig smilte,
da fik jeg lyst at følge med,
og seilet sig for vinden spilte
og jog med tankens flugt afsted.
Af sygdom og af mathed boiet
jeg snart i sønnens favn sank hen,
men da jeg atter aabned' øiet,
da var jeg sund og karsk igjen.

Og rundt omkring mig alting straalte
 af himmelsk glans og herlighed,
 mit øie blændtes, det ei taalte,
 men vendte sig mod jorden ned;
 der skued jeg en sortklædt kvinde,
 som knælte ved sin datters lig;
 da blev jeg saa beklemmt isinde,
 thi denne kvinde, det var dig.

Du sørgede, du græd saa saare,
 at jeg til jorden længte's ned
 at tørre bort din bitre taare.
 gjengive dig dit hjertes fred,
 Græd ei, oh moder! du din datter
 gjenfinde skal i himlens fred.
 Oh! moder, der er englen atter,
 jeg flyve maa med den afsted!

«Ser du, PERNILLE, jeg vil være én, som kan spille baade unge og gamle, piger og gutter; dette er jo at spille komedie. Jeg vil, at alle mennesker skal le og græde af mig; aa, jeg skal tale saa kjærlig og mildt, ja, akkurat som du selv gjør det, PERNILLE. Oh! Gud give, at du rigtig kunde se ind i mit hjerte; du skal ikke tænke, at det er noget ondt, jeg tragter efter. Jeg har hørt, at LOUISE GULDBRANDSEN ogsaa skal gaa med saadanne tanker, og hun er jo en voksen dame, og saa sød og adstadig; hun gjør da ikke noget ondt, ved jeg. Har ikke hendes søster, JANIKKA, som jo er din veninde, fortalt dig dette, PERNILLE?»

«Jo, LUCIE, det har hun, og jeg ved, at hendes forældre ikke er glade for det; men lad andre gjøre som de vil; for os staar nu dette, som vi skulde begrave dig, om du overgav dig dertil. Ak, du er saa let paa det, LUCIE, saa ung og uerfaren og har saa megen vildskab i dit væsen; det er derfor, vi er saa bange for dig; men vi elsker dig alligevel, det maa du tro, trods det at du saa ofte bliver hakket paa; for

du har et varmt og kjærligt hjerte; om du er aldrig saa hid-sig og gal, saa kan et par venlige ord gjøre dig myg og from som et lam. Men vi faar sætte alt i Guds haand, han vil ikke gjøre byrden tungere, end at vi orker bære den.»

Nu gik det videre fort med min konfirmation. Min søster havde ret, det var en deilig tid. Jeg havde fred i mit hjerte og et stille haab om, at jeg dog engang skulde naa mit maal.

Saa var det en dag — kort før konfirmationen — at min søster PERNILLE gik til presten THORESEN, bad ham i sit og moders navn, at han ikke maatte lade mig «slippe for presten» med et halvt aar, men lade mig — med andre ord — sidde igjen, fordi alle hjemme var forvisset om, at jeg, saasart jeg var konfirmeret, vilde gaa til theatret selv uden lov af mine forældre. Presten blev baade forbauset og vred og svarede, at dette var en styg fremgangsmaade mod LUCIE, som, saavidt han kjendte hende, aldrig vilde være til den grad ulydig, at hun rent ud vilde trodse sin fader, som hun elskede saa høit, og at de kunde tænke, at han skulde ville lade en saadan skam overgaa hende, som var hans allerbedste elev. «Nei nei, hun skal saavist slippe og det med ud-merkelse.»

Han bebreidede dem alle hjemme, fordi de var for strenge mod mig, sagde, at jeg var et begavet barn med et varmt hjerte og en glødende fantasi, som man maatte fare varlig med, ellers kunde det tage en gal ende med mig; at de havde et stort ansvar for, hvorledes mit liv kunde blive; at der gjærede kræfter i mig, som de slet ikke forstod, naar de tog mig paa en vrang maade. «Tal kjærlig og varsomt med hende, saa kommer I langt! At hun bliver skuespillerinde, det er jeg overbevist om. Saavidt jeg kan skjønne, ligger veien klar for hende, og det er meget urigtig stadig at saare hende med, at denne hendes lyst og trang er saa syndig. Kunsten er skjøn og drager mennesket opad og ikke nedad; dette tror jeg, at I engang skal erfare. Lad LUCIE være i

fred, hun vil bryde sig vei, naar tiden kommer. Jeg har lovet hende at tale med hendes fader, og dette løfte agter jeg at holde.»

Denne samtale med presten THORESEN fortalte min søster mig selv. Det lod til, at prestens ord havde gjort stor virkning paa PERNILLE, for hun var fra den dag af saa usigelig kjærlig og mild mod mig og bad ogsaa mine andre søskende, at de ikke maatte lade mig høre saa mange onde ord om dette theatret, som nu hele byen var saa optaget af.

Saa kom konfirmationsdagen. Om morgenen da jeg stod færdig til at gaa i kirken, bad PERNILLE mig komme, ud i gangen; hun tog mig da grædende om hovedet, kyssede og velsignede mig, stak en liden ring paa min finger og sagde: «Ak, LUCIE, idag, da du for Herrens alter skal fornye din daabspagt og aflægge løftet om, at du vil forsage djævelen med alle hans gjerninger og alt hans væsen, vil du ikke idag love mig at glemme theatret? Ak, gjør det, min elskede søster, og du skal bare se, hvor glad du da vil blive.»

«Nei, nei, PERNILLE, idag kan jeg ikke lyve! Saasandt som Gud nu ser mig, saa vil jeg gaa til theatret; kommer jeg ikke did, saa er alt i verden tomt og glædeløst for mig. Jeg kan ikke give dig et løfte, som jeg føler jeg ikke kan holde. Aa, men søde PERNILLE, vær glad i mig alligevel, jeg skal ikke gjøre dig sorg, nei, saasandt hjælpe mig Gud, det skal jeg ikke.»

Hun sagde intet, men græd og trykkede mig kjærlig ind til sig.

Jeg blev konfirmeret. Den tid, som nu slæbte sig hen for mig, var alt andet end glædelig.

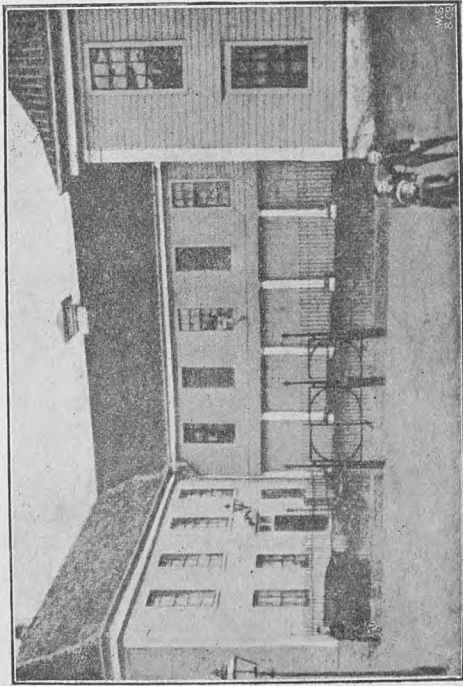

DET NORSKE THEATER.

Det norske theater var begyndt. Jeg havde samtaler med JOHANNES BRUN; han fortalte mig om alt og alle dernede og kunde ikke fatte, at jeg, som nu var konfirmeret, ikke havde meldt mig til direktionen. Jeg svarede ham, at jeg vilde vente en stund og tænke alvorlig derover; dette havde jeg lovet min søster, som havde bedt mig saa inderlig derom. Han kunde ikke forstaa dette, sagde han, og fandt mig stille og svært forandret. «Om du føier din familie, saa tror jeg, at du aldrig bliver glad; for at du er skikket for scenen, det kan du vel ikke tvile om, LUCIE? Og jeg haaber, at det ikke varer længe, før vi har dig blant os.»

Saa kom tiden, da det blev umuligt for mig længere at styre min trang. Jeg gik da først til konsul MICKELSEN, bad ham om hans raad og veiledning, samt om han vilde prøve mig, men sagde ham tillige, at jeg ikke havde mine forældres lov. Han sagde, at han først vilde prøve mig, om jeg virkelig havde talent, derefter kunde jo presten THORESEN tale min sag, som jeg sagde, at han havde lovet.

Jeg fik da Emeline i «Den første kjærlighed» at lære. Han bad mig læse stykket og sige ham, hvad jeg syntes om

Bergens theater.

rollen. Dette gjorde jeg, men fandt, at hverken stykket eller rollen tiltalte mig. Der var jo ingen sange deri, dette som jeg sværmede saa meget for, og den unge pige fandt jeg ikke saa glad og naturlig, som jeg tænkte mig en lykkelig elskende pige maatte være.

Dette sagde jeg MICKELSEN; men han paastod, at jeg skulde forsøge den, da han fandt, at jeg sagde replikkerne naturlig og rigtig, bestemte saa, at naar jeg havde lært rollen, saa skulde vi have prøve hos ham.

Dette gjorde vi da. Ja disse prøver var mærkværdige; det var en latter og en moro uden lige baade for mig og de tre direktører, som agerede fader, elsker og tjener. HADLER var min fader; han var en voldsom svær mand med en kolossal mave. Da jeg ret som det var i min rolle skulde omfavne ham, saa kunde jeg ikke styre min latter, for jeg rak jo ikke længer om ham end om den halve mave; jeg paastod, at det var en hel spadsertur at komme rundt om ham, hvilken bemærkning jo fremkaldte en rasende latter.

Fremdeles paastod jeg, at jeg ikke likte rollen. HADLER sagde, at dette var tøv, den maatte ligge for mig; men jeg var for voldsom baade i min tale og mine manerer. Jeg skulde ikke tale saa fort og have mere rø over mig, saa gik det godt. Ja, dette forsøgte jeg jo, og det gik stadig bedre og bedre.

Saa erklærede da samtlige herrer, at jeg utvilsomt havde talent, og at jeg nu maatte gjøre alvor af det og debutere. Nu gik jeg til presten THORESEN med en skrivelse fra HADLER, hvori han sagde, at han — som de andre — var overbevist om min sceniske begavelse, og at det ikke kunde gaa an, at mine forældres gammeldagse anskuelse om dramatisk kunst skulde hindre et talent i at komme frem; at presten, som vidste, hvor vigtigt det nu var at erhverve virkelige begavelse, maatte forklare mine forældre kunstens sande betydning og opnaa tilladelse for mig. THORESEN sagde, at dette

varmt interesserede ham og at han dagen efter skulde gaa til mine forældre.

Hvorledes natten og formiddagen gik for mig, vil jeg ikke beskrive; jeg antager en dødsdømt forbryder, som har et glimt af haab om benaadning, har været i samme kasus, som jeg var i denne mellemtid, inden THORESEN, som kom kl. 2, havde talt med mine forældre. Da han var gaaet, blev jeg kaldt ind i stuen. Ja, jeg kan gjerne sige, at det var en virkelig ligstue, jeg nu kom ind i: Moder laa med hovedet mod bordet og græd: PERNILLE sad og klappede hende paa ryggen og sagde: «Stakkels moder, græd ikke saa, det er saa ondt for fader.» Min broder, sjømanden, udbrød, da jeg kom ind: «Naa, er du der, du gale tøs, som altid sætter hele huset i forargelse; synes du, dette kan være hyggeligt for os andre? Du skuespillerheie, aa, du maatte skamme dig! Her er ikke andet end sut og tud bare for den tøsens skyld, ja-gu, skulde du have ris, saa stor og lang du er.» Han gav mig et knubs, saa jeg for hen mod fader, som sad mismodig nede ved døren. Han skjendte paa JAKOB for hans tale til mig. Moder saa op og sagde: «Naa, er du der, du mit smertens barn! Gud give du aldrig var født! Og han ved ogsaa, hvor mange taarer jeg endnu skal græde for din skyld. Ja, nu faar du din vilje frem; naar selve presten kan forsvare din sag, saa Gud naade os alle sammen. Jeg tror, at det er paa verdens sidste tider, da alt, som er galt og uret, skal trives.»

Der kom en saadan jubel op i mig ved hendes ord, saa jeg holdt paa at fare hen og tage hende om halsen, for jeg forstod, at min sag var vundet; men fader, som skjøjnte, at dette ikke var noget heldigt øieblik til at kæssere moder, tog mig i haanden og drog mig med sig ud i møbelmagasinet. Her sagde han: «Ja LUCIE, nu har du seiret, takket være presten THORESEN.» Jeg sprang løs paa fader, græd, kyssede og klappede ham. Han var meget rørt, trykkede mig ind.til

sig og sagde: «Mit stakkels barn, ja, du har sandelig kjæmpet en haard strid, og du fortjener lønnen, som Gud nu vistnok vil skjænke dig. THORESEN er en oplyst og begavet mand; han talte din sag, kan du tro. Han sagde, at HADLER havde skrevet til ham om dig, at de havde prøvet dig og fundet, at du var et afgjort talent, og at presten nu maatte forklare os, at det ikke gik an at stænge veien for dig, at det norske theater nu maatte støttes, og at en begavelse som din vilde ophjælpe troen paa norsk skuespillerkunst.

Han forklarede saa tydelig for os, at de faa udvalgte, som havde faaet talentet, denne lykkelige gave, var at anse som af Gud særdeles benaadede. De havde et skjønt kald, idet de fremstillede menneskeligt baade det gode og det onde i livet til opløftelse og til advarsel. Kunsten er en nødvendig opdragelsesanstalt for ethvert samfund; den er ogsaa nødvendig og lærerig som Guds ord, og det er en stor gjerning den at løfte folket op mod skjønhedsidealet. Ja, du kan tro, han talte vakkert, og jeg kan sige, at jeg priste og takkede Gud for dette, for jeg har følt og lidt med dig, barnet mit, og mit hjerte har blødt saa mangen en gang, naar du blev gjort nar af og blev misforstaaet. Jeg har forstaaet lige fra din tidlige barndom, at du er skikket til noget andet end det daglige stræv, og du har været mit livs lys og glæde med dit velsignede glade og friske humør. Naar jeg var træt af dagens byrde, saa vidste jeg, at der hjemme ventede mig en liden skogfugl, som vilde forfriske mig med sin muntre sang og fornøielige tale; aa ja, ja, nu faar du bruge dine vinger til noget større og bedre. Men, mit elskede barn, hør nu, hvad din gamle fader siger dig og læg dig mine ord paa hjertet: Kunsterveien er fuld af farer og fristelser, dette har jeg baade læst om og hørt, og om du lader dig lokke til at vige fra Herrens veie, saa vil sorgen herover lægge mig i graven, for jeg har elsket dig meget, det ved du, og jeg kunde nok ikke bære dette. Lov mig nu her for Guds ansigt, at

du vil have ham i dit hjerte og aldrig slippe ham; da vil han styrke og bevare dig, og du faar da vandre din lyse vei uskyldig og glad.»

Jeg laa ved hans fødder og hulkede. «Ja, ja, elskede fader, jeg vil gjøre som du siger og aldrig, nei aldrig, bedrøve dig. Giv mig din velsignelse, og tro paa mig, og jeg skal ikke gjøre dig sorg, saa sandt hjælpe mig Gud.»

Ak, hvilken skjøn aften fader og jeg havde! Han fortalte ogsaa, at moder havde afbrudt presten, medens han talte, og sagt: «Men hr. pastor, hvor kan De sige, at alt det tøv, som LUCIE har faret med, skulde være noget, som folk skulde kunne lære noget af? Presten maa jo ikke fortælle mig, som er en gammel, erfaren kone, at LUCIES løier kan kaldes for kunst; aa nei, det skal nok mer til det.»

Presten svarede: «Ja, madame JOHANNESSEN, De faar indrømme og rette Dem efter dannede folks mening om den ting; De er en strævsom og brav kone, men dette har De ingen forstand paa.»

Hvorpaa moder gav sig til at græde og sagde: «Aa ja, fader og LUCIE har jo hele livet gaaet sin egen vei og har aldrig villet høre paa mig; jeg faar vel nu som altid stikke piben i sæk og tie.» Hvilket hun ogsaa gjorde, for hun mælede ikke et ord mer; og da THORESEN tog hende i haanden og venlig sagde farvel, saa svarede hun ikke, men nikkede blot paa hovedet.

Aa nei for en straalende tid, der nu oprandt for mig! Jeg gik lykkelig og stolt med besked til direktionen og blev nu meldt til theatret. Ja, jeg kan ikke beskrive mine følelser. Man taler om fuglen, som slipper ud af sit fangebur, ja, jeg var sluppet ud, det var sikkert. Jeg kunde ikke mer gaa i ro paa gaden som andre unge piger, nei, jeg sprang, jeg sang høit, jeg lo, jeg fôr som en stormvind afsted. Jeg syntes ikke, at jeg gik paa jorden, men at en usynlig magt bar mig gjennem luften. Man siger, at én kan blive syg af

sorg, men jeg vil paastaa, at en voldsom glæde, som den jeg følte, gjorde mig ofte rent svimmel og syg. Det trykkede mig for brystet, saa jeg følte trang til at skribe, og jeg havde formelig krampe af graad og latter. Af glæde, ja af glæde var det og intet andet. Jeg havde saa længe levet mellem haab og frygt, men nu styrtede glæden som et fossefald over mig; jeg fór afsted i lyse, salige drømme og glemte rent, at jeg var paa jorden. Alle mennesker fandt jeg saa smukke; de saa alle paa mig med smilende ansigter, som om de vilde sige: «Til lykke, LUCIE, vi ønsker dig alt godt!» Naturen straaledede endnu skjønnere for mig; ja, alt var fryd og lykke.

Daglig gik jeg nu paa prøve med skuespillerne, og man fandt, at jeg blev bedre og bedre, uagtet jeg fremdeles ikke likte rollen. Hjemme var der endnu en trist stemning. Hver gang jeg kom ind, saa blev der stille, og jeg forstod, at det var mig, man talte om. Men nu kunde intet stanse min glædesstrøm, og jeg bragte dem tilslut i humør igjen; jeg dansede, sang og fandt paa de utroligste løier, naar jeg var hjemme. En eftermiddag husker jeg, jeg kom farende ind i kjøkkenet. Merkelig nok nikkede moder venlig til mig, idet hun tog kaffekjedlen for at gaa ind i stuen med den. Moders miner gjorde mig saa glad, at jeg tog hende om livet bagfra og svingede rundt med hende, saa kaffeen sprøitede over hele gulvet. Fader lo saa meget, han orkede, men moder skreg: «Nei, nu mener jeg, LUCIE er bleven splittergal; aa, al den gode kaffe! Nei, men Gud bevare mig, hun endevender os jo allesammen. Her er nu ikke skik eller façon paa noget i huset mer, hun render jo overende baade folk og fæ. Igaar morges dansede hun polka med melkemanden, saa jeg fik betale fløden, hun væltede for ham. Nei fader, at du kan le af dette!»

Jeg klappede hende og bad saa pent om forladelse. «Aa, gaa din vei dit spektakel du er,» svarede hun; «jeg kommer ingen vei med dig. Aa ja, her bliver vel dans her-

efter, kan jeg tro, saa det ender vel med, at hun sætter ild paa huset, for nu har hun rent slidt sig løs, og det maa jo ende med forskrækkelse. Ja, ja gaa nu! Aa nei, jeg er ikke sint paa dig, men lad mig være i fred, jeg har ikke tid at vaase med dig.» Jeg syntes saa synd i moder, jeg vidste, hvor meget hun havde havt at gennemgaa med mig, saa jeg nu følte anger; jeg var jo saa lykkelig og glad, at jeg gjerne vilde tage den hele verden i favn og følte, at jeg nu ogsaa elskede moder; hun havde da af og til vist mig kjærlighed, og hun kunde jo ikke hjælpe for, at hun ikke havde faders syn og forstand paa alt det, som var skjønt og poetisk. Ja, fader! Jeg siger: «Lykkelig det hjem, lykkelig den unge pige, som har en saadan fader!» For i alle de farer og fristelser, som unge piger i vor livsstilling jo har — og jeg har havt mange, mange og store fristelser, saa har faders ord og mindet om ham staaet som en lysende stjerne for mig og styrket og bevaret mig usle, skrøbelige menneske. Ja, han har været en sikker styrmand og ført mig uskadt gennem mange storme. Hans minde være evig velsignet! — — —

Saa oprandt dagen for alle mine længslers maal: Jeg skulde debutere.

Tidlig om morgenen overraskedes jeg ved, at moder i egen person bragte mig kaffe paa sengen. Dette usedvanlige i moders maade at være paa rørte mig dybt, og jeg udbrød: «Nei moder, hvor du er snil mod mig; men hvor du er bleg og ser syg ud! Er der noget iveien med dig, kjære moder?»

«Aa nei,» sagde hun, «men jeg har ikke faaet søvn i hele nat; denne gigten, ved du jo, den plager mig saa svært.» Hun sagde dette saa vidunderlig blødt og vemodig og havde taarer i øinene. Jeg forstod nok, at det ikke denne nat havde været gigten, men uro for min skyld. «Aa, snille moder, du er saa god mod mig,» sagde jeg. Hun klappede mig og sagde: «Aa ja, du er nu mit barn alligevel, og om

du har været svær at greie for mig, saa ved den gode Gud, at du ligger mit hjerte nær. Idag skal du faa — kraftig kjødssuppe til middag, som kan styrke dig til det, du nu skal udrette.»

«Søde moder,» udbrød jeg, «jeg behøver ikke nogen kraft; jeg er saa sterk som en kjæmpe og er den lykkeligste af alle unge piger; jeg vilde ikke bytte med en prinsesse.»

Derpaa sprang jeg ud af sengen, tog puden, kastede den mod loftet, hoppede og sprang som jeg var gal. Moder sagde: «Nei, LUCIE, nu faar du styre dig; du er en voksen pige, og nu skal du jo aflægge prøve paa, om du virkelig skal blive til noget i verden.» Fader stak hovedet ind ad døren. Da jeg saa ham, raabte jeg: «Aa kom ind, kjære fader, jeg er saa glad, aa saa glad!» «Nei, jeg maa i byen,» sagde han, «jeg vilde bare bede dig læse godt over din lekse til ikveld.» «Pyt med lekser, fader, den kan jeg. Men kom da, kom!» Moder sagde: «Nei, det er bedst du gaar, fader, for kommer du ind, saa bliver her ikke ende paa kommersen. Hun er rent forstyrret, jeg faar hende ikke til at klæde sig paa.»

Fader gik ned ad trappen, jeg fór ud af døren efter ham i mit luftige toilet og raabte: «Aa, fader, du skulde bare se min nye, hvide kjole, aa, den er saa sød, jeg prøvede den igaar aftes.» Dermed forsvandt han, og moder gik og lod mig ene med min fryd.

Hvorledes dagen gik, ved jeg virkelig ikke. Jeg var slet ikke ædru, men fór som en vild fra det ene til det andet. Allerede klokken 5 gik jeg i thetret. Det var mig umuligt at vente længer. Pigen, som bar mit tøj i en stor kurv, gik mig altfor langsomt; da vi kom op paa torvet, tog jeg i hanken paa kurven og trak pigen i stormløb med mig. «Ok, eg trur, I er gal, jomfru, vi er jo til spektakel for alle; kan I ikke styre jer idag heller, daa alle byens bedste folk skal ner og se paa jer! Nei, jeres make har eg ikje set.»

Der var ingen i thetret, og jeg maatte vente omtrent:

en time, før pyntekonen kom og tændte lysene. «Ok, er I kommen alt, jomfru! Ja, I bliver tidsnok færdig.» Saa kom ROSENDAHL, som skulde sminke mig. Hvor jeg fandt, at jeg blev deilig! Jeg spurgte ham: «Nei, er det muligt, at dette er mig? Kan man virkelig blive saa vakker bare ved at smøre dette paa sig?» Saa kom jeg i klæderne: Aa, den yndige, hvide kjole, moders kapperoser paa haaret, det søde lyserøde, lange livbelte og de mest fortryllende, smaa sko! Jeg maatte hvert øieblik løfte kjolen op for rigtig at nyde synet af dem. ANE kone sagde: «Aa, holdt nu op med at løfte skjørterne op for at kope paa disse skoene; I krøkler jo den nye kjolen saa fælt. Det er bedre I læser over rollen jeres.»

Blikkenslager FESER, en rig mand og en stor original, som havde med oplysningen paa thetret at gjøre, stod udenfor. Jeg havde vundet hans venskab fra de første prøver; han gav mig tre penge til kager og frugt. Nu stod han og bankede paa og bad om at faa se mig. Han kom da ind, slog sine hænder sammen og udbrød: «Nei, maken til søt, ung jomfru har eg ikke set; eg trur, eg kan spanne hinner om livet, saa smal er hon. Faar eg lov, jomfru?» Jeg tillod ham at «spanne» om mig, som han bad om. Han sagde da aldeles henrykt, idet han løftede mig høit op fra gulvet: «Ok, hon er saa let og fin som en fjør og saa smal om livet! Ok ja, tyndt liv, det er no det bedste, eg ved. Gud signe jer, I er akkurat saa sød som en liden linerle.» Og derpaa gav han mig uden videre et kys til stor moro for alle.

Det nærmede sig den tid, vi skulde begynde; man var paa slutten med overturen. Huset var fyldt. Alle mine omgivelser glade og smilende ansigter, musikken, glæden, alt gjorde mig ør og svimmel.

Da teppet skulde gaa op, begyndte hjertet at hamre forfærdelig; jeg bad maskinmand SCHJØDT: «Aa nei, vent lidt, bare en liden stund?» Han svarede: «Ok, jomfru mor, I skal ikke være bange! I er saa søt, det gaar nok godt for jer.»

Teppet gik op. Saa stod jeg da der. Aa, saa høit, saa høit! syntes jeg. Det glitrede — «grønt og gult og rødt for øiet svæver», som det staar i digtet om «Det døende barn»; men her var det glædesfyrværkeri for et livsglad, lykkeligt barn, det var forskjellen.

Hvordan jeg sagde mine replikker havde jeg ikke mer idé, om end det barn, der var født igaar. Jeg spillede vistnok forfærdelig slet, ja, der var sikkert ikke tale om spil idetheletaget. Dette fandt nok ogsaa recensenterne; thi uagtet jeg gjorde lykke og blev flere gange sterkt applauderet, saa skrev de, at om de end maatte rose mig for meget, saa kunde de dog efter denne første optræden ikke udtale nogen bestemt døm om min begavelse, men maatte vente til næste debut.

Det varede ikke længe, før de fik troen paa mit talent; for min næste rolle i «Emilies hjertebanken» løste alle tvil. De strømmede nu over med ros og virak. Her følte jeg mig hjemme, her fik jeg synge, danse og rigtig boltre mig i straalende ungdomsglæde. Denne rolle læste forhenværende skuespillerinde fru HAGERUP med mig; det var en udmerket vejledning, hun gav mig. Hun sagde: «De har kun at være en sød, glad og indtagende, jomfru JOHANNESSEN; men De skal bruge Deres egen natur og kun give, hvad De selv vilde føle, naar De for første gang skulde paa bal.» Ja, dette forstod jeg, og jeg gjorde megen lykke. Min ven, FESER, var rent rusk af begeistring over «Emilies hjertebanken», han vilde helst se mig i det hver aften, sagde han. «Eg forsikrer jer, jomfru, at naar I synger: «Mit hjertes banken selv jeg ikke fatter», saa slaar mit hjerte netop som en lammerumpe af bare glæde over jer. Ja, I kan gjerne le og gjøre nar af mig, jomfru JOHANNESSEN mor, det gjør ingenting, for eg vet, I mener ikke nokke med det; Gud velsigne jeres glade, friske og fornøielige latter, det er netop som balsam for brøste' mit det. Klem bare paa, jo mer, jo bedre.»

Ja, han var nok rent væk i mig. Jeg husker en dag, jeg kom ind af porten paa theatret, og FESER stod der og smilte saa blidt til mig; jeg kastede øinene ud til kurvekonen, som sad ved porten med de deiligste, store, saftige kirsebær; men jeg havde som vanligt ikke penge. «Er I der, søndags-humøret mit?» sagde FESER. «Eg ser, ka' det er, I har lyst paa, jomfru JOHANNESSEN; vil I give mig en pen kys, saa skal I faa en ort til at kjøbe for.»

Min appetit paa at kysse FESER var ikke stor, men lysten paa kirsebær overvandt min aversion; jeg sagde: «Vørs'go, kys væk!» lukkede øinene og lod det staa til. Jeg fik en masse bær, hvorved jeg fuldstændig glemte den mindre behagelige kysseeksekution, jeg nys havde overstaaet. Under dette stod inde i restaurationsværelset hos jomfru LABÉ en svensk herre sammen med en af theatrets direktører og soren-skriver BØGH og drak vin. Den svenske herre udbrød, da han saa FESER kysse mig: «Men hvad i Herrans namn är det för en ryslig karl, som kysser den söta flichan?» Soren-skriver BØGH svarede lidt forlegen: «Aa, det er nok en mand, som — med permission at sige — heder FESER, og den unge pige er theatrets yngste skuespillerinde, en rigtig vildkat, som giver direktionen nok at bestille, men en særdeles talentfuld ung dame.»

Ja, nu gik jeg fra seier til seier. Jeg spillede i «Aprils-narrene», «Abekatten», «Pariserdrengen», «Slegtningerne» o. s. v. Snart havde jeg den frydefulde vished, at jeg var publikums yndling. Dette fik jeg i alle maader bekræftelse paa. Efter 3dje opførelse af «Emiles hjertebanken» fik jeg sendende en skjøn buket roser (at man sendte blomster var dengang meget sjelden) samt et brev med følgende indhold:

Blomsternes tale til den yndigste af alle unge piger:

«Oh! lad os til dit hjertes banken lytte,
vor himmel, frihed vi med fryd bortbytte

for yndigt fængsel ved dit bryst,
thi det er dobbelt lyst
med dig sig frem at stille,
hvor lys og toner spille.»

Der var ingen underskrift; men jeg antager, min beundrer følte sig smigret, for samme aften bår jeg roserne baade paa mit haar og bryst.

Hjemme var der nu stort omslag i veiret; de var nu alle glade i mig, og fader læste høit for dem, hvad der stod i aviserne om mig, for ingen af mine søskende havde endnu havt mod til at gaa ned og se paa mig. Konsul MICHELSEN kom en dag ind til moder og spurgte, om hun og fader ikke vilde have billetter for at gaa ned og se paa sin datter. Han sagde, at de vilde faa stor glæde af at se mig spille komedie, da jeg allerede nu var saa flink. Moder takkede for tilbudet, men sagde, at fader var saa træt om kvelden, at han nok trængte at komme til ro, da han maatte saa tidlig op om morgenen, og hun selv havde hele livet seet LUCIE spille komedie, saa det havde hun seet mer end nok af.

Ingen af mine forældre saa mig den første tid; moder saa mig aldrig. Da jeg spillede Sigrig i «Til sæters», saa fandt direktionen, at de atter burde invitere ialfald fader til at komme og se paa den norske bondejente. MICHELSEN kom atter ind til fader med billetter og sagde, at nu skulde han gaa. Han lod sig da friste, og da jeg kom ind paa scenen, saa jeg min søde faders smilende ansigt paa 3dje bænk i parket imellem to af mine søstre. Publikum modtog mig med klap, da jeg kom ind, og fader gjorde som de; han klappe og nikkede til mig og jeg til ham. Han lo og morede sig svært godt; men eftersom stykket skred frem, saa jeg fader begyndte at nikke med hovedet og kjæmpe med søvnen. Jeg saa da mine søstre tage ham under armen og gaa ud med ham til publikums største moro; for man lo rundt omkring.

Da jeg kom hjem, var han forlængst i seng; men jeg maatte snakke med ham. «Men fader,» sagde jeg, «hvorfor gik du midt i stykket? Var det da ikke morsomt at se mig, og var jeg ikke pen?» «Aa jo, vist var du pen og sang saa vakkert, barnet mit; men jeg saa nu godt, at du var glad for at slippe ud igjen.» Jeg havde nemlig en sang, hvorefter jeg danser ud af scenen, og fader troede i halvsøvne, som han sad, at min dans var glæde over at slippe ud fra scenen igjen.

En af mine første og fornøieligste roller i Bergen var Josef i «Pariserdrengen». I denne rolle sprang jeg over borde og stole, «spillede med hylekrok» paa gulvet og lignende, saa jeg fik anledning til rigtig at bruge mine gamle løier og «guttestreger», som LODDING — min instruktør — ofte beskyldte mig for at fare med, naar jeg forstyrrede prøverne med alle mine paafund.

En ældre dame, som interesserede sig meget for mig — nuværende sekretær ved Kristiania theater, hr. HENRIK MEYER'S faster — laante mig sin nevøs bukser og trøie, hvorover han var meget stolt og glad. Vi var lige gamle og af ens hoide, saa dragten passede mig fortræffelig. Jeg befandt mig saa særdeles vel i dette kostume, som var saa letvindt for min livlige natur, at jeg ønskede, jeg altid kunde være klædt som gut.

En aften sprang jeg hjem i min guttedragt for at more fader. Fader og moder var gaaet i seng — thi klokken var over 11 —, og moder raabte rent forskrækket: «Nei men, ka' e' det for en fremmed gutunge, som kommer farende lige ind i stuen paa nattens tider?» Fader derimod lo rigtig hjertelig, for han kjendte mig straks; men han syntes rigtig nok, det var en vel drøi spøg. Og jeg fik da ogsaa en ordentlig overhaling af ANE pyntekone, som paastod, at en saa gal og uvorten tøs ikke fortjente andet end at løbe omkring — til spot og spe for folk — i bukser og trøie, saa man kunde faa se, hvad slags surdeig jeg egentlig var af. «Ja,

jomfru JOHANNESSEN,» skjendte hun, «I ærgrer mig saa, at eg trur, eg møsse de par haarstraa, eg endnu har paa mit gamle hoved. Her er jo ikke en kveld, uden I finder paa nokke, som skaffer os alle henede bryderi og kvalm. Det er theatrets nye støvler, I spiller med; har I lov til at løbe i styrtende regn paa skidne, vaade gader med dem kanske? Ja, eg er for god at snakke med jer; men mieldes for støvlerne skal I no, for eg maa jo svare for, ka' her er i garderoben. Trøien og bukserne er mōsjō MEYER sine, dem kan I slide paa, saa mōkke I vil. Jeg tænker, de ser pene ud, efterat I har sprunget i regnsølet med dem. Aa ja, MEYER sine var ikke klogere end at laane jer dem; De faar dem vist skamferet igjen.»

Da jeg spillede i «Abekatten», var der især stor begeistring og mange fulde hus. Direktionen var da saa galant, at den forærede mig en yndig silkekjole — den første, jeg i mit liv havde eiet. Aa, hvor jeg var glad i den! Tænk, at jeg skulde eie en virkelig silkekjole, jeg, som aldrig var vant til at gaa i andre kjoler end dem, moder vævede til os. Ja, det var formelig med ærbødighed jeg betragtede og strøg nedad den, og at have den paa var næsten høitideligt for mig. Jeg følte mig som en dronning i sit kongelige skrud. Denne kjole blev ogsaa af fader virkelig betragtet som en dyrebær skat, som kun maatte bruges til at gaa i kirke med, til andet brug fik jeg paa meget lang tid ikke lov at bære den.

Saa snart vi kom fra kirke om søndagen, saa hægtede han selv kjolen op i ryggen paa mig, tog den af og laasede den ind i klædesskabet i gangen.

Det var i min ungdom, og er tildels ogsaa nu, skik hos de gammeldagse bergensere, at de bedste klæder ikke skulde bruges uden paa søndagene i kirken og paa de store høitidsdage. Dette var en vakker skik, syntes jeg; man blev sig mer bevidst, at det virkelig var høitid, ved at alle smykkede sig til at helligholde den. Og i mit hjem kunde det ikke

tænkes, at man skulde gaa en hverdag med sin søndagskjole. Jeg husker saa godt en gang, medens min ældre søster MARTHE var i WOLFS og mit hjem, da vore børn var smaa, at hun blev saa vred paa mig, fordi jeg en lørdag tog paa mig en blaa silkekjole. «Men LUCIE, kan det være muligt, at du idag vil skabe dig til med silkekjole?» Og til den dame, som jeg skulde gaa ud med, sagde hun: «Nei, disse skuespillerne, det er jo folk, som er ganske for sig selv; der er jo hverken skik eller façon paa dem. Tænk, at LUCIE vil gaa med silkekjole paa en lørdag!» Hun fandt, at dette var en forførdelig vandalisme, det var faders anskuelser, hun vilde overholde.

Hvor vakkert det var ved høitidsfesterne hjemme hos os! Ja, vi fik virkelig indtryk af, at det var høitid. Naar man tidlig ser og lærer saadant, saa præger det sig i barnehjertet med uudslettelige træk. Som f. eks. juleaften, hvor man ellers her tillands stræver sig tildøde med juleklapper; saa var det ikke i mit tarvelige hjem; der var hverken raad eller trang til saadant; vor juleklap bestod i, at vi hver fik en tallerken godter; men ikke før fader havde holdt andagt. Straks juleklokkerne kimte, satte moder to lys paa bordet, og vi satte os rundt om; fader læste da dagens tekst, og saa sang vi vore salmer. Derefter fik vi more os, som vi bedst kunde. Men vi maatte tidlig tilsengs for at komme tidlig op til froprædikenen. Fader kom og vækkede os, og vi hørte straks klokkerne kime; vi boede jo tæt ved Korskirken. Da vi saa kom ud i den stjerneklare vinternat, hørte orglet i kirken og klokernes kimen, da drog der som et sus gennem luften af julestemning med orgelsang og klokkeklang og den store skare mennesker, som ilede lydløst over sneen til den oplyste kirke; da fyldtes mit barnehjerte med andagt og glæde. Jeg stak min haand i faders og udbrød: «Aa nei, fader, hvor dette er deiligt, deiligt!» «Ja, barn,» sagde fader, «ja, dette er i sandhed julehøitid.» Og naar vi saa kom fra kirken, og moder

sad pyntet med sin søndagskappe, blid og venlig, og hilste os «Glædelig jul!» og saa af den blankskurede, dampende kobberkjedel skjænkede kaffe med kanel i, som duftede vidunderlig og smurte julebrød med nagelkjød paa, aa, hvor der var jul! hvor koseligt det var, for en fred og hygge. Selvfølgelig var der renskuret i hver en krog, og stuegulvet var sandstrøet. Jeg maa her citere et par vers om julehøitiden af KLAUS RIIS, som er vakre og passer ind her, synes jeg, og som jeg selv har sunget paa Kristiania theater.

Og reiser du en gang langt bort fra hjemmet,
 vil meget gaa dig af minde,
 men engang om aaret vil som en fremmed,
 du dog derude dig finde.
 Naar kirkeklokkerne festlig klinger
 og julefreden paa jord indbringer
     da tænker du
     med trofast hu
 paa hjemmets snedækte dale.

Ja, deilig er julen vist alle vegne,
 hvor kristent samfund har sæde,
 men deiligst den var dog i hine egne,
 hvor du som barn nød dens glæde.
 Ja, vakkert kan der i verden være
 og du kan vinde dig guld og ære,
     din julefest
     den var dog bedst
 i hjemmets snedækte dale.

I mit eget hjem, medens vore børn var smaa, forsøgte jeg, saa godt jeg kunde at feire julen paa samme høitidelige maade som hjemme hos fader og moder. Juleaften sad børnene rundt om mig, og vi sang da faders gamle julesalmer, medens WOLF gik og puslede med juletræet.

Saa levende husker jeg den sidste paaskehøitid, jeg tilbragte i Bergen. Det var langfredag, jeg kom straalende glad

og pyntet med min «abekatsilkekjole», for at gaa med fader i kirke. Baade moder og fader saa saa triste og tunge ud, og de talte saa dæmpet. «Kjære fader,» spurgte jeg, «er det noget, du og moder er bedrøvet over?» «Aa nei, aa nei,» sagde han, «idag ikke mer end ellers, men har du da glemt den store betydning, denne dag har? Glem aldrig, kjære barn, at paa denne tunge dag døde vor frelser paa korset for os.» — Disse faders ord staa levende for mig hver eneste langfredag.

*

*

*

Lige over for mine forældre boede gamle kommandør Lous; han var enkemand med flere sønner og døtre; jeg kjendte dem godt, da jeg som barn daglig færdedes inde i deres gaard med leg og sjau og ofte sprang erinder for de unge frøkner; derfor var de særdeles venlige mod mig. Den ældste, JEANNETTE GRUNG, styrede huset. Det var en dannet, hjertevarm dame, som fremfor alt elskede de unge og var glad med dem: derfor hang der en stor skare af byens unge piger ved hende. Jeg var én blandt de lykkelige, som vandt hendes venskab, ja, jeg kan trygt sige hendes kjærlighed; thi hun var, i den korte tid jeg var ved theatret i Bergen, som en moder for mig. Straks efter min debut kom hun ind til mine forældre og sagde, at om de intet havde derimod, saa vilde hun tage sig af mig, som om jeg var hendes barn, fordi hun holdt af mig og vidste, at jeg nu trængte til dannet omgang, da dette vilde være gavnligt for min kunst. Jeg skulde betragte deres hus som et hjem og daglig være der. Hun vilde lægge en liden dæmper paa mit væsen, som var noget for viltert og lære mig, hvordan en dannet, ung pige havde at forholde sig, naar hun skal færdes i det selskabelige liv; hun vilde saa gjerne hjælpe LUCIE frem, da hun ærede og agtede mine forældre og interesserede sig varmt for mig.

Fader og moder modtog med glæde hendes vakre tilbud, og fra nu af var jeg der den meste tid af dagen, naar jeg ikke var paa prøver; natten var jeg hjemme, da det kun var at springe over gaden. Hos LOUS'S gik jeg nu daglig i skole for at lære pene manerer. Ak! hvor jeg befandt mig vel der. Det var et lykkeligt, velsignet hjem; der herskede harmoni og kjærlighed over alt og alle. Aldrig har jeg seet noget hjem og en saa stor søskendeskare, som var hinanden saa inderlig hengivne som LOUS'S. Det var visselig fru GRUNGS ædle, gudfrygtige sindelag, som var sjælen i hele det smukke samliv, her førtes. Jeg kom der for det meste til frokost. Vi sad da alle samlet om bordet, og før vi begyndte at spise, læste fru GRUNG et lidet stykke, en ganske kort morgenbøn. Efter frokosten gik enhver til sin gjerning. Naar jeg saa kom hjem til middag, maatte jeg banke paa døren, komme stille og pent ind og hilse, sætte mig rolig og gratiøst paa min stol og fortælle dagens oplevelser paa en dannet og pen maade med et ordentligt sprog og ikke tale for hurtig, som var min vane eller rettere uvane. Fru GRUNG afbrød mig af og til med: «Naa, naa, ikke saa hurtig, LUCIEN min, giv dig tid, det haster ikke. Og saa maa du ikke sige «ikje», det er simpelt og stygt, og ingen dame siger det.» Ved bordet lærte jeg at spise med gaffel, hvilket var uvant og besværligt for mig.

Ja, jeg kan trygt kalde fru GRUNG en udmerket instruktør. Hun iagttog med kjærlig aarvaagenhed alt hos mig. Naar jeg slog hendes bemærkninger hen i spøg og latter, sagde hun: «Nei, LUCIE, dette skal du tage alvorlig. Husk paa, at alt det, som saa mange andre med stor anstrengelse maa lære, det har du faaet af naturen, men der skal blot pudses lidt af paa dig for at gjøre dit hele væsen kvindeligt, saa at du baade paa scenen og udenfor kan blive en rigtig yndig, ung dame. Du er for voldsom, barnet mit, dit varme ungdomsblod farer for raskt afsted med dig, og du skal være snil og

opmærksom paa det, jeg siger. Du føler sikkerlig, at jeg har ret?» Jeg kyssede hende og lovede at gjøre alt det, hun bad mig om, for jeg elskede hende og vilde saa nødig være ulydig.

Jeg maatte vide hende i theatret, naar jeg spillede, helst hver gang; jeg manglede noget, naar hun ikke var der. For at jeg skulde vide, hvor hun sad, fik jeg hende til at sætte en stor, rød sløife i brystet. Alle hendes søskende lo saa af dette, at LUCIE havde faaet en saadant magt over JEANNETTE, at hun, som ellers var saa bange for at gjøre sig paa nogen maade bemærket, sad i theatret med en stor, rød baandsløife, der formelig lyste op pladsen, hvor hun sad. Dagen efter fik jeg min kritik, som ofte var udmerket for mig. Hun sagde, at jeg maatte ikke alene sige mine replikker godt, men at man maatte se paa mit minespil, at jeg ogsaa deltog i alt, som blev sagt omkring mig, ellers blev der intet samspil. — Hun sørgede ogsaa for, at jeg kom ud i dannet selskab. Jeg blev inviteret med til byens fineste danseforening, «12te april» kaldet, hvor jeg morede mig guddommelig. Hun veg ikke ifra mig paa ballet, men sad taalmodig og ventede paa mig til langt paa nat. Naar jeg saa hvirvlede mig i dansen, beruset af fryd, og stormede afsted med en rigtig god danser, saa trak hun mig af og til i kjolen og sagde: «LUCIE, ikke saa vildt og voldsomt, husk paa, du skal være en sød, ung dame.» Jeg var jo meget paa farten, da jeg elskede at danse og fik megen anledning dertil. Dette likte ikke fru GRUNG. Hun vilde indskrænke det, og jeg maatte flere gange sige nei, hvilket var svært haardt for mig. Engang blev jeg buden i en forening — hvor alle mine kamerater var tilligemed en hel del af mine balkavalerer, som jeg var vant til at danse med, — men hvor fru GRUNG jo ikke kom. Jeg var forlængst engageret til alle danse og glædede mig rasende. Saa skulde jeg tale med fru GRUNG om baldragten, som hun altid arrangerede for mig, da hun med ét siger: «Aa, LUCIE, jeg vil bede dig saa inderlig om

én ting, og hvis du føier mig i dette, saa vil jeg holde endnu mer af dig, end jeg nu gjør; jeg ved, det er et stort offer, jeg forlanger af dig, men desto mer vil jeg sætte pris paa, om du denne gang føier mig; jeg vil saa nødig, at du skal gaa paa dette bal. Jeg er der ikke, og du kommer sammen med saa mange, der er ligesaa viltre som du selv, det er ikke gavnligt for dig. Du morer dig jo saa udmerket i «12te april» og mange andre steder, hvor du ogsaa faar danse med kjække kavalerer. Giv nu slip paa dette bal, saa er du min egen, kjære LUCIE.»

«Ja, men der er saa fornøieligt, og jeg er allerede engageret til alle danse,» svarede jeg.

«Ja, det er du jo altid, naar du skal paa bal,» sagde hun, «saa det gjør hverken fra eller til i denne sag. Aa, sig ja, LUCIEN min, saa sparer vi din nye kjole til næste uge i «12te april.»

Jeg gav hende mit løfte med et tungt hjerte, og da dagen kom, var jeg ikke glad i hu. Om aftenen, da ballet skulde begynde, sad jeg i stuen hos fru GRUNG og græd bitterlig. Hun kjælede for mig og sagde: «Stakkels dig, jeg har saa ondt af dig, nu skal du faa en liden krukke med bringebær-syltetøi, som du jo holder saa meget af. Du skal faa lov at spise saa meget deraf, som du orker. Nu skal jeg ud i byen lidt, men kommer snart igjen; pigen kan gaa og hente sukkerkavringer, saa kan du spise dem til syltetoiet, det er saa godt, ved du, og vær saa en sød, taalmodig LUCIE, til jeg kommer tilbage.»

Ja, jeg fik det, hun sagde, og en hel del kavringer dertil. Jeg spiste og græd om hinanden, af og til tog jeg en galop rundt gulvet for at bilde mig ind, at jeg var paa ballet, græd atter meget, smurte tykt syltetøi paa kavringerne, og før jeg vidste ord af, var krukken tom og alle kavringer fortæret.

Fru GRUNG kom hjem, saa resultatet, satte sig paa en stol og lo rigtig hjertelig. «Nei, men du store Mads, har du

Fru GRUNG.

virkelig spist op hele krukken? Naa, faar du ikke nu mavepine, saa skal det forundre mig.»

Jeg begyndte at græde igjen og sagde, at det bare var af bedrøvelse, jeg havde spist op alting; jeg tænkte jo paa ballet hele tiden, medens jeg spiste, saa det fôr ned, uden at jeg vidste om det. «Ja, barn, det er dig vel undt,» sagde hun, «bare du ikke bliver syg af det.»

Hendes yngste broder, OTTO, kom hjem. Han saa mig græde og fik vide grunden. «Aa, stakkar, det er synd i Dem,» sagde han, som er saa glad i at danse. Aa, JEANNETTE, spil en polka, saa skal jeg danse med hende; det er altid en liden trøst.» Ja, det vilde hun saa gjerne, og nu blev der liv i stuen. Jeg blev med ét i straalende humør. Hun maatte spille den ene dans efter den anden og raabte saa til mig: «Naa, LUCIE, se, nu morer du dig jo lige godt, som om du var paa ballet. Dans du, barnet mit, jeg skal spille, saalænge du vil, og imorgen vil du være glad, fordi du føiede mig, min egen, snille LUCIE.»

Da hendes søstre kom hjem, stod stuen i en tyk taage af støv. «Men du store min, for en kvalm luft, men luk dog op et vindu, OTTO. Hvad er dog dette?» Fru GRUNG sagde, at det var støv af gulvteppet; thi for at trøste LUCIE for ballet, hun ikke kom paa, havde hun holdt bal i stuen for hende og OTTO. «Ja, LUCIE faar dig nok til, hvad det skal være,» sagde de og lo godt.

Saa kom ballet i «12te april». Ak, hvor jeg morede mig! Men det hændte af og til efter disse baller, at jeg dagen efter fik dygtig skjend af fru GRUNG. Som den gang, da en frue havde sagt til hende, at hendes protegé, LUCIE JOHANNESSEN, nok var en sød, ung pige, men forskrækkelig uopdragen, da en herre havde sagt, at hun ofte midt i dansen slap sin kavalier og sagde: «Uf nei, De kan jo ikke komme i takt, jeg vil ikke danse med Dem,» og var uden videre

gaaet til en anden og sagt: «Kom, lad os to danse, jeg kan ikke længere slæbe paa den fyren der.»

En af byens lapsere kom jeg paa dette bal rent paa kant med. Jeg sled og halede i ham i den mest fortryllende polka, jeg ruskede i ham og sagde: «Men er De gal! Hører De da ikke den deilige musik? Er det muligt, at De slet ikke kan komme i takt, naar jeg danser saa godt, som jeg gjør, og hjælper Dem alt det jeg orker.» Dermed slap jeg ham midt i salen i fuldt sinne og fik fat i en anden, som var glad og mer end villig til at danse med mig. Kavaleren, jeg havde refuseret, gik hen til en af mine direktører og sagde: «Nei tak, hende kan jeg ikke danse med. Nei, skuden var for tung at vende.» Dette var lumpent sagt, da jeg virkelig dansede brilliant, hvilket jeg ogsaa var bekjendt for. Mange aar efter traf jeg den samme kavaler her i Kristiania paa et bal. Jeg var nu en fyldig frue med flere børn. Han kom og bad mig om en dans; men jeg svarede: «Nei tak, det er ikke værdt, at De forsøger derpaa, for nu er skuden nok lidt tung i vendingen.» Han bukkede meget sursødt for mig og begyndte at agere vittig, idet han sagde: «Ja, Bergen er en merkelig by, den udfører mange gode ting: sild, gammelost og skuespillerinder.» «Men torsken da!» sagde jeg, «glemmer De torsken? Det er jo den bedste fisk, vi har; det vil sige, naar vi faar den fine, faste, «tidige» torsk med de smaa nette hoveder og den lubne krop. Ja, vi har jo disse med store, tomme hoveder, slunken mave og løs i fisken; men disse spiser vi ikke, nei da! Dem skiber vi langt ud til folk, som ikke forstaar, hvad vi egentlig mener med ordet torsk.»

Han forstod mig, blev rød i kammen af sinne og svarede — forresten meget vittig — med HOLBERGS ord: «Tak for den skose, madame; den var, min tro, god nok.»

Engang fik jeg ogsaa efter en «12te april»-aften sendende en perlemors balbog med et brev, hvori der stod, at en af de mange, som jomfru JOHANNESSEN gjorde nar af, tillod sig at

sende hende denne bog, dels for at lære hende god leve-maade og dels for at friske paa hendes hukommelse, som allerede maatte være betydelig svækket, da hun gang paa gang siger, at hun har glemt den og den dans, hun lover til alle og enhver. Jeg fandt, han var en næsvis personage, men var glad over min balbog, som var svært sød.

Ja, for en fryd jeg følte ved at danse; jeg tror, jeg kunde danset mig tildøde, om ikke fru GRUNG havde stoppet mig i farten af og til. Jeg husker en aften, jeg holdt saa længe paa i en galop, at det sortnede for mine øine. Min kavaler satte mig op mod væggen, og jeg var nok borte en liden stund, for jeg vidste intet, før der stod en hel del om mig og spurgte, om jeg havde ondt, da jeg var saa bleg. «Langt-fra,» svarede jeg, «jeg vil bare puste lidt, saa tager vi paa igjen.» Men min kavaler var nok blevet bange, for han tvang mig til at sidde resten af dansen.

Jeg var saa henrykt i musiken og selve dansen, at jeg var lige glad, om min kavaler var styg eller pen, gammel eller ung. Var han blot en god danser og kunde flyve gjen-nem salen med mig, saa gav jeg alt andet en god dag. Plagede de mig med komplimenter, saa sagde jeg: «Aa, vent med det, til dansen er forbi, nu har jeg ikke tid til at høre paa dette.»

Der var en meget styg og lidt ældre mand, som jeg saa gjerne dansede med. Man forundrede sig herover, men jeg sagde: «Dans bare med ham, saa skal I faa føle, hvad dans egentlig vil sige, for en galop med ham er som at flyve til himmels. Aa, han danser saa deilig, saa deilig.» Jeg spurgte ham engang, hvor han havde lært at danse saa vidunderlig, hvortil han svarede: «Paa Langvik i Kristiania.» Siden fik jeg vide, at det just ikke var det fineste selskab, han havde bevæget sig i.

En balhistorie maa jeg atter fortælle. Den passerede, medens jeg havde prøver paa Margrethe i «Abekatten». Jeg

skulde i «12te april» om aftenen. Instruktør LODDING plagede mig svært med gjentagelser paa prøverne. Jeg bad ham om at faa slippe fra eftermiddagsprøve den aften, jeg skulde paa bal. «Nei, det kan ikke falde mig ind,» sagde han, «at sløife en saa vigtig prøve, for at De skal komme paa bal, som jeg finder, de altfor ofte faar lov til, og mange gange kommer De træt og udaset paa prøverne.»

Der blev altsaa sat prøve paa «Abekatten» til kl. 5 samme eftermiddag, jeg skulde paa bal om aftenen. Aa, hvor jeg var sint for dette! Min prøve blev ogsaa derefter; jeg var distrait og sagde mine replikker næsten i galopadetak, da jeg syntes, jeg alt hørte musikken og stadig var i angst for at komme forsent til ballet.

«Aa nei, jomfru JOHANNESSEN,» sagde LODDING, «jeg merker godt, hvor Deres tanker er henne; vær's go' tag denne scene om igjen.» Uf, hvor gal jeg var paa ham; jeg havde den største lyst til at rive parykken af ham, som Arv gjør med dommeren i HOLBERGS komedie. Tænk at plage mig saa rædsomt, netop da jeg stod som det brændte mig for at komme afsted. Men jeg holdt det nu heller ikke ud. Vi stod just og sang, elskeren og jeg. Han: «O, Gud Amor, se herved og hør de trofastes ed.» Jeg skulde gjentage den samme strofe, men jeg kom ikke længere end til: «— og hør de tro . . . .» «Sig mig, HANSEN, hvad koster det at rømme fra prøven?» kom der isteden. «En daler,» svarede han. «Ja, ja,» sagde jeg, «saa kan De synge resten, jeg skal paa bal,» og dermed fór jeg ud fra scenen, greb mit tøj i gangen og løb ud paa gaden, hvor jeg tog det paa.

Medens jeg holdt paa med dette, kom LODDING farende efter mig, rasende af sinne, og sagde: «Jomfru JOHANNESSEN, jeg befaler Dem straks at komme ind og fortsætte prøven; fy! for en uartig ung dame De er.» Jeg gjorde en dyb kompliment for ham og strøg min vei uden hat, som jeg ikke fik tid til at tage paa. Jeg sprang over engen og hjem. Fru

GRUNG havde alt længe ventet oppe paa salen for at flette mit haar, som hun holdt saa meget af. Hun formelig kjælede for haaret, medens hun flettede mig, og frydede sig som et barn, da jeg stod færdig; hun var tilfreds med mit udseende. Jeg havde rød florskjole, yndige røde sko og sneklokker i haaret. Hun kyssede mig og sagde, at jeg var sød, og at moder nu maatte komme op og se paa mig. Jeg raabte til pigen, at moder maatte komme. Straks efter hørtes en meget sterk røst, som havde en mistænkelig lighed med LODDINGS; derefter en svag, klynkende stemme, moders nemlig, som i en grædefærdig tone forsøgte at formilde den vrede gud. De kom sammen op ad trappen. «Aa!» skreg jeg, «skjul mig for ham, søde fru GRUNG, gaa ud og sig, at jeg alt er kjørt paa ballet, ellers faa han kanske moder til at forbyde mig at komme afsted.»

Hun gik ud, og nu hørte jeg en stormende tale til moder og fru GRUNG af følgende indhold: «Nei, madame JOHANNESEN, jeg vil haabe, De forbyder hende at gaa paa bal. De maa vel som moder have nogen magt over hende; hun spiller jo bas med hele theatret fra den første til den sidste. Jeg paastaar, at det er direktionens egen skyld, som fra først af har forkjælet hende. Nu danser hun rundt med alle, baade høie og lave, har ikke spor af respekt for noget eller nogen. Hun forstyrrer ofte prøverne med sine gale paafund, bringer skuespillerne i latter, og nu til syvende og sidst rømmer hun fra prøven og holder hele personalet for nar. Finder De, at saadant ikke bør paatales, saa maa jeg sige, at hendes opdragelse er hoist mangelfuld. Ja, høistærede fru GRUNG, med al respekt for Dem, som jo forsøger paa at lære hende folkeskik, saa mangler hun særdeles meget med hensyn til god tone. Jeg beder Dem støtte mig i denne sag og lade hende én gang faa føle, at hun ikke ganske kan tumle med os, som om vi var nikkedukker, og straffe hende med at forbyde hende at gaa paa bal.»

«Snille LODDING,» sagde fru GRUNG, «det er umuligt, det har jeg ikke hjerte til; hun staar færdig og har glædet sig saa til dette bal. For min skyld blev hun hjemme fra et morsomt bal i forrige uge, nu maa hun komme med iaften, ellers er det altfor haardt for hende. Det er sikkert, at hun har forløbet sig, som hun desværre af og til gjør; men hun er saa ung og glad og er igrunnen saa snil. Hun skal nok opføre sig bedre, det kan De stole paa. Lad hende faa sin mulkt og skjend dygtig paa hende, det har hun ærlig fortjent; men forbyde hende ballet, nei, det gaar ikke an, det var for haard en straf. Ikke sandt, madame JOHANNESSEN? De maa ogsaa bede for LUCIE.»

«Ok, hvad skal jeg sige, fru GRUNG,» sagde moder, «det er jo sørgeligt, at hun, som er en voksen pige, skal være saa obsternasig. Ok! men hr. LODDING, De faar bære over med hende. Jeg haaber, at fru GRUNG nok lærer hende skik og brug blandt dannede folk; hun kan faa LUCIE til saa meget, som vi hjemme ikke kunde faa hende til. Og saa faar hun nu i Guds navn gaa paa dette bal; det er en dyr kjole, hun har syet sig, nye sko, blomster og hansker, det er jo synd, om kun ikke skal faa gaa med det. Hun staar alt pyntet, og kariolen staar udenfor porten, saa hun faar vel nu tage afsted, tænker jeg.»

«Naa ja, saa har jeg intet mer at sige: jeg faar melde til direktionen, at med jomfru JOHANNESSEN kan det nok ikke nytte at tænke paa nogen slags diciplin ved theatret, da hun faar medhold i alle sine gale streger og i høieste grad svækker den respekt, som det er nødvendigt at overholde, om man vil tænke paa at have en kunstanstalt.»

Dermed forsvandt han. Glad var jeg, og glad var fru GRUNG, og misfornøiet var moder.

Jeg drog afsted i kariolen med min søde fru GRUNG. Da jeg kom paa ballet, hørte jeg den yndigste vals. Min kavalier stod i døren til toiletværelset. «Aa, men jomfru Jo-

HANNESEN, valsen er snart forbi, kom dog, kom!» Jeg sled mig løs fra fru GRUNG, som vilde rette paa min kjole og mit haar, og fór afsted gennem salen. Alle saa paa os, og paa engang blev der en rasende latter. «Nei, se paa jomfru JOHANNESEN, hun danser med store, graa ragger!» jeg syntes nok, det var saa underlig lunt om fødderne, og at jeg gled saa anonymt over gulvet; jeg havde jo i farten glemt at tage raggerne af mig. Det var alt bekjendt over hele salen, at jeg var rømt fra prøven; jeg hørte ikke andet end: «Nei, det var morsomt, at De strøg Deres vei. Hvad koster den spas? Aa ja, tilpas til LODDING, som skal plage Dem med prøver paa en balaften. Det var kjækt gjort af Dem!»

Men en af mine direktører var der, og han var meget alvorlig. «Ja, jeg finder nu Deres opførsel meget beklagelig,» sagde han, «og jeg siger Dem én gang for alle, at saadant ikke maa gjentage sig, og De faar nok meget mer end én dalers mulkt. Det er kjedeligt, at der er saa meget vrøvl med Dem. Vil De danse den française med mig?» Jeg var forlængst engageret, men for at formilde ham sagde jeg: «Ja, med glæde,» og forsøgte at kurtisere ham paa alle mulige maader, saa han rent glemte, at han havde skjendt paa mig. — — — — —

Atter spillede jeg i «Abekatten». Ros og virak i alle blade.

Aa, disse roller i «Abekatten», «En søndag paa Amager,» «Slegtingerne» og mange, mange i samme genre, det var jo de yndigste roller, en ung pige kunde faa at spille. Det var ikke spor af vanskeligt; jeg elskede alle disse skikkelser, jeg følte mig i slegt med dem, jeg lo og græd med dem; jeg spillede slet ikke, jeg levede med og i dem. Jeg var den person, jeg fremstillede, i den grad, at naar jeg kom ud fra scenen, saa var det, som jeg vaagnede af en skøn drøm, og jeg havde en brændende lyst til at løbe ind igjen og begynde forfra. Jeg gav dem hele min sjæl, laante dem min egen natur, som jeg følte saa sikkert passede ind i dem. Al den

jubel og livsglæde, jeg eiede — og jeg havde et stort forraad heraf, — det fik jeg nu bruge fuldt ud. Nei, nei, jeg spillede ikke komedie; baade paa og udenfor scenen havde jeg en følelse, som om jeg hver dag gik i et jublende ungdomstog med flyvende faner og klingende spil. Ak, livet laa nu for mig som en lang, skøn, solbestraalet sommerdag, fyldt med blomsterduft og fuglesang. Jeg havde saa meget at tage igjen; jeg havde jo været stængt ude fra alt saa længe, aa, saa længe, syntes jeg; men nu havde jeg ganske «slidt mig løs», som moder sagde.

Fru GRUNG var sjæleglad med mig, men glemte ikke daglig at minde mig om, at jeg havde saa meget at lære. Hun bad direktionen om, at de maatte lade mig faa lære at spille piano, da jeg havde saadan færdighed heri, at jeg spillede alt det, jeg hørte, efter gehør. Ja, det var de straks villige til, og jeg begyndte hos den tids bedste klaverspillerske. Men det gik ikke; hun erklærede, at det var spildte penge. Jeg spillede alle mine lekser, ogsaa disse væmmelige skalaer, ja da, jeg spillede alt dette; men naar hun saa spurgte mig, hvad noderne hed, saa havde jeg ikke den fjerneste idé derom. Saa dette var til ingen nytte, sagde hun til direktionen.

Disse bebreidede mig, at jeg ikke vilde lære ordentlig, naar jeg havde saa let for det. «Men jeg kan jo spille, behøver jeg at lære det? Jeg kan jo saa mange søde melodier og henrivende danse, hvor kan De saa forlange, at jeg skal sidde i timevis og spille op ad væggen og ned ad stolper disse rædselsfulde skalaer; nei, det erklærer jeg med én gang er en umulighed.» Og hermed slap jeg den tortur. — — —

Det var saa fornøieligt at være hjemme ogsaa nu; de var alle saa tilfredse med det store held, jeg havde opnaaet. Vor pige var engang i theatret og saa mig. «Ok, jomfru,» sagde hun, «nei, eg har ikje seet maken, eg forsikrer jer, at I saag ud netop som en Guds engel, Ja, det sagde de ogsaa alle ude i gangen, daa vi gik, ja, der er ikje spøragsmaal om,

at I no var publikums sin «yngling». Jøsses, ka kommers I har no, jomfru! Det er sandt, mosjøen fra theatret var her igaaftes og bad mig sige til jomfruen, at hon skulde paa kjærlighedsprøve klokken 9, saa I maa nok løpe alt det, I kan.»

Det var sangprøve paa «Kjærlighedsdrømme», hvor jeg havde en liden rolle, hun mente. En aften jeg spillede i «Abekatten», kom ANE farende med nogle søde roser og sagde: «Kom her, jomfru, har I seet maken til roser! Eg skulde give jomfruen dem fra en ung, pen mosjø og seie, at I var hans hjertes primamadonna. Ok! kaar han var forlibt i jer, det var ikje vanskeligt at skjøne det.»

Prøverne var rasende morsomme, de andre paastod, at det gik trægt og trist, naar jeg ikke var der med mit smittende humør og min glade latter.

Saaledes husker jeg en prøve, som især var morsom. Vi spillede «Anna Kolbjørnsdatter». Heri var jeg den unge pige Kathrine; hun gaar omkring bordet og skjænker vin for de svenske officerer. Da akten var slut, tog jeg en flaske og vilde drikke lidt vin. ANE kone, som havde hermed at gjøre, vilde tage flasken fra mig og sagde: «Aa nei, jomfru, værsgo' slep vinflasken, eg skal gjemme den til forestillingen imorgen.» Jeg vilde have vin; ANE sled, og jeg sled i flasken, som jeg drog af med, da jeg jo var sterkere end hun.

Men med ét føler jeg mig løftet et langt stykke op mod loftet. I striden med ANE var jeg traadt over dørstokken, som nu blev heiset i veiret; og ridende paa stokken, skri-gende og med flasken i haanden fór jeg nu tilveirs. Maskin-mester SCHJØDT raabte: «Fir ned igjen, gutter, ellers faar I jomfru JOHANNESSEN rienes op i take.» Der blev jo en for-færdelig latter og kommers.

Ja, saadanne scener var der en hel del af. Forteppet faldt ned en gang paa en generalprøve og traf mig i hovedet. Det saa stygt ud; jeg var kommet for langt frem og faldt

pladask med hovedet udenfor og kroppen indenfor teppet. Der blev et stort skrig baade af direktørerne og mange andre, som sad i huset, ligesaa fra dem, som var paa scenen. Et sterkt slag fik jeg, det er sikkert, dog ikke værre, end at jeg straks kunde have reist mig op igjen; men jeg fandt det interessantere for en gangs skyld at agere besvimet.

Jeg rørte mig ikke. Alle kom styrrende til med skrig og klage. Maskinmester SCHJØDT, min ven, var aldeles fortvilet. Han tog mig i sine arme, jamrede og græd, bar mig ned i foyeren, lagde mig paa bordet og sagde: «Ok, søde jomfru, I er vel ikke død! Aa, Gud trøste og hjælpe meg, arme menneske, som ikke saag, at hon stod for langt fremme, daa eg heiset teppet ner. Kom med vand! Bed doktor DANIELSEN komme; han sitter jo i huse!»

Han kom styrrende, han og alle direktørerne, midt i jammeren. Han greb et stort tinkrus og slog en masse vand over mig, hvorved jeg pludselig reiste mig op og begyndt at skrike: «Er De gal? De spolerer jo hele den pene, nye dragt. Jeg feiler slet ikke det mindste; det var bare saa fornøieligt, at alle troede, jeg var død, og saa lod jeg dem tro dette en liden stund og skulde netop nu til at hoppe ned af bordet. Aa, se nu min dragt, jo, den ser pen ud!» Alle lo nu af hjertens lyst: men DANIELSEN skjendte og bad sig fritaget for slige — «guttestreger» kaldte han det. LODDING sagde: «Ja, var det ikke, fordi vi alle er saa glade over, at De ikke virkelig kom tilskade, saa skulde De saamen have Dem en ordentlig mulkt. De er et frygtelig brydsomt menneske, og det gaar snart for vidt; her maa nu være en grænse for Deres kommers.» Mulkten fik jeg desværre et par dage efter, da vi havde læseprøve paa et nyt stykke. Jeg skulde læse «Amor og Psyche», men sagde «Py sykke» istedet. Denne forsnakkelse fandt jeg selv saa usigelig komisk, at jeg ikke var istand til at styre min latter, der desværre altid havde den virkning, at jeg fik alle mine kammerater i latter,

med mig, saa det var rent umuligt at opnaa saa megen stilhed, at vi kunde fortsætte læseprøven. LODDING stansede gang paa gang og bad om stilhed. Saa taug de et øieblik; men straks jeg skulde til at læse igjen, saa blev der kun et skrig af latter. Til slut sagde LODDING: «Ja, maa jeg saa bede Dem gaa ud i gangen, jomfru JOHANNESSEN. De faar da staa der og skamme Dem, til Deres uopdragne latter vil give sig. Det er jo merkeligt, at man virkelig taaler en saadan uro-stifter her. Hun skal ikke alene faa stor mulkt; men enten hun eller jeg skal herfra, det er sikkert; det gaar ikke an at lade sig daglig spille paa næsen af hende.»

I gangen blev jeg meget fortvilet over mig selv. Jeg begyndte nu at græde, stak hovedet ind af døren og bad: «Aa, kjære, snille LODDING, vær ikke sint paa mig, jeg kunde ikke for det, og jeg skal virkelig ikke mere forstyrre prøven.» Jeg tog hans haand, kyssede den og sagde: «Omforladelse, omforladelse, omforladelse!» Han lod sig da bevæge til at smile til mig. Igrunden var han en venlig, godhjertet mand, men lidt sær, og jeg maa jo bekjende, at jeg ofte satte hans taalmodighed paa prøve. — Han likte slet ikke, at jeg var saa familiær med simple folk som tjenestepiger, kurvkoner og lignende.

Kurvkonen ANDRINE, som sad udenfor porten til theatret, ærgrede ham især en gang. Jeg kom spadserende med ham i min bedste pynt, ny kjole og hat og en slags beduin, som dengang var svært moderne; der var kvaster af angorauld i ryggen. Der stod en kone ved siden af ANDRINE; idet vi kom og skulde ind af porten, siger konen: «Ok nei, kaa pen den unge jomfruen er! Ka' heter hon? Og se, hon har smalerumper i ryggen.» «Aa, det er jomfru JOHANNESSEN,» svarede ANDRINE. «Goddag, jomfru, skal eg ikke snart faa de skillingerne, I skylder meg? Det er skam og spot at være saa fornem og saa lade en stakkels, fattig kone vente saa

længe paa tolv skilling.» «Uf!» hviskede LODDING, «nei, at De vil udsætte Dem for en saadan kjerrings grovheder! Se der, gaa hen og betal og tag da aldrig paa kredit hos nogen kjerring mer.»

Flere gange var jeg i uleilighed paa samme maade, da jeg var en stor slikmund efter kage og frugt. Min gage var 20 daler maaneden; det ansaaes for meget dengang. Mine klæder kostede ikke saa lidet, da jeg var meget med. Fru GRUNG styrede mine penge, og til kage og saadant fik jeg 1 daler maaneden, og dette var saa lidet, saa jeg ikke kunde slippe ud dermed.

Saa fik jeg da kredit hos konditor PELLOT's kone; jeg skyldte hende alt 7 daler. Dette pinte mig meget; jeg turde ikke sige til fru GRUNG, at jeg havde gjort en saadan stor gjæld, men gik til madame PELLOT og bad om henstand. Hun svarede: «Ok, mor, Deres 7 daler blev betalt forleden dag af tre unge herrer, som vidste, at De tog kager paa kredit, og De kan trygt begynde at spise igjen, for det bliver nok betalt.»

Dette gjorde jeg ogsaa og var frydefuld over denne glimrende udsigt til at faa min syndige kagelyst styret. Da min reise til Kristiania blev bestemt, og fru GRUNG spurgte, om jeg skyldte penge nogetsteds, svarede jeg nei med den salige bevidsthed, at min kagegjæld nok ogsaa denne gang vilde blive betalt af mine beundrere. Men o skræk! der kom en regning til fru GRUNG paa 10 daler. Hun betalte pengene og gav mig nogle milde, bebreidende ord, som smertede mig meget mer, end om hun havde pryglet mig.

Jeg gik ned til madame PELLOT og beklagede mig over, at hun ikke havde sagt mig dette, da jeg saa sikkert havde stolet paa hendes ord, at det nok blev betalt. «Nei mor,» sagde hun, «jeg spurgte en af herrerne her om dagen, men han svarede: 'Nei, eg sku' ikje tru, naa jomfru JOHANNESSEN vil reise fra os, saa betaler vi ikje en skilling'.»

Heldigvis — eller uheldigvis — viste det sig, at jeg var den af personalet, som havde erlagt de største mulfter; men da jeg fik min gage udbetalt sidste gang, fik jeg 15 daler over det, jeg skulde have, da konsul MICHELSEN fandt, at jeg burde have denne sum tilbage.

Dette var nu kjærkomment for mig. Den største mulft kunde jeg takke jomfru LABÉ for. Der var en liden have paa bagsiden af theatret. Døren ud til den stængte hun hver dag, naar der var prøve, paa den tid stikkelsbærene var modne. Dette ærgrede mig i høi grad, da jeg maatte staa og se paa de deiligste bær og lide tantalus kvaler, som jeg virkelig gjorde. Vinduet sad for høit til, at jeg kunde hoppe ned. Min ven SCHJØDT saa, at jeg stod der og smegtede efter stikkelsbær ret som det var, og fik medlidenhed med mine kvaler. «Aa, stakkels liten,» sagde han, «det er skam og spot, at det gamle hespetræ skal forbyde den søte munden Deres nogle fattige stikkelsbær; kom her hen! I er saa let som en fjør, som FESER siger; sit jer indi tauget her, saa skal eg heise jer ner i hagen, og spis saa bare alt det, I orker, eg skal heise jer op igjen, naar I er mæt.»

Ja, jeg var ikke sen om at springe i tauget. Om det var, fordi frugten var forbuden, ved jeg ikke, sandsynligvis var det vel det; men aldrig i mit liv har jeg havt en saa stor nydelse af stikkelsbær som den gang.

Der blev snart stor alarm herover, da jomfru LABÉ skulde høste sine bær og fandt træerne aldeles ribbede; men dette var ikke min skyld alene; maskinfolkene havde nemlig af mig lært denne lette maade at bekomme stikkelsbær paa.

Jomfru LABÉ fór rasende til direktionen og anklagede mig baade for det, jeg selv havde spist, men værst fordi jeg formelig havde lært folkene at stjæle. Hun forlangte erstatning for sit tab, da hun jo maatte betale leie af haven. Synderen LUCIE maatte da staa frem og bekjende sin skyld. Jeg fik svære bebreidelser for slet opførsel, men mest for

daarligt og slappende eksempel, da de ikke kunde undres over, at maskinfolkene gjorde det, som en af deres egne kunstnere — ja selv en ung dame — tillod sig, og jeg fik en mulkt paa 5 daler for slet opførsel.

Grædende gik jeg til jomfru LABÉ og sagde, at jeg vilde ønske og haabe, at hun snart maatte sprække dels af arrighed og dels af stikkelsbær, som hun nu havde faaet erstattet 3 gange saa meget, som de var værdt. «Uf, for en ekkel, styg, gammel gribbenille, De er, jomfru LABÉ! Fy skam Dem, aa, fy skam Dem!» Hun aabnede døren og viste mig ud med stor pathos og kalkunmimik i kappe og ansigt. Saaledes endte vor sidste puniske krig.

Nu fik jeg den ene søde rolle efter den anden. Blandt andre fik jeg «Gabrielle de Bellisle», en stor og vanskelig rolle. MICHELSEN fandt, at jeg i «Slegtningerne» og flere roller havde lagt dyb følelse for dagen; men især da jeg spillede Josef i «Pariserdrengen». — — — — —

Den første saison gik frydefuldt sin rosenstrøede gang med lykke og glæde baade paa og udenfor scenen. Sommeren tilbragte jeg paa landet, nød naturen og muntert selskab. Sorgløs og frydefuld, som jeg var, drog jeg til Søndfjord og opriskede gamle minder; seilede afsted med lette tanker og lette fjed, men begyndte snart at længes efter at spille. Ingen glæde kunde sammenlignes med denne. Jeg fandt, at ferierne varede for længe og higede bare efter at begynde igjen.

Saisonen begyndte med samme held for mig, ja endnu mer; og jeg kom mer og mer i gunst baade i og udenfor theatret. Fru GRUNG fandt imidlertid, at med min udvikling som skuespillerinde gik det ikke videre fremad. Hun paastod, at man umulig kunde arbeide alvorlig, naar man, som jeg, var saa meget paa farten. Og dette var altfor sandt; ofte var jeg nødt til at tage natten til hjælp blot for at lære udenad mine roller, saa noget dybere studium var der selvfølgelig ikke

tale om. Hun slog da af og til paa, hvor gavnligt det vilde være for mig, om jeg kom til Kristiania theater, som paa den tid virkelig var en kunstanstalt; men naar hun talte om dette, blev jeg saa fortvilet, græd og bad saa meget for mig, at hun for at berolige mig maatte forsikre mig om, at dette ikke skulde ske — ialfald ikke denne saison.

Hermed slog jeg mig til ro og nød min tilværelse i fulde drag. Jeg havde mange beundrere, som stadig sendte mig dels blomster med vers, dels presenter. Dette tiltog mer og mer; men jeg maa ogsaa bekjende, at jeg selv gav dem al ønskelig opmuntring. Jeg var desværre meget koket, ja, jeg maa bekjende dette, — koket og behagesyg. Var der nogen ung herre, jeg var sammen med, og han af en eller anden grund ikke kurtiserede mig eller sagde mig komplimenter, som jeg stadig var vant til, saa blev jeg formelig fornærmet herover, som om dette var en tribut, jeg absolut havde ret til at forlange, og jeg koketerede saa længe med personen, saa det i almindelighed endte med, at han plagede livet af mig med sin kurtise.

Blandt de ting, som blev sendt mig, var der især én, som gjorde sterkt indtryk paa mig. Det var fordi versene, som fulgte med gaven, var saa smukke. Der var intet navn, og jeg tænkte mig da denne mand som en stor digter, og i min levende indbildningskraft udstyrede jeg ham nu med alle sjælens og legemets ypperste gaver; ja, for mine tanker stod han som en ren Apollo. Gaven bestod af et lidet yndigt toiletspeil, i hvis skuffe der laa hansker, parfumer, søde, smaa pretiosagjenstande, lugtepude og meget andet. Verset lød saa:

Ilfald min musa tog ei feil,
 hvad bedre kan vel end et speil
 en yndig evadatter gives,
 hvori hun daglig selv kan se,
 hvor deilig kindens roser le,
 hvor yndig barmens liljer trives.

Saa tag da, hulde, dette speil,
det viser skjønhed uden feil,
det viser Amors hulde kjerte;
og har du sødt i speilet leet,
saa har du grant det billed seet,
som staar i mangan ynglings hjerte.

Da jeg viste fru GRUNG dette og udtalte min store beundring over verset, sagde hun: «Aa, du kan slaa af paa din digterbeundring, for det er stjaalet gods; her skal du selv faa læse, det er CHR. WINTHER, som har skrevet det.»

Det var vel, at jeg ikke vidste, hvem giveren var; for jeg havde nok da ladet ham undgjelde for min skuffelse. Da jeg spillede Sigrid i «Til sæters», var der især en, som havde det svært hedt. Saaledes husker jeg en nat, jeg vaagne ved, at der under mit vindu blev spillet paa violin alle melodierne, jeg havde sunget samme aften. Jeg maatte op af sengen og se, hvem den sværmende yngling kunde være. Hans ansigt kunde jeg ikke se, da han stod i skyggen; men jeg fik en hjertelig latter; thi for hver melodi, han spillede, lagde han violinen paa sneen og gav sig saa til at hoppe og springe som en hallingmand, slaa floke med armene og gjøre de mest komiske gymnastikøvelser, alt for at holde varmen i kroppen, da det var en gnistrende kulde. Naar han var tøt lidt op, saa tog han paa at spille igjen.

Det var saa usigelig komisk at se denne ensomme mand staa i nærheden af kirkegaardsporten midt om natten og spille, hoppe, trampe og blaase i fingrene, stadig seende op mod mine vinduer, hvor der jo var mørkt og tyst. Siden fik jeg vide, hvem han var: en meget flink musiker, og vi havde senere mangan god latter heraf.

Flere af mine beundrere var jo temmelig dristige. Som en aften jeg var paa maskerade paa Damsgaard, et godt stykke fra byen. En veninde og jeg kjørte sammen i lukket vogn.

Da vi klokken 3 om natten kørte hjem, blev vi saa angst, at vi skreg, saa hestene holdt paa at løbe løbsk med os, og da veien hele tiden gik langs med vandet, kunde vi jo resikeret det værste.

To af kavalererne havde nemlig gjemt sig i vognen. De stod oppe paa sædet, trykket tæt ind til lærredet bag i vognen. Den ene af dem havde vel ikke faaet rigtig fodfæste; for jeg fik med én gang et spark i ryggen, hvorover jeg jo gav lyd, som forslog, saa kusken troede, at vi blev dræbte; han anede heller ikke, at der var nogen i vognen uden vi to.

Endelig fik han da stanset hestene, og kavalererne kom ud paa en mindre venlig maade. «Aa, prygl dem, kusk!» skreg jeg. «Det er jo skammeligt at skræmme livet rent af os.» Kusken gjorde bogstavelig det, jeg bad om, drog dem ud efter haaret, sparkede og pryglede dem, saa det havde god skik. De fik sandelig bøde haardt for sin frækhed. De bad os jo meget omforladelse; men det var stygt gjort, og de mistede for bestandig min gunst, og jeg negtede stadig at danse med dem mer. — — — — —

Ja, Bergen, Bergen! Aa, dette ene ord bringer den dag idag hver fiber i mit hjerte i bevægelse. Hvor jeg elsker dig med dine fjelde med skodde paa, det silende regn, den strykende nordenvind, dine milde foraarsdage, hvor løvet alt i april begynder at sprætte, hvor blomster og træer hilser mig, som om jeg var en særlig ven og slegtning af dem. De synes mig at sige: «Nei, er du kommen til byen! Vel mødt igjen! Ikke sandt? her er deiligt og friskt at være! Velkommen iblandt os, kjære søster.» Ak ja, Bergen, hvor hver en plet, ja, hver sten jeg træder paa er fyldt med glade, rige minder, hvor alle kommer mig smilende imøde og fortæller, at de holder af mig. Jeg mindes saa levende noget, som hændte mig, da jeg var deroppe for en del aar siden. Jeg var da

paa en spadsertur langt ude i Sandviken. Jeg fik regn paa min pene hat og gik ind i et hus, bad fruene om at laane mig en paraply og tillige at hun maatte undskyldes, at jeg kom ind i et fremmed hus. «Ak», sagde hun smilende, idet hun trykkede min haand, «LUCIE WOLF kan gaa ind i ethvert hus i Bergen og betragte det som sit hjem. De har bragt hæder over Deres fødeby, ja, over vort hele land; De har rørt os til taarer og givet os mangan forfriskende latter. Kom børn, kom og hils paa hende.»

Dette gjorde virkelig et dybt indtryk paa mig. Ja, jeg har havt mange saadanne beviser paa, at Bergen elsker mig lige saa høit, som jeg elsker alt, som byen med de syv fjelde indeslutter. Jeg har saa ofte, især naar jeg tænker paa døden, en længsel eller rettere en drøm, som vel ikke gaar i opfyldelse. Om dette talte jeg til bergenseren P. G. HALVORSEN en dag, jeg traf ham, og vi var begge saa optagne af vort emne, at vi rent glemte tiden. Han fandt min drøm saa vakker, saa det var synd, om den ikke skulde gaa i opfyldelse. Jeg elsker i særdeleshed den yndige kirkegaard langs med Lunggaardsvandet, hvor mine forældre sover, og hvor OLE BULL'S mindesmærke staar, og jeg drømmer da om, at vi — grundlæggerne af norsk skuespillerkunst — maatte kunne forundes hvile her, lægges rundt omkring ham, som er stifteren af Bergens scene. Skulde vel dette være uopnaeligt? Vil ikke enhver, kvinde som mand, der har havt os alle kjær, virke for at vi kunde faa vor sidste hvile her? Ak, hvor skjønt det kunde være! En kan formelig længes efter døden blot for dettes skyld. Ialfald staar døden mindre grufuld for mig, naar disse blide tanker kommer over mig. Dette fortalte jeg engang til en bergensk kone, jeg kjendte her i Kristiania. «Ak ja,» sagde hun, «skulde ikke I faa ligge pent og hyggelig, ja daa var det no baade spot og skam. Eg skal saamen skrive om dette til

studenten sin far, studenten, som bur her hos mig; hans far er min gode ven, fordi eg er saa snil og passer saa godt paa mosjøen hans; ja, han kan gjøre møkke, for han er min gode ven, og no bur sønnen her hos meg under venskabs maske.»

TIL KRISTIANIA.

En dag, jeg kom fra prøve, sagde fru GRUNG pludselig. «Ja, LUCIE, jeg bliver nødt til at sige dig, at du nu skal reise til Kristiania. Længe har jeg villet tale om dette med dig; men du har gjort saadan larm hver gang jeg har nævnt det, saa jeg har maattet vente i det længste dermed. Her er nemlig nu en af Kristiania theaters direktører i Bergen; han har seet dig flere gange, og du er engageret dertil nu fra april maaned.»

Om himlen var faldt ned over mig, var jeg ikke blevet mer forskrækket og fortvilet; jeg gav mig til at græde og sagde, at det var umuligt for mig at reise fra Bergen, fra fader og alt, hvad jeg havde kjært.

Fru GRUNG talte kjærlig og beroligende til mig og sagde, at hun nøie havde tænkt over dette, fordi det var saa smerteligt for hende at give afkald paa mig, som hun nu holdt af som sit eget barn; men just derfor maatte hun sørge for, at mine anlæg kom til anvendelse under strengere kunstforhold, end der var i Bergen, hvor næsten alt gik hen i leg og spøg. Hun havde jo ikke lov til at tage egoistiske hensyn, men maatte fremfor alt sørge for min fremtidige udvikling.

Nætter og dage græd jeg og var formelig syg af sorg. Den gik som en løbeild over byen denne efterretning. Der var voldsomme scener mellem theaterdirektionen og fru GRUNG, som maatte taale mange fornærmelige ord. De sagde, at hun havde spillet en forræders rolle ved uden videre at tage mig fra dem, netop som jeg var begyndt at blive mer og mer anvendelig for deres unge kunstanstalt; at hun aldrig havde vovet dette, om hun havde været bergenser, og at hun vilde virke for østlandet, hvor hun havde hjemme. Dr. DANIELSEN var især forfærdelig skarp mod hende og skræmte hende med, at hun maaske kunde komme til at angre sit forræderi mod Bergens theater, da det kanske kunde hænde, at jomfru JOHANNESSEN kunde falde rent igjennem derinde, hvor der fordredes langt mer end det, jeg kunde prestere for at blive anerkjendt i hovedstaden, hvor danskeherredømmet endnu var sterkt raadende. Fru GRUNG bar alle fornærmelser med ro og sagde, at hun kun handlede som hendes samvittighed tilsagde hende, da det var hendes bestemte mening, at jeg der vilde komme til at virke mellem ældre, flinke kunstnere, som vilde have stor betydning for min udvikling. Der var ikke tale om at forandre denne beslutning, da jeg alt var engageret. Jeg maatte underskrive kontrakten samme dag, fordi borgermester FOUGSTAD skulde reise.

Ja, nu forandrede vreden sig til sorg. Alle mine venner var bedrøvede, jeg selv gik daglig med røde, forgrædte øine og blev stanset paa gaden hvert minut, saa jeg altid kom for sent til prøven. Man skrev til mine forældre, beskyldte fru GRUNG for falskhed baade mod dem og hele Bergen og sagde, at det var uret af fader saa ganske at overgive sit barn i fru G.'s vold. Men fader var, uagtet han var dybt bedrøvet over at miste mig, dog ganske enig med hende, da han havde den fuldstændigste tillid til, at hun handlede udelukkende til mit bedste. Ja, fader og jeg havde mange vemodige scener i de dage, hvor vi begge følte, hvor smerte-

ligt det maatte blive, naar vi skulde rives fra hinanden, og naar «hans livsglæde,» som han kaldte mig, skulde forlade ham.

Tiden for min afreise nærmede sig mer og mer. Jeg fik en mængde — baade mundtlige og skriftlige — bønner om dog at forandre min beslutning og blive i min fødeby, hvor jeg maatte føle, at alle elskede mig. Ja, havde det staaet til mig, havde jeg visselig revet kontrakten i filler og været hjerteglad ved at forblive der, hvor alt var solskin omkring mig. Men jeg følte tillige, at nogen udvikling i min kunst var der nok lange udsigter til; thi mine venner var for mange og min ungdomsglæde for stor til noget alvorligt studium.

Her vil jeg tillade mig at citere, hvad hr. BLANC skriver i sin bog om de bergenske theaterforholde i den periode:

«— — Den 28de mars optraadte jomfru JOHANNESSEN for sidste gang i Poul Falkenbergs rolle i «De uadskillelige». Hun blev ved forestillingens slutning fremkaldt, 'hvilket vi,' bemærker «Stiftstidenden», 'under andre omstændigheder vilde have fundet ganske passende, men da opinionen nu i den senere tid saa sterkt har ytret sig mod hende, kan vi ikke betragte denne fremkaldelse af hendes velyndere som andet end et bevis paa taktløshed.' Det bergenske publikum synes i det hele taget ikke at have taget sin tidligere yndling det naadigt op, at hun vilde forlade dem. Ved hendes optræden den 6te mars som Sigrud i «Til sæters» var der faldt «opinionsytringer» i theatret, i hvilken anledning «Stiftstidenden» finder aldeles ikke at kunne undre sig over, 'at publikum ikke ubetinget vil skjænke den sit bifald, som agter at forlade den nationale scene for at gaa over til et dansk, eller om man vil dansk-svensk-norsk theater og saaledes svigte den idé, for hvis gennemførelse man har lidt og kjæmpet saa meget.' Forøvrigt haaber bladet, at jomfru JOHANNESSEN og Bergens publikum vil kunne skilles uden at have noget

imod hinanden, og det gjentager af hjertet ønsket for hendes fremtids vel.

I hovedstaden var man nok tilbøielig til at se sagen fra et andet standpunkt. «Krydseren» for 2den april har saaledes en fornøielig artikel angaaende jomfru JOHANNESSEN'S afsked med Bergens theater, hvori det bl. a. heder: 'Bergen er for tiden i det største oprør over, at jomfru JOHANNESSEN vil forlade theatret dersteds. Alle theaterkritiker, som i de sidste dage har været at læse i de bergenske aviser, er ligesom bedækket med et sort tungsindighedens slør. Halvkvalte fortvilelsesudbrud saavel i prosa som poesi fylder spalterne. De triste, mørke alléer paa Sverresborg er for øieblikket oplagsstedet for en stor skare grædende ynglinge, bevæbnede med skarpe pennknive, ved hvis hjælp de bedækker træerne fra roden op til toppen med lutter «Jodder», heftet til begyndelsesbogstavet af deres respektive navne og svævende midt inde i flammende hjerter, uden at være understøttet paa noget punkt. — — — Fortvilelsen er bleven efterfulgt af grættighed, og denne har man ladet gaa ud over alle sine tankers gjenstand og alle sine ønskers maal — den stakkels jomfru JOHANNESSEN; — ja, endog paa scenen har hun faaet sine talrige velynderes harme at føle.' — Og i sit nummer for 23de april, hvori bladet beretter, at jomfru JOHANNESSEN nu har optraadt paa Kristiania scene med afgjort bifald, 'hvilket resultat vistnok maa glæde bergenserne meget og forsone dem med hendes afreise,' fortsætter det saaledes: 'Det forekommer os forøvrigt, at bergensernes patriotisme gjerne gad holde sig inden byens grænser, ialfald hvad theateranliggender angaar. De er fornøiet med at være de første, der har oprettet et norsk theater, men de vil ikke gjerne afgive nogen af deres egne kræfter for at hjælpe andre byer paa glid. Det synes allerede at have vist sig som temmelig afgjort, at vore nationale skuepladse i fremtiden skal tages fra Bergen. Det forekommer os, at bergenserne

Fru WOLF som ung.

burde gribe disse heldige forvarsler og ialfald have saa megen ærgjerrighed, at de ikke holdt det for nogen umulighed at kunne bemægtige sig landets skuepladse og især den, hvor kampen for en national scene egentlig skal udkjæmpes. Ialfald maa en saadan tanke fuldkommen forsones dem med den ubehagelighed, at deres bedste dramatiske kræfter, efterhvert som de er nogenlunde uddannede, trækker bort.»

Saa kom tiden for min afreise. Jeg søgte theaterdirektionen om at faa en afskedsforestilling; men dette blev afslaaet af den vrede dr. DANIELSEN, som havde mest at sige i den sag. Saa maatte jeg da tage en koncertsal — PELLOT's sal kaldet. Mine kamerater, som var indignerede, fordi der blev negtet mig afskedsforestilling, tilbød sig alle som én at assistere mig. Forestillingen bestod af et par enakts stykker og tilslut en epilop af sorenskriver BØGH, saalydende:

Ak, hjertet er saa fuldt, dets sterke slag
forraaader, hvad der bor saa dybt derinde,
det skjælver mod den tunge afskedsdag,
det stunder bort, men kan dog ro ei finde;
det slog urolig under hjemmets tag,
men vil dog evig elske dette minde.
Det bæver nu i bitre afskedsstund;
har selv dog valgt at søge fremmed grund.

Men I vil mig forstaa, som vanlig skued'
mit første skridt paa kunstnerbanen her,
som troed', at en gnist der stille lued'
i mig af kunstens rene himmelskjær, —
I vil forstaa hvorfor, — om end jeg grued'
for afskedsstunden, naar den kom mig nær.
Jeg følte fast, jeg maatte lænken bryde,
om denne gnist i flamme skulde skyde.

Hvor har dog kunstens barn sit rette hjem?
Ei der, hvor det sin vugge netop satte,
ei der, hvor spiren allerførst skjød frem.
Til tid og sted ei bunden er dets skatte,

nei, afkald maa der gives snart paa dem,
skal ei dets blomster sygne hen som matte;
thi kunstens barn tilhører hele verden,
der maa det suge næring for sit kald, sin færden.

Ét blir' tilbage dog, som aldrig skifter,
og det er hjemmets tone, hjemmets lyst,
Det er den jordbund, fra hvis dybe rifter
udvælder sæden i et kunstnerbryst.
Det er den sande kunsts høibaarne stifter,
med fædres aand og fædres klare røst:
Den aand, den røst skal mig i kunsten raade,
naar fri jeg søger løse kunstens gaade.

Og derfor maa jeg bort, saa sandt mit kald
er mer end ikkun lette ungdomsdrømme,
saasandt for alvor jeg i kunstens hal
vil ind, som det et kunstens barn mon sømme,
saasandt jeg elsker fædres fjeld og dal
med hjerteslag saa varme, rene, ømme,
saasandt jeg føler, at min høie kunst
ei blot til lyst er —, da var den omsonst.

Men derfor dog saa tungt, saa tungt det hviler
paa hjertet, læben dette afskedsord;
naar gennem taarer dog mit øie smiler,
det er fordi saa fast jeg haaber — tror:
at naar engang jeg her tilbage iler,
det vennesind, som nu hos eder bor,
jeg da med skjønksom tak først ret erstatter
som kunstens, Norges trofast varme datter.

Det var en minderig aften. Salen var pakkende fuld; venner og velyndere var strømmet did. Slet spillede jeg denne aften, det er sikkert og vist; jeg var saa bedrøvet, saa det hele havde et meget trist præg, og da jeg fremsagde epilogen, strømmede taarerne fra mine øine. Man hørte kun hiksten og pudsens af næser rundt omkring. Der var en viften med lømmetørklæder og kasten med blomster i mængdevis. Da jeg skulde gaa, kunde jeg næsten ikke komme

frem for folk, som stod pakket i trapper og gange for at vente til jeg kom. En herre raabte: «Længe leve LUCIE JOHANNESÈN, vor yndling!» Der blev et brøl af hurraer, der gjentog sig ud paa gaden, som ogsaa var pakket af mennesker. Langt opover torvet hørte jeg raabene, da jeg kjørte hjem.

Dagen efter var bordet hos fru GRUNG fuldt af penge; saa mange havde jeg aldrig seet paa én gang, og alt dette var mit, sagde fru GRUNG. Der var betalt dobbelt for en mængde billetter, saa jeg havde en stor indtægt; ligesaa meget som et fuldt pakket hus paa theatret — ja, meget mer end det. Dertil kom en hel del gaver: Guldkjæde, armbaand, brystnaal, ørenringe, en elegant skrivemappe med et vakkert brev, som jeg desværre har tabt, fra dispachør MORTEN BEYER, hvori han bad mig aldrig forglemme mit barndomshjem, hvor jeg eiede alles kjærlighed, som vilde følge mig, hvor i verden jeg vankede.

Min sidste visit ned paa theatret var smertelig for mig. Især var maskinmand SCHJØDT meget bedrøvet; han trykkede min haand, velsignede mig og sagde, at nu drog glæden fra dem alle dernede. Han havde malet et lidet stykke, som jeg desværre ogsaa har mistet; det var fra den aften, jeg debuterede, jeg stod paa scenen, han i kulissen færdig til at lade tæppet gaa, jeg med bønfoldende miner om at han vilde vente en stund, han med beroligende dito, at jeg skulde være modig og kjæk, nikkende og smilende til mig. «Ak, jomfru JOHANNESÈN, I maa ikke glemme mig!» bad han, «lad dette lille stykke minde Dem om én, som var saa glød i Dem.» FESER var svært bevæget, tyk i stemmen af tilbage-trængt graad; med en forfærdelig stor papirpose i armen og en sølvdaler i haanden, som han stak i min, sagde han: «Gud lønne jer for al den glæde, I har givet meg i dette hus, som no' blir' mørkt og tungt for meg, uagtet eg skal sørge for oplysningen hernede. Farvel, kjære barn, Vorherre være med jer!» Saa rakte han mig den store pose og

vedblev: «Her har I nokke at knaske paa; det er rosiner og mandler, I kan behøve lidt til den lange reisen. Daleren skal I kjøbe kage for, og saa skal I huske pent paa gamle FESER, naar I spiser dem.» ANE kone var forarget, fordi hun maatte græde og sagde: «Det er skam I skal se at eg græder, men eg er no gla' i jer alligevel, uagtet I har terget meg saa mangen en gang, spektakel, der I staar. Gud velsigne jer! Løkke paa reisen!»

Da saa den endelige afskedsstund kom, tog jeg farvel med mine forældre og søskende i vor gamle dagligstue; moder græd og sagde: «Nei, barn, jeg orker ikke at følge dig til bryggen!» Hun sank ned i stolen og var ganske bleg i sit ansigt, og idet jeg kyssede hende til afsked, sagde hun: «Herren være med dig!» — «Nu og i al evighed, amen,» tilføiede fader, idet han stille grædende — for sidste gang — sluttede mig i sine arme. Hvorledes jeg kom ud af stuen, ved jeg ikke. Jeg var saa aldeles opløst i taarer, at jeg hverken hørte eller saa alle de kjærlige hænder, som rakes imod mig af en hel del mennesker, som stod udenfor porten, jeg hørte kun en mumlen af velsignelser og gode ønsker omkring mig. I et langt følge drog de efter mig til Triangelen: Fader med min elskede pusekat i armen og med mig i haanden foran flokken: søskende, familie, fru GRUNG og venner fulgte bagefter.

Bryggen var fuld af folk, og der var taarer i manges øine, da min sorg over at forlade alle mine kjære rørte dem. Endelig kom jeg da i baaden, som skulde ro mig ud til skibet, der laa ved toldboden; dengang havde man nemlig ikke kaier som nutildags. Jeg slap ikke faders haand, og da han ogsaa græd, maatte en af mine søskende holde katten, for at han kunde faa pudse sin næse; det var nok baade et rørende og morsomt syn, for man græd og lo om hinanden. «Stakkels jer, JOHANNESSEN far», sagde fløtmanden, «no møsser I nok det bedste, I har her i verden.» «Aa, Herregud ja,

det er nok saa, Gud hjælpe mig saa sandt at bære dette!» sagde fader. Scenen i baaden, da jeg gik fra fader, vil jeg ikke forsøge at beskrive. Han mistede hatten i sjøen, da jeg omfavnede ham voldsomt sidste gang. Katten skreg og var ræd, da den blev sendt fra haand til haand op paa skibet. Jeg vilde havt katten med mig til Kristiania; men da kapteinen negtede mig det, fordi han mente, det kunde være ildsfarligt at have katter ombord, maatte min stakkels kat ned igjen paa samme maade.

Jeg kom da op paa skibet, og baaden med alt, hvad jeg elskede, fjernede sig mer og mer, snart kunde jeg ikke øine den, da graaden blændede mit syn aldeles; der var viften og taarer i massevis. Skibet gled langsomt udover til Kvarven; — og saa var Bergen gjemt for mig.

Reisen var lang og trist; stygt veir næsten hele tiden. Der var en herre ombord, som var meget opmerksom og venlig mod mig, det var DANIEL SCHIØTZ, som faldt i den danske krig, og om hvem BJØRNSON skrev sit vakre digt. Han havde syntes saa synd i mig ved afskedsscenen med katten og lovede at sende mig en sød liden kat, naar vi kom til Kristiania, som trøst for «Pollemine». Det merkelige ved «Pollemine» var, at efterat jeg var reist, vilde den ikke spise; den gik formelig og søgte efter mig i huset, og det var klart at se, at dyret tæredes hen af længsel. Tilsidst forsvandt den til stor sorg for fader, som fandt en slags trøst i «Pollemine», naar han længtede formeget efter mig.

SCHIØTZ sendte mig et par dage efter min ankomst til Kristiania en kurv, hvori laa en yndig pus med rødt baand med en liden klokke i om halsen. Til klokken var fæstet et lidet brev fra pus, hvori den introducerede sig og lovede at være sød og artig og paa bedste maade forsøge at erstatte «Pollemine». Foruden pusekatten fik jeg ogsaa ØSTGAARDS «En fjeldbygd» samt følgende brev:

«Til Jomfru LUCIE JOHANNESSEN!

Idet jeg herved er saa fri at oversende Dem Østgaard's «En Fjeldbygd», ønsker jeg ret, at den maa være Dem kjærkommen og haaber, at den vil blive det endnu mer, naar De faar læst den.

Jeg ønsker Dem af Hjertet Held og Lykke for Deres Fremtid og glæder mig i Forvisningen om, at De i Deres nye Forholde vil vinde den samme Yndest, som De i saa høi Grad vandt i Deres Hjemstavn.

Kristiania 15de April 1853.

Deres

DANIEL SCHIØTZ.»

Den første tid jeg var i Kristiania, boede jeg hos løjtnant KALTENBORN, som var gift med en søster af fru GRUNG. Fru GRUNG vilde nemlig ikke, at jeg skulde bo hos fremmede, men se et kjendt ansigt og have hjemligt stel, inden jeg optraadte første gang, og for at jeg kunde have en at tale med om hjemmet, naar længselen kom formeget over mig. Dette var vel betænkt; thi der var ikke stort mod i mig dengang. Jeg var jo saa langt borte fra fader, fra fru GRUNG, ja fra alt, som kunde trøste og berolige mig. Byens gader fandt jeg stygge, mørke og triste. KALTENBORNS boede i skrædder KILDES gaard i Nedre Slotsgade, der hvor nu DANIEL STEENS gaard staar; men dengang var studenter-samfundet ligeoverfor, der hvor revisionsdepartementet nu er. Dette blev til meget stor fornøielse for mig, men til ærgrelse for fruene i huset; thi jeg eller hun kunde næsten aldrig komme hen til vinduet, uden at en mængde hoveder var stablet op efter hinanden i vinduerne ligeoverfor. Det var alle de unge studenter, som saa gjerne vilde se paa mig, deriblandt mange bergensere. Der stod altid en paa vagt for at passe paa, naar jeg gik ud, og som da kaldte paa de andre. Ofte hørte jeg sterke klask paa ruderne, naar de styrtede hen til vinduerne — den ene over den anden — for at komme først. Dette likte jeg svært godt, og jeg kastede mange kokette øiekast til dem.

Som jeg før har sagt, var jeg meget behagesyg, og denne beundring smigrede mig meget. Naar jeg var hjemme, havde jeg stor lyst at komme til vinduet, da der jo altid var nogen, som keg efter mig; men ikke før opdagede fru K. dette, før hun trak rullegardinet ned for næsen af mig og mine «kjære studenter» og sagde: «Fy, LUCIE, hvor du er besynderlig; tænk at du stiller dig op og lader, som du har noget at gjøre i vinduet bare for at kokettere med studenterne!» Hun fandt, at det var bedst, jeg straks kom i mit logi hos kandidat PETER SØEGAARD i NORDRAAKS gaard, hvor jeg havde mit værelse ind til gaarden, og altsaa var afskaaret fra koketteri baade med studenter og alle andre mennesker.

Men «mine studenter» fandt veien til mine vinduer alligevel, for det var ikke længe efter jeg var optraadt, før de sang inde i gaarden udenfor mine vinduer. Saaledes husker jeg paa min første fødselsdag herinde, den 25de mai, hele studentersangforeningen med min varme beundrer WILH. HJELM i spidsen gav mig serenade. Kl. var 11, jeg sad og græd saa bittert, for jeg følte mig netop den aften saa forladt og længselsfuld, da pludselig den vakre studentersang: «Sparsomt i Norden blomster vi finde» . . . . lød op til mig.

Den akademiske ungdom blev mit og LAURA SVENDSENS trofaste publikum; naar vi kom ind paa scenen, kastede vi først blikket op i 2den rad, hvor der altid var fuldpakket af studenter. Ja, dengang var der ungdomsglæde og jubel i theatret, dengang da studenten brugte sin sidste skilling til en billet i Kristiania theater; aa, hvor de kunde give sin jubel luft i stormende, rungende applaus, der ofte endte i aftenserenader.

PRØVE VED KRISTIANIA THEATER.

Den Dag, da jeg skulde ned og aflægge min første prøve paa theatret for lutter fremmede mennesker, glemmer jeg ikke saa let. Direktør BØRGAARD og borgermester FOUGSTAD kom og hentede mig, løjtnant KALTENBORN fulgte med. Da vi kom ind i foyeren, var den fuld af mennesker. FOUGSTAD havde kaldt hele personalet sammen, for at jeg skulde presenteres for dem. Det var ikke stort mod i mig dengang; jeg skjælv i alle lemmer ved at se disse fremmede, som saa saa strengt og alvorlig paa mig, og jeg følte mig meget forladt og ulykkelig ved ikke at se et eneste kjendt ansigt. Og da KALTENBORN vilde gaa, tog jeg fat om hans haand og sagde: «Nei, nei, De maa ikke gaa fra mig nu, jeg kjender jo ikke en eneste her.»

Grunden til at jeg var saa bange, var den, at KALTENBORN havde fortalt mig, at en af de danske skuespillerinder meget spydig skulde have bemærket: «Se saa, nu skal vi alle trommes sammen for at se paa «dyret», som der er skreget saa meget af.»

FOUGSTAD tog min haand, gik rundt til personalet og forestillede mig for dem alle. Saa ringte klokken: prøven

paa «En søndag paa Amager» skulde begynde. Hvad der gik af mig, ved jeg ikke, men jeg gav mig til at græde og var saa forfærdelig bange, at jeg sagde til FOUGSTAD, at jeg nok vilde prøve, men at det var mig umulig at synge, da jeg var saa rasende angst, saa jeg nok ikke kunde faa en tone frem. Saa bange som jeg dengang var, kan jeg ikke mindes jeg nogensinde har været hverken før eller siden. Mellem kulisserne stod jeg og ventede paa mit stikord, medens hele skaren fra foyeren gik ned i parket, hvor der allerede var samlet en stor sværm af repræsentanter, direktionen, pressemand o. s. v. BORGAARD sagde til kapelmester SCHRUMPF, at han fik sløife orkesterprøven for den dag, da jeg ikke kunde synge, før jeg var bleven lidt roligere. Orkestret blev dog siddende for at se paa mig.

Endelig kom jeg da ind. Der var en dødsstilhed, og jeg saa paa alle disse hoveder, som jeg fandt kolde og ubarmhertige; men jeg havde ikke sagt mange replikker, før der blev liv i huset. Man rakte hovederne mod hverandre, nikkede og smilede. Snart blev der en rungende applaus, og nu fik jeg mod og sagde til orkesteranføreren: «Ja, nu kan jeg gjerne synge, jeg er slet ikke bange mer!» Hvor paa orkesteret leende begyndte at spille.

Da jeg havde sunget min sang med WIEHE: «Jokum, Jokum, haard og grum det er jeg ei, se ret paa mig», brød der formelig en jubel ud med klap og bravoer. Aa, hvor det var deilig! WIEHE løftede mig i vor elskovsscene høit i veiret; han var aldeles begejstret og sagde, jeg var den sødeste «Lisbeth», han havde seet. Nu kom alle op fra huset, omringede og lykønskede mig, alle undtagen én, det var WOLF, som spillede kjøbenhavneren, han var kold og tilbageholden og stod kun alvorlig og betragtede mig. Dette forundrede mig, da der jo ikke var en eneste af personalet, som ikke sagde mig tak og komplimenter.

Det blev ogsaa skjæbnsvangert for mig, som man ser, for han var den, jeg fra det første øieblik, jeg saa ham, straks

syntes bedst om af dem allesammen, maaske netop fordi han ikke gjorde som alle de andre. BORGAARD fandt, at min prøve var saa glimrende, saa jeg straks skulde op, og saa kom dagen, da jeg debuterede.

Lidt benauet var jeg jo nok, men ikke saa meget endda; jeg var bleven saa modig af alt det, jeg havde hørt, og var opfyldt af godt haab og forventninger om, at jeg nok vilde gjøre lykke.

Og jeg tog ikke feil heri. Alle ældre theatergjængere husker nok denne begivenhed. Der var stor begeistring for mig; men da man til slutning vilde have mig frem, kom FOUGSTAD og sagde, at det fik jeg ikke lov til, fremkaldelse var en sjelden begivenhed dengang, og han vilde ikke, at man skulde begynde med at skjæmme mig bort, som han kaldte det. Jeg syntes, det var saa haardt af ham at forbyde mig dette, naar jeg havde gjort saadan lykke, og det hele hus klappede for at faa mig frem. Men han paastod «Nei», og jeg kom ikke frem.

Hans forbud nyttede ikke længe; for den næste aften og mange flere gange gav publikum sig ikke, før det fik sin vilje.

Det er skjønne minder, jeg har fra disse dage. Her som i Bergen var «Emilies hjertebanken» min anden debutrolle; jeg vil kalde det saa — uagtet jeg var engageret — da det hele var saa nyt for mig, baade skuespillere og publikum, men jeg kan trygt sige, at for hver af mine roller steg mine aktier hos dem ligesom hos pressen. Kun kan jeg huske, at hvad de havde at klandre var, at jeg allerede i mit sprog var paavirket af de danske. Dette var imidlertid ikke saa, for mit sprog har været omtrent det samme som nu, fra den stund jeg kom hid. Den, som havde skrevet dette, var formodentlig en af dem, der snarest mulig vilde rydde ud alt dansk, og dette var er stor feil af dem. Havde de ladet disse kunstnere være i fred, saa havde det været svært gavnligt for vor unge norske kunst. Vi har meget at takke dem for; det

Skuespiller WILH. WIEHE.

Skuespiller JØRGENSEN.

har jeg altid følt. Flere af dem var just ikke saa behagelige at have med at gjøre; men den ting at faa spille sammen med udmerkede kunstnere, som flere af dem virkelig var, er den bedste instruktion, et ungt talent kan faa. Man føler da bedst sine egne mangler og tvinges til at tænke, for at ens egen rolle ikke skal komme til at staa i en altfor skjærende modsætning til de medspillendes. Og det husker jeg godt, at den maade, JØRGENSEN sagde sine replikker paa, var noget som i høi grad fængslede min opmærksomhed; dertil havde han et skjønt, fuldtonende organ og meget faa, men høist virkningsfulde bevægelser. Jeg forstod, at denne mand havde trængt dybt ind i den rette og sande kunsts aand, og at han lagde sin hele sjæl i det han sagde og gjorde. Dertil var han naturlig, var fuldkommen herre over sin person og sine bevægelser, og det uagtet han var halt, hvad man tydelig kunde se, naar han gik paa gaden, men ikke naar han stod paa scenen.

Det var en kold og stolt mand, til dagligdags meget lunefuld og mindre end behagelig. Det var formelig en naade, naar han nedlod sig til at tale med LAURA SVENDSEN og mig, som jo nu var dem, der lidt efter lidt bemægtigede os det kvindelige repertoire. Dette kan man jo begribe just ikke bidrog til at gjøre os elsket af skuespillerne, da de fleste havde hustruer, fra hvem vi røvede, om jeg saa maa sige, deres sidste og eneste lam. Dog var JØRGENSEN saa naadig at sige til mig, at jeg var en egte perle, som der kunde blive meget af, og at det var ham en glæde at spille sammen med mig. Han spillede med mig lodsens i «En søndag paa Amager», og Ole i «Abekatten»; men om det nu var, fordi jeg og JOHS. BRUN havde feiret vore største triumfer heri i Bergen, ja, jeg ved ikke, men jeg fandt BRUN flinkere som den troskyldige, barnlige Ole. JØRGENSEN var mer en slu, insinuant tjener og var ikke i sin sang og tale saa rørende simpel og elskværdig som JOHANNES; for naar han sang: «Den gang jeg

var i Deres aar, da følte jeg det samme», da græd vi begge to, og publikum med.

Ja, scenerne med JOHS. BRUN i «Abekatten» er uforglemmelige for bergenserne, det er jeg sikker paa. Jeg lod mig desværre forlyde med, at jeg syntes bedre om BRUNS Ole; men saa var hundrede og ét ude. Det blev bragt til den store mand JØRGENSEN, og jeg mistede hans gunst fra den samme stund; ja jeg var bange for ham; — det var ogsaa LAURA SVENDSEN, som han heller ikke var naadig mod. Vi kunde se, at det forargede ham, naar publikum var rigtig begejstret for os. Saaledes husker jeg en aften jeg sagde til LAURA: «Aa, du store min, hvor JØRGENSEN er gal i parykken iaften, lad os bare ikke spille for godt, saa vi faar applaus, for saa fly'r han i flint.»

Engang da jeg spillede en ung pige og han en gammel marki, havde vi sammen en yndig scene, hvor han siger til hende: «Kom og kys mig, mit barn, og læs saa brevet!» Vi havde jo spillet dette stykke mange gange, saa jeg blev svært overrasket ved, at han bare sagde: «Læs saa brevet, mit barn,» men sprang over, at jeg skulde kysse ham. Jeg var da kanaliøsk nok til at lade som jeg troede, han havde glemt at bede mig om et kys, gik lige over scenen og tog det kys, jeg var vant til at faa, som den naturligste ting af verden. Men han blev rasende og mumlede mellem tænderne: «Sikken en fræk lille tingest!» Alle de øvrige, ja selv hans kone, morede sig herover, og de andre gange, stykket gik, fik jeg hvad der med rette tilkom mig.

HAGEN spillede Iversen og madame BRATZ frøken Sørensen i «Abekatten». Noget saa komisk som disses udførelse af sine roller kan man ikke gjøre sig idé om. HAGEN siger i en af Iversens replikker: «Naar man omgaaes meget med et bestemt dyr, optager man uvilkaarlig nogle af dets manerer,» og dette beviste baade han og madame BRATZ soleklart. HAGEN var abekat i ansigt, manerer, i det urolige øiekast, ja,

han gjorde ikke den mindste bevægelse uden at minde om dette dyr. Man lo sig fordærvet af ham. Naar han talte venlig til mig eller OLE, saa kløede han os paa abevis, hvor- somhelst han kunde komme til, dels paa ryggen, bag øret eller i hovedet. Paa prøven lo jeg, saa jeg afbrød dem hvert øieblik, og da HAGEN smilende udbrød: «Sikken en flirebøtte, det er jo umuligt at faa fred for hende!» skulde jeg forsøge at være alvorlig, men havde den forfærdeligste kamp, for min latter var nær ved at kvæle mig.

Madame BRATZ var ligesaa udmerket. Hun lignede en kalkun baade i sind og skind, og saa lagde hun en trille ind i sin sang, aldeles som naar en kalkunsk hane galer. Ja, det var komik! Jeg har ikke nogensinde seet magen.

Hele mit bergenske repertoire spillede jeg nu — piger og gutter om hinanden — altid med samme lykke. Jeg var sjæleglad; kritik og publikum ligesaa. Kassen kom ogsaa i svært godt hold, hvilket den tidligere i saisonen ikke havde været. Ja, det var glade dage! Dertil kom jeg meget med i det selskabelige liv; men dette syntes nok ikke FOUGSTAD videre om. Fru GRUNG havde fortalt, at jeg var saa altfor meget paa farten i Bergen, og nu fandt han, at der burde tages rev i seilene i den retning, og at jeg maatte tage tingen med mer alvor end hidtil havde været tilfældet. Flere gange var det saa underligt, at folk kom paa gaden og bebreidede mig, at jeg ikke var kommen her og der til bal eller selskab, som jeg havde været indbuden til; men saa var det borgermester FOUGSTAD, som paa mine vegne havde svaret, at jeg ikke havde tid til at komme, da jeg havde saa mange roller at lære. Det var jo lidt komisk, men han var saa god og elskværdig mod mig, ja, ganske som en fader, jeg var som barn i deres komfortable hjem, og hans datter, min elskede JULIE, advokat NICOLAYSSENS hustru, var som en kjærlig søster for mig. En dag kan jeg huske, hun bebreidede sin fader, at han havde sagt nei til et stort, morsomt bal, jeg var buden

paa, samt til en middag paa Meyerløkken hos gamle JACOB MEYER, godseier THV. MEYERS fader, FOUGSTAD svarede: «Aa ja, saa kan jeg gjøre et bal for hende her hjemme.» Og dette gjorde han, et rigtig morsomt bal med en mængde studenter: Professor JULIUS NICOLAYSEN, CHR. LASSON, advokat IHLEN, NIELS NICOLAYSEN og mange flere herlige og morsomme kavalerer.

Da mai maaned sluttede, og ferien begyndte, spurgte personalet, om LAURA SVENDSEN og jeg vilde reise med dem paa tourné til byerne rundt om. Ja, dette var vi jo svært glade for og villige til. Og det blev overordentlig morsomt og svært indbringende; vi havde overfyldt hus, og der var stor jubel overalt; dertil blev vi rasende feteret. Allevegne gjordes der selskaber for os. Ofte blev det lidt for meget deraf, da vi var i middag næsten daglig, uagtet vi spillede om aftenen.

Fornemmelig husker jeg i Arendal hos gamle skibsreder STEPHANSEN en stor middag klokken 4 og bal efter theatret. Efter middagen drog vi ud i haven. De unge damer og herrer bad mig da, om jeg vilde pege paa de roser og blomster, jeg ønskede, for at de kunde kaste dem paa mig om aftenen i «Emilies hjertebanken». Dette gjorde jeg, og havens smukkeste roser og blomster maatte lade sit unge, skønne liv.

Da vi kom tilbage til Kristiania, var koleraen paa sit høieste. Aa, det var rædsomt! Der var en stemning i byen, som ikke lader sig beskrive. Man saa ikke andet end sortklædte mennesker og hørte intet andet liv paa gaderne nat og dag end vognene, som bragte døende til lazarettet. Vor gule, store theatervogn — vi kjørte nemlig dengang baade til prøver og forestillinger — blev ogsaa tagen til dette brug. Denne vogn, som havde været vidne til saa mange jublende glædesudbrud, naar vi kjørte hjem fra theatret om aftenen, berusede af lykke og fryd, denne vogn var nu et skræmsel for alle, da den kun bragte død og sorg i sit skjold. Des-

værre blev kjørselen til og fra theatret sløifet, og dette fik nok jeg skylden for, da jeg havde misbrugt det ved at overtale kusken, som havde været korist, til at give mig og LAURA SVENDSEN lange ekstrature. Derved kom vi ofte for sent til prøve, og alle de andre damer maatte gaa til theatret, da de jo ikke blev hentet i rette tid.

Jeg var saa bange og fortvilet over koleraen, at jeg ikke kunde sove om nætterne, men bare laa og lyttede efter den triste lyd, som dødsvoagnene frembragte. Saa gik jeg til FOUGSTAD og sagde, at om jeg skulde være i denne rædsomme by, hvor døden lurede paa alle kanter, var jeg sikker paa at blive syg, ja, faa kolera med. Jeg vilde hjem, kunde ikke udholde den tanke at skulle dø uden at se fader og alle mine kjære. FOUGSTAD talte kjærlig til mig, sagde at reise hjem fik jeg ikke, for da blev det for svært for mig at forlade hjemmet igjen saa snart, men han skulde sende mig til Ringerike til en af sine venner, prokurator LARS RASCH. Han var en elskværdig mand, i hvis hus jeg vilde faa stor fornøielse, da der hos dem var en hel del unge damer og studenter fra Bergen, som havde flygtet did, og at der var skjønt og sundt at være og ingen kolera at frygte for. Dette gjorde jeg da, og der var saa yndigt, et morsomt selskab, som med jubel hilsede mit komme. Vi drog daglig paa lange rideture i besøg paa gaardene rundt om paa det deilige Ringerike. Om aftenen var der sang, dans og ungdomsglæde dels hjemme hos RASCH, dels hos presten LYDER BRUN paa Norderhov. Da jeg saa kom tilbage til byen i slutningen af august, var der nok et og andet tilfælde af kolera, som indtraf, men vi spillede alligevel, og merkværdig nok, vi havde stort besøg i theatret; man trængte lidt glæde efter den forfærdelige tid.

Aaret efter at jeg var kommet til Kristiania, blev jeg gift med WOLF. Juni samme aar var jeg i Kjøbenhavn og saa et par forestillinger der, før de sluttede.

I KJØBENHAVN.

Kjøbenhavns theater stod høit dengang. At det var god, gedigen kunst, som presteredes der, var let at forstaa. Alt — det mindste som det største — stod her i skjøn harmoni; der var intet som stødte hverken øie eller øre. Den mindste rolle blev spillet udmerket og gled paa den rette maade ind i de større rollers gjengivelse; der var en forstaaelse og et samspil, som det var en ren fryd at høre og se paa. Og saa dette, som jeg alt fra barnearene har sat saa høit, — der var ikke en, som ikke bevægede sig smukt; alt var harmonisk — gang, manerer, mimik, — aldrig var der noget eller nogen, som saarede skjønhedssansen. Her fik man se, hvor velgjørende og opdragende det er for unge mennesker at være ved en kunstanstalt, hvor alt saadant for-dres, før de faar lov at komme frem. Selv om man har en lykkelig og gratiøs natur, saa er der dog saa uendelig meget, som maa læres og iagttages for at person og rolle kan smelte sammen paa den rette maade. Jeg saa fru HEIBERG som Sofie i «Nei», men — jeg maa vel bede ydmygt om forladelse — jeg likte hende ikke. Vistnok forstod jeg, at her var fuldendt kunst, men jeg fandt, at her burde der være mer natur. Hun var ikke en ligetil, naturlig, forstandig ung pige, som Sofie i

«Nei» skal være; hun var affekteret. Dette fik jeg ogsaa høre af en herre, som sad ved siden af mig; thi han udbrød flere gange: «Uf nei, hvor hun skaber sig, det er dog voldsomt saa affekteret hun er!» Kanske hun ogsaa var for gammel til rollen — hun var 50 aar dengang, tror jeg —, at det var det, som forstyrrede illusionen, men hendes spil var lavet og maniereret, jeg likte hende slet ikke. Jeg var saa uforsigtig at ytre min mening til WOLF og hans broder, som var med os; min mand var bange for, at man skulde høre, hvad jeg sagde, men hans broder svarede: «Aa, NICOLAY, hun har ret, fruén er forfærdelig skabagtig her.» Men saa et par dage senere var jeg i thetret og saa fru HEIBERG i «De uafhængige» af SCRIBE, et stykke, vi nylig havde spillet med madame SCHRUMPH i hovedrollen som den unge, intrigante frue. Det var rent storartet, hvordan fru HEIBERG spillede den unge frue, som tuller manden rundt om fingrene. Ja, her var hun straalende, naturlig, kvik, morsom, yndig og saa brilliant ud. Hendes replikker fór som lynglimt omkring alle hendes medspillende. Hun tindrede af aand og intelligens. «Aa,» sagde jeg til WOLF, «det er umuligt, at det kan være den samme rolle, som madame SCHRUMPH spillede.» Der var en forskjel som paa et surt, spruttende talglys og en intens, straalende elektrisk flamme. Ja, det var spil! Hver eneste replik var et lidet kunstverk, hun legte og boltrede sig med rollen, kastede replikkerne omkring som en spillende, kaad kattekilling. For en nydelse! Jeg sad aldeles fortabt og sagde til WOLF: «Nei, vi kan ikke spille komedie; thi for at kunne sige replikker paa denne maade, maa man have en skare alfer og nisser til sin raadighed, som indgiver én vidunderlige, skabende tanker og lyser op i éns hjerne og fortæller herlige eventyr som af «Tusind og én nat.» Aa, sig mig, hvordan skal jeg kunne komme til at sige replikker som hun?» «Arbeid,» sagde WOLF tørt, «saa kan du række langt med de gaver, du har faaet.» Ja, dette var let nok sagt;

men jeg havde ikke havt alt til min raadighed som fru HEIBERG, der blev baaret paa hænderne af Danmarks første mænd, havde en digter til mand, som skrev sine komedier for hende, havde gennemgaaet ballet- og theaterskole og indsuet skønhed, kunst og dannelse, ja alt, som kan vække og udvikle éns kunst og éns natur. Hun havde fra barndommen færdes med kunstnere af første og største rang. For et liv hun havde ført, et liv, som vel ikke mange har havt i den stilling! Jeg følte mig som en myg ved siden af denne straalende paradisufl, var modløs og tilintetgjort. — HØEDT var ogsaa glimrende som manden, men havde ikke denne aandfulde maade i replikbehandlingen som fru HEIBERG.

Saa fik jeg se fru SØDRING. Ja, det var rigtignok en sterk modsætning til fru HEIBERG; men Gud velsigne hendes hjertelige, enfoldige, rørende, menneskelige fremstilling af sin rolle! Hun spillede i et stykke, jeg ikke husker navnet paa, en ganske simpel kone klædt i en mørk, tarvelig kjole, blaat forklæde, en morsom hat og sjal med en kurv paa armen. Hendes datter havde egtet en fornem mand, der havde et rigt, elegant hjem. En glimrende udstyret salon var det, denne tarvelige kone formodentlig for første gang traadte ind i. Idet hun kom, saa hun sig om og syntes at blive trykket af al den stads, som der fandtes. Hun gik et par skridt tilbage, ligesom hun var bange for al denne for hende uvante pragt. Ængstelse, forundring, beundring, alt dette læste man tydelig i hendes udtryksfulde ansigt. Denne lille scene, hvor hun bare kommer indenfor døren, var aldeles brilliant spillet, uden at hun endnu havde mælet et ord. Der stod en pynnet laps og speilede sig, da hun traadte ind. Han saa hende ikke straks. Hun satte sig da ved døren paa den yderste kant af den fine stol, som stod der, men først efter at hun omhyggelig havde tørret af sin kjole med forklædet. Kavalieren vendte sig om og spurgte: «Hvad er det for en kælling, som har sat sig der? Hvad vil hun herinde, morlil?»

Hun reiste sig da, neiede dybt og sagde: «Aa, jeg skulde nok tale med fruene.» «Ja, saa faar hun gaa udenfor døren og vente til fruene kommer, hun er ikke hjemme. Her kan hun ikke sidde, forstaar hun ikke det?» «Aa jo, det gjør jeg nok, herren har ret,» svarede hun, neiede atter og gik ud. I det samme stod den elegante frue i døren. Der blev en stor scene: hun trak konen ind i stuen, tog hende om halsen, kyssede og klappede hende og sagde: «Min egen, velsignede moder, saa vilde du endelig komme herop engang! Vær hjertelig velkommen i vort hjem! Og spis saa middag med os, her skal kun være et par af min mands venner.» «Ja tak,» svarede konen, «det vil jeg saa gjerne, om du tror, det kan gaa an, at jeg sidder i saa fint selskab.» Den unge laps blev temmelig elendig over sin feiltagelse og forsøgte at nærme sig til konen som for at bede om undskyldning. Hun saa kun paa ham med et saa ustyrtelig komisk ansigt, at det hele hus brast i en stormende latter. Og saa sagde hun sine replikker med et stille humor og en uskyldig naivitet, saa hvert ord gik lige ind i hjertet og bragte taarer i alles øine. Ja, her var natur og kunst i skjøn forening. Jeg bliver varm om hjertet, bare jeg tænker paa hende. Desværre fik jeg ikke se fru HEIBERG eller madame SØDRING mer denne gang, da theatret blev lukket.

NYT REPERTOIRE.

Nu begyndte BORGAARD at sætte mig ind i et for mig ganske nyt repertoire. Jeg skulde spille «En liden heks», som dengang gjorde stor lykke i Tyskland, hvor en kunstnerinde, FREDRIKKE GOSSMANN, henrev publikum. Denne slags roller var nye og vanskelige for mig. WOLF, som var min egentlige instruktør, talte meget med mig om dette. Denne pige var det stik modsatte af alle mine andre roller; det var en vild, gal, utæmmet natur, en zigøiner af væsen og manér, men hjertensgod paa bunden. Jeg var altid bange for i mine forestillinger af de unge piger at gjøre noget, som vilde saare og støde skjønhedssansen; da jeg af naturen var meget voldsom i alle mine følelser, saa maatte jeg altid være agtpaagivende paa mig selv, fordi jeg saa let kom til at overdrive, hvilket jeg endnu den dag i dag ikke er ganske fri for. Det er, fordi jeg trods min alder endnu føler lige ungdomsvarmt og sværmer for min kunst ganske som i 20aarene, og alle mine følelser, det være smerte eller glæde, er lige friske og sterke, mange gange til stort besvær for mig selv.

Jeg lærte da rollen først, som WOLF bad mig om, derefter prøvede jeg hjemme for ham og viste, hvordan jeg

havde tænkt mig hende. Mine gestus var hurtige og sterke, min gang slurvet, trodsig og urolig; jeg sprang, dansede, som hun gjør i 3dje akt, men paa en ganske anden maade end med mit sædvanlige væsen, slog mig rent vild, men forsøgte alligevel at lægge ynde i bevægelserne, for at de ikke skulde blive for grelle. WOLF taug længe stille, lod mig prøve helt ud, før han sagde noget; men da jeg — paa en komisk, men tillige troskyldig maade — dansede, som om jeg var overbevist om, at jeg førte mig ligesaa pent som de andre, brast han i latter. Han syntes, at min opfatning var udmerket, at der i alle de underlige sprang, hop, gang og bevægelser var en originalitet og ynde, som virkede høist behagelig, og at jeg ikke behøvede at være bange for at blive ukvindelig. «Du kan vove dig langt ud, LUCIE,» sagde han, «du har denne lykkelige følelse, som ikke tillader dig at gaa udenfor skjønhedslinjen, og er af naturen gratiøs.» Dertil fandt han, at jeg sagde mine replikker netop med det lune og det hjerte, der skulde til. «Og de vakre, smaa sange, du har, de vil i høi grad bidrage til et heldigt resultat.»

WOLF spillede min elsker her. Det blev en stor succes for mig, og min dans indbragte mig bestandig latter og applaus. WOLF gjorde ogsaa stor lykke; han var udmerket som Landry.

WOLF var fra først af operasanger, og da operaen gik overstyr, blev han skuespiller. Af naturen havde han ikke netop stort talent, men de evner, han havde, vidste han at udnytte, saa han endte med at blive en virkelig kunstner, en udmerket karakterskuespiller, som hans store repertoire noksom beviste. Ja, ære være hans store og ihærdige arbeide! Hans organ og sprog var i begyndelsen alt andet end heldigt. Hans talestemme var tynd paa grund af, at han var sanger.

Her maa jeg fortælle, hvad vor bergenske tjenestepige sagde til mig engang. Hun syntes, at det var stor synd i mig, at jeg ikke havde faaet se min mand i «Den døvstumme

NIKOLAY WOLF.

i Portorico»; hun mente Masaniello i operaen «Den stumme i Portici». Samme pige fandt, at min talestemme var for hende saa «frydelig» at høre paa. «Men de' e' jo ikke nokke under, Deres «orkan» er jo saa deiligt, og ikke at «fordømme», naar De e' gut, for daa e' De saa passe «slu» og «kvindelig» og søt, ja, rigtig en tjuagut.» Hun brugte altid en masse gale ord til vor største moro. Jeg finder hendes talemaader saa fornøielige, at jeg maa faa lov at citere nogle flere af dem. Saaledes var hun aldeles begeistret, naar hun saa en stjerneklar himmel, fordi hun da saa tydelig fik se «Kalsbadervognen». Ligeledes sagde hun engang, at alle damerne sad paa et vist sted for sig selv i haven og alle herrerne sad i «afgrunden» og drak «kreasot». Hun mente, de sad i baggrunden og drak curaçao. Engang hun var i theatret, klagede hun over, at musikken larmede, saa hun fik hovedpine. «Men det er jo ingen under, naar de har saa'n mængde «musikantere»; eg trur, der var 20 generalbasser» og over 30 «egoister». Da jeg saa rettede paa hende og sagde, at det hed kontrabasser og oboister, svarede hun: «A ja, pyt, vi si'er no begge dele.»

WOLFS sprog var saa «pære-dansk», saa jeg ofte hærmede efter ham, hvilket han bad mig om at gjøre, for at han kunde høre, hvor stygt det lød. Ja, han arbeidede, det er sikkert. Jeg fandt, at han læste for meget, men han bebreidede mig, at ikke jeg gjorde ligesaa. «Just fordi du har saa meget mer af naturen end jeg, har man ret til at fordre de allerypperligste prestationer af dig. Jo større gaver man er betroet, desto større ansvar har man, for hvorledes man forvalter dem. Og du har faaet et stort pund, LUCIE. Og jeg siger dig, at du vil i mig faa din strengeste dommer; netop fordi du er alt for mig, vil jeg, at dine rige gaver skal komme til fuld anvendelse. Det er min pligt.» Altid rettede han trolig paa mig ved siden af sit eget arbeide.

Han var sjelden rigtig tilfreds med mig, men paastod

altid, at jeg maatte kunne spille bedre. Det, som var det sværeste for mig i de følsomme roller, var at holde styr paa mine følelser. Det var aldeles umuligt at sige en rørende replik uden at taarerne styrtede af mig, hvorved jeg tabte magten over mit organ og tildels skar ansigter i kampen for at holde graaden tilbage; og ved alle disse «unoder», som WOLF kaldte det, skadede jeg ofte totalindtrykket af rollen. «Hold igjen, LUCIE,» sagde han, «lad være at græde, overlad det til publikum! Du har at passe paa, at din rolle ikke forstyrres ved for megen graad ei heller latter. Harmoni maa der være over hele fremstillingen. Vil du holde paa med denne voldsomme følsomhed, saa vil du jo meget snart slide dig op. Græd ud paa prøverne, men hold dig i skindet, naar du spiller. Du skal naturligvis føle — ja, føle dybt — for det, du fremstiller, men ikke saa, at det hindrer figuren fra at virke, som den bør og skal.» Ja, hvor han havde ret heri! Jeg stred voldelig med mig selv, formelig hyssede paa mig. Ofte maatte jeg tænke paa den konen i Bergens theater, som havde grædt og hylet over JOH.S BRUN'S «Michel Perrin» og i sinne sagt høit til sig selv: «Ok, for en tosk eg er! Ka' e' de' saa feiler meg, eg sitter jo og silgræter; det er jo ikje sandt nokke af dette her, det er jo bare tøv og komedie. Eg e' saa flau over meg sjøl, saa eg kan ikje seie de.»

Senere hen spillede jeg «Jane Eyre». Her var en endnu smukkere rolle i den alvorlige genre. Men her, hvor det forpinte og mishandlede barn giver sine følelser luft og raser ud sin smerte til den onde stedmoder, her tog følelsen saadan magt over mig, at jeg sagde til WOLF: «Ja, om du nu bliver gal eller klog, her maa jeg faa lov at slippe mig løs. Er det mig muligt, saa skal jeg forsøge at dæmpe noget paa mit spil, men her vil jeg rent give mig hen og lade det staa til.» «Gjør som du vil,» sagde WOLF, «men husk, jeg har advaret dig, og tag selv følgerne.» Jeg gav mig hen, jeg led,

græd, rasede og — seirede! WOLF kyssede mig og sagde: «Du er meget lykkelig, LUCIE, du traf det rette. Du græd, ja, det er vist og sandt, men jeg tror ikke, der var mange af tilskuerne, som ikke græd med dig. Men gaa ikke videre, skrid aldrig over skønhedslinien; det er baade dig og din kunst uværdigt.»

Naar WOLF var tilfreds med mig, var jeg straalende glad; thi jeg var da viss paa at have gjort mine sager godt. Jeg bebreidede ham engang, at han var saa streng mod mig og sagde, det var, fordi han ikke holdt nok af mig. Men dertil svarede han: «Nei, LUCIE, det er saa langt fra at være sandt det ordsprog 'kærlighed gjør blind', at det tvertimod er saa, at kærlighed gjør seende.»

WIEHE spillede først Lord Rochester med mig, senere WOLF, som jeg synes passede bedre for rollen. WIEHE var for blød og elskværdig; det haarde og kolde kom ikke saa godt frem hos ham som hos WOLF, hvorved mit spil vandt betydelig. Vi gjorde bestandig stor lykke her.

Hvor heldigt det er at have én, som stadig siger sin mening, og hvis dom man respekterer. Dette var jeg saa lykkelig at have, først i fru GRUNG og siden i min mand. Jeg hørte altid en masse smiger og komplimenter af mine mange beundrere, men WOLF sagde bestandig: «Slaa det halve af, LUCIE, og tro mer paa mig end paa dem.»

SKUESPILKUNSTEN.

Daglig har jeg beviser paa, at unge talenter bliver omsværmede af smiger og overdyngede med virak af recensenterne, ved at man fortæller, at det er første rangs kunst de leverer, om de kun har været ved scenen nogle faa aar, og uagtet de største og mest iøjnefaldende mangler klæber ved deres organ, sprog, diktion, bevægelser, gang, plastik, ja alt det ydre. Dette kan man overse hos en debutant, men ikke hos en, som i flere aar har spillet komedie. Og det er stor synd imod dem; thi de tror da, at de er færdige og faar ikke øinene opladt itide, før de strander i manér, saa det i deres senere udvikling bliver dobbelt vanskeligt for dem. Dette ord «talent» misbruges svært ofte. Hvad jeg forstaar ved talent er en lykkelig samling af legemets og sjælens egenskaber. Det ydre spiller en stor rolle. Dermed er det ikke meningen, at man skal være vakker, aa nei; men naar éns person ikke er heldig af naturen, saa maa der arbeides desto mer for at tilegne sig herredømmet over sit legeme og sit ansigt, saa man ikke bliver kantet, tvungen eller ufri, hverken i gang, bevægelser eller mimik. Men man maa føle dette, ellers nytter det ikke. Det heder altid: «Ja, man maa reise ud, se og lære!»

Ja, det er vist og sandt; det erfarede jeg, da jeg saa komedie i Kjøbenhavn; men der maa forstand til at se og lære, og fremfor alt — selvkritik. Det nytter ikke at tage alt bogstavelig og gjengive, hvad man ser. Enhver har sin egen individuelle maade at spille paa, og det, som passer for den ene, kan være høist uheldig for den anden, naar man ikke forstaar at tage det, som man kan anvende paa sin person, uden at det derfor behøver at blive kopi. Her er jo flere af vore kunstnere, som ofte har været ude i længere tid og studeret skuespilkunst, men flere af disse er kommet hjem med unoder og har vist os, hvordan man ikke skal spille komedie. Jeg tror, det ofte kan være ligefrem skadeligt at reise ud, hvis de ikke, medens de ser al fremmed kunst, tillige har en forstandig veileder i sin selvkritik, som tilsiger dem, hvad de bør og ikke bør tilegne sig for ikke at tabe sin originalitet, som jo maa præge enhver kunstner i alle fag. Saa herlig og skøn som skuespilkunsten er, saa vanskelig er den ogsaa. Jeg ved, at jeg ofte har kastet rollen i væggen i ren fortvivelse, fordi jeg ikke kunde faa frem det billede, som jeg saa for mig. Naar jeg gjenne læser min rolle, ser jeg næsten øieblikkelig den karakter og person, som skal fremstilles; men saa kommer maaden, hvorpaa jeg vil sige mine replikker. Ja, her staar jeg ofte fast. Jeg føler saa tydelig, hvordan det skal siges, men jeg kan gjentage en og samme replik ti, ja tyve gange og dog ikke faa ud af den det, som jeg vil have, og som jeg ved maa til, for at den kan blive forstaet, som den bør og skal og passe ind i karakteren. Saa kan jeg i lang tid gaa paa prøve, og før jeg gaar, synes jeg, at jeg nu har fundet, hvad jeg søgte, men bliver som oftest skuffet og mismodig over ikke endnu at træffe det rette, uagtet jeg saa klart kan føle og forstaa, at jeg har faaet fat i rollens karakter. Men saa hænder det ligesaa ofte, at jeg spilleaftenen pludselig faar en lykkelig inspiration, og replikkerne kan slaa ned og tage fart med et

lune og liv, som jeg selv bliver ganske overrasket ved, og som tager publikum med storm. Ja, saadanne øieblikke er for en skuespiller en stor henrykkelse; man føler sig saa ubeskrivelig glad og vel tilmode; glemt er al strid og alt arbeide, løst enhver tvil; man nyder den vidunderlige kunst i rigt maal. For mig er bare det at være paa scenen en saa glad og lykkelig følelse, saa det hjælper baade paa mit lune og spil. Her har jeg en tryk, behagelig, hjemlig fornemmelse, som naar jeg kommer ind i min egen, varme, koselige stue. Jeg synes der fra hver krog titter kjendte og venlige ansigter mod mig, som alle er glade ved at se og høre mig.

Ja, skuespilkunsten maa være den skjønneste af al kunst, ialfald staar det saa for mig. Det er jo saa, at vor kunst glemmes let, fordi vi kun virker i øieblikket; vi efterlader os intet synligt merke som malere eller billedhuggere. Men jeg synes alligevel, at vor kunst er rigere og fører med sig for dens udøvere mange flere glæder end de andres. Deres verker staar jo der til forherligelse af deres navn for efterverdenen; men vi kan daglig give nye skikkelser med aand, kjød og blod, som øieblikkelig tager mennesket fangen med langt større virkning end et dødt kunstverk. Der er dog vel intet i verden, som saaledes kan tale til hjertet som et forædlet, stort og fuldkomment menneske. En menneskerøst, der gaar til hjertet, det være sig i sang eller tale, er jo det fuldkomneste og kan efterlade indtryk, man aldrig glemmer. Vi kan altsaa, i den kortere eller længere tid, det er os forundt at virke, nyde vor kunst mer sammen med den generation, som lever med os. Og har saa vor virken forædlet og draget mange mennesker til gode tanker og skjønne handlinger, saa er vel dette mer værdt end den ros, som gives kunstneres verker. Saa er der én ting, som jeg formodentlig vil faa de fleste kunstnere paa nakken for, det er angaaende denne stygge realisme, som nu i saa lang tid har huseret i al kunst, og som efter min mening har forstyrret og vrængt

vringen ud paa meget, som skulde have virket ganske anderledes, end det gjør nu. Hvor kan man tænke sig kunst uden skjønhed! Dette er jo som knyttet næve til blaat øie. Om man skal fremstille selve lasten, tror jeg, at kunstneren har lov at kaste et formildende skjær over figuren, dog uden at den derved maa tabe i naturlighed. Føler kunstneren trang til dette, saa har han ogsaa lov dertil. Dersom man i kunsten skal fremstille mennesker og forholde i deres nøgne virkelighed, hvor er da grænsen for det tilladelige? Om vi gav vore roller med realisternes syn derpaa, vilde vi jo beslaglægges som usædelige bøger. Jo mer man nærmer sig skjønhedsidealet, jo mer priser og lovsynger man sin skaber, som har kastet en af sine guddomsstraaler i et stakkels, skrøbeligt menneskebryst. Tag alt det skønne bort fra kunsten og livet, lad alt være realistisk og stygt, d. v. s. naturligt, saa farvel al poesi! Der er da intet i verden til at løfte og styrke en ærlig, arbejdende kunstner, som har den rette trang og lyst til at udøve sin kunst, og som finder ro, tilfredshed og styrke i den, ved bevidstheden om at han vil noget ret og sandt. Ethvert menneske, det være noksaa raat, brutalt og fordærvet, kan vækkes til gode følelser af et skjønhedsindtryk. Jeg skal her give et eksempel: Da jeg som ung pige var ved scenen i Bergen, var jeg engang i mai maaned i et selskab af unge damer og herrer kommen til en brygge paa den deilige Askeø ved Bergen for at tage til byen med et lidet dampskib. Selskabet kom dansende og syngende ned for at gaa ombord. Blandt dem, som stod paa bryggen, var en rædsom styg mand, opkloret i ansigtet og blodig af slagsmaal. Han vilde prygle alle, som kom ham nær, og gav et spark til en gammel mand, saa han faldt overende. En af de unge herrer vilde fare hen for at banke ham; men jeg tog ham i armen og bad ham lade være, rev saa en stor kvast af blomster, hæg- og birkeløv, som jeg bar i armen, gik raskt hen til manden, smilte kjærlig til ham og sagde: «Aa, tag disse blomster, saa er

JOHANNES BRUN.

jeg sikker paa, at De bliver snil.» Manden blev med ét stiv og stum, stod med aaben mund, blomsterne i haanden og betragtede mig, derpaa tog han min haand, kyssede den og udbrød med taarekvalt stemme: «Ak, Gud velsigne jeres unge liv i himmerig, I som ser saa kjærlig paa mig stygge og fortabte menneske.» Derpaa trykkede han kvasten ind til sig og løb sin vei. Kanske dette indtryk blev en lysstraale i dette elendige menneskes liv. Jeg var dengang saa livsglad, 17 aar og saa ikke saa værst ud.

Saaledes er det jeg mener, at skjønheden i kunst og natur skal virke. Realisterne vil jo nødigt have rimede vers, ja, har specielt imod, at der tales paa vers idetheletaget. De kalder det unatur; og de har for saa vidt ret, som mennesker i dagliglaget jo ikke snakker paa vers med hinanden indbyrdes. Men om alle skønne stykker paa versemaal skulde banlyses, hvad blev der da af alle de poetiske verker og komedier, som verden vrimler af, og som mangfoldige digtere er hædret og laurbærkronet for? De kalder poesi gammel-dags; men kan alt det, som forædler og forskjøner, nogen-sinde blive gammeldags? Nei, og atter nei. Kunst, natur og skjønhed gaar haand i haand og har evig ungdom i sit eget liv, hvorfra det skal kaste straalere ud i den prosaiske og triste verden. Alle, ja alle mennesker, om de af naturen er noksaa tørre og prosaiske, har en — kanske dem selv ubevidst — trang og længsel efter skjønhedsindtryk. Dette har vi det bedste bevis paa i theatret. Naar vi har spillet de saakaldte rigtig moderne, realistiske stykker, har vi maaske paa premiéren havt godt hus, men det var snart forbi dermed, og stykkerne er lidt efter lidt gaaet i evig forglemmelse. Naar vi derimod har givet gamle versificerede stykker med sang og musik, som «Elverhøi», «Svend Dyrings hus» og mange flere, har vi i maanedsvis havt udmerket besøg; et noksaa talende bevis paa, at man trænger og tørster efter skjønhed. Men om disse stykker har jeg hørt mer end én kunstner udtale: «Uf,

det gammeldagse, affekterede vaas, unatur fra først til sidst!» Realisterne paastaar, at i alt dette skjønne og poetiske, som idealisterne vil have frem, er der ikke den rette sandhed; det er for pyntet og udsmykket. Men er da ikke det skjønne ligesaa sandt som det stygge og grelle? Kunsten skal da saa langt fra at drage nedad, tvertimod løfte og føre selv det mest forvorpne individ hen til det evige og sande ved sin skjønhed. Kunsten skulde gaa haand i haand med religionen, der jo dog er den høieste og skjønneste poesi; og den omstraaler og kaster sin glans selv i den mørkeste vraa. Naar kunsten tager poesien til hjælp, maatte den da ikke — om end ufuldkomment — dog føre hen til samme maal? Jeg synes f. eks. det er en stor feil, at presterne aldrig besøger theatret.

En undtagelse gjorde dog biskop TANDBERG, der altid var tilstede, naar vi spillede HOLBERG og MOLIERE, hvorover han frydede sig ubeskrivelig. Jeg har hørt prester sige, at de nok kunde have lyst til at besøge theatret, men ikke gjør det, fordi de troede, det vilde vække forargelse hos adskillige i menigheden. Det er jo for galt, at dannede, oplyste mænd skal behøve at tage saadanne hensyn. Dette er jo det samme som at sige til disse ensidige, uvidende mennesker, at den dramatiske kunst er synd. Netop presterne skulde besøge theatret; de vilde da lære folket, at theatret som kirken skal virke hen mod samme maal til opløftelse og belærelse, og mangt et godt frøkorn kan finde vei til hjerterne ligesaavel i theatret som i kirken. Jeg husker min gamle, gudfrygtige søster MARTHE, som i mange aar var hos mig, kom hjem en aften efter opførelsen af operaen «Faust». Hun var forgrædt og aldeles betaget og udbrød: «Ja, dette var i sandhed en saa opløftende og gribende kirkegang, som jeg meget sjelden har været med til. Og saa denne skjønne musik, ja, det maa være himmelens sprøg, der tales i den.»

Se, paa denne maade virker kunsten som den bør og skal. Nu kan vel presterne sige, at meget af det som opføres, ikke er sundt og godt at se og let kan virke til skade; ja, saa lad være at besøge saadanne forestillinger; men gaa i theatret, naar der gives gode stykker, og fremfor alt, naar vore egne digteres verker opføres; thi det er jo skade, at folket ikke skal faa se disse fremstillede, hvorved man jo gribes ganske anderledes end ved tørt at læse dem.

Jeg maa tilslut faa tilføie, at vi, dyrkere af den herlige, dramatiske kunst — ialfald ved jeg sikkert to af os, som gjør det —, aldrig gaar til vor gjerning, naar vi har en vanskelig og svær opgave at løse og da altid er angst for ikke at udføre den, som den skal udføres, uden at sende et stille hjertesuk til Gud, at han vil hjælpe og styrke os i vor gjerning. Det samme som presten gjør, naar han skal tale til sin menighed. Har vi kanske ikke ligesaa megen ret til at gjøre dette som presten? Jo, visselig. Derfor bør presterne — eftersom oplysningen stiger mer og mer — vise dette ved at besøge theatret. Min kollega, den høit begavede LAURA GUNDERSEN, har mer end én gang fortalt mig, at hun fik sin styrke fra Gud, naar hun bad ham derom. Saaledes husker jeg, at da jeg for mange aar siden kom grædende af henrykkelse og begeistring hen og kyssede hende og takkede for hendes herlige udførelse af lady Russell, svarede hun paa sin originale, naive maade: «Ak ja, LUCIE, jeg bad saa inderlig, at Gud vilde hjælpe mig, og ser du, han gjorde det.»

*

*

*

Samværet med de danske skuespillere var ikke altid ganske behageligt, som jeg før har fortalt; thi de var stadig i en irriteret stemning over, at man nu paa alle maader forsøgte at blive dem kvit. Daglig var der skarpe kritiker i aviserne eller lange opsatser om, at vi nu burde nøie os:

med vore egne norske kunstnere og se til at blive af med «danskerne» jo før, jo heller. Det gik endog saa vidt, at BJØRNSTJERNE BJØRNSEN skrev, «at WILH. WIEHE godt kunde reise, da vi havde ABELSTED som erstatning til de lyriske elskere», noget, som vakte stor munterhed forresten. ABELSTED var nok ikke kapabel dertil, stakkar, saa brugbar han forresten kunde være.

Engang var jeg vidne til en voldsom strid mellem to af de ældste, danske skuespillerinder. Jeg stod i det ene rum og prøvede dragter, de i det andet, saa jeg maatte høre, enten jeg vilde eller ei, og jeg vilde høre. Den ene sagde: «Aa, De skulde skamme Dem, De lefler for de norske, De smigrer dem i den tro, at man da ikke skal give ogsaa Dem det glatte lag; men jeg siger Dem, de norske skal ikke komme frem.» I det samme slog hun i bordet. Den anden svarede: «Jo, De kan stole paa, de kommer frem. Vil De sige mig, om vi kan opvise magen til talenter som disse to norske damer, vi nu har? De tager lidt efter lidt luven fra os allesammen. Ja, det nytter Dem ikke, De maa indrømme, at jeg har ret.» Dermed fór den norskhadende dame ud i raseri. Idet hun gik, saa hun mig og spurgte meget infamt: «Har De lyttet? Det var fint.» «Ja, undskyld,» svarede jeg, «jeg hørte hvert ord, og jeg skal skynde mig at fortælle det.»

Vi havde til garderobeinspektrice en rigtig arrig, dansk madame, som var efter mig paa alle mulige maader. Da vi spillede «Axel og Valborg», var jeg Svanhvide, — dengang maatte vi alle gjøre kortjeneste. LAURA SVENDSEN var vidunderlig deilig som Valborg. Til disse gevandter og klædebaand, som Valborgs møer bærer, bruges jo ikke lommelærklæde, og da jeg i scenen, hvor munken skiller de elskende ad, var saarørt over LAURA'S spil, at jeg var ganske opløst i taarer, maatte jeg hjælpe mig saa godt jeg kunde med gevandtet og lade det erstatte lommelærklædet. Just som jeg var paa hoiden af rørelse og begeistring, kommer madamen hen og

rykker mig i skjørtet og siger med indædt raseri: «Vil De lade være at snyde Dem i gevandtet! Jeg skal min sæl melde Dem til direktionen.» Jeg blev saa ærgerlig, at jeg kaldte hende en havgasse og snød mig eftertrykkelig i gevandtet, sled i det og krøllede det, alt hvad jeg bare kunde. Hun meldte mig til direktionen for uvorren behandling af kostumet og for grov opførsel mod inspektrisen. Jeg fik mulkt og reprimande, hvortil jeg svarede, at jeg bare havde sagt hende sandheden. «At hun er en havgasse, finder ogsaa de danske, og de bruger selv dette udtryk imod hende, saa jeg sagde jo bare sandheden.» Herpaa fik jeg dette merkelige svar: «Ja, men de maa lære, at man aldrig bør sige sandheden ved theatret.» En skøn lærdom til en ung dame.

LAURA SVENDSEN og jeg holdt meget sammen i den første tid; hun morede sig over mig, som altid fandt paa løier, hun ikke var vant til. Hos mine vterfolk, saavel som der hvor LAURA boede, var det ikke stort bevendt med mad; den blev os nok saa knapt tilmaalt, saa jeg var omtrent altid sulten i den tid. LAURA delte trolig med mig af sin knappe portion, ja, sagde ofte, at om jeg bare vilde komme ned og være ornøielig, kunde jeg gjerne faa hele middagsmaden.

En dag kan jeg huske, vi begge følte os saa flau og sultne, at jeg foreslog at gaa til madame SCHRUMPH og laane en ort til beaf. Paa veien traf jeg WIEHE, for hvem jeg klagede vor nød og fortalte om vor sult; han gav mig en ort, og jeg kom straalende hjem med beaf.

Den første gang LAURA viste mig omkring i byen, foreslog hun, at vi skulde gaa til en konditor: jeg sagde, at jeg ingen penge havde, men hun svarede: «Aa pyt, vi faar kredit hos Caspari, jeg har længe spist der.» Som sagt, saa gjort. Men jeg glemmer ikke, hvor flau jeg blev, da jomfruen svarede, at studenter og skuespillerinder ikke mer fik kredit. Vi kom i en fart ud af døren, efter at LAURA havde beklaget, at hun havde «glemt» at betale en regning, hun havde der

Naar jeg skulde paa bal, tiggede og bad LAURA mig om først at komme op til hende, for at hun kunde faa se, hvorledes jeg saa ud. Dette gjorde jeg, men hun lod mig ikke gaa, før jeg havde danset en del for hende i det trange rum, hun beboede. Engang laasede hun døren og vilde ikke slippe mig ud, før jeg havde danset, jeg tror en hel time for hende, saa jeg kom ganske varm og udaset paa bal. Men hun var saa sød dengang og saa glad over min dans, saa det faldt mig let at tilgive hende. Hun har ogsaa i de senere aar sagt til mig: «Aa, hvor du var snil, da du var ung, LUCIE, da gjorde du alt det, jeg bad dig om. Du har forandret dig, det er sikkert!»

LAURA var igrunden saa vred, fordi vi skulde gjøre kortjeneste, jeg derimod kunde ikke være fra nogen prøve, selv om jeg intet havde der at gjøre. I den tid spillede vi kun 2 à 3 gange om ugen.

Det deiligste syn for mig her i byen var vort gamle stygge theater, og jeg var glad, om jeg kunde været der baade nat og dag; derfor var kortjenesten mig en stor glæde, da den gav mig anledning til at være der næsten til enhver tid; men ikke saa med LAURA. Hun meldte forfald ret som det var. Snart var det næseblod, snart havde hun det med frysninger o. s. v. Da vi opførte «Fra Diavolo» med WOLF i titelrollen, var vi italienske bondepiger. Hvor jeg frydede mig over de vakre dragter og glædede mig til prøver og forestillinger! Koret ligger i bøn foran madonnabilledet og beder om, at hun vil beskytte os og give os kjærlige mænd. LAURA trak sig længer og længer tilbage og drog mig efter sig, til vi var kommet helt i baggrunden bag en stor busk, og her knælte vi sammen med hele koret. Hun græd af forargelse, og det lød saa fornøielig, naar hun samtidig sang: «Skjænk os kjærlige mænd!» Men jeg var sint og spurgte, hvorfor vi skulde gjemme os bag busken! naar vi bad saa vakkert og fromt om kjærlige mænd, da burde vi jo ligge aller forrest.

En aften efter en prøve, hvor vi havde gjort kortjeneste og var rigtig trætte og udasede, og LAURA var sær, spurgte jeg for at formilde hende, om vi ikke skulde gaa ind og faa os noget godt at drikke; jeg havde tilfældigvis lidt penge paa mig. Vi gik da ind til købmand DÜHRENDAHL og købte en flaske muskatvin til 16 skilling, som vi da fik trukket op; men vi generede os for at laane glas, saa vi kunde drikke den paa stedet, og tog flasken med os og gik ind i naboporten — CARL KRAFT'S gaard —, hvor vi skiftevis satte flasken for munden og drak. Pludselig kommer to af arbejderne ud fra gaarden, og den ene udbrød: «Nei, nu blir' det leit her, ja Gu' staar her to jenter og drikker af brændevinsflaska, gut! Vil dere se aa komma ut, fordømte fillejenter, ellers ska' dere faa juling!» Vi slap i forfærdelsen flasken og styrtede afsted saa hurtig vi kunde.

LAURA og jeg har oplevet mange pudsige scener. F. eks. da vi var sammen i Kjøbenhavn som ganske unge, — vi havde begge et lidet stipendium og skulde se dansk kunst —, gik vi en stegende varm dag opover en lidt afsides gade, Blankogaden, hvor LAURA boede. Vi havde pyntet os rigtig fint, nye, moderne hatte o. s. v., og skulde vise os frem paa gaden; men ingen saa paa os, vi forsvandt fuldstændig i vrimlen nede paa Østregade, — vi som var saa vant til at blive «begloede» hjemme i Kristiania —, og vi gik nu trætte, varme og flaeue hjemover efter at have kjøbt med os en stor pose kirsebær til at læske os paa. Pludselig snubler LAURA i rendestenen, hvor der forresten var ganske tørt, falder og — bliver liggende. «Men kjære LAURA, vil du ikke reise dig op? Vil du bli' liggende der med din pene hat?» spurgte jeg yderst forbauset. «Ja, lad mig bare ligge, jeg er saa træt, og der er jo ingen, som ser hverken paa os eller vore hatte.» «Ja, vær saa god, bliv liggende, svarede jeg og tænkte i mit stille sind: saa spiser jeg alle bærene. Og det havde jeg

ogsaa næsten gjort, da hun endelig besluttede at reise sig op. Jeg fik selvfølgelig en dygtig overhaling.

Vor direktør, CARL BORGAARD, var en dannet og begavet mand. Han var en fin esthetiker og skrev selv meget vakker, hvorfor han var kjendt og skattet her som i Danmark. Men som direktør var han for lad og glad i mad og var i den grad optaget af selskabslivet og dets behageligheder, at han fuldstændig overlod magten og valget af stykker til JØRGENSEN og HAGEN, der omtrent var de eneste virkelig styrende; derved slap han lettest. Dog fik de ikke bestemme besættelsen af rollerne; heri var han eneraadende. Dette fik jeg ofte erfare, da mange af mine roller eftertragedes af flere af de danske skuespillerinder; men her fik de ikke bugt med ham, saa svag han forresten var. Han var svært begejstret for mit talent og ytrede flere gange, at min plads egentlig burde være ved theatret i Kjøbenhavn. Da JOHS. BRUN gjestede herinde som engelskmanden i «Slegtningerne», hvor jeg var Ellen — en af mine skønneste roller fra ungdommen —, var her en umaadelig jubel over ham. Vi feirede sammen store triumfer i dette lille stykke, og jeg husker, at jeg fik sendende en buket fra BORGAARD med følgende vers:

«November har kun blomster faa :
thi sender jeg Dem nu disse smaa
med tak for Hellen, med tak for igaar;
en bedre buket jeg sender til vaar.»

BORGAARD var meget begejstret over JOHS. BRUN og paa stod, at de ved det kongelige theater i Kjøbenhavn ikke havde et geni som han, uagtet de havde kunstnere af første og største rang, men ingen med BRUN's naturbegavelse. Havde der været lidt mer energi i BORGAARD, havde han været en udmerket direktør, men — — —.

En dag, mindes jeg, var der forandring af stykke paa grund af sygdom. WIEHE kom farende ind i foyeren og

spurgte: «Naa, BORGAARD, hvad skal vi saa ha' idag?» BORGAARD svarede: «Skildpaddesuppe og gaasesteg.» Han troede nemlig, at der var tale om mortensmiddagen, der samme dag skulde være i «Det norske selskab», hvor man aad, drak og var glad, og hvor han saa gjerne søgte hen til skade for sig selv og theatret.

*

*

*

Et par aar efter at jeg var gift, var WOLF og jeg i Bergen. Vi gjestede paa theatret, WOLF med sang, jeg i nogle af mine gamle roller. Det var fornøielige dage, megen virak og saa mange blomster, at moders grav var fuldstændig dækket. Med en buket fulgte følgende digt:

Til FRU LUCIE WOLF.

Tilgiv den ukjendte sanger,
som følger hjertets trang;
men selv du har ham begejstret
og kaldt til liv hans sang.

O! Giv ham lov at takke
for hvad som barn han saa,
og syng, hvad alt længe
ham stumt paa læben laa!

Men aldrig han skulde syng,
hvis ei han vidste vel,
den samme trang, den hviler
i mangen stille sjæl.

Thi hjerter har du grebet
og løftet ved dit ord,
og det er det, som gjør dig
saa elsket og saa stor.

Og derfor er vort møde
saa rigt paa poesi,

og derfor bliver vort minde
saa fuldt af trylleri!

Og derfor skal du nævnes
men stolthed og med fryd!

— — — — —
— — — — —

Hvo, der som du kan herske
over smil, over graad,
hans minde straal'er langt
over tidens største daad.

Den stordaad, verden priste,
svandt tidt ad glemslens vei,
men hvad vort hjerte rørte,
det glemmes aldrig — nei!

Og mange blik og tanker
vil følge din fod,
og mange rørte hjerter
vil juble dig imod.

Og vil du saa stundom mindes ham,
som skjænkede dig en sang,
O, da er jeg glad, at jeg harpen greb
og fulgte mit hjertes trang.

Fader var frydefuld over mit besøg; men var saa pudsig med det, at han saa nødig vilde gaa paa gaden med mig, fordi jeg var saa pyntet. En søndag skulde vi gaa i kirken sammen som i gamle dage; men da vi var kommet et stykke paa veien, gik fader fra mig og over paa den anden side af gaden. Jeg spurgte om grunden. «Nei, barn,» sagde han, «det passer sig ikke for mig at gaa ved siden af dig; du gaar jo med blaa silkekjole og store fjører i hatten, netop som madame MARTINSEN paa Aarstad, naar hun kjørte til kirke paa melkevognen sin. Jeg vil gaa ind i «Spetals»-kirken og høre GRØNVOLD; gaa du i Tyskekirken, der er mange fornemme folk, likesaa pyntet som du. MOWINCKEL er en fornøielig og

og kjæk prest; han slaar i stolen, saa det staar efter, naar det er noget, som han især vil trykke i os; og saa hører du hvert ord, han siger. Det er ikke alle prester, vi kan sige det om.»

Dermed gik han fra mig. Den søde, gamle fader var saa usigelig morsom, saa jeg var i latter fra morgen til aften. Min søster PERNILLE fortalte, at hun kun en eneste gang havde seet fader blive sint paa moder rigtig for alvor. Dette havde været en søndag, da han var kommen hjem uden at gaa ind i kirken, som han var paa veien til. Han kom gaaende, som altid venlig hilsende til alle sider, da der jo ikke var et barn i byen uden at de kjendte JOHANNESSEN paa banken; men han var forundret over, at de fleste lo, idet de hilste. Endelig kom kjøbmand MARTENS hen og sagde «Nei, JOHANNESSEN far, I maa gaa hjem og tage nathuen af jer og parykken paa. I ser saa pudsig ud med sorte, pene klæder og rød og hvid nathue med stor dusk i.» Fader kom rasende til moder og sagde: «Du skulde skamme dig at lade mig gaa til nar for hele byen. Du staar og børster og pyn-ter mig, gi'r mig salmebok og lommeduk og ser ikke, at jeg har glemt at tage parykken paa. Vilde du kanske, at hele kirken skulde sidde i latter over mig istedetfor at høre paa Guds ord? Jeg er saa forarget, saa jeg vist ikke nu kan gaa i kirken. Du har gjort mig til spot og skam.» Moder var ulykkelig herover; og fader glemte det ikke saa snart.

Ja, du Bergen, altid er der noget fornøieligt ved dig og dine bysbørn! Som en dag her i Kristiania, medens jeg staar inde i en butik, kommer der en gammel, bergensk kone ind; hun var vist mange og sytti aar. Idet hun ser mig, siger hun: «Nei, jamen trur eg, det er LUCIE JOHANNESSEN! Ok, kaar I ligner jeres far! Kan I ikje huske OLINE fra Vasker-elven? Eg tjente jo hos jeres forældre paa sparebanken.» Jo, nu huskede jeg hende; jeg var vist ikke mer end 8—9 aar dengang, men hun kjendte mig paa min lighed med fader.

Det var hende, som sagde til søster PERNILLE's kjæreste, naar hun fandt, han sad forlænge i stuen om aftenen: «Nei, vet I ka, mosjø, no maa I jamen gaa, saa eg kan faa reie op sengen til JOHANNESSEN; han e' no saa trøt og søvnig, saa vi kan prikke ham paa øgene; og I vet jo, at han og madammen ska' tidlig op om morgningen.» Ja, hun jog min kjære svoger mer end én gang. «Ja,» sagde hun videre, «I var en gal og lystig unge, det ska' være vist! Eg husker nok, daa eg skulde skure gaalve, daa satte I jer altid til at rie paa ryggen min, og eg blev ikke kvit jer, før madammen maatte slite jer fra meg i de lange fletterne Deres. Ok, for en kommersbror I var! Er I like lystig endda? I har jo vore enke i mange aar, stakkar, det har eg jo hørt, men I er pen endaa, og om I vilde sværte haaret jeres, saa kunde I blive gift igjen, det er eg vis paa. Kaa mange aar er det, I har voren enke?» «Aa,» svarede jeg, «det er jo ikke mere end 20 aar, saa jeg har kanskje haab endda.» «Ja, eg skulde tru saa,» sagde hun, «men eg kan no se, at dette mener I ikke. Ja, lev no vel,» vedblev hun, «vær no gla' og vellystig, som I altid har voren, og I har det vist godt, for I ser saa prikeveret ut.» Hun havde det med at bruge underlige ord i sin talemaade, som saa mange bergensere har.

VORE ARTISTISKE DIREKTØRER.

Af alle de artistiske direktører, vi har havt, kan ingen maale sig med BJØRNSTJERNE BJØRNSEN. Ja, den store synd, der er begaaet baade mod os og ham ved at stænge ham ude fra theatret, kan aldrig, nei aldrig sones. Selv om han havde havt de mest umulige fordringer, som han jo ikke havde — det hele dreiede sig om en loge, han ønskede at have for sig selv — maatte man ikke ladet ham gaa, og saa for denne bagatel — aa, hvor smaat — lod man denne mand gaa fra os til ubodelig skade for vor nationale kunst. Ja, var nogen i verden skikket til at tumle med skuespillere, saa var det ham, stemningsmenneske som han er. Trods sin mange gange haarde og vilde maade at være paa, var han ved siden deraf barnlig, god og from som et lam. Var man paa kant med ham, hvilket man saa let kommer med sin direktør, saa behøvede man blot at række ham haanden, da slog han med ét om, og hans varme, rige hjerte viste sig da fra den mest uimodstaelige side. Paa samme tid som han i vort arbeide ikke taalte noget, som han fandt stred mod sin instruktion og den opmærksomhed, han forlangte

med hensyn til at gjøre det, han vilde, saa kunde han mange gange rent slaa gjækken løs og more sig som et barn over et og andet, som forefaldt. Jeg kaldte ham «far», hvilket han altid morede sig over. Engang kan jeg huske, jeg sagde til ELISE BERG (fru BIDENKAP): «Nei, LISE, lad være med den kommers, ser du ikke, at far staar der nede i orkestret med stokken i haanden og instruerer, saa haarene staar ret op paa ham af sinne. Bi nu lidt, saa springer han op paa scenen og juler os allesammen, og det fortjener vi; det er jo rædsomt, hvor fælt han strider med os.» LISE fortalte ham dette under prøven. Han kom hen til mig og sagde leende: «Ja Gu' har De ret, man skulde tro, det var idioter alle ihop. Kom, følg mig op og faa et glas vin.» Medens vi nyder den, kommer theaterbudet og leverer BJØRNSON et telegram fra Bergen. Han havde nemlig telegraferet til skuespiller MONSEN for at faa ham hid straks til at spille en bondegut i et stykke, han vilde have frem. MONSEN var virkelig en begavelse, som BJØRNSON satte stor pris paa. Men samme MONSEN blev med ét saa forfærdelig religiøs, at han fandt, det stred mod hans samvittighed at spille komedie, hvorfor han blev fotograf Hans svartelegram lød saa:

Til BJØRNSTJERNE BJØRNSON.

Vig fra mig, Satan!

Din hengivne ven

MONSEN.

MONSEN er for tiden mormon og bor i Utah.

Det var virkelige festdage at arbeide sammen med BJØRNSON. Han viste os ikke bogstavelig det, vi skulde udføre i vore roller, nei, han talte kun med os; men paa en saadan maade, at der ligesom blev trukket et slør fra vort syn, saa vi tydelig og klart saa og følte, at saadan, og kun

saadan var den rette maade at tage rollen paa. Han beviste saa klart, at den og den person sagde dette eller hint paa den og den maade, fordi dette menneskes individuelle karakter var saadan. Ja, han tændte lys i mange tomme hjerter; han formelig gjorde brød af stene. Hos folk, om hvem man troede, at de var kemisk rensede for nogenslags begavelse, forstod han at finde et og andet guldkorn. Han skabte mangt et straalende haab og mangen jublende glæde i hjerter, for hvem aldrig en lysstraale havde glimtet før. Ja, jo mer jeg tænker paa hans store, frugtbringende virksomhed, jo mer bliver det klart for mig, hvilket nationalt tab vi har lidt ved ikke at have denne store mand mellem os, ligesaa stort tab, som da vi mistede JOHANNES BRUN. Ved sin blotte nærværelse begeistrede og opildnede han os. Hans glødende interesse for vor kunst, hans hjertelige glæde, naar han forstod og udførte det, han vilde, var saa elektriserende, saa vi fandt, at prøverne mange gange var mer interessante for os end selve spilleaftenen. Kom han saa efter aktørnes slutning ind til os, og han var fornøiet med vort spil, saa skiftedes vi, ja formelig sloges om, hvem der først kunde komme i hans arme, som han glædesstraalende stod og bredte ud mod os. Saaledes efter mit spil i «En kone, der springer ud af vinduet», — hvor jeg af BJØRNSEN fik den rolle, i hvilken jeg har gjort størst lykke her i byen —, var han henrykt over mig og kom for at tage mig i sine arme. I min iver for at komme til holdt jeg paa at puffe fru GIEBELHAUSEN ned i sufflørhullet; han kyssede mig og sagde: «Gud velsigne Dem, hvor søt De var!»

BJØRNSEN saa ikke paa kunsten med realisternes syn; for ham maatte alt være skjønt, han taalte ikke noget, der kunde saare skjønhedssansen. Engang hørte jeg ham sige til afdøde fru REIMERS, da hun spillede en ung, fin, fransk, adelig dame: «Aa nei, for en kokketøs! Gaa hjem og kok graut! Tror De en ung, adelig pige, som kommer fra et

kloster, gaar og bevæger sig paa denne simple maade? Nei, vennen min, brug Deres gode forstand!» Og hun brugte den, det er sikkert. Hun arbejdede saa ihærdig med sit legeme, saa hun tilslut endte med at blive gratiøs, noget hun ingenlunde var af naturen.

WOLF sagde, at en instruktion som BJØRNSON'S havde han ikke seet mage til, selv ikke paa det kongelige theater i Kjøbenhavn. Gamle roller, man i aarevis havde spillet, kunde han saaledes endevende blot ved at tale med skuespillerne derom, saa de fik et nyt og ganske anderledes interessant syn paa dem end før, ja, de kunde frembringe en prestation langt bedre og mer virkningsfuld end den, de før havde skabt. Dette havde WOLF erfaret flere gange med sine egne roller.

Og denne mand havde man virkelig lov og raad til at undvære! Selv om han i sin barnslige fantasi havde fundet paa, at han vilde have flere loger til sin raadighed, saa var dette bagateller, som alle, og han selv kanske mest, vilde le af.

BJØRNSON var ikke beregnende og smaalig. Han vilde fremforalt, at personalet skulde have saa gode kaar, som det var muligt at skaffe dem. Han sagde saa ofte: «Først maa skuespillerne være fri for næringsssorger; det er en rædsom hemsko for deres kunst, om de skal drages dermed.» Aldrig søgte han at gjøre sig noget indbringende; det var det sidste, han tænkte paa, og han havde altid aabent hjerte og haand for dem, som bad om hans hjælp.

Theatret har været vel tjent med BJØRNSON'S maade at honorere paa. Han var nobel til det yderste i alle henseender; og han var dog ingen rig mand. Mangt et ryggetag tog han blot for at skaffe os penge i kassen, som da han opførte «Skjønne Helena», hvilket jo dengang ansaaes for en sedelighedsforbrydelse. Men han sagde rigtignok til mig, som spillede titelrollen: «Ja, skulde vi spille det saa, som forfatter

og komponist mener det skal spilles, saa var det jo ugjærligt hertillands. Nei, vennen min, De skal skabe en Helena, som er det stik modsatte af den virkelige figur. De skal gøre hende saa uskyldig og engleren som et barn; da virker den dobbelt komisk.» Dette forstod jeg og gjorde som han sagde, og han var aldeles henrykt over min Helena. Det samme var forresten hele byen; dog fik jeg baade anonyme og andre breve — ja fra to prester —, hvori de i sterke ord bebreidede mig den uværdige maade, hvorpaa jeg misbrugte mit talent. Ved den første opførelse sad BJØRNSON i sprinkellogen. Da jeg havde sunget en sang, hvor hvert vers ender med: «Sig er det ret, skønne Venus, i løn saa at bedaare det svagere køn?» brød der løs en latter og en applaus som et tordenskrald og derpaa en storm af piber; det lød, som jeg stod paa et skib i en orkan. Af og til hørtes navnet BJØRNSON i larmen. Jeg blev aldeles forfærdet, gik lige hen til logen, hvor BJØRNSON sad, og raabte op til ham: «Hvad skal jeg gjøre, BJØRNSON? Han vinkede blot med haanden og sagde ganske rolig: «Spil væk, vennen min! De er saa morsom!» Da saa endelig engang pibningen stilnede af, havde jeg en replik at sige, som lyder saa: «Ak, denne sang har styrket og oplivet mig»; istedet derfor strakte jeg haanden ud mod publikum og sagde: «Tak, det letted! Denne musik var virkelig oplivende,» hvorved atter en storm af bifald faldt ned over mig.

Stykket trak fuldt hus i maanedsviis, uagtet BJØRNSON blev gjennempisket af kritiken og skuespillerne udskjeldt i det uendelige. «Pyt,» sagde han, «lad bare gaa, jeg har en bred ryg, og jeg siger, at vi giver stykket med rent storartet fin kunst i mange dele, noget de ikke gjør os efter paa de første scener, hvor jeg har seet det, og hvor de giver det i sin nøgne virkelighed.»

Det var herlige dage for os allesammen — fra den største til den mindste —, da denne ægte norske høvding stod og

lyste blandt os. Hans tid var desværre kort, men straalende og uforglemmelig for alle, som havde den lykke at nyde godt af hans eminente instruktion, og tak og ære tilkommer ham i rigt maal for os alle. Jeg er sikker paa, at om han var kommet tilbage til os, hvor han med rette hørte hjemme, og til den gerning, han elskede saa høit, da var han bleven frelst fra saa meget stygt og ondt, som han siden har rodet sig op i. Hos os var hans tid saa optaget af hans gerning; han arbeidede saa at sige baade dag og nat for os, saa han havde ikke faaet tid til at kaste sig op i denne afskyelige og kjedelige politik, hvori han intet havde at gjøre, og som har stjaalet meget af det bedste i ham; maaske uden at han selv aner det eller drømmer derom. Jeg tror, han gjorde dette kun for at døve sine tanker; thi jeg ved, at han formelig led af længsel efter sin gerning blandt os, hvem han virkelig holdt af allesammen. Ja, syndig blev der handlet baade mod ham og os, det skal siges med dybeste sandhed; thi det er sandhed.

For mange aar siden fik jeg et brev fra ham — han havde hørt, at jeg var saa nedbrudt og tilintetgjort af sorg over WOLFS død —, et kjærligt, trøstende, elskværdigt brev. Han holdt meget af WOLF, satte stor pris hans samvittighedsfulde arbejde og hans pligtopfyldelse. BJØRNSON skattede alle, der arbeidede alvorlig, medens han var ubønhørlig streng mod dem, som var sluskede og dovne, og Gud naade dem, som viste sig i beruset tilstand; da kjendte han ingen naade eller barmhjertighed. Nøgtern og maadeholden som han selv var i alle dele, afskyede han alt uvæsen i den retning. Jeg har seet ham formelig gaa og passe paa enkelte individer for at gribe dem paa fersk gerning, naar de fra prøven vilde luske sig ind paa kaféerne og der drikke sig sløve og ødelægge sine hjerner. Ak, gyldne dage! Om vi altid havde en saa aarvaagen mand, der vogtede paa scenens børns leve-

sæt, saa fik mange af dem mer agtelse baade for sin kunst og sit liv, end nu ofte er tilfældet.

BJØRNSEN forlangte — og med rette — den samme agtelse og kjærlighed til vort skønne kald, som han selv i saa høj grad besjæledes af. I sit brev fortalte han mig om det indtryk, han havde af den danske komedie. Det var nok forbi med de store begavelsers tid, sagde han; men kunst var det, som der presteredes alligevel. Alt var formfuldendt; det ydre lagdes der uhyre vejt paa, medens det var smaat bevendt med den indre begavelse. Der var af det ældre kuld kun PHISTER og frue samt fru SØDRING tilbage, og den sidstnævnte var egte, herlig! Blandt andet spurgte han mig om, hvor der blev af det næste kuld af begavelser hos os, om det ikke blev her som i 50-aarene, da der stampedes frem af jorden talenter som JOHANNES og LOUISE BRUN, LAURA SVENDSEN og LUCIE JOHANNESSEN.

Aa, jeg glemmer ham aldrig, da han kom hjem fra Danmark! Han kom styrtende op til mig, tog mig i sine arme og sagde med taarer: «Ak, stakkels Dem, hvor sorgen har huseret med Dem, De er jo bleven saa tynd og mager! Men det er godt at have sorg, det skal De faa erfare; det styrker og staalsætter éns karakter og virker altid forædlende og udviklende.» Der var virkelig styrke for mig i denne samtale. Han har jo en vidunderlig maade at tale paa, især til dem, som er bedrøvede; da er han blød og øm som en kvinde. WOLF talte ogsaa om et besøg, han engang havde haft af BJØRNSEN, medens han laa syg, hvor han havde talt saa trøstende og kjærlig til ham som til et sygt barn. —

Mine erindringer om HENRIK IBSEN'S virke ved theatret er ikke saa levende eller interessante for mig. Han var artistisk direktør en tid i Bergen. Jeg mindes ham som en taus, forunderlig sky mand, som jeg altid fandt stod langt borte fra os alle, én, hvis væsen ingenlunde vakte lyst til at tale ret fortrolig eller tillidsfuldt med. Han var jo altid

HENRIK IBSEN.
(Fra ungdomsaarene).

venlig og høflig, men paa en maade, som bragte mig til at skynde mig svært med det, jeg havde at spørge om. Nogen instruktion i den forstand som BJØRNSEN'S var der ikke tale om. Jeg ialfald var bange for ham. Han gik stadig og hyllede sig ind i en stor kappe, og nærmede man sig til ham, saa trak han sig tilbage og gjemte sig som en snegl i sit hus. Jeg husker én bad mig tale til ham om en prøve, vi skulde have. «Nei tak,» sagde jeg, «gaa selv hen og spørg ham; ser du ikke, hvor han kryber ind i kappen? Og se, hvor den strutter til alle sider! Det er alle de store tanker, han gaar frugtsommelig med; de sidder derinde og er færdige at sprænge kappen for at flyve ud i verden.» Dengang var det vel, at hans eminente tankeliv bruste og sydede mest i ham. Hans store aand kunde ikke finde sig tilrette mellem os og alt det smaatteri, vi dengang havde at kjæmpe med, da alt var i sin vorden. Denne mægtige verdensstørrelse maatte jo føle sig knuget og bundet ved dette ensformige, daglige stræv i det trange Bergen.

Bedre kan jeg huske ham her i Kristiania, hvor han ogsaa var artistisk direktør og var tilstede, naar vi prøvede hans stykker. En stor fejl havde han: han var saa vel tilfreds med alt, hvad vi presterede; og dette var dog mangan gang maadeligt nok. Det kunde jo ikke være, fordi han ikke forstod det; snarere var det en slags lathed eller kanske heller galanteri, især mod damerne, som han gennemgaaende fandt udmerkede. Dette maatte være tilfældet — ialfald med mig. Saaledes var jeg engang tildelt SIGRID, Skule Jarls søster i «Kongsemnerne», en rolle, der laa lige saa langt borte fra mig som maanen fra jorden, en rædsom tragisk person, der næsten er vanvittig af sygelige drømme og vilde fantasier; hun ser i aanden blodnatten i Nidaros. Ja, som sagt, den var umulig for mig. Jeg sagde til IBSEN, at det jo var hen i natten at give mig denne rolle; men han paastod nei og sagde, at jeg maatte kunne spille den. Jaha, jeg

prøvede ogsaa og satte til alt det, jeg orkede, naturligvis med falsk pathos og en hel del unatur. Dette følte jeg tydelig. Paa en af prøverne kom WOLF og sagde: «Nei, LUCIE, er du gal? Hvordan er det, du farer afsted med den tragiske SIGRID? Du er jo formelig morsom! Du er aldeles umulig; det gaar jo ikke an, IBSEN maa befri dig for rollen; du tager jo livet baade af den og dig selv.» Ja, jeg var aldeles enig med WOLF heri, det er sikkert; men hvad skulde man sige! IBSEN blev ærgerlig og sagde: «Nei det er ikke sandt, De er flink i rollen.» Jeg bare saa paa ham, brast i latter og sagde: «Aa, Gud hjælpe baade SIGRID, Dem og mig! Her gjør De noget, som vi alle tre faar vel fortjent prygl for. Dette er synd mod mig.» Hertil svarede han intet; men da han gik fra mig, syntes jeg der var mimik i ryggen paa hans kappe af forargelse over mig.

Til spot og skam for baade publikum, IBSEN og pressen fik jeg efter min store scene sterk applaus og ros i aviserne, og det i en rolle, som jeg skulde været pebet ud for. Dette kan kun forklares paa den maade, at publikum som aviser ræsonnerede som saa: «Ja, dette er jo ikke godt, men vi maa vel tage feil; thi den store digter, som selv har tildelt hende rollen, har været med paa alle prøver og havde vel taget den fra hende, om han ikke havde fundet, at hun var brav deri.»

Saaledes omtrent var det IBSEN instruerede. Man kan jo ikke være fuldkommen i alt her i verden, og selv HENRIK IBSEN kan tage feil. Ligeledes har han engang gjort noget, som var ligesaa ufatteligt. Det var ved besættelsen af REBEKKA VEST's rolle i «Rosmersholm». Der kunde vel ikke være nogen tvil om, hvem som burde baaret frem denne herlige skikkelse, naar man eiede et talent som LAURA GUNDERSEN ved theatret! Men — — — den blev besat af digteren selv med CONSTANCE BRUN; en yndig, fin kunstnerinde, som dog ikke formaaede at give denne storslagne kvinde

kjød og blod. Hun havde ikke kunnet løfte rollen hverken legemlig eller aandelig; hun kom heller ikke til at spille den, da hun blev syg.

Nu glædede jeg mig i tanken og nød allerede paa forhaand LAURA'S udførelse af Rebakka, som jeg var sikker paa vilde blevet en af hendes ypperligste prestationer. Men nei, saa blev det ikke, frøken REIMERS fik rollen. Dette var virkelig en stor sorg og en bitter, ufortjent skuffelse for fru GUNDERSEN, som hun skal have ondt for at glemme. Vi sad sammen og saa udførelsen. Da tog hun min haand, græd bitterlig og sagde: «Ak, LUCIE, først nu ser jeg, hvad jeg skulde skabt af Rebekka! Aa, for en synd IBSEN har begaaet mod mig! Hvad har jeg dog gjort ham, at jeg skal krænkes saa haardt?» Jeg følte inderlig med hende og saa klart det store tab i kunstnerisk henseende, som baade hun, theatret og IBSEN led ved denne fremgangsmaade.

Stykket blev heller ikke levedygtigt, hvilket det vilde blevet med LAURA GUNDERSEN'S Rebekka; det gik snart ud af repertoiret, dette herlige verk, som vi kunde levet paa i aarrækker, hvilket vi har gjort med saa mange af IBSEN'S andre stykker, hvor de fleste kvindeskikkelser er gjengivet af vor genialeste og uerstatteligste kunstnerinde, hvis mage Norge vel igen sinde faar.

Dette skal ikke være til forkleinelse for frøken REIMERS. Hendes begavelse hører ikke hjemme paa disse omraader; hun burde alt for mange aar siden været anvendt i det komiske fag. Dette har hun jo nu saa tydelig bevist i «Kjærlighed uden strømper», ligesom tidligere i «Et sølvbryllup», «Kjærlighedens komedie» o. fl. stykker, hvori hun ogsaa har gamle, komiske roller. Her er hun paa sin rette plads; det er alle kyndiges mening. Hendes person, organ, gang, bevægelser, maade at sige replikker paa, alt passer her fortræffelig, og hun kan imødesee en meget god og interessant stilling ved theatret i dette saa taknemmelige rollefag.

Der er begaaet stor synd mod fru GUNDERSEN; hun med sit skønne talent har mange gange gaaet halvaarsvis ad gangen uden at faa spille, saa hun ofte har sagt, at hun nu næsten føler sig ængstelig og usikker som en debutant, da hun saa rent er kommen ud af vahe med at være paa scenen. Det er jo en forbrydelse at lade et talent som hendes gaa og visne rent hen. Naar jeg har talt om dette til direktionen, har de svaret, at det kom af, at hun egentlig kun hørte hjemme i tragedien, og dens tid er jo forlængst forbi. Ja, selv om theatret ganske havde sløifet den slags stykker, saa var de dog forpligtede til at tage — ialfald nogle af dem — blot for at benytte en kunstnerinde som fru GUNDERSEN.

Hvilket mønster skal den yngre generation have at danne sig efter i den slags roller? For det er vel ikke til alle tider, at tragedien banlyses fra theatret, og der kan jo maaske komme talenter netop i den retning. Enhver kunstner har et ideal, eller om jeg skal kalde det en model at gaa efter, og da det jo ikke er givet alle at faa reise ud og lære, saa har netop den slags begavelser, der er beslegtet med LAURA GUNDERSEN'S, her det skønneste forbillede. I de store lande ved jeg, at man udnytter til det yderste sine store talenter; ja, jeg har hørt, at mademoiselle MARS spillede unge damer i 60-aarsalderen. Hertillands vilde saadant ikke gaa an, da man holder nøie regning med og kjender vor alder.

Men alt i mange aar har fru GUNDERSEN gaaet uvirksom; jeg kalder det uvirksomhed for en saa storartet begavelse kun i ny og næ at have en rolle, hvor man rigtig kan faa nyde de herlige gaver, hun er i besiddelse af. Dertil er hun endnu skøn; et tydeligt bevis paa, at den indre kunstnerglød, hun eier, saalænge hun lever, vil kaste sin glorie over hendes person. En egte begavelse bliver aldrig gammel, ialfald ikke i sit indre. Selv om haaret graaner, og rynkerne kommer, det geniale vil altid fremstraale gennem deres person, saa

længe de lever. Husk, hvor skøn OLE BULL var til det sidste, og han var dog en olding.

Gammel, uf det er et stygt ord, som jeg ikke kan fordrage. Jeg er det jo selv i mit ydre ifølge mine 63 aar, men skal jeg dømme efter mine følelser, saa er jeg kun 20 aar; jeg merker ingen forskjel paa dem. Jeg henrives og begejstres nu som i ungdommen over alt ædelt og skjønt. Jeg er glad med de glade, sørger med de bedrøvede, sterkt og varmt. Dette tør jeg trygt udtale, uagtet man kanske kan synes, at jeg smigrer for mig selv mer end tilbørligt; men hvad jeg siger, er sandhed, og man faar bære over med mig; jeg er nu slig.

Det stik modsatte af fru GUNDERSEN's skjæbne har jeg havt i min virksomhed. Jeg er bleven «kjørt» ind i — ja, jeg kan næsten sige — alle fag, saa jeg engang spurgte, om jeg ikke nu ogsaa snart skulde spille gamle mænd. Det er jo godt at have et tøjeligt talent; men det er maade med alt. Som da jeg spillede gjenfærd — den døde fru Helvig — i «Svend Dyrings hus». Den rolle var umulig for mig, men jeg maatte «fare» i den. IRGENS HANSEN skrev ogsaa, at jeg var et fornøieligt lig, og han havde ret. Denne rolle var lige-saa vrang for mig som Sigrid i «Kongsemnerne». Jeg var vist svært — morsom som den døde fru Helvig, da jeg var bleven saa fed i ansigtet af en mægtig tandbyld, at jeg var ganske skjæv, saa det var nok umuligt at holde gjenfærds-illusionen oppe med en saadan «pluskvamperkjæftum». Og naar jeg saa tænker paa, at jeg, uagtet jeg ikke har den fjer-neste idé om noder, har sunget i en hel del operaer! ja, da mindes jeg uvilkaarlig, hvad Arv siger til Jeronimus i «Kilde-reysen»: «at hans Dotter i Tanker maae have ædt en Node-bog og faaet en hel Del Noder og Pauser udi Maven, hvor-forre hun gemeenligen altid maa synge.»

Det er kanske gaaet ligedan med mig. Jeg har jo, saa langt jeg kan huske tilbage, elsket at synge; ja, den dag idag

er det uafsladelig en eller anden skøn eller minderig sang, som «rider» mig; men herfra og til at synge i opera er der et svært sprang, og denne kunstart bør jo helst udøves af folk, som har lært — ialfald nogen musik. Men ikke saa med mig. Jeg kom paa hovedet ind heri som i saa meget andet.

Den første gang det gik løs var, da vi skulde opføre «Den sorte domino». Direktionen var kjed over, at det trak saa længe ud med opførelsen. Den dame, der skulde spille Angelas rolle, var dels ikke rask, dels noget langsom til at lære, hvorfor en af direktørerne kom til mig og sagde: «Jeg tror, at De godt kan synge rollen, spille den kan De brilliant, da den ligger udmerket for Dem, og De synger jo nydelig, musikalsk og med følelse og liv.» Jeg var saa uhøflig at spørge, om han var gal, da han jo vidste, at jeg ikke kjendte noder. «Aa pyt,» sagde han, «det bryder jeg mig ikke om, Deres øre vil være Dem en sikker veileder, og her er nu ikke tale om andet, De maa og skal synge rollen. Vi har bestemt det saa: imorgen faar De parti og rolle, og saa maa De gaa til SPERATI og synge, saa det staar efter.»

Jeg blev forskrækket; men her hjalp ingen «kjære mor». Der er en hel del romancer i «Den sorte domino», alle disse kunde jeg; men jeg vidste ogsaa, at der var en hel del koloratur, og det var det, jeg ikke kunde gjøre; thi saadant maa læres, og der anvendes jo aar paa at uddanne en stemme dertil.

Jeg kom til SPERATI, klagede min nød og sagde, at det jo var vanvid af direktionen at sætte mig til et saa vanskeligt parti. «Aa vist ikke,» sagde han paa sit gebrokne italienske sprog, «De svært musikalsk; kan jo alting, lære snart, synke pen og altid ret, altid ren i øre, aa pinko! De skal blive odmerkt, kom bare, vi beginde.»

Da jeg sang romancerne, var han henrykt og sagde: «Ak ja, De føle, hvad De synke, saa skal det være.» Men

saa begyndte koloraturerne: her stoppede jeg og sagde: «Nei om forladelse, dersom De ikke vil stryge ud alle disse kruseduller her staar, og som jeg ikke har mer vet paa end koen paa muskat, saa nei min sæl, om De faar en tone mer af mig.» Ja, han slettede ud alt det, han fandt jeg ikke magtede og lagde partiet godt tilrette for mig.

Jeg gjorde jo stor lykke deri til fortvilelse for hende, som først havde faaet rollen, og som var en uddannet sangerinde; men jeg fik ogsaa en spydig kritik, rigtignok i et lidet ikke meget læst blad, hvor en af hendes beundrere skrev følgende linjer: Koloraturerne til Angelas parti i «Den sorte domino» er tabt og bedes leveret tilbage til Kristiania theater.» Mange aar efter sagde manden, som havde skrevet dette, til WOLF: «Jeg har en afbigt at gjøre Deres kone, som er saa sød i «Den sorte domino»; det var mig, som skrev om koloraturerne, der var tabte; men man bad mig saa meget om at skrive det, og nu angrer jeg det.» Han var i en lidt animeret stemning, da han kom fra en god middag.

En aften kom EDV. GRIEG til mig og bad mig synge englens parti i et større musikværk «Enken i Sarepta», som han skulde lade opføre paa sin koncert. Men jeg svarede ham, at jeg ikke turde paatage mig dette; for jeg syntes det var lidt dristigt at synge paa koncert, naar jeg ikke kunde noder. GRIEG derimod mente, at enten det nu var efter noder eller unoder jeg sang, saa sang jeg vakkert, og han vilde absolut, at jeg skulde synge englen.

Nu ja, jeg sang og fik 10 daler. Da jeg nu havde faaet blod paa tand og syntes, det var en letvindt fortjeneste at faa 10 daler for at være engel en liden stund, bad jeg GRIEG om at faa synge flere engler; men han beklagede meget, at han for øieblikket ikke havde saadanne paa lager.

Efter «Den sorte domino» kom jeg op i en hel del operaer, som «Bronchehesten», «Vandbæreren», «Klosterengen»,

«Kronjuvelerne», «Regimentets datter», «Jægerbruden» o. fl., foruden operetter og syngespil. Ja, jeg fik min sanglyst styret, det er sikkert. Jeg sang med gjester af første og største rang. Fru MICHAELI sagde, at det var stor synd, at jeg var skuespillerinde; jeg vilde blevet en ypperlig sangerinde, især for opera comique. Mit øre og min stemme henviste mig til store forholde ude i verden. Men jeg mente, at jeg var vel tilfreds med den skønne lod at være skuespillerinde og dertil faa saa megen anledning til at synge, hvilket jeg elskede saa høit.

Ja, jeg skal sandelig ikke klage, jeg har havt og har den dag idag mer end nok af arbeide, ofte lidt for meget; men jeg foretrækker dette fremfor fru GUNDERSEN'S uvirksomhed, som maa være pinagtig. Dog tror jeg vi begge kan sige, at vi har gjort god fyldest for os. Lad os se, hvem der kan gjøre os det efter. Jeg siger som min ven vægteren i Korskirken, da han fik afsked for drukkenskab: «Aa ja, de skal faa vente, før de finder nogen, som kan «rope» efter os.» Vi har greiet os godt, uagtet en af vore direktører, HENRY HEYERDAHL, engang sagde, da de spurgte ham om, hvordan fru WOLF og fru GUNDERSEN var at styre: «Aa, de er djævle begge to, men fru WOLF er en morsom djævel, fru GUNDERSEN derimod en kjedelig ditto.»

Saa herligt og skjønt det ogsaa er at dyrke vor kunst, saa maa man ikke tro andet, end at den kræver store ofre, ja daglige ofre kan jeg gjerne sige. Naar man er saa lykkelig at have faaet i vuggegave denne — efter min mening — skjønneste af alle livets gaver: at være en heldig udøver af skuespilkunst og naar man har kjærlighed og ærbødighed for sit kald, saa udkræves der, at man hele sit liv maa være nøgtern og paapasselig baade med sit legeme og sin aand. Man kan da ikke tillade sig at leve saaledes, at éns legeme antager uskjønne former af for meget fed mad og sterke drikke, hvorved man sløves og umuliggjøres paa alle maader.

Jeg har selv i min natur sterkt anlæg til fedme, hvilket ligger til min familie, og havde jeg overgivet mig til alle de materielle nydelser, som selskabslivet i saa rigt maal har budt mig, vilde jeg forlængst været umulig for theatret. Naar jeg har fundet, at mit ydre begyndte at tage skade af for megen fedme, saa har jeg straks sat mig paa streng diæt. Det har ofte været svært for mig at fornægte mig alt, som jeg havde lyst paa, men min skjønhedssans er her kommet mig til god hjælp; og min kunst har været mig for kjær til, at jeg ikke skulde bringe den dette offer.

GJESTESPIL.

Efter aars forløb var jeg atter i mit elskede Bergen og gjestede paa theatret. Jeg spillede denne gang «Bruden paa staburet». Den vakte umaadelig jubel, da jeg gav den paa vort bondemaal, som er saa vakkert, og som jeg taler godt. Hele min slegt er jo bønder, saa dette sprog er kjær og kjendt for mig. Morgenen efter min optræden kom min søde, gamle fader med kaffe til mig, før jeg var staaet op. Han bad mig drikke den, medens han læste høit følgende vakre digt, som stod i et af bladene til mig i anledning «Bruden paa staburet»:

LUCIE WOLF.

Paa scenen frem sprang en fager jente i viltret mod.
Hun lo og prated' og sang saa vakkert, at straks vi stod
med ild i blodet og glans i øiet,
saa hjerteglad, ja saa ret fornøiet.
Det hjemlige vi dog bedst forstod.

Hun stod saa dugfrisk i søljestadsen, ja, som om hun
var sluppen ned ifra sætervangen i samme stund
for os at hilse fra fjeldnaturen.
Vi saa paa hende og mindtes luren
og fossens duren og skogens grund

Vi atter vug'des i foraarstanker paa blanke tjern.

Vi atter drømte i dybe dale bag fjeldets vern.

Vi løb til sætren og jenten drilte,
ja, i alt dette hun sang og spille
os lifligt ind som ei én tilforn.

Med hende kom der saa frisk en luftning som duft fra skog,
der alt det kvalme i kunstens haller med ét forjog.

Vort eget hjemlige liv hun priste.
Dets kvindeskikkelser helst hun viste,
ja, af vort eget sit guld hun tog.

Og intet sterkere hjertet griber, end det vi har,
vort barndomsminde, den sang vi lærte af mor og far.

Og derfor er det hun saa kan trylle;
thi vor natur med dens friskhedsfylde
hun kjærligt ind til sig sluttet har.

Nu er hun atter hid til os kommen med sang og lyst,
med vemodstoner, vor barndomskjendte, fra folkets bryst.

De glemte strenge nu atter dirrer,
Vi atter glad os paa hende stirrer,
hvem kunstens genier saa varmt har kyst.

Den samme gang var ogsaa OLE BULL i Bergen. Han havde seet mig baade i «Bruden paa staburet» og som Sigrid i «Til sæters», som jeg ogsaa gav paa bondemaal, og han var saa henrykt. Han elskede dette maal, som han fandt, at vi alle burde tale. Over mit spil var han saa begejstret, at han sagde, at om jeg vilde til Amerika og spille bare disse to roller for den norske befolkning der, skulde han sikre mig mindst en million i ren indtægt. «Aa nei, Deres Sigrid! Heisan for en spillende, kaad vossejente De er! De er i slegt med mit «Sæterbesøg», det er vist og sandt. Men mon De er rigtig norsk? Er De sikker paa, at De er Deres faders datter? Der er et mistænkelig varmt blod i Dem. Husk paa alle dem, som fra alle verdens lande har færdedes i Bergen; kanske Deres moder eller bedstemoder har kjendt en italiener eller en spanier?» «Fy, BULL,» sagde

jeg, «tænkt at tale saa stygt om min skikkelige, strenge moder.» «Om forladelse,» bad han, «men et saa sprettende liv, som der er i Dem, er vi norske jo ikke vant til, og dog fortæller Deres væsen paa en skøn maade, at vi eier i vor straalende natur ogsaa jublende liv og tindrende solskinsglæde. De skal komme og besøge mig en dag paa Lysøen; der er skjønt, kan De tro.»

Det var en uforglemmelig dag, jeg tilbragte paa Lysøen hos ham. Noget vakrere kan man knapt tænke sig. Og en saa elskværdig vert som BULL var! Han bad sin frue om at akkompagnere ham paa orgelet: «Jeg vil spille for fru WOLF den gamle hymne af Salvini; den er 200 aar gammel.» Ak, for en nydelse det var; vidunderlig skjønt! Derefter sagde han: «Kom! Jeg tager violinen med, saa skal vi to norske gaa ud i skogen, der skal jeg spille for Dem. Min kone er ikke norsk, ser De; vi to forstaar hinanden bedst.» Ja, hvordan skal jeg rigtig kunne beskrive OLE BULL den dag. Han stod der midt inde i den lysegrønne birkeskog paa en liden haug med sit blottede hoved kastet tilbage, hatten havde han slængt i græsset, og det skjønneste ansigt og øinene straalende af denne geniale kunstnerild, som i saa høi grad prægede ham. Denne herlige, fuldendte Apollo-skikkelse stod der og lyste som det levende-gjorte ideal. Og saa spillede han, ja, som kun han kunde spille. Det var vemodfuldt, sødt drømmeri, tordenskrald og fossefald, latter og graad, jubel og smerte i en skøn forening. Jeg græd og lo; han lukkede mig ind i et skjønhedsrige, som man kun kan finde i deilige drømme, med huldreløse og strengeleg, med hallingkast og springdans, med jenters og gutters glade leg og dybe elskov! Ja, aldrig har jeg eller kommer jeg til at opleve timer som disse, nei aldrig. Selv følte han sig saa lykkelig og sagde, at dette var en glad, en herlig stund. Hans hjerte var fyldt af skjønneste følelser, hans som mit, og det var næsten med sorg, at vi kunde rive os

løs fra denne saa vidunderlige, nydelsesrige stund. Da vi kom hjem, sang jeg strileviser for ham, komiske som vemodige, til hans store glæde. Han endte med at sige: «Nei, det er nok bedst, at De følger med mig til Amerika; WOLF faar da mange penge, og det har han vel brug for, kan jeg tro.»

Saa talte han om, at intet sted i Norge havde de saa mange originaler som i Bergen, og heller ikke saa mange begavelser. «Ialfald er da alle, som er fremragende skuespillere, derfra. Ja, det er en eiendommelig og fornøielig race, ganske for sig selv. Husker de gamle overlærer LYDER SAGEN? Han, som altid trættede med kjørerer ENDREGAARDEN.»

SAGEN boede lige overfor ham, og en dag, da ENDREGAARDEN stod og spændte sin hest, kom SAGEN farende ind i stalden og sagde: «Kaafor spænder I hesten jeres, ENDREGAARDEN? Fy skam jer!» ENDREGAARDEN svarede: «Kem er det, som begynder, hr. overleverer, er det ikke det svinet? Naar han spænder meg, skal eg ikke daa spænde ham igjen? I er no en lærd mand, I overleverer, men neimen om eg trur, I kan stave ptro.»

Senere stod han ofte i bakken og stængte veien for SAGEN, naar denne skulde hjem og vilde ikke slippe ham forbi, før han kunde stave «ptro». «Maar eg seier ptro til hesten min, saa staar han, og saa faar I ogsaa staa, til I har lært det, SAGEN-mand.»

Engang gik SAGEN paa Damsgaardsveien med sin datter, der kastede lidt med det ene øie. Han gik og ventede paa sin kone, som roede over Lundgaardsvandet. Det var sterk blæst, saa han selv turde ikke ro; thi han var saa bange for sjøen. Da baaden var midtveis, udbrød SAGEN: «Ok, Gud hjelpe og trøste mig, hon rækker ikke over i denne storm! Hjælp mig op paa gjærdet, MAREN, saa jeg rigtig kan se baaden.» Dette gjorde hun, men hun var nok lidt ustø; thi hun var i latter over faderens uro, som hun fandt aldeles ugrundet, saa idet hun skulde hjelpe ham op, slipper

hun ham, saa han gled ned igjen og faldt paa knæerne i veien. I den stilling blev han liggende, idet han udbrød: «Ok, MAREN, du er et fordærvet barn! Kor kan du staa der ok le? Din moder ligger paa havsens bund, din fader har brækket begge beinene af sig, og du staar og flirer med et øie i sør og et i nord.»

En anden af de bergenske originaler var den rige «HARMENS» paa Øvregaden. Han døde af forstoppelse, fordi han ikke havde raad til at leve af andet end tommelskringler og melk, og han barberede sit hoved for at spare klippepenge. Ja, ham havde BULL og jeg seet mange gange. Han gik med lang, blaa frakke med blanke messingknapper, stor, flad kasket, store sko med spænder og hvide strømper samt stort, rødternet lommestørklæde og halsdug. Lommestørklædet bar han i den ene haand og en bundt kringler i den anden. Som oftest havde han en flok gutter efter sig, som skreg: «Vil du ikke gi' meg en halv skilling, din optørkede kringlæter?» En ting var han ikke gjerrig med: han gik tilalters hver søndag. Da bar han hvidt hals- og lommestørklæde samt høi hat og en stor salmebog med sølvspænder. Han boede ganske alene i et stort hus i Øvregaden.

Blandt andre smaating, BULL fortalte, kan jeg huske følgende: En kone mødte engang en vakker liden gut og udbrød: «Ok nei, for en pen smaagut! Kor han ligner sin fader. Kem er du sin gut?»

En bergensk gadegut holdt engang et rædsomt spektakel udenfor musæet i Bergen. Det var lukket paa den tid; men han paastod, at han havde ret til at komme ind; thi han gik paa «sin faders sin bændelorm».

«Kan De huske NIELS med steinen, da?» fortsatte OLE BULL, «han som kysede amtmandinden midt i Strandgaden og sagde: 'Ok, skrik ikke, frue, I dør ikke, om NIELS gi'r jer en trykkekys. I er jo saa pen som en ung smaatøs.' End BIRGITTE bælgetræder, husker De hende? Hun traadte

bælgen til orgelet i domkirken og skrev en regning til klokkeren saalydende: 'For at have været tilstede og givet vind i 7 dage tilkommer mig 4 ort og 9 skilling.'» Ja, hende huskede jeg godt. Hun spurgte mig engang, om jeg ikke snart skulde staa brud. «Ok, jomfru, sagde hun, kor pen I er! Ka tid skal eg faa trø for jer?»

«Men naar der var brand i Bergen da, fru WOLF!» vedblev BULL. «Da var der vel sand skræk og lurveleven. En skomager OLSEN, som var i brandkorpset, blev vækket op af brandalarm en nat i en sterk storm. Han mødte op paa torvet, skjælvende af angst og kulde i uniformsfrak, chakot, gevær og tøfler, men — uden bukser. Den mer sindige brandmajor sendte ham da straks hjem efter dette nødvendige plag, før han blev sat til tjeneste.»

Ja, OLE BULL huskede og morede sig kostelig over de bergenske figurer, og vi talte det egte, gamle bergenske sprog, hver gang vi traf sammen. Han mindede mig ogsaa om vor fælles ven, blikkenslager FESER, da han var paa borgerbal i logen. Borgermester LASSEN besvimede, og FESER tog ham om livet og støttede sig med ham mod væggen, indtil lægerne HEIBERG og BULL kom styrtende til, greb hver sin af borgermesterens hænder forat føle pulsen og kom i stort skjænderi, da BULL paastod, at han straks maatte aarelades, hvorimod HEIBERG paastod, at borgermesteren intet feilede. Tilslut opdagede man, at HEIBERG følte paa FESER's puls. FESER var nok lidt paa støvlerne, men frisk og rask forresten. BULL følte LASSEN's puls og forstod, at han virkelig var syg. FESER stod aldeles rolig, til de var færdige og udbrød saa: «Ok, no lurte eg dokker godt, begge to!»

OLE BULL boede hos en original, som hed madame STORK. Hendes hus laa paa Engen med yndig udsigt til Nygaardsalléen fra hendes bagstue. Han fortalte saa morsomt om deres samtale, da han var oppe og leiede hos hende. «Hvor pent De bor, madame STORK,» sagde BULL. «Ja, det

OLE BULL.

gjør eg.» svarede hun, «især naar De tager hensyn til min bagdel.» «Hvor stor er da leien?» «Ja, det kan eg ikke bestemme, hr. BULL, før eg har talt med min latverge, raadmand HAUGE paa Markveien.» Hun mente lauverge eller verge.

FØR havde hun været meget fattig; men nu havde hun arvet en søster, madame MARTINSEN paa Aarstad, hvorved hun fik penge, hus og smukke ting. Hun kom ofte op til OLE BULL og underholdt ham med en masse prat, som han morede sig godt over. Især havde den første visit, hun havde gjort ham, været saa fornøielig. Hun var da pyntet i søsterens fine, gammeldagse, blaa damaskes silkekjole og store, røde langsjal, dertil havde hun høit HOLBERG-sæt paa hovedet. BULL viste mig, hvordan hun, da hun kom ind, tog begge hænder og løftede op sin kjole, idet hun neiede næsten til gulvet; saa satte hun sig godt tilrette i lænestolen og tog frem et svært, gammelt, emaljeret guldur, som hun lagde foran sig paa bordet og sagde: «Ja, hr. BULL, eg skal vise ham, at det ikke er nokken fantekjerring, han bur hos, men reputerlige folk, som han vel kan være tjent at være i hus sammen med.»

En dag kom hun og fortalte om en af byens rigmænd, som hun paastod, at baade prest og klokker havde ventet med længsel paa at faa begrave, da det vilde blive en stor indtægt for alle parter. «Ja, hr. BULL,» udbrød hun, «naa har de faaet et fedt lig til Nykjærken, som de naa saa længe har ventet paa. Eg gik forbi presten igaar, og eg hørte klokkeren pikke paa ruden og seie: 'Ja, naa har vi ham, far, han skal begraves paa tirsdag.' Ok ja, hr. BULL, det er skam, at de altid skal se paa egen fordel. En kan ikke faa dø engang, uten at de skal spekelere i en stakkars skrot. Eg husker nok min søster paa Aarstad. Jau, der fik de nok smøre sig. Og saa denne feite klokkeren med det breie, store silkeforklæde paa baken.» — (Jeg kan godt

huske fra min barndom klokkeren til domkirken; han gik med piskeparyk, knæbenklæder og et sort silkeklæde nedad ryggen. Det var vel en levning fra den katholske tid.) — «Han skulde skamme sig og ikke gaa og glæ' sig i en andens død; men, hr. BULL, han gi'r sig ikke, før han faar baade i pose og sæk. Men meg skal han nu ikke faa, det skal eg no sørge for. Eg skal lure ham og ligge meg paa Aarstad; der havde min søster et vist sted, saa hon vilde ligge, og der kan eg ogsaa komme.»

*

*

*

Paa denne tid gjestede skuespillerne PHISTER og MICHAEL WIEHE Kristiania. De var interessante, høit begavede kunstnere, som det var en ren fryd at spille sammen med. En af mine roller, som WIEHE var meget begejstret over, var min Rosita i stykket «Rosa og Rosita». Blandt andet sagde han, at min latter, medens jeg sidder i træet og spiser kirsebær, var saa smittende og hjertefrisk, saa det var en ren fryd at høre den. PHISTER fandt, at det var stor synd, at jeg ikke fra begyndelsen var kommen til at virke ved større kunstneriske forholde end dem, Norge kunde raade over.

Nogle aar senere reiste fru GUNDERSEN til Danmark for at komme til at optræde som gjest paa det kongelige theater. Dette gjorde hun ogsaa, men fik en meget skarp og haard kritik. Hun spillede «Maria Stuart i Skotland» af BJØRNSON. Fru ECKARDT havde før spillet rollen. Denne kunstnerinde kan visselig ikke paa langt nær maale sig med fru GUNDERSEN, der trods sine mangler med hensyn til plastik, gang og bevægelser, som af og til kan støde, dog eier denne glød, denne grænseløse hengivenhed i sin kunst, hvor hun med sit herlige organ, sit vakre sprog, sin rene, klassiske skønhed saa fuldstændig henriver, saa man tvinges til at glemme disse mangler for det mægtige og gribende spil, hun ofte

kan prestere. Formodentlig var det beundrere af fru ECKARDT, som her fandt den forønskede anledning til at angribe fru GUNDERSEN netop der, hvor fru ECKARDT's ydre fortrin saa heldig kom hende til hjælp i rollen, idet hun til punkt og prikke forstod at bevæge sig med den gratie og ynde, som rollen udkræver, medens det indre efter alles mening lod meget tilbage at ønske. Fru ECKARDT er jo tør og kold og formaar slet ikke at røre og rive med.

Fru GUNDERSEN ønskede ikke at spille Maria Stuart, da hun godt vidste, at man i Danmark vilde hænge sig i ovennævnte mangler. Derimod ønskede hun at spille Ragnhild i «Svend Dyrings hus»; men dette ønskede etatsraadinde HEIBERG ikke. Det er en vel kjendt sag i Danmark, at fru HEIBERG ikke gjerne saa, at virkelige talenter nogen- sinde optraadte i hendes roller. Alle mine danske kollegaer fortalte ofte nok herom, fornemmelig fru GIEBELHAUSEN, som var elev ved det kongelige theater i fru HEIBERG's tid. Hun var en niece af den store skuespiller CARL WINSLØV og var meget godt kjendt med hele fru HEIBERG's regimente. Og hun samt alle de andre — WILH. WIEHE ikke mindst — fortalte, at var der et stort talent, som dukkede op i hendes fag, da var man sikker paa, at dette ikke vilde komme frem. Fru HEIBERG oversaa ganske disse, medens hun ofte protegerede mindre begavede. Dette vilde jeg ikke vovet at udtale, om jeg ikke havde hørt det bekræftet af saa mange, som var godt kjendt med de kunstneriske forholde dernede. Jeg fik nogle aar senere selv troen i hænde, da jeg hos fru HEIBERG søgte om at faa optræde paa det kongelige theater, hvilket saa mange danske, der havde seet mig i mine bedste roller, havde opfordret mig til.

Før jeg gik til fru HEIBERG, talte jeg med flere af kunstnerne ved theatret. HØEDT, som jeg traf sammen med hos gamle WIEHES, sagde: «Ja, det er jo merkeligt, om De ikke skulde faa lov at optræde! De taler jo næsten dansk; saa

blødt, norsk sprog har jeg aldrig hørt før; men jeg tror skam ikke, at fru HEIBERG tillader det; dertil har hun hørt for meget godt om Dem netop i hendes egne roller. Men om De beder om at faa en af fru PHISTERS eller de andres roller, saa kanske De faar lov. Imidlertid bør De absolut forsøge.» Naa ja, som sagt, saa gjort; jeg gik til fru HEIBERG. Hun var naadig og venlig mod mig, som en etatsraadinde sig hør og bør, og sagde, at hun havde hørt meget godt om min sceniske begavelse. Jeg sagde da, at mit erende til hende var, om jeg kunde faa anledning til at optræde, da saa mange havde raadet mig hertil. Nu blev fruuen noget stram i holdning og tone: «Ja, det kunde De maaske nok,» sagde hun, «men jeg raader Dem derfra. Vi ser ikke gjerne fremmede gjester paa vor scene og vil nødig høre andet end vort eget sprog. De taler jo sterkt norsk, og det er jo ikke saa heldigt.» Jeg sagde, at mit sprog netop maatte være svært beslegtet med det danske, for HØEDT med flere troede, jeg var dansk født; saa blødt fandt de mit sprog. «Jeg er desuden gift med en dansk mand, saa dét er jo ikke usandsynligt, at det kan have afslebet mit norske sprog en del.» «Ja,» svarede hun, «De taler meget smukt og er jo «køn»; men De er jo ikke ganske ung.» Jeg tillod mig at bemerke: «Jeg er 30 aar, og jeg kan vel ikke da egentlig kaldes gammel. Desuden ved vel fruuen, at man som ganske ung ikke kan have naaet et saavidt fremskredent standpunkt i sin kunst, at man bør optræde som gjest paa fremmede steder? Man har neppe bevidsthed om, hvad éns kunst egentlig betyder, før man er udover ungdomsaarene.» «Ja, det har De jo ret i!» sagde hun: «men sig nu, i hvilket fag De egentlig vilde spille?» «Mit repertoire i Kristiania er ganske det samme som fru etatsraadindens her,» svarede jeg. «Naa ja, det har jeg jo hørt,» sagde hun, «men hvad vil De da spille?» «Jeg ønsker meget at spille Fiorellas rolle i «Den yngste» af Hertz, eller i «Abekatten». «En

søndag paa Amager,» «Viola,» idetheletaget i en rolle, hvori jeg hjemme har gjort mest lykke: en af fruens roller altsaa.» «Ja men,» sagde hun, «tænk nu, om det ikke gik Dem godt? Husk paa, hvordan det gik fru GUNDERSEN!» «Det var, fordi hun ikke fik spille den rolle, hun helst vilde,» svarede jeg, «nemlig fruens Ragnhild i «Svend Dyrings hus»; her er hun glimrende, det maa De tro. Maria Stuart er vanskelig for hende, da hun her skal danse og bevæge sig livligere, end hendes roller ellers udkræver, og man kan her forlange mer gratie, end hun raader over. Netop herfor var det, hun blev dadlet, ikke for sit spil.» «Naa ja, det kan De maaske have ret i,» sagde hun, «men sig mig, skulde De ikke heller have lyst til at spille en af fru PHISTERS roller, en Pernille? Det tror jeg nok, De kunde komme til.» Hertil svarede jeg: «Nei, jeg har kun spillet faa roller i Holbergs stykker, og dem finder jeg saa vanskelige, saa jeg ikke tør indlade mig herpaa.» «Da ved jeg virkelig ikke, hvad jeg skal sige; men De kan jo tale med en af direktørerne, kanske De da kunde faa Deres ønske opfyldt; men jeg tror som sagt ikke, at det kan gaa, da vi saa nødig modtager gjester.» Jeg blev lidt hed i hovedet og svarede, at jeg fandt det høist ensidig og trangt at tage saadanne hensyn — at stænge theatrets døre for gjester. Hos os har vi et andet og friere syn paa sagen; vi aabner alle vore døre for begavede kunstnere. «F. eks. fru en som ung saavel som Deres kollegaer som ældre har været velseede gjester hos os. Og jeg er svært bedrøvet, da jeg saa godt forstaar, at fru en ikke interesserer sig for mig; for at vise mig til en af direktørerne er jo kun en udflugt, da det er en bekjendt sag, at det kun kommer an paa Deres mening, om nogen faar optræde eller ei. Deres egne, nuværende kollegaer har sagt mig dette.» Hun blev stødt over min frie tale, kunde jeg merke. Etatsraadinden vred og vrængte sig i sin lovpriste bløde, yndige elegance, for at hun uden at støde mig

maatte kunne gjøre mig det begribeligt, at hun af hjertet ønskede mig med samt mine syndige optrædelseslyster paa Bloksbjerg, og hun endte med denne for mig høist smigrende bemærkning, at alle damerne ved theatret vilde blive rasende, om man tog nogen af deres roller fra dem. Man havde havt ubehageligheder nok af fru GUNDERSEN's optræden, da man gjorde sammenligning mellem hende og fru ECKARDT. Hermed endte min visit hos fru HEIBERG. Jeg følte mig meget saaret, da det var uvant for mig at blive afvist og refuseret.

Nogle dage efter traf jeg fru SØDRING paa gaden. Hun kom hen til mig, tog mig venlig i haanden og sagde, at det var skammeligt og utilladeligt af fru HEIBERG at udtale saadant om theatrets damer, og at det simpelthen var en løgn. Hun vilde med glæde overlade mig hvilken af sine roller, jeg maatte ønske; det samme kunde hun vistnok ogsaa sige for de andre damers vedkommende. Jeg takkede hende, men sagde, at jeg endnu ikke var gaaet over i det gamle, komiske fag.

Følgende lille opsats af ERIK BØGH stod i en af de danske aviser og blev sendt mig efter min tilbagekomst til Kristiania: «Skuespillerinden fru WOLF fra Kristiania theater vender idag tilbage til Norge efter forgjæves at have søgt tilladelse til at optræde paa det kongelige theater. Det er en bekjendt sag, at fru WOLF er en af de bedste — maaske endogsaa den mest yndede — blandt broderlandets skuespillerinder, og hun er upaatvilelig den, der for danske ører taler det smukkeste, mest dialektfrie norsk. Man kunde derfor med billighed have ventet, at vort nationaltheater, der med saa stor beredvillighed benytter sig af debutantforestillingerernes tiltrækningskraft, med glæde vilde have aabnet fru WOLF adgang til at optræde i et par paa repertoiret staaende stykker, men efter hvad der siges, har man uden at tillade hende nogen prøve afvist hende med den undskyldning, at man af hensyn til vore egne skuespillerinder ikke kunde lade hende optræde i deres

roller. Det er ynkeligt, hvis vore kunstnerinder skulde gjøre fordring paa slige hensyn, men endnu ynkeligere, hvis theaterstyrelsen virkelig er tvungen til at tage dem.»

Da min datter SIGRID første gang optraadte som Carmen dernede, sendte fru HEIBERG mig gjennem en ven af hende, kjøbmand P. SIMONSEN, den hilsen, at det havde været hende en stor glæde at se min datters Carmen, da hun ikke alene havde en skjøn stemme, men tillige vistnok havde taget sin moders store, dramatiske talent i arv. Dette skulde vel være lidt sukker for hendes fremgangsmaade mod mig og den uvilje, hun viste baade mod skuespillerinden og mod mennesket fru WOLF.

GLÆDE OG SORG.

Eftersom aarene gik, kan jeg trygt sige, at baade WOLF og jeg satte os mer og mer fast i publikums gunst. Vort repertoire var jo første rangs roller, og vi fik stadig beviser paa, hvor meget man holdt af os.

WOLF fik af CARL XV vasaordenen, og jeg fik efter min rolle som madame Schoppen i «En kone, som springer ud af vinduet», et vakkert armbaad. Ja, det var en høist merkelig dag hjemme i Voldgaden, hvor vi dengang boede. Vi sad ved middagsbordet, da pigen kom ind og meldte, at der var en lakei fra hoffet, som spurgte, om kammerherre LØVENSKIOLD kunde faa tale med fru WOLF. Der blev stor opstuds; WOLF gik ud og sagde lakeien besked, og denne sprang ned og lukkede op vognen for kammerherren, som kom op og hilste venlig paa os.

Han takkede os for alle de fornøielser, vi begge havde skjænket ham i theatret og sagde saa, at hans ærende var at bringe mig kongens tak for min brillante udførelse af madame Schoppen, samt overrække mig et armbaad. Jeg blev saa glad, at jeg uden videre sprang hen til kammerherren, tog ham om halsen og kyssede ham; han var en sød, gammel mand, som jeg kjendte godt, da WOLF og jeg havde

været gjester i hans hjem i det gamle palæ; nu bad jeg pent omforladelse, fordi jeg i min glæde maatte kysse ham. Han bare lo og sagde, at det egentlig var Hans Majestæt, hvem kysset med rette tilkom; men at han intet havde imod at modtage det paa kongens vegne.

Følgende digt af JÖHAN VIBE stod i «Samfunds-Bladet»:

Til fru WOLF.

Dronning i kunstens det vekslende spil,
dronning paa scenen du vied dig til,
dronning i taarer og dronning i smil,
væbnet med Amors bevingede pil!

Du som, ei kunstlet, saa tidt ved din kunst
adsprede mismodets taagede dunst,
tilgiv, om her jeg tør tolke engang
svagt min beundring for dig i en sang.

Thi du har følt, hvad tidt vise ei fandt
trods deres søgen, det: Hvad der er sandt.
Ei er din følelse fange i bur,
du af naturen har faaet natur.

Det er just det, der er kunstnerisk glans,
ingen kan give, hvad ikke er hans,
ingen kan meddele smerte og lyst,
uden han føler det selv i sit bryst.

Derfor din kunst er saa ren og saa sand;
thi du ei greb den med blot din forstand,
nei, i dit hjerte dens tempel der var,
derfra sin reneste kilde den har.

Det har jo forhen saa sjelden ei hændt,
at man har sagt, at ei scenisk talent
findes hos os i vort iskolde land,
du har bevist, ei den mening er sand.

Ja, du har vist os, at is skjuler ild,
derfor din isse bekranse jeg vil,
kransen bli'r skjøn; thi selv simpleste grønt
bli'r paa den skønneste pande dog skjønt.

Dog, hvorfor kranses din pande? O, nei!
ei den behøver at kranses af mig;
thi i din ynde, din skjønhed og glans
fletted du selv dig en rigere krans.

Det er den skønneste krans, som du faar,
herligste pryde for det kulsorte haar,
og den vil ikke saa snart visne hen,
skade, at lokkerne blegner før den!

Ja, dengang var mit liv lyst og godt. Jeg elskede min kunst, min mand og mine børn; men jeg kunde havt det saa uendelig meget bedre, om jeg ikke altid havde havt denne uro og ængstelse for WOLF og børnene. Samme uro havde jeg hele min barndom for fader og alle dem, jeg stod nær. Engang laa WOLF syg i gastrisk feber og var svært daarlig. Lægen sagde, at naar han bare kunde faa sove, vilde han nok komme sig. Dette fik han da en dag; han sov trygt og godt mindst tre timer. Jeg sad ved sengen og saa med ængstelse paa ham. Pludselig syntes jeg, at han holdt op at puste; længe lyttede jeg efter, men saa tog jeg fat i hans arm, hvorved jeg vækkede ham. Han spurgte forbauset, hvorfor jeg gjorde det, nu da han sov saa godt. «Aa, bliv ikke vred!» sagde jeg, «men jeg troede, du var død, da jeg ikke kunde høre, at du trak pusten.» «Ak, LUCIE,» sagde han, «din kjærlighed er virkelig brydsom, du maa lade mig sove i fred, ellers bliver jeg ikke frisk.»

Ofte, selv naar WOLF ikke var syg, kunde jeg vække ham midt om natten, fordi jeg havde drømt, at han var død. Min kjære veninde, den elskværdige og begavede fru telegrafdirektør NIELSEN, skjendte mer end én gang paa mig for dette

og sagde, at jeg ikke maatte være saa eksalteret. Maaske havde Gud lagt denne angst paa mig, sagde hun, for at gjøre mig fortrolig med den tanke, at jeg snart skulde miste WOLF; thi man har ikke lov til at hænge saaledes ved et menneske, om man er aldrig saa glad i ham. Ja, fru NIELSEN, der kanske for fremmede saa noget kold ud med sit alvorlige, men kloge ansigt, var den mest varmhjertede og bløde kvinde, jeg nogensinde har truffet, og hun var mig til sand trøst, naarsomhelst jeg var i sorg og smerte.

Ligesaa utidig var jeg af angst for børnene. Ja, vor elskelige, gamle huslæge, dr. LUND, fik nok dette at føle. Det, jeg led mest af, var en forfærdelig angst for at dø fra dem, og det plagede mig især, hver gang jeg skulde formere verden; da paastod jeg altid, at jeg maatte dø af angst. «Aa nei, vist dør De ikke,» udbød dr. LUND engang. «De er jo frisk som en fisk, og meget utaknemmelig er De; jeg vilde ønske, at jeg var i Deres sted og kunde faa ligge i barselseng engang imellem og rigtig faa hvile mig ud, jeg, som maa traske omkring i byen hele dagen igjennem.» Han forkjælede mig forresten saaledes, at jeg fandt paa de urimeligste forlangender af ham.

Jeg havde det ogsaa med at være bange, naar WOLF var ude om aftenen. Specielt husker jeg én gang, da her var cirkus i byen — et udmerket selskab, som WOLF besøgte meget ofte —, at jeg plagede ham svært med min angst, naar han ikke kom hjem, saa snart jeg fandt for godt. For at fri WOLF fra dette, bad jeg doktoren, at han maatte give mig en mikstur, som jeg kunde tage, naar WOLF var paa hestekomedie. «Nei, nei, nu bliver De nok rent rusk,» svarede han, «jeg har sandt for dyden ingen mikstur, som kan hjælpe Dem fra at ligge og skabe Dem gal, naar WOLF gaar paa Klingenberg. Nu bliver jeg snart vred paa Dem; De er rigtig uskikkelig idag, og hvis De ikke nu vil være snil og fornuftig, saa kommer jeg ikke og hilser paa Dem imorgen.

NICOLAY WOLF.

De er slet ikke syg, saa jeg behøver at komme for den sags skyld; men jeg ved, De holder af at se mig, og derfor kommer jeg her hver dag, og somme dage er De saa fornøielig, at det er en ren forfriskelse for mig at prate med Dem. Husk nu det, jeg har sagt! Vær snil og rolig, spis Deres grød og læg Dem til at sove, enten WOLF er paa heste- eller folkekomedie. Vil De nu være rigtig fornuftig, saa skal De snart selv faa komme ned og spille komedie. Da bliver der moro, kan De tro, baade for mig, Dem selv og hele byen. Jeg faar saamen ikke høre andet, hvor jeg kommer, end: 'Nei, kommer ikke fru WOLF snart igjen nu da? Der bliver ingen moro paa Bankpladsen, før hun kommer!' Og jeg lover alle, at De snart skal være i farten igjen.»

Ja, den kjære, velsignede, gamle dr. LUND holdt jeg ubeskrivelig meget af. Om jeg havde noksaa triste og mørke tanker, saa blev alt lyst og godt, saa snart jeg saa hans gode, blide ansigt i døren. Da han feirede sit guldbryllup, sendte jeg ham følgende lille digt:

Du skrev recept i mange aar,
 du lindred' sjæls og legems saar,
 og alle syge, som dig fandt,
 dig fast og sterkt til hjertet bandt.
 Ja, kjærlighed og milde ord
 er bedste lægedom paa jord!
 Du derfor meget elsket blev;
 thi sjælens egte adelsbrev
 Gud Herren i dit hjerte skrev.
 Det var din sikre vandringsstav,
 det skal dig lyse til din grav.

*

*

*

Der kom nogle smertens aar for mig. Hvad jeg dengang led, ved kun Gud, som saa min jammer og nød. WOLF blev for alvor syg. Man troede, det var nervesmerter; men fire

læger tog i lang tid feil af hans sygdom; thi det var kræft, han led af. I fire aar gik det stadig nedad. Tilslut maatte han tage sin afsked fra theatret til sorg for alle, som elskede og skattede ham baade som menneske og kunstner. Her er en af pressens udtalelser om hans afskedsbenefice:

«Kristiania theater var selvfølgelig udsolgt ved hr. WOLF's afskedsforestilling lørdag aften. Den varme, samstemmige og langvarige bifaldsstorm, hvormed hr. WOLF hilsedes ved sin indtræden paa scenen, ikke mindre end de salver af applaus, blomsterbuketter og de tre gange gjentagne fremkaldelser, der fulgte efter teppets fald ved forestillingens slutning, maatte være hr. WOLF et sterkt talende vidnesbyrd om den agtede og anerkjendte stilling, han gennem sin mer end tyve aars kunstnervirksomhed har erobret i vort publikum, og om den hjertelige deltagelse, hvormed publikum nu tog afsked med ham, efter at ulykken har trængt ham ud af en virksomhed, der har baaret saa smukke frugter for ham selv, for Kristiania theater og for dets tilskuere.

Der laa visselig i publikums bifaldsstorme i lørdags ved siden af dets tak og anerkjendelse tillige de bedste ønsker for den agtede kunstners fremtid, og vi slutter os fuldt ud til disse ønsker, idet vi haaber, at hr. WOLF's afsked fra scenen kun maa blive midlertidig, og at det maa lykkes videnskaben i en nær fremtid at give hr. WOLF tilbage til kunsten.

Med hensyn til den dramaturgiske side af forestillingen i lørdags behøver vi blot at tilføie, at «De unges forbund» gik over scenen med usædvanligt liv og godt samspil, og navnlig spillede hr. WOLF og hr. JOHANNES BRUN lige ypperlig som kammerherre Bratsberg og Daniel Heire. Den sidstnævnte har neppe ved nogen tidligere opførelse stillet sit lune og geni til raadighed for IBSEN's vittige dialog saaledes som iforgaars.»

Af en biografi over WOLF, der omtrent samtidig stod i «Ny illustreret Tidende», vil jeg her citere en del:

«JACOB WILHELM NICOLAY WOLF er født den 3die decbr. 1824 i Kjøbenhavn. Søn af professor N. G. WOLF, sogneprest til Helliggeistes kirke, var han ligesom sine brødre oprindelig bestemt for studeringerne, men efter en skoleeksamen, hvor han havde sunget en solo, sagde en af lærerne ham, at han burde gaa til theatret for der at finde anvendelse for sin smukke sangstemme. Den lyst, som derved vakte hos ham, drev ham til at søge undervisning i det den gang bestaaende musikkonservatorium, hvis protektor daværende prins KRISTIAN, senere kong KRISTIAN VIII, var; men et par aar efter gik denne institution ind, og WOLF søgte da ansættelse ved theatret. — — — — —

Han debuterede i 1848 i et større tenorparti, nemlig som Josef i MEHUL'S opera «Josef og hans brødre», og gjorde megen lykke. Den 4de oktbr. 1852 debuterede han i Kristiania som Max i «Jægerbruden».

Hvor megen nytte WOLF end har gjort theatret som sanger — og den har i aarenes løb ikke været ringe —, saa maa dog hans virksomhed som skuespiller ubetinget siges at have været af størst betydning for vor scene. Uagtet theatret tidligere kun havde 2 à 3 spilleaftener i ugen, og først senere 4 og nu 6, har WOLF dog ialt — talestykker og syngestykker sammenregnede — optraadt 2468 gange i 354 forskellige roller.

Til at opnaa en saadan alsidighed hører der ikke alene forstand og omhu, men tillige en virkelig oprindelig begavelse i ikke ringe omfang. Det er selvsagt, at over et saa stort felt har kunstneren ikke kunnet naa fuldkommenhed mod begge ydergrænser; men det tør trygt siges, at kun faa har vist sig i besiddelse af WOLF'S klare blik for arten og anvendeligheden af sine midler, og af hans evne til i roller,

hvor han selv føler, at han gaar paa fremmed grund, at dække manglerne og faa sine sterke sider til at gjøre sig gjældende.

Ingen vil saaledes kunne negte, at vi endnu ikke har faaet nogen bedre Skule jærll end hans, uagtet han jo strengt taget ikke er tragiker; heller ikke kan man negte, at der har været lune i udførelsen af hans komiske roller, og at han har vist at holde dem indenfor grænser, hvor han kunde magte dem. I denne henseende har WOLF saaledes været af uberegnelig nytte for vort theater.

Men en scenisk kunstner, der er nødt til at tage baade den ene og den anden rolle, enten han føler den passende for sig eller ikke, kan kræve, at man i den endelige dom over hans virksomhed lægger hovedvegten paa det, der har vist sig som hans egentlige fag. Og i hans fag er der ialfald endnu efter WOLF et stort rum aabent, som man ikke har let for at fylde.

Hans gode figur og holdning, hans smukke organ og hans evne til en træffende behandling af konversationsreplikker gjorde ham i særlig grad skikket til at optræde som mænd af verden, dels indenfor et almindeligere omraade, men tildels ogsaa paa et større felt af karakterfaget. Dette udvidede han stedse mer og mer, saa man overalt inden grænserne mellem den egentlige tragedie og den egentlige komedie fandt ham vel paa sin plads. Og hans begavelse paa dette omraade viste sig betydelig, idet han hverken savnede lune eller varme. Om han havde kunnet vedblive ved theatret, vilde vi i ham tilsidst have faaet ganske udmerkede *pères nobles*, kanske i righoldigere udvalg end sedvanligt i dette fag.

Indenfor det felt, vi her har angivet, har WOLF havt flere virkelig fortrinlige roller, gennem hvis udførelse han har lagt for dagen sand scenisk begavelse, og hvilke vort theater for tiden langt fra kan dække. Naar man dertil foier den smidighed og intelligens, der har gjort det muligt for

ham med meget held at optræde saavel i tragedien som i komiske roller, kan det ikke undre, om baade publikum og theater høilig beklager, at det hofteonde, der angreb ham i 1872, og som han, trods badeture og andre midler ikke har kunnet blive fri for, nu skal gjøre det umuligt for ham at optræde. Vi faar i det længste haabe, at han gjenvinder sin helbred; ialfald maa baade theater og publikum ønske det.»

Dette haab skuffedes imidlertid; WOLF kom aldrig mer til at optræde. Jeg hverken kan eller vil beskrive alle de lidelser, jeg maatte gjennemgaa i hans sidste leveaar. Jeg gik i mit arbeide paa theatret; men hvorledes jeg var istand dertil, er mig nu rent ufatteligt. Ofte, naar jeg kom hjem efter at have spillet, hørte jeg i trappen WOLF's smerteskrig, saa jeg kom mer død end levende op til ham.

Mangen gang sad jeg grædende ved hans sygeleie og tiggede og bad ham om, at han ikke maatte dø fra mig og børnene; da trøstede han mig og sagde: «Ak, LUCIE, du skal ikke sørge saa vildt og heftig. Jeg ved, at jeg maa gaa bort; men jeg har en salig forvisning i mit hjerte, at du vil blive glad igjen. Husk paa, at du nu skal være alt for vore børn! Gud har givet dig dit talent, for at du nu skal bruge det til at opretholde dig og dine, og det vil omsider give dig glemsel, fred og lægedom for alle dine saar. Tro, hvad jeg siger dig, LUCIE!»

Ja, fred være med ham! Han døde deilig som en troende kristen. Presten, SVEN BRUN, sagde, at WOLF var skjøn i sine store lidelser, hvori han var prøvet og lutret som guldets ilden, og han takkede Gud, som forundte ham at være ved denne smertebetyngede mands sygeleie. Han havde lært meget deraf.

JONAS LIE skrev et mindedigt over WOLF, hvoraf jeg vil citere de linjer, jeg kan huske:

«Nu er der ikkun støvet
i muld af Wolf igjen,
og hvad os er berøvet,
ved hver en kunstens ven.

Ja, hvad vi her forliste,
det var en mandig barm;
for kunsten til det sidste
opofrende og varm.

Se, han har rakt den lære
til landets kunstnerskud,
at dannelsen kan bære
hver nedlagt evne ud.

— — — — —
— — — — —

Vor unge kunst nu mindes
ham med sit laurbærblad.»

Efter WOLF'S død var jeg aldeles nedbrudt og tilintetgjort baade legemlig og aandelig. Naar lægen talte om, at jeg skulde spille komedie, troede jeg, han var gal; jeg var saa fuldt og fast overbevist om, at jeg aldrig mer kom paa scenen. Jeg syntes, jeg var ganske alene i en rædsom verden, havde en følelse som om jeg var langt ude paa havet i aaben baad og ikke var istand til at øine land. Hvor jeg saa hen, var der kun tusmørke og haabløshed. Jeg fandt ingen trøst i Guds ord; jeg bad dag og nat, kan jeg sige, men kun om døden, da jeg syntes, livet var uudholdeligt for mig.

Saa traf jeg en dag en af vore yngre prester. Jeg gik grædende hen til ham og sagde, at om han ikke nu kunde give mig trøst, maatte jeg forjaa. Han svarede, at hvis han skulde bringe mig den rette trøst, saa maatte jeg først og

fremst forlade min stilling ved theatret; da livet der vel ikke var skikket for dem, som for alvor vilde søge Gud.

Det var en forunderlig virkning hans ord gjorde paa mig; jeg blev med ét aldeles rasende, en tilstand jeg ikke paa aar og dag havde været i. WOLF's ord stod atter lyslevende for mig: «Gud har givet dig dit talen, for at du nu skal være alt for vore børn.» Og jeg sagde til presten, at hans ord var syndige, at min døende, gudhengivne mand havde sagt, at han havde den salige følelse i sit hjerte, at Gud, som havde givet mig den skønne gave, nu netop gjen-nem denne gave vilde vise baade mig og den stand, jeg til-hørte, at kunsten er skøn og forædlende, at den styrker og frigjør den nedbøiede og sorgfulde ved at drage hans tanker mod en høiere og renere sfære, at alt, som higer mod skøn-hedsidealet, aldrig kan fortvile, om sorgerne er noksaa tunge og store.

Tilslidst takkede jeg den unge prest, fordi han havde vækket mig af min sløvhed, og sagde ham, at jeg straks vilde gaa ned paa theatret for at melde mig til tjeneste. Presten forlod mig med et suk og disse ord: «Ak, stakkels forvildede! De søger en daarlig trøst. Gud hjælpe Dem saasandt!»

Paa veien hjem faldt faders ord og hans gamle salmer mig i sinde, disse kjære salmer, som han sagde altid skulde trøste mig, naar jeg kom i sorg og nød. Ja, nu følte jeg virkelig trøsten i dem og i de ord, som han sagde til mig, da jeg var barn: «at Gud sender saadanne lyse, glade sjæle som du ud i verden, for at de skal være baade sig selv og andre sorgfulde til trøst og husværelse, naar de tunge timer kommer.»

«Jeg gik til direktøren og bad om at faa optræde straks. «Det var ret!» sagde han, «nu skal De blive frisk igjen, det skal De erfare.»

Biskop MARTENSEN.

Ja, det var en vidunderlig fornemmelse jeg havde, den første gang jeg igjen optraadte. Da jeg stod paa scenen, følte jeg mig med én gang saa let og fri, ligesom i en renere luft. Det var, som om der faldt en tung jernklædning af mig, og jeg stod forfrisket og styrket som efter et koldt bad. Der kom en lykkelig, glad følelse over mig, en slags forvisning om fred og hvile. Herre Gud, hvor deiligt det var! Da jeg kom ud i kulisserne efter min første scene, brast jeg i graad og takkede Gud for det store under, han nu gjorde med mig ved at give mig tilbage til mit herlige kald og lade mig faa bruge mine kræfter i det godes og skjønnes tjeneste. Ja, priset være Gud, som gjorde saa med mig!

Min kunst har frelst mig fra nød og fortvilelse, og saa kan endda prester og de saakaldte «vakte» fordømme theater og skuespilkunst; Vorherre bevare alle saadanne; de maa visselig ikke være saa ganske velbevarede; men have «nogle Svin paa Skoven», som HOLBERG siger i «Henrik og Pernille».

Nu bad jeg om at faa spille hver aften, hvilket jeg ogsaa fik, og Gud ske tak! jeg blev frisk paa sjæl og legeme.

Min svoger, pastor EMIL WOLF i Danmark, tog straks efter WOLF'S død min ældste datter, AUGUSTA, til sig som sit eget barn.

To aar senere var jeg dernede og besøgte dem. Under mit ophold der paa prestegaarden Herslev, en halv mils vei fra Roskilde, traf jeg sammen med den bekjendte biskop MARTENSEN. Han var i bispevisitats paa prestegaarden i tre dage.

Det var en interessant mand denne MARTENSEN. Han elskede den dramatiske kunst, som han talte om paa en maade, jeg vilde ønske alle prester kunde faaet høre; han havde den rette opfatning af kunsten: at den kun burde virke opdragende og forædlende paa menneskene, og han kaldte dem, der havde faaet denne guddomsgnist, særlig be-naadede.

Jeg fortalte ham, at vi ogsaa i Norge havde et godt theater, hvor de bedste kræfter var norske; men at der ogsaa var flere fremragende danske skuespillere. Biskopen udbrød: «Ja, men kan nu de norske virkelig spille komedie? Min svoger skyndte sig at sige, at jeg var en af de første norske skuespillerinder i Kristiania.

Da jeg fortalte, at jeg var en god ven af professor WELHAVEN og frue, født BIDULAK, og var kommet meget i deres hus som ung pige, blev han yderlig elskværdig mod mig. Biskopens frue var en søster af fru WELHAVEN. Dog gjentog han sin bemærkning og sine tvil om der virkelig var dramatisk begavelse tilstede hos den norske nation, hvem særlig sproget var imod, da det var for haardt og tungt. «De taler jo blødt,» sagde han, «men De er kanske ikke født i Kristiania?» Jeg fortalte da, at jeg var bergenserinde, men at vort første og største talent, JOHANNES BRUN, var trønder, og jeg lagde til, at Danmarks største sceniske begavelse ogsaa havde været trønder; thi MICHAEL ROSSING, WIEHERNE'S bedstefader, var en ægte «trondhjemmer», og dette sprog er det haardeste af alt norsk sprog. «Ja, det har de sandelig ret i,» sagde han; «men virkelig kunst kan man vel neppe prestere der, hvor der ingen theaterskole er?» Jeg følte, at jeg blev rød af harme og sagde, at JOHANNES BRUN var et geni, og at der kan gaa aarhundreder, før der fødes et saadant igjen, at de i Danmark nok har store kunstnere, der ved studium, flid, tradition, skole, ja, ved alt, hvad der har staaet til deres raadighed, er naaede uendelig høit; men de har intet geni som JOHANNES BRUN, der af naturen havde alt det, som disse med studium og arbeide først maatte tilkjæmpe sig. BRUN'S Jeppe stod høit over PHISTER'S, uagtet ogsaa hans var en storartet kunstnerisk prestation; men han havde ikke dette saftige lune eller denne naive, rørende maade, hvorpaa BRUN sagde sine replikker, som da han tog afsked med Mons, sin sorte kat,

sin hest og det barn, som han troede, han selv var fader til, da degnen endnu ikke var kommet til egnen.

Det var mig umuligt ikke at græde, naar han holdt sin vemodige enetale, ligesom jeg var færdig at briste af latter over hans uforlignelige komik. Alt, selv den mindste rolle, han blot rørte ved, kastede han et solstreif henover. Hans geniale natur gav sig tilkjende i alt saa let og naturligt som lerkens sang paa en sommerdag.

Alle de roller, han har spillet, hvor vi har virket sammen, staar uvisnelige i min hukommelse. Stykker som: «De unges forbund», «Vildanden», «Michel Perin», — hvor han var saa barnlig, rørende — «Samfundets støtter», «Falitten» har — ialfald for mig — tabt deres duft, fordi ingen kan udfylde denne plads, som kanske aldrig mer bliver udfyldt i Norge.

Biskop MARTENSEN blev overrasket over min tale og mente, jeg saa med partiske øine paa JOHANNES BRUN, og han smilte sarkastisk over min sammenligning med PHISTER'S og BRUN'S Jeppe.

I sin ros over fru HEIBERG var han uudtømmelig; ogsaa her var jeg fræk nok til at have noget at indvende med hensyn til naturlighed, som vel er det første og største for en dramatisk kunstner; men jeg sagde ham jo ogsaa, hvor umaadelig hun havde begejstret mig i «De uafhængige.»

«Ja!» udbød han, «hun er aldeles henrivende med sin gratiøse person, sin bløde, elastiske figur, sin gang og sine bevægelser, sit sprog, tale, alt, alt er lykkeligt hos hende, hvem naturen har givet saa meget.

Hans høiærværdighed hensank paa én gang i blide, erotiske drømmerier ved tanken paa hende, som vistnok var hans sværmeri. Hun levede jo endnu dengang, var en veninde af ham, og han kom nok meget i hendes hus.

«Visselig er fru HEIBERG vel udrustet af naturen,» svarede jeg, «men De maa ogsaa indrømme mig, at der vel neppe i den hele verden er en kunstnerinde, som har virket under

saa lykkelige forholde som hun. Alt har jo staaet til hendes tjeneste.»

Paa grund af HEIBERG's literære stilling var hun i forbindelse med alt, hvad Danmark dengang eiede af berømte mænd, og alle slog vagt om hende. Saa kunde hun jo ogsaa selv vælge, hvad hun ønskede at optræde i, havde ingen at bøie sig for eller rette sig efter — altsaa ingen kamp paa nogen kant, kun forgudelse.

Hertil kom økonomisk uafhængighed, dette som for en kunstner vel er den største af alle materielle goder. Er han fri for bekymringer i saa henseende, kan han helt og holdent vie sig til sin store gjerning. Økonomiske sorger har vistnok dræbt saa mangen stor begavelse, da næringsсорger jo lammer alle éns kræfter. For fru HEIBERG bøiede alt og alle sig. Hun, ja hun alene, var den, som paa den tid havde alle traade i sin haand.

Naar jeg saa tænker paa, hvilke kaar vi herhjemme er henvist til! Ja, de kan ingensomhelst sammenligning taale. Her har den dramatiske kunst alt at kjæmpe med. Stat og kommune lader, som om denne kunst er luft for vort fædreland. De føler jo intetsomhelst ansvar: formodentlig mangler de fleste af landets udkaarne mænd, som jo burde forfægte denne sag, det rette skjøn paa dramatisk kunst.

Hvor kan man ogsaa forlange, at bønder der kommer fra sine gaarde og ofte aldrig har været udenfor sin bygd før skal kunne forstaa det, som der maa alsidig kundskab til for ret at kunne fatte! De finder fra sit standpunkt, at skuespil-kunsten kun er tøv og vaas, og at støtte denne er at kaste pengene bort.

Vi er saa daarlig lønnede, at en reisende trups personale som oftest har omtrent det dobbelte af vore største gager. Vi er afhængige af, hvad der kommer i kassen, og hvis der da ikke sættes et repertoire, som trækker folk, og hvis der ingen penge er i kassen, saa faar vi intet. Som i maj 1896

tabte jeg paa min part 200 kr., fordi vi er procentbelønnede. Theaterstyrelsen synes, de har forpligtelser til at tage — ikke alene alle de stykker, som vore første digtere leverer —, men ogsaa en mængde andre stykker for at ophjælpe uøvede forfattere; men dette er som oftest ruin for os, som skal leve af det, som kommer ind.

Før i tiden, da vi havde BJØRNSENS: «De nygifte,» «Falitten,» IBSEN'S: «Kongsemnerne,» «Samfundets støtter» og flere af disse herlige stykker, hvoraf vi i aarevis fyldte kassen, da gik det an med de store honorarer til digterne; men jeg finder, det vilde være retfærdigt, om digterne tog betaling i forhold til den indtægt, stykket gav. En norsk digter bør være den, der nærmest skulde virke til forbedring af fattige kunstneres kaar.

Lad de lande, hvor theatrene støttes af staten, betale godt; vi bør tages hensyn til, vi, som er saa stedmoderlig behandlede. Men jeg tror, at de, som kommer efter os, vil faa bedre kaar end vi, som var banebrydere for norsk kunst, vi, som begyndte i 50-aarene.

MIT 25-AARS JUBILÆUM.

Den 25de april 1878 — altsaa tre aar efter WOLF'S død — havde jeg mit 25-aars jubilæum. Det er mig umuligt at fortælle om al den agtelse og kjærlighed, der dengang blev bevist mig, — jeg kan gjerne sige fra hele mit fædreland; thi der var neppe en by, hvorfra ikke nogle af dens indvaanere sendte mig tak og hilsen, ligesom ogsaa fra Sverige og Danmark, hvor jeg havde vundet venner af min kunst.

Følgende telegram modtog jeg:

Till de framgångsrika och ärofulla tjuge-fem åren hoppas jag Thalia åt sin gunstling ännu skal lägga många. Ja, måtte ni fru Wolf, med oförminskade krafter ännu länge få gagna konsten til lycka för Er sjelf och till heder för den scen, hvars prydnad ni är.

Ödmjukast

GUSTAF FREDRIKSON.

Den hele dag havde jeg mer end nok med at modtage alle de gaver, blomster og telegrammer — paa vers og prosa — der — for at citere «Aftenbladet» — regnede ned over mig. Fra forskjellige komiteer blev der sendt mig smukke og kostbare gaver. F. eks. et diamantarmbaand fra 17 af

Kristianias første og største familier, hvis navne var trykt i etuiets laag (navne som: WEDEL-JARLSBERG, LØVENSKIOLD, HEFTYE, MEYER, HOMAN, SCHWEIGAARD, ANDRESEN m. fl.). Fremdeles et guldhalsmykke med brillianter, uhr og kjede af guld, en besætning af røgtopaser indfattet i mat guld, et smukt skrivebord med 200 kr. i guld i den ene skuffe, en elegant, sort fløielskjole med kniplinger, malerier, sofa og stole, tæpper, kaabe o. s. v. Noget meget fornøieligt kom fra en slagterkone: en voldsom stor steg og et brev med tak for al den glade latter, jeg havde givet hende, og fra en bondekone i Aker et stort spand med tyk fløde, ogsaa med takkebrev.

Men nu fordyber jeg mig nok rent i disse erindringer og glemmer, at saadanne bagateller ikke kan interessere publikum; jeg skal derfor tie ganske stille om mine øvrige gaver og kun nævne, hvad der satte kronen paa det hele: Medaljen «*Pro literis et artibus*». Om formiddagen, da en stor skare af mine venner var forsamlet for at hilse paa mig, kom kammerherre HOLST, fulgt af et par af theatrets direktører, for i kongens navn at overrække mig «*Pro literis et artibus*» med tak for, hvad jeg havde virket for den norske kunst.

Midt oppe i alt dette kom min elskede faders telegram. Ja, havde jeg før været rørt, saa brød nu alle taaresluser løs; thi hans, ja, hans hilsen og velsignelse var mig dog det helligste og dyrebareste paa min hædersdag.

Min gamle ven, den elskværdige, vel kjendte bager JACOB BRUN, holdt saa en tale til mig om fader og fortalte mine venner om min store kjærlighed til ham, som hele mit liv havde været min lysende stjerne i sorg som i glæde. Han kjendte fader som en elskelig og høit begavet mand med rige evner, som han dog ikke fik anvende, da han var i ringe kaar og havde havt en stor børneflokk at forsørge. Han sluttede talen med at sige, at fader var høit agtet og meget elsket i Bergen saavel for sin hæderlige og rene vandel som

for sit blide, fromme og beskedne væsen, og han nedbad Guds velsignelse over ham. — Endnu en gave fik jeg senere paa dagen, en gave, der glædede mig næsten mest af alt. Det var fra min kjære, afdøde ungdomsveninde, fru KAIA MELTZER, født LASSON; hun sendte mig sin mands samlede skrifter og nedenstaaende brev.

Min kjære LUCIE!

Medfølgende bøger sendes dig som et minde om forfatteren, som du jo havde saa kjær. Jeg vilde ikke give dig dem i formiddag, da disse gamle sager kun lidet passede med al den herlighed, du da var omgivet af; men jeg vilde gjerne, du skulde eie hans verker samlet, saa du af og til kunde slaa op i dem og kanske støde paa noget, der kunde bringe vennen fra dine glade ungdomsdage tilbage i din erindring igjen. Jeg gjentager mine bedste lykønskninger i anledning af denne for dig store høitidsdag.

Din hengivne

KAIA MELTZER.

Forestillingen om aftenen var en stor jubel for mig. Istedetfor selv at beskrive denne aften, vil jeg tillade mig at citere, hvad en af hovedstadens aviser fortæller herom:

«Det var kun en naturlig trang til at takke fru WOLF for de mange glade og skjønne øieblikke, hun i løbet af 25 aar har skaffet os, som igaar aftes havde samlet Kristiania publikum i theatret saa talrigt, at flere endog havde maattet tage plads i orkestret. Det var den samme følelse, som gav sig luft i en varm og langvarig applaus, da beneficiantinden i anden akt traadte ind som madame Georges i «En brud ved erobring», og som efter hendes varme og smukke spil i anden og sidste akt gjorde sig gjældende i jublende fremkaldelser ved teppets fald.

Efter at orkestret med levende bifald havde spillet en af JOH. SVENDSEN'S rapsodier over norske folkemelodier, traadte fru WOLF, iført en sort fløielsdragt — en gave fra nogle af byens damer — og bærende medaljen «*Pro literis et artibus*»,

frem for lamperækken og fremsagde smukt og bevæget den hilsen til publikum, som BJØRNSTJERNE BJØRNSEN ved sin epilog havde lagt i hendes mund og som lød saaledes:

At sige vers,
høitidelig og fin,
den kunst er ei enhvers,
og aldrig var den min.
Min skole var ei rar,
ei prosodi jeg pløied,
thi knapt jeg voksen var,
før jeg paa scenen støied.
Mit unge varme blod
i rollerne rumsterede,
jeg tror, jeg knapt forstod,
at digteren sufflerte.
For naar jeg lo og sang,
det var af alt mit hjerte,
og naar jeg græd engang,
det var min egen smerte.
Som livet strømmed paa
saa gav det ogsaa billed,
jeg spilled, hvad jeg saa,
og leved, hvad jeg spilled.

Det gik! — Var det blot held?
Nei, publikum var vergen
ifra den første kveld
hist i det glade Bergen.
Mig hjalp ved hver en stans,
hvor veien var lidt hølket,
den glade, sunde sans,
som Gud har lagt i folket.

Jeg scene skifted, men
min vagt, den skifted ikke;
Jeg staar og ser den end
i eders gode blikke.

Her sprang den lykke frem,
 som selv ei døden spilder,
 i kjærlighed og hjem
 sprang kunstens nye kilder.
 Her staar jeg endnu sterk
 trods mangen modgangs-bølge,
 jeg ser mit lille verk
 har kjærlighed i følge.

Ak, det var deiligt alt
 i liv som og paa scene,
 ak, det var deiligt alt,
 hvis ei jeg stod her — ene.
 Tilgiv min sorg! I kveld
 jeg burde ikke havt den; —
 jeg ber alligevel:
 husk ham med mig iaften!

Efter epilogens for kunstnerinden som for publikum bevægede slutning brød der nye bifaldsstorme løs, og med en tredobbelt fremkaldelse, ledsaget af den rigeste blomsterregn, endte denne jubilæumsforestilling, der vistnok for lange tider vil staa som en af kunstnerindens smukkeste og rigeste minder.

Det var ikke blot gennem publikums talrige besøg, dets bifaldsstorme og blomsterregn, at fru WOLF igaar aftes modtog vidnesbyrd om, hvor høit hun staar i publikums gunst. Ogsaa paa den anden maade saavel som fra sine kolleger ved theatret modtog hun nye hædrende vidnesbyrd om den hengivenhed og sympathi, hun har vundet ved sin personlighed og sin virksomhed.

Da hun igaar eftermiddag kom i theatret, blev hun modtaget af næsten alle dettes kunstnere og funktionærer med lykønskninger og blomster, ligesom hendes paaklædningsværelse var smykket med flag og blomster, deriblandt en pragt-

fuld buket, omvundet med farvede silkebaand med inskription, fra theatrets maskinfolk.

Efter forestillingens slutning havde der udenfor theatret samlet sig en betydelig menneskemasse, der modtog hende med hurraraab og fulgte hende til hendes hjem, hvor senere et stort sangkor bragte hende sin hyldest gennem en serenade, for hvilken kunstnerinden fra sine vinduer takkede i følgende hjertelige ord: «Mindet om denne deilige aften og eders skønne, stemningsfulde sang skal være de yndigste blomster, som jeg idag fletter i min kunstnerkrans.» Disse ord blev atter besvaret med leveraab og hurraer.»

Et af beviserne paa publikums sympathi var da ogsaa den fest, der under kunstnerforeningens auspicer og med en del af byens damer som vertinder blev givet for mig i Grand hotel, og til hvilken jeg modtog følgende indbydelse:

Til fru LUCIE WOLF!

I anledning af Deres 25-aarige virksomhed ved Kristiania theater har nogle af Deres venner og beundrere ønsket at samles med Dem for at bringe Dem sin tak og sin hilsen.

Paa disses vegne har vi den ære herved at indbyde Dem til en enkel festlighed i Grand hotel, tirsdag den 30te april førstkommende kl. 9 aften.

Kristiania den 27de april 1878.

THERESE BERVEN.	Laura Budde.	AGATHE GRØNDAHL.
LOUISE HEFTYE.		MAREN SARS.
J. G. CONRADI.	B. BERGSLIEN.	KARL HALS.
ALFRED LARSEN.		OTTO SINDING.

Her vil jeg lade pressen tale:

Kunstnerfest.

Igaar aftes klokken 8 $\frac{1}{2}$ samledes i Grand hotel en skare festklædte mennesker for ved en festlig sammenkomst at give

fru WOLF sin hyldest og dermed afslutte rækken af de festligheder, som har været holdt i anledning af den feirede kunstnerindes 25-aarige jubilæum som virkende ved Kristiania theater. Alle rum i de elegante selskabsværelser var fyldte, da fru WOLF, iført den kostbare dragt, hvori hun ogsaa viste sig, da hun fremsagde BJØRNSON'S epilog paa theatret, trinede ind og, jovialt hilsende til unge og gamle, til høire og venstre, skred igjennem mængden hen imod den store med flag og levende vekster smykkede spisesal, hvor bordet var dækket, ledsaget af kunstnerforeningens formand, hr. KARL HALS.

Ved desserten udbragtes fru WOLF'S skaal paa en smuk maade af skolebestyrer GJERTSEN, der væsentlig dvælede ved, hvad der ved fru WOLF'S fremtræden var kommen til aabenbarelse i vor unge kunst. Man havde nylig forud (i fru GUNDERSEN'S debut) seet en anden side af vort folks dramatiske evne komme tilsyne, man var nu spændt paa, hvad den nye nationale debut skulde bringe.

Saa kom LUCIE JOHANNESSEN og med hende hele den lyse, muntre side af vor folkeeidendommelighed paa scenen. Hun spredte ved sit ungdommelige liv de tvilende tanker, hun lo bort alt, hvad der med en fornem rynken paa næsen endnu tvilede paa vort folks evne for den sceniske kunst.

Hun stod der ganske ung ligeoverfor dette tusenøiede uhyre, som kaldes publikum, men som prinsessen i eventyret beseirede hun uhyret, tog det med sin umiddelbarheds magt fangen, og det har siden været hendes bedste ven.

Det var for alt dette, man her vilde takke fru WOLF, for hendes ungdoms mod og hendes kunsts udholdenhed og trofasthed.

Til denne tale sluttede sig følgende sang til den velkjendte melodi «Aa kjøre vat'n, aa kjøre ve'», som blev foredraget unisont af selskabet:

Den dunkle skog og den øde hei
 og bræens trusel over dale
 og hav, som tordnende bryder sig,
 er vistnok egne nationale, —
 men muntert bækkeløb og solglad vang
 og vaargrøn birkelund med fuglesang,
     skjønt andet sprog
     de taler, — dog
 til norske sind kan ogsaa tale.

Og vil end gjerne vi lytte til
 en kæmpevisetone dyster,
 med vemodsklang ifra nøkkens spil,
 med sorg, som griber og som ryster, —
 der gaar jo og fra folkets hjertebund
 en anden sang, saa kvik, saa glad, saa sund,
     og denne sang
     vel mangan gang
 os endnu meget mere lyster.

Men dette lyse i landets drag
 og denne folkesindets glæde,
 som spreder om sig en solskinsdag,
 er over dig saa fuldt tilstede.
 Det svulmed i dit væsen, og med lyst
 du sang det ud igjen af fulde bryst,
     og du det ved:
     du rev os med,
 rev tidt os ud af livets lede.

Det er din kunst, — og med din natur
 er den fuldstændig levet sammen;
 du uden den var som fugl i bur,
 — dens væsen ændres ei med rammen.
 Og dette væsen, det er godt humør,
 som smitter andre, saa vi ønske bør,
     at mange aar
     endnu vi faar
 paa scenen se dig til vor gammen!

Nu greb fru WOLF sit glas, og med den hende eien-
dommelige varme, liv og tække bragte hun selskabet sin tak
i følgende morsomme, af hr. HARTVIG LASSEN forfattede og
med stort bifald modtagne vers:

Man siger, taushed er en kvindes pryd.
Hvis det er sandt, saa er det meget ilde
for den, som, om hun noksaa gjerne vilde,
dog ei tør rose sig af denne dyd.
Jeg har det som mit søskendebarn Pernille:
Hvad jeg paa hjerte har, det maa faa lyd;
Det er min skjødesynd: Jeg kan ei tie stille!

Ser jeg et glimt fra skønheds rene kilde;
faar jeg et venligt blik fra øine milde;
er lykken med mig, eller gaar det ilde;
gaar verden ikke just som jeg det vilde:
Jeg maa ha' luft! Jeg kan ei tie stille!

Hvorledes tie da, naar jeg er gjest
ved venskabs og ved kjære minders fest!
Jeg tale maa — om end for al den snak
jeg kunde nøies med ét ord, et lille:
Tak! — Tak af hjertens grund! — Og atter tak! —
Nu er det sagt. Nu kan jeg tie stille

Derefter oplæstes en telegrafisk hilsen paa vers fra den
nationale scene i Bergen, undertegnet af dens bestyrelse,
dens sceniske styrelse og samtlige kunstnere og kunstner-
inder.

Klokken 10 indfandt studenternes sangforening sig og
afsang udenfor hotellets altan et par sange til ære for afte-
nens hædersgjæst, hvorpaa fru WOLF traadte ud paa altanen
og i hjertelige ord takkede for sangen. Dette vakte den mest
stormende jubel.

Selskabet spredtes derpaa i de tilstødende værelser, hvor man tilbragte et par timer under samtale, musik og til slutning dans til kl. 12.

*

*

*

Men der var én, som ikke rigtig likte al denne jubel og al den virak, der blev mig tildel, og det var — gamle fader. Han var bange for, at dette vilde stige mig til hovedet, skrev derfor til mig og bad mig mindes disse ord: «Gud staar de hoffærdige imod, men de ydmyge giver han naade.» Samtidig sendte han mig følgende salme, som han bad mig lære udenad:

Naturens gaver, lykke, stand
og hvad vi har,
er naade fra min skabermænd.
Fra overmod han mig bevar!

Om jeg kan nytte verden mer,
end andre kan,
saa dannede Gud selv mit ler
til mere kraft og mer forstand.

Om større lykke møder mig,
end andre her,
mon jeg da føler inderlig,
jeg en uværdig synder er?

Og om jeg end blev høi og stor,
det er Guds vei.
Mon den, som dybt i støvet bor,
ei bedre er, langt mer end jeg?

Hvor skulde jeg hovmode mig?
Nei, gode Gud,
hver naadegave er fra dig,
som giver, tager, deler ud.

Alt, hvad jeg eier, er jo dit,
du vil, det sker.
Mit væsen blev og voksed' frit;
du taler, og jeg er ei mer.

Fra dig er styrke og alt godt;
thi du er god.
Bevar mig, Herre Zebaoth,
fra stolthed og fra overmod!

ET OG ANDET FRA THEATERLIVET.

Min kunstnerbane har været saa skøn, saa man faar tilgive mig, at jeg fortæller derom og lader folk faa læse om alle mine triumfer. Jeg faar bruge Trine Rar's replik i «Aprilsnarrene»: «Ja, naar jeg ikke skal faa lov at fortælle det, hvad fornøielse kan jeg da have deraf?»

Men jeg har jo ogsaa af og til faaet meget skarp kritik, naar jeg har været mindre heldig; og det, jeg har faaet, har jeg ærlig fortjent. Som da jeg spillede Mette i «Kjærlighed uden strømper». Det kunde jeg ikke faa til, da rollen slet ikke laa for mig. Dertil kom jeg engang i en saadan latter, at jeg komplet forstyrrede en hel scene. Det kom af, at ABELSTED satte parykken bagvendt paa, saa pischen hang nedover næsen istedetfor nedad nakken. Jeg maatte gaa ud af scenen, da jeg ikke kunde tale for latter. Selv om man havde sagt: «Nu slaar jeg dig ihjel,» havde jeg leet alligevel. I den sidste scene, hvor jeg ligger som død paa gulvet, kom latteren igjen over mig, saa JOHANNES BRUN's hoved, som laa paa mit bryst, hoppede op og ned som en bold, hvorover han blev aldeles rasende.

Der stod da i et blad fra en gammel theatergjænger, at han, som havde glædet sig til at nyde WESSEL's udødelige «Kjærlighed uden strømper», maatte høilig beklage, at en skuespillerinde med fru WOLF's rang og anseelse kunde tillade sig at le saaledes, at hun aldeles tilintetgjorde den gode og komiske virkning, dette herlige verk indeholder. Selv da hun ligger som død paa gulvet, kunde hun ikke styre sin latter. — Jeg fik ogsaa min velfortjente mulkt herfor.

Ligeledes en tid efter mit 25-aars jubilæum fik jeg en kritik, jeg i lang tid havde ondt for at glemme.

En af vore redaktører skrev i anledning af mit 25-aars jubilæum en meget rosende kritik om mig, hvori han paa alle maader hævede mig til skyerne.

Kort efter jubilæet sendte alle skuespillerne en ansøgning til theatrets direktion og representantskab om at faa BJØRNSTJERNE BJØRNSEN tilbage som artistisk direktør. Jeg, der var meget ivrig for denne sag, satte mit navn øverst paa listen. Faa dage efter spillede jeg i «Fætter Jack» og fik i samme blad, af den samme redaktør, som nylig havde skamrost mig, følgende kritik: «Nu er det paatide at tale et varselsord til fru WOLF; thi den slags komedie, hun opvarter med, hører hjemme paa Gaustad sindssygeanstalt.»

Dagen efter mødte jeg vedkommende redaktør og spurgte ham, hvoraf dette pludselige omslag kom. «Jo,» svarede han, «det skal De have, fordi De som nummer 1 agiterer for BJØRNSTJERNE BJØRNSEN.»

*

*

*

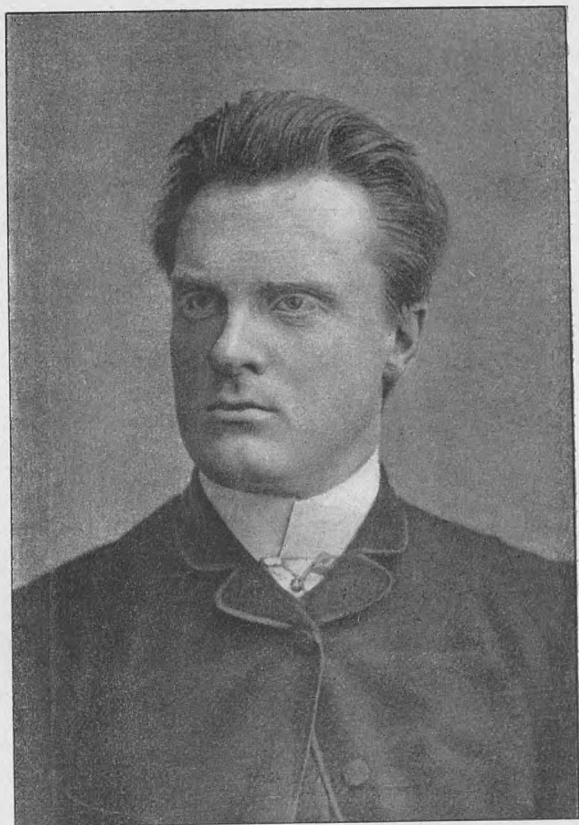
Jeg har havt mange artistiske direktører i min tid. Det vilde blive for vidløftigt at fortælle om dem alle. De var mer eller mindre til gavn for vort nationaltheater.

I JOSEPHSON's tid var der liv derved, at han bragte os den svenske opera. Den var jo for kostbar for os; men jeg

Theaterchef SCHRÖDER.

Efter fotografi af kgl. hoffotograf L. Szacinski, Kristiania.

BJØRN BJØRNSON.

Efter fotografi af kgl. hoffotograf L. Szacinski, Kristiania.

for min del kan aldrig glemme denne tid, saa rig paa kunstnerisk, musikalsk nydelse. Der var jo glimrende kunstnere; blandt dem først og fremst FRITZ ARLBERG, der var en ligesaa stor skuespiller, som han var sanger.

JOSEPHSON var en flink mand, men instruktør var han jo ikke; thi som svensk mand passede han ikke til at instruere norske skuespillere. Men en smagens mand var han; hans dragter og dekorationer holdt sig altid i den rette stil. Forresten var han en sygelig, træt og grættende mand, som dog af og til kunde være meget fornøielig.

Den første gang, jeg talte med ham, sagde han: «Men i Herrans namn, hvad har ni gjort, snälla fru WOLF? Jag läser i theaterns protokoll en anmärkning af advokat Dunker, som lyder så: Fru WOLF skall denna gång inte mulkteras, därför att hon är otillräknelig. Hvad skall det säga? Jag kan väl inte tänka, att fru WOLF super?» Jeg fik mig en god latter og fortalte ham, at da DUNKER skrev dette, var jeg anklaget for at have fornærmet madame JØRGENSEN saa svært, at hun forlangte mig mulkteret. DUNKER ønskede ikke at udvise nogen strengthed mod mig, da vi var gode venner, og da han vidste, jeg var frugtsommelig, saa tog han denne min tilstand som paaskud for at fritage mig for mulkten.

En dag paa prøven var JOSEPHSON meget grættende og fandt alting galt. Jeg blev utaalmodig og udbrød: «Nei, men JOSEPHSON, De er virkelig slem idag! Tänk at være saa grættende mod mig, jeg gjør det jo saa godt jeg kan! Kan De da slet ikke like damer? Det skulde man næsten tro.» Hertil svarede han: «Jag inte tycka om damer? Jag får säga, att det inte fin's en man i hela världen, som är så svag för kvinnor som jag. Men snälla fru WOLF, ni får ursäkta, jag är så sjuk och trött.»

Senere fik vi en udmerket instruktør i BJØRN BJØRNSEN, og der kan siges meget om ham, baade godt og mindre godt. Den første tid var han rent udmerket, — en arbejdskraft, et

liv, en glødende interesse, som næsten var at ligne med hans berømmelige faders. Hans instruktion var dog ikke altid heldig for de yngre kræfter, da de tog for bogstavelig efter alt det, han gjorde og sagde, saa de som oftest kun var kopier af ham, — i saa henseende var han bedre for de ældre, som ikke tog alt med. Men ungdom, liv, fart og begeistring bragte han med sig, det er vist, dertil var han af hjertet god og elskværdig, rent barnslig undertiden. Paa samme tid kunde han være grov som en stud, og vi trættede da, saa bustene føg os om ørene; men han var ogsaa — ligesom faderen — første mand til at gjøre godt igjen, om han havde fornærmet nogen. Dette hans gode hjertelag har jeg mange gange erfaret, saa at jeg igrunden holder inderlig af ham. Han skaffede mig mangan en god latter; thi han havde en rasende morsom maade at fortælle fornøielige historier paa.

KLAUSEN hørte med blandt BJØRNSON'S yndlinge ved theatret. Han havde et aabent øie for KLAUSEN'S komiske talent. Ja, BJØRNSON og jeg kunde le godt sammen af ham. Naar KLAUSEN prøvede i en af sine komiske roller, raabte BJØRN: «Nei, send da bud efter fru WOLF; hun vil jo revne af latter over dette!»

Han har gjort én ting for theatret, som han særlig bør takkes for: Det er for vort pensionsfond, som der saa ufor-svarlig bliver værnet om. Saaledes gives og har der altid været givet den daarligste forestilling, theatret kan opdrive, til indtægt for pensionskassen, og resultatet er da ogsaa tomt hus. Det er og har altid været en samvittighedsløs og ubegribelig maade at tage denne saa vigtige sag paa. Det vil jo ikke nu vare mange aar, før et helt kuld skal leve af den smule renter, der er at faa af denne saa vanskjøttede pensionskasse.

BJØRN BJØRNSON synes som jeg og de fleste af personalet, at theatrets allerbedste forestilling skulde gives i dette øiemed, saa var man da sikker paa en god indtægt. Nu har BJØRNSON

faaet istand noget, som ikke giver saa lidet i vor magre kasse, idet det blev bestemt, at der for hver fribillet, der udstedes, betales 25 øres afgift til pensionskassen, — en god og sikker indtægt om aaret.

Det er sørgeligt, at man her har saa liden interesse for sine gamle udtjente skuespillere. Se til Kjøbenhavn, hvor der bygges hjem for dem og vernes om dem paa alle mulige maader, — ligesaa i Stockholm, uagtet deres theatre støttes af stat og kommune. Men dette for os saa vigtige spørgsmaal tager man ikke stor notits af hos os, saa nogen glædelig alderdom har ingen af os ivente, om vi blot og bart er henvist til pensionskassen. Af samme grund er det vel, at man bliver staaende i tjenesten længere, end man bør og skal.

Jeg og flere med mig ønsker inderlig, at BJØRN BJØRNSON maa komme tilbage til os. Han har jo sagt, at han kun vil komme som chef; men dette faar han vente med, til tiden kommer.

Kristiania theaters nuværende chef, SCHRØDER, er en i høieste grad dannet, human og elskværdig mand, som udelt er i besiddelse af alles høiagtelse og hengivenhed. Han søger efter bedste evne at holde os oven vande og har ikke de blideste dage at gennemgaa. Han sætter stor pris paa BJØRN BJØRNSON og vil gjerne have ham tilbage, og det er vor alles mening, at det var særdeles godt, om SCHRØDER og BJØRN kunde arbeide sammen. Det er godt og gavnligt for en saa ung mand som BJØRNSON at have denne sindige og høist paalidelige og hæderlige mand at støtte sig til. De er da to om at bære det store ansvar at staa i spidsen for vort nationaltheater.

Det er et stort savn ikke at have opera. Jeg tror, at dette vilde være en løftestang for theatret. Her er saa mange gode, norske sangkræfter, saa vi maatte kunne faa en udmerket opera i gang. Et theater uden opera er jo ikke tidsmæssigt, og musik, tror jeg, er en nødvendighed — netop

HENRIK KLAUSEN.

Efter Fotografi af A:son Sand.

for os. Det er vist faa steder, hvor god musik og sang kan paaregne tilslutning i saa høi grad som i Kristiania. Dette beviser den store skare af kunstnere fra alle verdens lande, som trodser den lange og besverlige Norgesreise for at gjeste os; for her kan de altid gjøre regning paa god fortjeneste.

Man kunde f. eks. indrette det saa ved Kristiania theater, at naar de lyse dage kommer i april og mai, da at opføre operaer og rent sløife skuespillet, og saa skuespillerne faa permission for at reise til andre byer og spille, hvorved vi vistnok kunde gjøre gode affærer og faa en høist behagelig afveksling i vort arbeide.

Engang da her i april var italiensk opera, tjente BRUN, WOLF, NIELSEN og jeg gode penge ved at reise og gjeste i byerne. NORDAHL ROLFSEN har jo skrevet om denne fornøielige turné i sin kalender «Norge», men glemt en scene, som jeg nu kom til at huske paa.

Det var i en liden by, hvor vi skulde give «Bruden paa staburet». I den sal, vi havde, var det kun bagvæggen, hvorpaa der var malet nogle grønne træer til dekoration. Det var svært at indbilde sig at staa paa et staburloft uden spor af antydning dertil; men jeg tog min fantasi tilhjælp og begyndte noksaa freidig.

Paa én gang blev der røre i salen; man talte og lo. Jeg tænkte, der var noget paa min dragt, som var kommet i uorden, vendte mig om, og se! Der kommer forsiden af en liden sæterhytte, som jeg havde seet staa mod en væg ude i gangen. Den kom spadserende mod mig med JOHANNES BRUN's ben forneden, hans mave ind ad den aabne dør, hvor den sad fast som i en ramme, og saa hans smilende fuldmaaneansigt i gluggen over døren. I det hytten nærmer sig, siger maanen i vinduet: «Værsgod, vennen min, her er dekorationen; hvor kan du spille uden den?» Man kan vel tænke sig for en latter det blev. Han satte ganske rolig hytten op mod væggen og gik stille og pent ud igjen.

Hvordan jeg saa kunde spille «Bruden paa staburet», kan vel enhver begribe. Jeg maa sige, at publikum var mageløst overbærende; for jeg sagde bare et og andet ord, hvorpaa jeg skreg af latter. Men merkelig nok lo hele salen ligesaa meget som jeg selv, og de paastod, at en saa fornøielig situation havde de aldrig været med paa.

Engang, medens vi var paa den samme turné, kom en kjærring til JOHANNES BRUN og spurgte, om han vilde købe en sød, liden hundehvalp. «Er det en han eller en hun?» spurgte han konen. «Ja, det veit jeg itte,» svarede hun, «men mora var ei hu'».

JOHANNES kjøbte hunden, som blev kaldt «Flora».

Mange baade morsomme og mindre morsomme scener havde JOHANNES og jeg, naar vi spillede sammen.

Naar han af og til var lidt for lystig, var han svært vanskelig at spille sammen med, og saadanne stunder var ikke altid morsomme for mig, ikke at tale om, at jeg da aldrig vidste, hvor jeg havde ham med hensyn til stikord til mine replikker. Men han blev rasende, naar jeg beklagede mig over at spille med ham, naar han var saa usikker, som engang, jeg spillede hans kone, Martine, i MOLIÈRES «Doktoren imod sin vilje.» Der prøvede han rigtig min taalmodighed. Han sagde bogstavelig ikke et ord af det, han skulde sige og som jeg skulde svare paa, saa jeg maatte lave replikker for at faa nogen mening i det.

Jeg var rasende, da vi kom ud i kulissen, og sagde: «Nei, JOHANNES, dette er for galt, jeg melder dig, det kan du stole paa!» Herpaa svarede han blot: «Vent til vi kommer ind igjen.» Ja, der fik jeg svar, det er vist og sandt. Vi havde en trættescene, som ender med, at han tager sit bæretau og prygler mig med, og nu brugte han touget saa eftertrykkelig, at jeg længe efter havde gule og blaa striber paa min ryg. Jeg var kun iført en tynd skjorte samt et skjørt. Skrige skal jeg jo, og jeg tror nok, at aldrig har

nogen skreget naturligere, end jeg dengang gjorde. Jeg fik vist forskud paa prygl for mange aar. Grædende af smerte løb jeg lige op og meldte ham for direktionen. Vort uvenskab varede forresten aldrig længe; derved trivedes ingen af os. En aften, da vi havde spillet i «Kjærlighed og lykkektræf», kom han hen til mig og sagde: «Ja, jeg er jo saa gal paa dig i grunden, men — Gud fader, hvor du spillede yndig iaften!»

Naar jeg beklagede mig over, at han ikke gav mig rigtige stikord, sagde han: «Aa, pyt! Du klarer det saa fint alligevel, du. Jeg gjør det ofte med vilje, for det er saa morsomt at se, hvor du greier dig godt ud af det, medens mange af de andre staar og taber baade næse og mund af forskrækkelse, naar jeg ikke «mater» dem med alle stikreplikkerne. Det er saa kjedeligt altid at være saa korrekt, men saa svært fornøieligt at løbe lidt løbsk engang imellem.»

Engang i et stykke, hvor han var en gammel mand og jeg en ung pige, staar vi og ser ud over vandet efter en baad. I haanden har han en lang kikkert (af theaterrevisiterne, saa den var af malet pap), som jeg beder om at faa laane. Idet han rækker mig den, brækker han den tvers over, saa jeg til publikums største moro, maatte kige i en kikkert, hvis ene ende hang og dinglede foran mig. For at gjøre det endnu mer komisk, laver han følgende replik: «Passer kikkerten for øinene dine, vennen min? Ser du baaden kommer?»

I «Aprilsnarrene» spillede han Hans Mortensen og jeg Trine Rar. Hans gjemmer sig inde i et skab, hvor der staar en meget stor fødselsdagskage, som fru Bittermandel skal traktere sine gjester og børnene med. I stykket skal Hans tage et lidet stykke af kagen, men en aften tager han hele kagen; først spiser han selv saa meget, han kan, og putter resten i sine lommer, saa de staar ud som to store kugler, for at gemme det til mig. Da de skjænder paa ham for

dette, svarer han ganske rolig: «Hm, jeg skulde vel tro, at Trine fortjente det bedre end alle de ækle ungerne.» Naar han kunde komme til at skræmme os, frydede han sig meget. Saaledes kom han ofte sturtende ind i foyeren og skreg: «LUCIE, du skal — ikke ind!» Jeg troede naturligvis, at jeg havde glemt at gaa ind og var alt paa sprang ind paa scenen, før hans «ikke» ledsaget af en skoggerlatter kom.

Engang havde han tæmmet en liden mus, som han kaldte «Terpsichore», og som han bar i sin vestelomme. Med den skræmte han næsten livet af os, idet han, naar en af os skulde optræde barhalset, lod musen danse paa vor bare nakke, og det var med nød og neppe, vi ikke satte i et himmelhøit hvin for aaben scene.

I et stykke, som jeg tror hed «En ødeland», spillede WOLF en baron, og JOHANNES BRUN og jeg var hans tjener og pige. Vi blev kaldt ind for at give baronen besked om noget, som havde tildraget sig paa slottet blandt baronens gjester. BRUN havde en lang replik, som han aldrig havde sagt paa prøverne, da han fandt den saa lang og kjedelig.

Da vi saa paa spilleaftenen kom ind for at give besked, begyndte JOHANNES paa sin lange replik: «Ja, hr. baron, jeg skal berette Dem den hele tildragelse. Idet jagtfølget skal til at ride ud . . . .» — her kastede han et polisk blik til mig og sagde: «Ja, Lise, fortæl nu du resten; du saa jo det samme som jeg, og du husker det nok bedre.» Der stod jeg, min armé synder! Da han paa prøverne aldrig havde sagt, hvad han skulde sige, saa vidste jeg jo ikke, hvad det var, jeg skulde berette; men sagde blot, idet jeg forlod scenen: «Nei, min tro, om jeg kan huske det, herre!» JOHANNES fik sit poliske blik tilbage og blev staaende og tøve alene, forpint af latter, som han var. Ifølge rollen skulde jeg have været inde paa scenen, medens han beretter sin historie.

*

*

*

De fleste af vore skuespillere søger hvert aar stipendium; dette bør ogsaa gives dem, da de i sandhed trænger at lære meget. Dog gives stipendierne ofte meget uskjønsomt bort.

En kunstnerinde som fru DYBWAD f. eks. bør absolut have stipendium; hun er af de egne perler, der aldrig taber sin originalitet over, hvad hun ser og hører. Ved at være et par maaneder i Paris har hun allerede tilegnet sig en langt større ro baade over sit indre og ydre. Hun er lige frisk og naturlig, varm og sprudlende; men nu giver hun dette i en skønnere form, uden at hun derved har tabt spor af sin oprindelige naturlighed.

Der findes kunstnere, som har faaet stipendium, men som efter min mening aldeles ikke burde have det; ikke fordi de mangler begavelse, men fordi de — af hvad de allerede har seet ude — er stivnet i skole, saa de har ondt for at give sig helt hen i sine roller. De tænker stadig paa, om den eller den stilling er rigtig; hvert skridt er beregnet, og dette virker, at personen bliver ufri. Man skal nok have plastik, men ikke saa meget, at rollens indre taber sin rette kolorit. En saadan kunstner, synes jeg, burde istedenfor stipendium gives det raad at søge i sit eget indre og der finde det meste af, hvad han skal give.

Vi har en kunstner iblandt os, HENRIK KLAUSEN. Jeg maa faa lov at tale lidt om ham. Af alle de kamerater, jeg har haft, er der ingen, som har staaet mit hjerte nærmere end han. Dette er en virkelig kunstnersjæl, varm og begejstret, som holder skjønhedsfanen høit, og for hvem intet offer falder tungt, naar det gjælder hans kunst.

Han er en af dem, som af sit fulde hjerte anerkjender andres begavelse og glæder sig inderlig, naar en kamerat gjør lykke. Om hans talent behøver jeg ikke at tale; dette er bekjendt nok. Men sjelden eller aldrig har jeg seet, at men-

nesket og kunstneren paa en saa skjøn maade har gaaet haand i haand som hos ham.

Han er saa elskværdig. Er der nogen, som rammes af en sorg, saa er han den første til at ile dem imøde med sin trøst og opmuntring; jeg har erfaret dette saa mangen gang. Til ham har jeg trøstigt tyet hen, naar noget har pint og trykket mig. Naar jeg har været heftig og hensynsløs i min mund, som jeg desværre ofte har været, saa kommer han stille hen til mig, tager mig kjærlig i haanden og siger: «Nei, kjære veninde, ikke saa heftig! Husk paa, du faar saa mange imod dig ved det, at du altid siger din mening om alting hernede. De skal ikke faa lov at tale ondt om dig; dertil holder jeg formeget af dig. Vær forsigtig, kjære LUCIE.» Uagtet han selv har en daarlig helbred, er han dog altid rede til at trøste og berolige andre. Som da jeg var syg, fandt han paa de utroligste løier for at faa mig til at le, saa jeg ikke skulde tænke paa min sygdom.

Ja, om jeg ikke havde KLAUSEN paa theatret, saa tror jeg ikke, at jeg orkede at være der, saa meget jeg end elsker og ærer min kunst. Hans person virker paa mig som en beroligende mikstur; der er fred, glæde og kunstnerstemning, hvor og naar han er tilstede. Kunstneren hos ham har lokket det bedste frem i hans ædle natur. Han har en sterk, barnlig tro paa, at Gud gjør alt til det bedste for ham. Han har saa ofte trøstet mig og forvissat mig om, at alt, som hænder os af godt som ondt, er kjærlighed fra Gud for at drage os til ham. Dertil er han en elskelig egtefælle og fader for hustru og børn, en, som de fleste kan tage eksempel af.

Ja, man faar tilgive mig, at jeg taler saa meget om dette mit rent personlige forhold, men mit hjerte strømmer over, naar jeg kommer til at tale om denne min trofaste ven og kunstbroder.

Vi har havt mange fornøielige stunder sammen, hvilket vi ogsaa har den dag i dag. Møder jeg ham paa gaden, er

det ikke sjelden, at han faar mig i en saadan latter, at jeg næsten prostituerer baade ham og mig. Som engang vi maatte ty ind i en butik — til JENSEN i Torvgaden —; thi midt i vor latter traadte vi paa foden til en gammel dame, saa hun skreg høit, og folk begyndte at samle sig.

Vi har ogsaa reist sammen og haft aftenunderholdninger. Engang kørte vi om natten efter en saadan i Larvik gjennem en stor skog. Han havde netop fortalt mig, at der stod en fæl fyr og saa med graadigt blik paa alle de penge, vi fik om aftenen, og nu pegte han paa et træ og sagde: «Se, LUCIE, synes du ikke, du ser røveren staa der henne?» Men han havde nær skræmt livet af mig; jeg blev saa bange, at jeg sprang af vognen og løb til byen igjen; KLAUSEN efter mig, skydsgutten efter KLAUSEN og tilslut hesten, som alene havde vendt med vognen; det hele kompagni i fuldt trav, og alt dette bare fordi KLAUSEN fandt paa at skræmme mig med, at røveren lurte paa os og pengene.

Endelig fik han da overbevist mig om, at det hele var spøg; vi gjorde helt om og kom velbeholden til Sandefjord, hvor vi skulde spille om aftenen.

Samme aar var vi ogsaa i Bergen, hvor vi som altid der havde uforglemmelige dage. Han var Per Gynt, jeg sang norske viser og spillede et par roller.

Jeg glemmer ikke den dag, han og jeg skulde dele vort honorar; han holdt en saa ugudelig kommers, at det var umuligt at faa greie paa, hvor meget vi skulde have hver; men han paastod, at han ikke kunde tælle, naar jeg brugte en saadan mund, og saa tog han en hundredalersseddel, — som vi dengang brugte —, stak den i munden paa mig og sagde: «Nu tænker jeg du tier, saalænge den sidder i din mund,» hvilket jeg ogsaa gjorde, da vi vel ellers aldrig var blevet færdige.

Min datter SIGRID var med mig dengang, og med hende hændte der følgende:

FRU SIGRID WOLF-SCHÖLLER som La Cicca
i operaen «Gioconda».

En aften skulde jeg synge nogle nye sange og havde prøvet med 3 forskjellige, som skulde akkompagnere mig; men om aftenen erklærede den, som skulde gjøre det, at han ikke turde, da jeg ikke holdt mig til takten, men sang *ad libitum*, alt eftersom jeg kom i stemning. Jeg var ganske raadvild. Hvad skulde jeg gjøre? Jeg sagde da til SIGRID, som dengang var mellem 9 og 10 aar, at hun maatte gaa ned i orkestret; hvor pianoet stod, og akkompagnere mig.

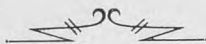
Dette var hun vant til at gjøre hjemme; hun spillede efter øret alt, hvad hun hørte; men nu blev hun bange og begyndte at græde. Jeg sagde, at hun maatte hjælpe mig, og hun gjorde det — aldeles nydelig og paa en maade som ingen kunde gjøre hende efter. Ja, det var et øre, som fulgte med og forstod, at tekst og musik skal gaa haand i haand for at forstaaes rigtig. Den stakkel, hvor bleg og bange hun sad dernede; men det gik udmerket, og hun fik megen tak for sin brillante maade at akkompagnere paa.

Ja, hun var merkværdig. Man har skrevet om, at MOZART spillede klaver, da han var 6 aar gammel; men jeg kan fortælle, at SIGRID baade kunde spille og synge, længe før hun kunde tale. Hun laa i sin vugge og sang sig i søvn med forskjellige melodier, som hun hørte WOLF og mig synge; hun var da halvandet aar.

Da hun skulde begynde at spille med MARTIN URSIN, sagde han, at det næsten var en umulighed; hun havde lavet sig sin egen fingersætning og spillede alt det, hun skulde, men noderne kjendte hun lidet til, og det var svært for hende at faa dem ind i sit hoved.

Hun var en ganske liden pige, da «Per Gynt» gik for første Gang her hos os, men hun spillede denne vanskelige musik helt og holdent efter kun at have hørt den 3 à 4 gange.

Det var et sandt ord, det, som gamle HARTMANN skrev om hende: at hun er en decideret musiknatur.

SMAATRÆK FRA BERGEN.

Min kjære fader var med, da Bergens sparebank blev oprettet. Da han havde været der i 50 aar, blev der gjort stor ære af ham. Hans jubilæum holdtes hjemme med stor stas. Jeg tror, alle bankens direktører og formaande mænd gjorde ham sin opvartning.

Presten holdt en vakker tale, og en af direktørerne ligesaa; han takkede fader for hans i alle maader saa hæderlige færd og sagde, at han var elsket og høiagtet af alle, som havde arbeidet sammen med ham.

Fader fik mange smukke gaver: Merskumspibe med sølvbeslag, sofa, bord, lænestol og meget andet af direktionen og bankens funktionærer. Han var rørt og taknemmelig og sagde, at han vidste ikke, han havde gjort andet end sin pligt, saa man havde da intet at takke ham for.

Men nu var fader morsom. Ikke før var gratulanterne gaaet, før han sagde til min søster: «Ja, alt dette nye er svært pent, men du faar nok se at faa flyttet det op paa loftet altsammen. Jeg maa have mit gamle bord ned igjen, hvor jeg i skuffen har mine briller, min salmebog, aviser og bøger; jeg trives ikke uden at have alt det kjendte ved haanden. Og saa denne fine sofa! Jeg kan jo slet ikke

lægge benene op i den, som er saa fornem! Nei, den gode, gamle, høiryggede sofa med det slidte betræk, den er meget bedre; vi to er saa gode venner; den har givet mig mangan en god lur, og i den kan jeg spænde og snu mig af hjertens lyst.» Ja, det var ikke andet at gjøre; alt blev bragt paa loftet, og fader var sjæleglad i sine vante omgivelser.

Man kan gjøre sig begreb om, hvor fader var afholdt, naar man hører, at han, da han tog sin afsked fra banken, gik af med sin fulde gage som pension.

Alt gammelt var fader saa kjært. Ude paa almenningen og langs husene ved siden af sparebanken stod der en række gamle, vakre træer, hvorunder fader saa godt likte at gaa med sin pibe om aftenen. Men saa begyndte man en vakker dag at fælde træerne. Fader blev saa forfærdelig bedrøvet, at han gik op til vor nabo og med taarer bad om, at han ikke maatte volde ham den store sorg at tage væk saa mange kjære venner, der nu i saa mange aar havde frydet hans øine, og hvis vakre løvskygger saa ofte havde givet ham lyse, blide minder og drømme om hans hjem paa Voss.

Denne vor nabo var en hjertens god mand, som holdt af fader; men dette kunde han ikke føie ham i; træerne maatte ned. Han talte mildt og trøstende til fader: «Ja, stakkels JOHANNESSEN mand, jeg ved, at dette bliver en sorg for jer; men tiden gaar fremad og har sine krav. I har jo saa mange kjære vennetrær baade paa Korskirkegaarden ganske nær ved jer og i mark og skog; de kjender jer nok allesammen, for I elsker naturen, og den vil nok lindre dette savn for jer.» Da han saa, at fader endnu sad med taarer i øinene, og dette formodentlig gjorde ham ondt, sagde han: «Hør nu, JOHANNESSEN, jeg har ondt af jer og liker jer saa godt, for I er en god og livsglad mand, og det er saa fornøieligt at prate lidt med jer af og til. Nu er jeg en rig mand, og jeg vilde saa gjerne gjøre jer en liden glæde. Sig mig nu ligefrem, om I ønsker jer noget, eller der er noget, I

trænger, som det kan være vanskeligt for jer at skaffe tilveie? Det vilde være mig en glæde at hjælpe jer. Fader takkede og svarede: «Nei, gudskelov! jeg trænger intet. Jeg har mit daglige brød og takker Gud, som giver mig helbred til at gjøre min gjerning. Jeg ønsker intet mer.» «Ja men, JOHANNESSEN, I har jo en ældre datter, jomfru MARTHE, har hun noget at leve af, naar I dør?» «Nei, det har hun ikke; men hun faar da arbeide; og naar hun saa ikke har helbred dertil længere, saa vil Gud og gode mennesker nok hjælpe hende, naar hun har tro og tillid til ham, som er de faderløses fader. De skal give til dem, som er fattigere end jeg, saa har I velsignelse derfor baade her og hisset.»

Det var en stor fryd for mig, naar jeg var i Bergen og gjestede, medens fader endnu levede og var i sparebanken. Jeg levede da op igjen mine pigedage paa mit gamle værelse, hvor fader om morgenen kom op med kaffe paa sengen til mig og sad og læste al den ros, der stod om mig i bladene. Han udbrød engang: «Ak ja, kjære barn, Gud har været god mod dig. Du har faaet anvende alle de gaver, han har givet dig, paa en skjøn og hæderlig maade. Tak og pris være hans navn for alt!» Saa fornyede vi vore barneminder, — fader var nemlig et ligesaa stort barn som jeg —, og tiden svandt for os begge, saa vi rent forglemte os. En dag kom moder op og raabte paa fader: «Nei, nei, fader! De har banket og ringet paa kontoret i lang tid, nu maa du gaa derop. Her er jo samme kommers som i gamle dage mellem dig og LUCIE; men du faar nu ikke glemme dine pligter ganske og aldeles heller da, fordi om hun er i byen. Det er svært fornøieligt, men alt med maade.» «Aa, skjend nu ikke, moder,» svarede han, «du er jo ligesaa glad i hende som jeg, men du har det nu med det, at du ikke vil vise dit gode hjerte. Kom nu ind en stund og lad os have lidt moro. Du har saa godt af at høre lidt paa LUCIE, saa hviler du dig lidt med det samme. Bankens herrer er ikke strenge

mod mig, de tilgiver mig nok for LUCIES skyld.» Merkelig nok lod moder sig lokke til for én gangs skyld at tage del i kommersen.

Da jeg havde mit 30-aars jubilæum, blev der lavet en buste af mig. Min fader var da blind og gik af og til i barndommen og havde da ikke rigtig greie paa, hvad han sagde. «Fader, der er kommen ud en buste af LUCIE,» sagde min søster. «Nei er der det?» svarede han, «ja saa, det var jo fornøieligt, det! Aa ja, nu kommer der vel snart en af JAKOB ogsaa,» fortsatte han. «Af JAKOB?» spurgte min søster, «nei da, fader, han er jo ingen kunstner.» «Er han ikke kunstner?» udbrød fader indigneret, «var han kanske ikke udlært malersvend, før han gik tilsjøs? Vi har jo mange pene malerier hængende paa væggen af ham; jeg skulde vel tro, at han er ligesaa god kunstner som LUCIE.»

Fader var saa glad i min broder JAKOB. Jeg tror virkelig, det var meget, fordi han var den af mine søskende, der havde mest lighed med mig. JAKOB førte dampskibet «Framnæs» i mer end 25 aar, og det var en festdag for fader, naar han kunde gaa ud paa fæstningen og vifte til ham, naar han kom indover fjorden med sit skib. «Skynd dig,» sagde han til moder en dag, «JAKOB kommer om en halv time, kost frakken min pent, er du snil, grei haaret mit og giv mig ren krave og rødt lommelærklæde, jeg skal ud og flagge for JAKOBmand. Han staar altid høit i stavnen og svinger med hatten sin til gamle fader. Aa, Herre min Gud, for mange glæder du skjænker mig! Kan du ikke være med du ogsaa engang da, moder? Du kan jo staa og vifte med den røde søndagsregnehatten; saa bliver JAKOB saa glad. Og saa er der saa vakkert paa fæstningen; du kan se de deilige træer paa Sverresborg, den smukke Askøen og hele Sandviken. Ja, det syn er værdt at se!» «Nei, jøsses, hvor du tøver!» svarede moder, «har jeg tid til saadant midt paa dagen?» «Aa nei!» sagde fader, «det er nok sandt, som madame HELLEMAND sagde

om dig forleden, at du giver dig nok ikke tid hverken til at leve eller dø. Du skal ikke bare tænke paa arbeide og stræv. Gud er saa god, han lader os nok ikke lide nød, om vi af og til tager os en liden glædesstund. Du skal ikke være som Martha; men mindes Frelserens ord, at «Maria havde valgt den bedre del». Gud klæder mark og skog i festskrud for at indbyde sine skabninger til at komme og nyde hans velgjerninger. Vi priser og lover ham allerbedst i den store kirke, hvor alt fortæller om hans underfulde kjærlighed og storhed. Ja:

Gik alle konger frem paa rad
i deres magt og vælde,
de mægted ei det mindste blad
at sætte paa en nelde.

Det mindste græs jeg undres paa
i skoge og i dale;
hvor skulde jeg den visdom faa
om det kun ret at tale!»

Min søster MARTHE kom ikke til at trænge hjælp hverken af vor nabo eller af andre. Hun pleiede fader i hans sidste aar til hans død og fulgte snart efter ham. Efter hans død faldt hun aldeles sammen, dels ved det store savn efter fader, dels af en sygelig selvbebreidelse, da hun syntes, hun ikke havde været taalmodig nok med ham. Hun gik bare og længtede efter at mødes med ham igjen. Af og til talte hun til min søster PERNILLE om, hvor meget hun længtede efter døden, og sagde, at hun havde ikke længe igjen. Det kunde PERNILLE ikke tænke — thi MARTHE var jo ikke egentlig syg — og sagde meget alvorlig til hende: «Kjære MARTHE, er du da beredt til at gaa bort?» «Ak nei, kjære PERNILLE, jeg er nok saa langt derfra; men jeg stoler paa Guds barmhertighed og naade mod mig, arme synder.» Kort efter denne samtale flyttede hun paa landet med søster

PERNILLE, og her hændte noget merkværdigt, som viser, at hendes forudannelser var rigtige.

Det var pintseaften. PERNILLE stod i køkkenet og stelte, da MARTHE kom ind og sagde til hende: «Kjære PERNILLE, ved du, at jeg føler, jeg skal dø imorgen, pintsedag. Jeg bad saa inderlig til Gud derom, og jeg har faaet en saa vidunderlig fortrøstning om, at han har hørt min bøn, og at jeg skal faa feire min sande pintsehøitid i samfund med ham — og ogsaa med fader.» PERNILLE sluttede hende kjærlig i sine arme og sagde rørt: «Ja, MARTHE, nu tror jeg, du er et Guds barn, og at han snart vil kalde dig til sig; men du faar være taalmodig og vente, til hans time slaar. Det er da slet ikke sagt, den er saa nær, som du tror.» Derpaa sagde MARTHE godnat og gik op paa sit kammer, som laa ret over PERNILLE'S stue.

Klokken 5 pintsemorgen vaagner PERNILLE af et sterkt dunk i taget. Med bange anelser farer hun op af sin seng og springer til MARTHE'S kammer. Idet hun aabner døren, ser hun MARTHE ligge knælende foran sengen med sine foldede hænder høit opstrakte, mumlende en bøn. Da PERNILLE tog hende i sine arme, udaandede hun.

MARTHE var hele sit liv en nervøs, sensibel natur. Flere gange havde hun forudannelser om ting, som virkelig skeede. Som f. eks. den nat moder døde. Det var, medens MARTHE var hos mig i Kristiania.

Hun kom en morgen ind til mig og sagde: «Saa du det deilige maaneskin inat, LUCIE?» Men jeg havde sovet og intet seet. Hun saa lidt eksalteret ud og vedblev: «Jo, i det deilige maaneskin inat kunde jeg ikke sove; men laa og tænkte paa moder, som er saa syg, og bad for hende. Med en gang viser hendes ansigt sig for mig saa klart og tydelig, som jeg sidste gang saa hende, med sin søndagskappe med de grønne florsbaand. Hun smilte saa kjærlig til mig; jeg laa længe og saa paa hende. Du kan tro, hun

er død inat.» — — Og ganske rigtigt: vi fik underretning om, at moder var død den samme nat.

Dette vil kanske mange kalde for overspændte, sygelige fantasier; men for mig staar det som noget vidunderlig skjønt og trøstende, at alle de elskede, som er gaaet fra os, omsvæver os, ja endog viser sig for vort legemlige øie. Dette, forekommer det mig, giver os en sikker fortrøstning og overbevisning om et gjensyn.

Denne egenskab hos min søster havde hun vistnok arvet efter fader. Hos hende var det visselig en hel del sygelighed, hvorimod fader var sund og karsk baade paa sjæl og legeme. At en natur som faders, — en saa uskyldig, barnlig natur, som var fri for al affektation og for al den raffinerede kultur, som hos mange dræber barnligheden og den tro, som griber og tilegner sig umiddelbart Guds væsen saavel i hans ord som i naturen —, at en saadan natur kan opfatte ting, som er døde og lukkede for andre, synes jeg ikke er saa besynderligt.

Det er akkurat det samme som med musikalske og umusikalske mennesker ligeoverfor musik. Naar der foredrages god og vakker musik, er det da ikke, som om gode aandder meddeler sig i et tydeligt sprog, omend usynlige, for det musikalsk opladte øre? Jo visselig. Man kan stundom se det aandelige gjenskin paa deres ansigter, paa samme tid som de umusikalske mennesker kan sidde uberørte og ligegyldige, ja endog blive søvnige.

Jeg mindes fra min spædste barndom, hvilket uud-sletteligt indtryk det gjorde paa mig, da fader fortalte om sin elskede moders død. «Det var en stjerneklar vinternat,» fortalte han, «at moder laa døende, og fader tog mig kjærlig i haanden og førte mig ud, da han var ræd for, at min lydelige jammer og graad skulde forstyrre moder i hendes dødsstund. Medens jeg sad derude i den stjerneklare nat og bad saa inderlig til Gud for min moder, hørte jeg

pludselig, at den deiligste musik og salmesang ligesom drog over huset, og jeg fik en fornemmelse af, at nu drog englene med moders sjæl til saligheden. I det samme kom fader og sagde: 'Nu døde moder.'

Da fader mistede sin broder ANDERS, havde han ogsaa en saadan forudfølelse. En nat vaagnede han og sagde til moder: «Moder, hørte du, ANDERS raabte paa mig?» «Aa snak,» svarede hun, «det er blæsten. Du kan da skjønne, at ANDERS, som er saa syg, ikke er ude i en saadan nat; det er jo den mest forrygende snestorm.» Fader forsøgte at sove igjen, men forgjæves; han var saa urolig. Pludselig farer han op igjen. «Jeg gaar til ANDERS; nu raabte han saa tydelig paa mig. Tænk, om han dør, før jeg kommer til ham; han vilde kanske gjerne tale med mig.» Inden fader var kommet i klæderne, hørte vi en lydelig banken paa porten. Det var en gammel pige, som tjente hos farbroder ANDERS: «Aa, Herre Gud, skynd jer til jeres broder,» sagde hun til fader, «han er døende, og han raaber saa paa broder SVEND. 'Kom, SVEND, skynd dig, før jeg dør!' har han raabt flere gange.» Fader kom desværre for sent; hans broder var død, da han kom derop.

Flere af de gamle bergensere; jeg kjendte, talte altid om at ville ligge begravet paa de steder, som de holdt mest af. Ogsaa fader nævnte dette, da bogholder ROLFSEN, NORDAHL ROLFSEN's fader, døde.

ROLFSEN havde været i sparebanken i mange aar, og fader elskede ham høit, og han talte saa vemodig om ham, da han var død. «Aa, ja, ja,» sagde fader, «hvem skulde tænke, at han skulde gaa hjem før mig. Gud velsigne hans minde! Det var en elskelig sjæl, som kom og gik med fred. Ja, nu faar han høre den første sang af vaarfuglene i lien oppe paa Markekirkegaarden. Aa ja, jeg under ham det saa vel; der skulde jeg ogsaa gjerne sove min sidste søvn.»

En gammel kurvkone, ENGELKE, som i alle mine barneaar, saa langt jeg kan huske tilbage, sad og solgte kager oppe ved stadsporten, sagde ogsaa til mig en dag, jeg havde kjøbt kage og sad og passiarede en stund med hende, og der netop passerede et ligfølge til Markekirkegaarden: «Ok, kor hyggelig madame JANSEN faar ligge derhenne. Ja, eg sokner naa til Nykjerken, men eg vil naa begraves paa Markekirkegaarden alligevel; det skal hverken prest eller klokker forby' meg. Eg har altid vore et redeligt menneske, saa de kan ikke forholde meg at faa ligge der, kor eg kan have lidt fornøielse. Her er saa'nt liv heroppe ved stadsporten, især om søndagene, kor alle de pene, pyntede folk spadserer opefter Kalfarveien. Dette er jo det fornøieligste strøg i byen, saa her vil eg naa ligge.»

En af mine venner, en gammel matros i Sandviken, OLE MARTIN, traf jeg en søndag oppe paa Sandvikens gamle kirkegaard, «Fredens bolig» kaldet. Han sad og spillede en salme paa trækspil, rigtig pent. Da jeg kom bort til ham, fortalte han, at her var hans kjæreste opholdssted, og her skulde han ligge tilankers, «naar skuten ikke duede mer. Eg faar nok lov hos Vorherre at klyve op til topseilet, for der kan eg jo se alle skuterne, naar de dreier omkring Kvarven; det er naa det peneste syn for meg i denne verden, og det bli'r det ogsaa i himmerik, det er eg stø paa, for nokke gildere syn end dette findes ikke hverken paa jorden eller i himmelen. Og eg vet, at alt det, vi er gla' i, det faar vi se deroppe; jamen trur eg saa.»

*

*

*

Jeg elskede som barn at lege paa vore gamle kirkegaarde omkring Bergen, under de store, skyggefulde trær. Der fandtes de søde, gammeldagse blomster, som nu næsten ikke findes mer; det duftende grønne som rennifan, abraad og

krusemynte. Jeg kan endnu kjende lugten deraf, og den vækker saa mange minder hos mig.

Mange baade rørende og morsomme scener har jeg oplevet deroppe paa kirkegaardene. En dag hørte jeg et skjenderi mellem en «kulegraver», som stod og kastede op en grav, og en tyk kjærring. Hun spurgte: «Kor er min faders sin grav bleven af?» «Jeres fars sin grav? Den har vi grove op igjen.» «Men Gud bevare meg, har dokker grove min far op igjen? Kor er beinene hans henne daa?» «Ka kommer det jer ved, kor beinene hans er?» «Ka for nokke? Har eg ikje lov at spørre om, kor dokker har kastet mit ophav hen kanske?» «Eg blaaser af jeres ophav. Vi tok beinene og hæv de ner i en fornem grav, saa de har ingen nød.» «Nei, Gud trøste jer! Eg skal melde jer for, at I har grove op far sine bein, saa I skal faa betale findeløn, saa det skal svi efter!» «Aa, reis og ryk, din tjukke kjærring! Ut af porten med jer, ellers skal I faa i skolten med et læggebein; eg har et stort her ved haanden.» Hvorefter konen strøg sin vei.

✱

Der var ogsaa adskillige underlige gravskrifter. Jeg saa flere gange en pen kone, jeg kjendte, madame LANGESÆT, omtrent 30 aar gammel, gaa omkring deroppe. Hun pyntede en grav hver lørdag. En dag gik jeg hen og læste det, som stod paa den hvide støtte over graven:

«HERUNDER HVILER KJØBMAND LANGESÆT

OG

KONE, PITTRIKKE, NICOLINE LANGESÆT

FØDT 8 AUGUST 18 —

OG

DØD — — — — —»

Intet mer, aaben plads til dato og aarstal. Jeg spurgte konen, hvorfor hun satte sit navn paa graven, medens hun endnu levede. Hun svarede, at hun fik det billigere, naar der stod saa meget paa én gang, og naar hun saa døde, kunde man jo bare føje dato og aarstal til, saa var det helegjort. Samme kone blev gift kort tid efter og hed da madame MICKELSEN.

Paa et lidet kors stod der:

«HERUNDER HVILER MIN ENESTE-

LEVENDE SØN.

FARVEL DA, JAKOB!»

✱

Ligesaa originale som disse gravskrifter var den tids dødsanmeldelser. Jeg har hørt flere fornøielige, hvoraf jeg vil citere et par:

«Det behagede Herren i sit 54de aar at bortkalde min kjære hustru, SILLE KUNDIGUNDE, til et bedre liv, hvori vi avlede 4 børn, af hvilke et modtager hende hisset, et i Amerika, et hos kjøbmand LØKKE i Trondhjem og et paa Frøsæt.»

«Det behagede Gud, efter i 14 aar at have lidt af en stedse tiltagende svaghed, at bortkalde min kjære kone, ANE MARIE. Hun døde, den hulde, paa Gaasetorvet nummer 11, 3 trapper op, muren til venstre. Kun den tanke, at hendes sygdom — Gud være lovet — ei var farlig, og at der er flere mennesker, som er dødelighedens lod underkastet, opretholder saa nogenlunde mit knækkede mod som enke-mand. Enhver, som kjendte hende, vil ikke undlade at fælde taarer og forskaane hende for kondulence, som herved frabedes.»

✱

Som prøve paa samme tids skrivemaade er ogsaa en fornøielig ansøgning til kongen, jeg engang fik læse:

Til kongen!

«Jeg fattige enke-kone, KAREN OLSDATTER, anraaber herved Deres Majestæt om den naade, at han vil lægge et godt ord ind for min søn, ANDREAS, hos vor gode politimester, som blev afskediget som vægter forrige høst formedelst en drukken-skabs- eller beruselses-gjenstand. Vor gode politimester er naadig og god samt streng og ædruelig; men det forholder sig anderledes med Deres Majestæt, som kan give naade og som kan befale at lade naade gaa for ret. Gud velsigne Majestæten! Opfyld denne min bøn.»

*

En arbeider, hvis kamerat døde ved et ulykkestilfælde paa arbejdspladsen, blev udseet til at bringe enken denne sørgelige meddelelse. Han studerede paa, hvordan han saa skaansomt som muligt skulde faa sagt hende det. Tilslut gik han smilende ind til hende og sagde i en fornøiet tone: «Goddag, enkemadame HANSEN!» «Eg er ikje enke,» svarede hun. «Jomen er I enke,» sagde han atter. «Eg trur, I har faaet en taar over tørsten, far,» sagde hun «eg er gudskelov ikje enke.» «Skal vi vædde paa, at I er enke,» sagde manden og rakte haanden ud med en alvorlig mine. Staklen skjønte da det sørgelige bud, han kom med.

GAMLE VENNER.

Engang, da WOLF og jeg spillede komedie paa Moss, gjorde vi bekjendtskab med en høist elskværdig familie der, amtmand SIBBERN og frue paa Carlberg. Jeg har havt mange glade timer hos dem sammen med den yndige, gamle dame, fru overhofmesterinde ALETTE DUE, amtmandens søster.

Fru DUE var en indtagende, høit begavet dame; saa gammel hun dengang var, sang hun endnu aldeles nydelig, var varmt interesseret for kunst, naiv som et barn, paa samme tid som hun var meget aandrig.

Da fru DUE havde seet mig i «Den kjedelige verden», sendte hun bud efter mig. Da jeg kom, sagde hun: «Jeg vilde takke Dem for Deres glimrende udførelse af hertuginde i «Den kjedelige verden»; men' ogsaa spørge Dem, om det er sandt, hvad jeg har hørt, at De kopierer mig der?» Hun saa lidt strengt paa mig, saa jeg blev ganske hed om ørene; men svarede: «Ja, det er sandt, Deres naade, for saa vidt, at jeg, naar jeg tænker paa en rigtig fin, yndig, gratiøs gammel dame, da uvilkaarlig ser Deres naade for mig. De er mit ideal og bliver paa den maade min model. Anderledes kopierer jeg Dem ikke. Og De saa jo selv resultatet.» Da

Fru WOLF som hertuginde i «Den kjedelige verden».

Fru WOLF som bondekonen Ane i «Rationelt fjøsstell».

tog hun mig om halsen og kyssede mig, idet hun sagde:
«De er fortryllende.»

Kort efter min samtale med fru DUE fik jeg mærkelig nok følgende lille digt for udførelsen af hertugindeens rolle; det stod i en af byens blade:

Til fru LUCIE WOLF!

Fru Wolf, en hjertets tak
for hele din scenefærden,
for al overgiven og lystig skjemt,
du kastet ind i vor kjedelige verden,

for hver en hilsen ifra natur,
den sunde, friske og klare,
der ofte klang ind som en stridens lur
iblandt nikkedukkernes skare.

Du talte til folkets sunde sans,
og revsede pjaltet i salonen,
derfor faar du en laurbærkrans,
til tak for hele — sæsonen.

Sæsonen er fra den første gang,
du gav os minder, vi ikke glemmer,
der løfter sig i minders kor,
som altid os lystig stemmer.

Hører du ikke det jublende kor,
der giver dig nu sin serenade,
det er alle, der fulgte din kunstnerfærd,
som i dig saa sig friske og glade.

Jeg sender dig takken, det er ei blot min,
den slaar mod dig fra hele folket;
thi hvad der sig rørte i de tusen sind,
det har i din kunst du fortolket.

*

*

*

Et af de interessanteste huse fra «gamle Kristiania», hvor WOLF og jeg kom meget i vor ungdom, var boghandler JOHAN DAHL'S. Han var en stor original med særlig udprægede literære og kunstneriske interesser, gift med EMMA FREYSE-SESSI, en pleiedatter af sangerinden madame SESSI, og selv en skattet koloratursangerinde. Hun var en sjelden begavet kvinde og i besiddelse af mange talenter. De var meget gjestfrie. Her kom man ikke sammen for at æde og drikke — tværtom, anretningen var ofte meget primitiv, — men her var der intelligente samtaler, musik etc. Alt hvad der var fremragende af literære og kunstneriske folk gav møde her. Det var i sandhed et kunstnerhjem, hvor der sprudlede af liv og aand. Især naar der var fremmede kunstnere eller berømte mænd og kvinder i byen, var DAHL den første til at aabne sit gjæstfrie hjem for dem. Her traf jeg sammen med personligheder som: Professor HANSTEEN, WELHAVEN, SCHWEIGAARD, advokat DUNKER, HARTVIG LASSEN, OLE BULL, HALFDAN KJERULF, FRIELE, fru COLBAN, CAMILLA COLLETT med flere. Jeg tror ikke, der nu for tiden findes noget tilnærmelsesvis saa interessant som disse selskaber. Og var man først saa heldig at være kommen her, vilde man bogstavelig talt ikke gaa igjen.

En lys sommeraften eller rettere sommermorgen, thi klokken var 3, da vi var der i selskab, og ingen endnu gjorde mindste tegn til opbrud, fik jeg se gamle DAHL sidde halvsovende i en krog og hørte ham sige til sin kone: «Men Gud forbarme sig, EMMA, vil da ikke disse mennesker gaa hjem? Jeg er som mørbanket af træthed.»

Blandt mine kjæreste venner regnede jeg politifuldmægtig MELTZER og frue. Fru KAIA MELTZER var min første veninde i Kristiania, og vort venskab vedvarede til hendes død i 1893. Jeg holdt ogsaa meget af hendes mand, den bekjendte HARALD MELTZER, hvis herlige fortællinger og politihistorier jo er kjendt over det hele land. De dage, jeg tilbragte i deres

hjem, er mig uforglemmelige. Naar han om aftenen kom fra politikammeret, var vi jo færdig at dø af latter over hans fortællinger om alt det, som var passeret i dagens løb; derpaa læste han gjerne HØLBERG høit for os. Hans opfatning og gjengivelse af de forskjellige figurer var aldeles glimrende. Ja, han kunde tolke HØLBERG's vid med et lune, som kun kan lignes med JOHANNES BRUN's. Han var en elskværdig og rasende fornøielig mand, en egte bergenser. Vi lo og morede os, saa timerne fløi som minutter, naar vi var sammen.

I advokat DUNKER's hus, hvor jeg kom flere gange, traf jeg den bekjendte fru CONRADINE DUNKER. Jeg var en midtdag paa deres deilige sted paa Malmøen. Her kom man ind i en stor hal, der ligner kong HAAKON's hal i Bergen i miniatur. Figurer af de gamle norske konger stod rundt om inde i væggene; men øverst i salen — ligesom i et høisæde — sad der en bitte liden, sammenkrøbet, blind skikkelse med stor, hvid kappe paa hovedet, det var advokat DUNKER's moder, fru CONRADINE DUNKER, født HANSTEEN. Advokaten tog mig ved haanden, førte mig op til hende og sagde: «Moder, her bringer jeg dig kunstnerinden fru WOLF, som du interesserer dig saa meget for.» Hun rakte begge hænderne mod mig og sagde: «Velkommen, velkommen og tak, fordi de glæder en gammel kone med Deres nærværelse! Nu maa De tale rigtig meget, saa jeg kan faa høre Deres vakre, ungdommelige stemme og Deres bergenske sprog, som lyder saa smukt fra scenen; da kan jeg i tankerne indbilde mig, at jeg baade ser og hører Dem spille i en af Deres roller.»

Det var rørende at se, med hvilken ærbødighed og sønlig kjærlighed denne ellers saa satiriske, skarpe mand behandlede sin moder, hvor varsomt han ledede hende til hæderspladsen ved bordet, som var dækket ude i haven, og hvor kjærlig han forklarede hver ret, som han skar op for hende. Hun op-

fordrede mig stadig til at tale: «Aa tal rigtig meget for mig; jeg bliver aldrig træt af at høre.»

Senere sang jeg smaasange for hende, som hun sagde glædede hende saa usigelig. Og jeg maatte love snart at besøge hende igjen. «Aa ja, et smukt sprog,» vedblev hun, «det er da vel det første paa en scene, og saadan som De og fru GUNDERSEN taler, saadan skulde det bergenske altid tales; et dannet, rent, bergensk sprog finder jeg er det smukkeste sprog fra scenen; men vel at merke, kun naar det tales, som I taler det. Det er forunderligt med bergenserne, der er saadan sangbund i dem; det er et merkværdig begavet folk; det er jo ogsaa derfra, vi har vore første sceniske talenter.»

Ja, der tales ofte et forførdeligt sprog paa Kristiania theatre, og dette gaar fort væk for sig, uden at hverken pressen klager eller der rettes derpaa ved instruktionen. Det er ogsaa en anden sag, som direktionen burde tage sig *ad notam*. Det er det store misgreb, den saa ofte gjør sig skyldig i, at engagere saa mange talentløse individer.

HVEM BØR GAA TIL SCENEN?

Der er jo altid en sværm, som higer efter at komme til theatret; efter min mening bør man være meget forsigtig med saadanne. Selv om de ved sin debut gjør lykke, saa er det inte at lægge merke til; alle, som debuterer, har gjerne publikums store sympathi og overbærenhed, især naar det er af byens folk og kjendte personer; men dette har absolut intet at sige. Der er jo personer, som ved sin debut har gjort stor lykke, men som senere har vist sig aldeles umulige. Det er i høieste grad samvittighedsløst ikke først at komme paa det rene med, om de virkelig er i besiddelse af begavelse; thi man gjør saadanne unge mennesker rent ulykkelige ved først at antage dem og derefter lade dem gaa i aarevis uden at bruges til andet end at sige enkelte replikker eller gjøre statisttjeneste. De bliver ødelagte; deres liv gaar hen i lidelse over — som de selv synes — uretfærdig tilsidesættelse, og al anden gerning i deres liv bliver dem en tmlighed.

Naar de melder sig, bør man lade dem prøve i længere tid og i mange forskjellige roller, og have en agtet og for-

staaelsesfuld mand til at veilede dem, en mand, som ikke havde anden gjerning end denne ene, der sandelig vilde give ham nok at gjøre. Og hans elever burde kun faa lov at spille for publikum, naar de tydelig og klart havde lagt for dagen, at de utvivlsomt havde talent. Dette vilde skaane mange for et forspildt liv samt mange bitre skuffelser.

Det er synd, ja stor synd, ikke at være varsom med engagementer. Her gaar jo folk ved theatret, som aldrig burde have sat sin fod paa scenen. En theaterskole var det ene rette; men det har vi jo ikke raad til.

Jeg har læst med en skare unge mennesker; men det var alt andet end behageligt. Det kunde jo have indbragt mig en sikker og god indtægt, om jeg ikke havde fundet, at det var uærligt at tage deres penge, naar jeg var sikker paa, at de aldrig vilde kunne anvendes som skuespillere. Mange gange blev jeg desværre aldeles rasende over, at de kunde huse en saadan indbildskhed at tro sig kaldet til at dyrke denne skønne kunst. Jeg var alt andet end behagelig mod dem, da jeg uden naade og barmhjertighed erklærede dem for umulige.

Jeg mindes en ung dame, som af ulykkelig lyst til theatret opgav en udmærket stilling; reiste fra det hele og gang paa gang kom for at forsikre mig om, at der ikke fandtes det offer i verden, som hun ikke vilde bringe blot for at faa komme til theatret. Men jeg svarede hende, at om hun end vilde ofre sit liv for denne sag, saa var det spildt, da hun var kemisk rensset for talent og dertil af et meget uheldigt theaterydre, liden og tyk. Det stakkels menneske sad udenfor min dør og storgræd til langt ud paa kvelden; hun var rent ulykkelig. Hendes broder skrev til mig, at hele hendes familie var i stor uro og sorg over hende, da hendes gode forretning stod paa spil. Han bad mig indstændig at fraraade hende dette, som jeg da allerede forlængst havde gjort.

Der kom de mest umulige, som vilde blive skuespiller-

inder. Én, som jeg fandt for gal, spurgte jeg, hvorledes det var faldt hende ind at ville gaa til theatret med hendes stygge sprog og raa udtale. Hun svarede, at denne lyst havde hun faaet, fordi de hjemme fandt, at hun var saa morsom i herreklæder, og hendes fader vilde betale mig svært godt, om jeg vilde læse med hende. «Ja, Dere skal faa saa mye, Dere forlanger,» tilføiede hun; «for han far k a n betale, ska' jeg si' Dere; der er inte no'e iveien for det da.» Trods dette fordelagtige tilbud bad jeg hende saa venlig at «gaa hjem og lægge sig».

Der var desværre mange, som jeg fornærmede og som gik i vrede fra mig; thi for at betage dem lysten, abede jeg efter deres maade at tale og bevæge sig paa og spurgte, om de troede, at saadanne manérer og saadant sprog kunde taales paa en scene. Flere af disse var virkelig dannede damer og af god familie, men de fleste af dem var «bidt af en gal skuespiller», som det heder, og naar denne ulykkelige lyst «rider» dem, saa raser de, og det gjælder da at stagge dem itide, før de gjør baade sig selv og dem, som skal se paa dem, rent fortvilede. Jeg led bogstavelig talt kvaler ved at høre paa dem. Enkelte kunde sige en og anden replik, som der var mening i; men alt det andet maatte fuldstændig i støbeskeen, før der kunde være tale om at anvende dem paa theatret.

Mange har jeg dog haft stor glæde af. Som: CONSTANCE BRUN, fru WETTERGREN, HJALMAR HAMMER, AGNETE SCHIBSTED, ASTRID LOUS og flere.

Det første, CONSTANCE BRUN (senere fru IHLEN) bad mig om, var, at jeg maatte være oprigtig mod hende, og hvis jeg ikke fandt virkelig begavelse, da at sige den rene sandhed; hun vidste ikke noget ynkeligere end en middelmaadig skuespillerinde, — alt andet var at foretrække for denne stilling. Hun læste kun et par replikker af den unge piges rolle i PAILLÉRON'S «Gnisten», derpaa slog hun op en glad, sød,

ungdomsfrisk latter, som formelig gav gjenlyd i mit hjerte. Jeg slog bogen sammen, tog hende i mine arme og udbrød: «Der behøves ikke mer, De er kaldet, vær sikker paa det!»

Det er saa ofte hændt mig, at en virkelig begavelse er kommet med mistro om sig selv, medens det har været et særkjende for ubegavede, at de har havt stor tro og overbevisning om, at de er kaldede. Denne mistillid til sig selv havde ogsaa fru WETTERGREN; men prøve vilde hun, før fik hun ikke ro. Og man ser jo resultatet; hun er en flink og intelligent skuespillerinde.

Det være langt fra mig at ville forlange, at theatret kun burde bestaa af første rangs talenter. Aa nei, de vokser ikke paa træer. Intet sted i verden kan et theater være besat med bare store begavelser; men intet sted er det vel som her, at de unge anser det som en personlig fornærmelse, naar de tildeles smaaroller. Er de virkelig besjælede af lyst og interesse for kunsten, og vil de endelig være ved theatret, saa bør de jo vide, at det er ligesaa vigtigt, at de mindre roller spilles godt som de større, — for det hele indtryks skyld. De faar trøste sig over skuffelsen ved ikke at faa store roller med den replik, som dronning Zoë siger til Georgius i «Væringerne i Myklegaard», da hun bebreider ham hans misundelse mod Harald Haardraade: «Est du ei sol, saa find dig smukt beskedent i at være maane.»

Jeg forstaar ikke den selvsikkerhed, som flere af de unge er i besiddelse af, naar de tror, der snart sagt ikke findes en rolle, som de ikke synes, de godt skulde kunne klare. Saa gammel skuespillerinde jeg er, har det ofte hændt, at naar jeg ikke har faaet frem det, jeg har tænkt, er jeg bleven saa rent mistrøstig, at jeg har tvilt paa, om mit talent er virkeligt; og hr. SCHRØDER samt flere af mine direktører har hørt mig klage over, at jeg ikke fandt, jeg kunde spille den eller den rolle godt nok.

Ofte hører jeg med forbauselse flere ytre den mest brændende lyst efter at spille roller, som deres selvkritik — om de eiede en gnist af den — vilde sige dem laa ligesaa langt fra deres evner, som maanen ligger fra jorden. Gid jeg havde noget af denne selvtilid!

Naar jeg f. eks. spiller i BJØRNSON'S «En fallit», er jeg rent fortvilet; jeg har da en følelse, som om jeg har en møllesten om halsen. Jeg finder og har altid fundet, at denne rolle ganske maatte være som skrevet for fru GUNDERSEN; men direktion, forfatter, ja alle har fortalt mig, at jeg spiller den udmerket. Naar jeg har bedt mig fri for den, har SCHRØDER svaret, at BJØRNSON forlanger, at jeg skal spille den, da han finder mig flink i rollen; jeg har ogsaa faaet stor ros i alle blade for den. Jeg tror knapt, at jeg har arbeidet med nogen rolle som med denne; men jeg er stadig misfornøiet med mig selv deri.

Det hænder ikke saa sjelden, at jeg beder mig fritaget for roller, fordi jeg tror, jeg ikke magter dem. SCHRØDER sagde engang til mig: «Men Herre Gud, fru WOLF, jeg troede, De skulde blive saa glad, for den rolle ligger jo ypperlig for Dem; dog, jeg skal føie Dem for engangs skyld.» Frøken REIMERS fik rollen; det var i «Broder Russ». «Det er underligt med Dem, fru WOLF,» sagde SCHRØDER, «at næsten altid, naar De kommer paa kontoret, saa er det for at bede Dem fritaget for roller, medens de fleste kommer her for at plage mig med bønner om en eller anden rolle.»

Det er ogsaa en ting, som er en stor plage for mig, og det er, at jeg endnu altid er saa bange den første gang, jeg skal op i en ny rolle. Til min store forbauselse, ja jeg kan gjerne sige misundelse, ser jeg flere af kameraterne gaa saa rolig til sin rolle, som om det var den letteste sag af verden. Jeg er i begyndelsen især saa angst, at jeg formelig har feber; jeg tror, det er derfor, jeg aldrig kan blive kvit min

nervøsitet. Det samme var tilfældet med JOHANNES BRUN; han kunde den første aften være saa nervøs og angst, saa sveden randt af ham. Jeg har følt hans haand skjælte mer end en gang af angst. Med PHISTER var det ligedan; han klagede over den ulidelige angst, han følte hver gang, han skulde spille en ny rolle.

MIT 30-AARS JUBILÆUM.

I 1883 havde jeg mit 30-aars jubilæum. Jeg havde det store mod at optræde i min debutrolle: Lisbet i «En søndag paa Amager», og det gik udmerket. JOHN PAULSEN skrev følgende digt i anledning af dagen i et Kristiania-blad:

Til LUCIE WOLF

ved hendes 30-aars jubilæum 19de juni 1883.

Vor kunst er fuld af alvor som vort hjem.
I sagn og digtning vore høie fjelde
har kastet ind de mørke skyggers vælde.
Et drag af glæde bryder sjelden frem,
dog findes den. — Se blot den viltre elv,
der danser, nynnende paa frihedssange,
se birken lyse mod det solblaa hvælv! —
Ak, den som kunde dalens glæde fange!

Det, du forstod, du fagre lattermilde
vaarbud med elvenyn og birkeduft,
Din skjemt steg seirende som lærkens trille
et solglimt blev du i vor graaveirsluft

Din latter er den sprudlende cascade,
 der sprøiter perlers dug paa vore saar;
 dit friske ord — en regn af rosenblade.
 Med sang og klang du kom — en vaar i vaar.

I vaarens dragt du derfor stedse svæver,
 en dronning over alle unges sind!
 Det land, hvorover mildt du sceptret hæver,
 har latter smil — ei taarer trænger ind.
 Med Holberg, Wessel gaar du haand i haand,
 og legende du tolker deres lune.
 Din fødeby gav dig Pernilles aand,
 dit dybe smilehul er viddets rune.

Saa mangel kunstnersjæl med taarers braad
 sit navn har skrevet ind i tidens tanker,
 du, scenens lysalf, fik en bedre lod,
 som broget arabesk dit navn sig ranker.
 I smil du strøed roser paa vor vei,
 sødt sladrende du smerten bød at tie,
 og derfor, naar vi takfyldt mindes dig,
 vi smile maa — for smilet er Lucie.

Til denne min benefice havde jeg den store glæde at have min elskede fru GRUNG siddende i «sniplogen». For at glæde mig og som minde om Bergen havde hun sat en buket røde blomster i brystet. Som man kanske husker, maatte hun, naar jeg spillede i Bergen, altid have en rød sløife paa, for at jeg kunde se hvor hun sad.

Jeg ønskede meget at kunne fremsige en prolog af HENRIK IBSEN ved mit 30-aars jubilæum, og jeg tilskrev i den anledning digteren, som dengang opholdt sig i Rom. Hans svarbrev paa denne min anmodning gjengiver jeg i sin helhed. Endskjønt det dengang blev optaget i «Morgenbladet» og saaledes vil være en del af min bogs læsere bekendt, er det dog et altfor interessant indlæg til ikke ogsaa at medtages her.

«Rom, den 25de maj 1883.

Kjære fru Wolf!

I begyndelsen af denne maaned havde vi den uventede fornøielse at modtage et brev fra Dem. Brevet var jo rigtignok stilet til min hustru; men da det i hovedsagen vedkommer mig, saa tillader jeg mig herved personlig at besvare samme.

De ønsker fra min haand en prolog til den festforestilling, som i juni skal gives paa Kristiania theater i anledning af Deres 30-aarige kunstnervirk-somhed dersteds.

Gid jeg saa sandt kunde efterkomme Deres anmodning. Intet skulde været mig kjærere. Men jeg kan det ikke; jeg kan det ikke for min overbevisnings og for min kunstbetragtningens skyld. Prologer, epiloger og alt sligt noget burde ubetinget forvises fra scenen. Der hører kun den dramatiske kunst hjemme; og deklamation er ikke dramatisk kunst.

Prologen skulde naturligvis være paa vers; thi saa er jo skik og brug. Men jeg kan ikke være med paa at holde denne skik og brug i live. Verseformen har tilføiet skuespilkunsten overmaade megen skade. En scenisk kunstner, der har sit repertoire i samtidens skuespildigtning, burde ikke gjerne tage et vers i sin mund. Den versificerede form vil neppe finde nogen nævneværdig anvendelse i den nærmeste fremtids drama! thi fremtidens digterske intentioner vil sikkert ikke kunne forliges med den. Den vil derfor gaa til grunde. Kunstformerne dør jo ud lige saa vel som urtidens urimelige dyreformer døde ud, da deres tid var omme. En femfodet jambe-tragedie er jo allerede nutil-dags en ligesaa sjelden forekomst som den fugl dodo, hvoraf der kun lever nogle ganske faa individer nede paa en afrikansk ø.

Jeg selv har i de sidste 7—8 aar neppe skrevet et eneste vers, men udelukkende dyrket den ulige vanskeligere kunst at digte i jævnt sandfærdigt virkelighedssprog. Det er gennem dette sprog at De er bleven den udmærkede kunstnerinde, De nu er. Glatte vers har aldrig hjulpet Dem til at bestikke nogens omdømme.

Men hertil kommer, hvad der synes mig at være hovedsagen. I en prolog skal der siges publikum allehaande behageligheder; der skal takkes for overbærenhed og for veiledende domme; kunstneren skal gjøre sig selv saa bitte liden, som det gennem de rimede krinkelkroge blot er muligt. Men er der nu sandhed i saadant noget? De ved selv, lige saa godt som jeg, at det ikke er sandhed. Forholdet er netop det omvendte. Det er ikke Dem, der staar i gjæld til publikum; det er publikum, der skylder Dem saa uendelig meget for Deres 30-aarige trofaste arbeide.

Det er dette synspunkt, som jeg mener at en betydelig kunstner, af

hensyn til sig selv og til sin stand, pligter at fastholde. At jeg med denne opfatning ikke godt kan bekvemme mig til at sætte en prolog sammen for den omhandlede anledning, vil De visst selv maatte indrømme.

Men kan jeg end ikke tjene Dem i dette punkt, saa haaber jeg dog at De lige fuldt vil modtage den tak, jeg herved sender Dem, en tak for alt, hvad De har været og fremdeles er for vor sceniske kunst, og særlig en tak for den fremragende andel, De har taget i gjengivelsen af saa mange af mine egne dramatiske arbejder.

I det haab og med det hjertelige ønske, at der endnu maa ligge en lang og lys kunstnerbane foran Dem, tegner jeg mig med gammelt venskab.

Deres hengivne

HENRIK IBSEN.»

SLUTNING.

Min datter SIGRID's musikalske anlæg havde nu udfoldet sig. Efter at hun i 3 aar havde været knyttet til konservatoriet i Kjøbenhavn, hvor hun var GADE's erklærede yndling — han forskaffede hende ogsaa friplads ved konservatoriet —, begyndte hendes stemme at udvikles, og hendes første sanglærer blev HARTMANN, som merkværdig nok ogsaa var hendes faders første lærer.

Paa et besøg i Kristiania sang hun for EDVARD GRIEG. Det blev bestemmende for hendes fremtid. Ved GRIEG's rosende anbefaling og ved Kristiania rigmænds — væsentlig statsraad ASTRUP's — bistand og statens stipendium kunde hun i flere aar opholde sig i udlandet, navnlig i Paris, hvor hun nød godt af madame VIARDOT-GARCIA's glimrende veiledning.

Efter at have gjestet flere steder, tog hun fast engagement ved Stockholms opera. Nu var det hende og mig meget om at gjøre at vise folk herhjemme, hvor langt hendes kunst var fremskreden, for at de kunde se, at det ikke var spildt, som de havde ofret paa hende.

Men hun søgte 2 à 3 gange forgjæves om at faa optræde paa den scene, hvor hendes forældre havde virket i

Fru SIGRID WOLF-SCHÖLLER som Carmen.

saa mange aar. Der blev stadig svaret, at OSELIO havde betinget sig retten dertil for saa og saa lang tid.

Jeg søgte da om en sommerbenefice, som ogsaa tilstodes mig, og idet jeg fulgte et godt raad, tog jeg «Carmen» til opførelse, hvorved jeg gav min datter den forønskede anledning til at optræde. Chefen gav ogsaa straks sin tilladelse; thi det havde været ubehageligt for ham gang paa gang at negte min datters optræden, da han interesserede sig meget for hendes stemme og dramatiske begavelse. Da det ikke ligger mange aar tilbage i tiden, kjender man resultatet. Det gik aldeles glimrende. Jeg selv havde kun at sige nedenstaaende prolog af NORDAHL ROLFSEN:

«Jeg er lidt flau — jeg ved ikke vist,
 hvad det er, jeg skal spille ikveld.
 Jeg synes næsten, jeg er en statist,
 som bare skal sige: Velkommen — farvel.
 Men kanske, naar alting kommer til alt,
 saa er det i grunden ikke saa galt,
 at hun synger for én gangs skyld, min datter,
 til benefice — for sin forfatter.

Jeg sa' til mig selv: Du kan ei fortie,
 du er ikke længer ung, Lucie.
 Stemme har du jo havt for to,
 baade «Paa Amager» og i «Domino»,
 men Vorherre ved: Har du triller i barmen
 og koloratur til at synge i «Carmen»?
 Og naar det er noget, som skal «monne og dra»,
 saa er det jo «Carmen», folk vil ha'!
 da laante jeg én, som jeg har i mente:
 Min egen, kjære zigeunerjente.

Ja, skam at sige, saa mener jeg,
 hun har zigeunerblodet fra mig,
 slig som jeg var for firti aar
 med brændende blik og kulsort haar,
 stormende frem paa dansende fod

livet og lykken og glæden imod!
 Jeg skulde nok traadt, — hvad nu I ler a' —
 en rigtig bedaarende habanera;
 Jeg skulde nok klaret, — hvad nu jeg ei mægter, —
 baade korporal og tyrefægter.

Jeg er ikke spansk mer, — næsten jeg tror,
 min bedste rolle, det er en mor,
 som gjerne gjemt bag kulissen staar,
 imens hendes barn frem for lamperne gaar.
 Endnu kan mit hjerte banke og brænde,
 men det er især, naar det gjælder hende,
 det unge skud, som nu skyder frem
 friskt fra et gammelt kunstnerhjem.

Saa neier jeg ydmygt og siger farvel;
 hvad kunde jeg bedre byde ikveld
 eder, venner, som vilde mig gjeste:
 I hjertets repertoirebog
 det er, naar sandhed skal siges, dog
 min ungdoms speil — ja, mit barn det bedste.

Efter at min datter i flere aar havde virket ved Stockholms opera og der vundet stor sympathi baade for sin stemme og sit dramatiske talent, reiste hun over til verdensudstillingen i Chikago, hvor hun var engageret til flere koncerter. Som følge af den succes hun gjorde her, fik hun engagement ved New-Yorks store opera.

Det var som WAGNER-sangerinde hun her væsentlig høstede sine laurbær. Hun blev re-engageret til følgende vinters saison. Men hun vendte ikke tilbage til Amerika, da hun imidlertid var bleven gift med ingeniør KNUD SCHØLLER, cand polit., der er ansat i Kjøbenhavn. Nu optræder hun væsentlig og kun leilighedsvis paa koncerter.

I sommeren 1895 reiste hun med mig paa turné i Norge. Det var vel med altfor smigrende ord, kritikken omtalte os, hvor vi kom frem; men at vi gjorde lykke, maa jeg jo nok bekjende, og væsentlig i Bergen.

Jeg blev som ung igjen ved al den kjærlighed, hvormed vi der begge blev omfattede. Mine bekjendte og de, der havde seet mig spille i ungdommen, kom og takkede mig for en uforglemmelig aften, hvor jeg havde fremtryllet for dem minderne fra min ungdoms glansroller, og deres hjerter havde jublet af fryd over at se, at jeg — trods de mange mellemliggende aar — endnu havde bevaret min friskhed. Om min datter sagde de, at hun mindede dem om mig, saa de maatte elske hende, selv om hun ikke med sin herlige stemme for altid havde sunget sig ind i deres hjerter.

Fra en liden — mig ganske ukjendt — pige fik jeg et brev, hvori hun, efter at have takket os for koncerten, som hun havde været paa, blandt andet skriver, at hendes moder havde sagt, at hun maatte huske, at det, at hun havde faaet se og høre LUCIE WOLF, det var det samme, som naar de gamle saa OLE BULL.

*

*

*

Idet jeg hidsætter følgende lille digt af komponist Ole Olsen i «Aftenposten» til mit 40-aars jubilæum, vil jeg slutte min bog med det haab og fromme ønske, at den maa have moret ialfald nogle af mine ærede læsere og læserinder ligesaa godt, som den har moret mig selv at skrive.

Til LUCIE WOLF

ved hendes 40-aars jubilæum 5te juni 1893.

En kunst, hvor aanden og hjertet mødes,
et spil, hvor taaren af smilet dødes,
naar ord og tone tar stevnestund
med stev og lok ifra folkets mund.

Et foraarsgry med en skyfri himmel,
en sommerdag under blomstervrimmel.
et høstkveldshaab i et kunstnerkald.
et liv i lys selv mod solefald.

TILLÆG.

For mig har min kunst været alvor. Jeg finder, at alle vi kunstens udøvere har store forpligtelser, først mod kunsten selv, dernæst mod kollegaerne og publikum. Jeg har igunden, uden at ville det, stødt nogen af dem, som jeg «staar i baas» sammen med, som det heder; de er jo saa sinte paa mig, saa jeg kan resikere at komme for tamperetten.

Frøken PARELIUS advarede mig en dag, jeg mødte hende udenfor theatret: «Tag nu munden din ivare, Lucie, du bliver saa vist tre-marks-mand.» (Det vil sige at blive mulkteret for sin mund.) «De er saa gale paa dig deroppe, saa gak ei did; thi du vinder intet uden en banket trøie, som HOLBERG siger.» Men om de saa alle sammen raser aldrig saa meget mod mig, saa staar jeg ved, hvad jeg har sagt. Jeg faar trøste mig med Steensgaards ord i «De unges forbund»: «Jeg vil noget, som der er skjønhed i,» eller med Bastian Monsens ord i samme stykke: «Jeg føler mig saa sterk, jeg maa gjøre noget.»

Fru HEIBERG paapeger i sin bog saa mange misgreb, som gik isvang ved det kongelige theater i Kjøbenhavn, hvorved hun vakte en hel storm af uvilje mod sig; men

hun fandt vel, at HOLBERG's ord, som han skrev over for-teppet paa theatret i hans tid, var rette og træffende, og som forresten passer lige godt til alle tider; de lyder saaledes: «Ey komme inden disse Døre, hvad hæsligt er at skue eller høre.» Ak ja, det er skønne og sande ord! Han vidste vel, hvor alvorlig og lærerig en kunstanstalt bør være.

Man har spurgt, med hvad ret jeg tillader mig at kritisere mine kamerater. Naar man skal nedskrive sit levnetsløb som kunstnerinde, er det vel umuligt ikke at komme til at nævne dem, man i saa mange aar har virket sammen med. Jeg har jo samme ret, som enhver kunstner, der skildrer, hvad der i hans samtid har virket hemmende eller løftende i hans kunst, og da vi skuespillere særlig er afhængig af hverandre, saa er det mig aldeles umuligt, naar jeg skriver om mit eget sceniske liv, ikke ogsaa at medtage kollegaernes.

Jeg troede ikke at fornærme nogen ved at paapege, hvilket rollefag der ligger for den og den person. Jeg var saa naiv at tro, at naar man havde den rette opfatning af sin kunst, er denne lige stor og betydningsfuld, i hvilket fag man optræder.

Der var ingen, som fortalte mig, før jeg begyndte paa min bog, at jeg ikke havde lov at omtale mine kamerater. Tvertimod, baade disse samt mine overordnede raadede mig sterkt til dette arbeide, som virkelig har interesseret mig meget.

Jeg tænkte at jeg, som er en af grundlæggerne for norsk skuespilkunst, og som har virket i denne i snart 45 aar, maatte — uden at fornærme nogen — have lov til at sige min mening om et og andet til belærelse for de yngre, som kommer til theatret. Jeg vil bede dem af kameraterne, som har følt sig stødt over mine ord, om at lægge merke til, at jeg ingenlunde har undladt at paapege de feil, jeg selv er i besiddelse af, og at jeg har kritiseret, ja, harcelleret mig selv i roller, som jeg efter min mening ikke burde have spillet.

Man har sagt, at min mening om mine samtidige først efter min død burde blive bekendt. Ja, det kan gjerne være; men jeg kan ikke gjøre dem den store tjeneste at dø endnu. Og jeg har stor lyst til at sige min mening, medens jeg lever, naar jeg ikke siger den paa en krænkende maade til dem, jeg sigter til. Uagtet det kan være ubehageligt nok for mig, saa vil jeg heller tage pryglene. Forresten kan jeg ikke forstaa, at sandheden vilde blive lettere at høre, fordi om jeg ikke levede mer. Man har da vel ikke ment, at bogen først skulde udkomme, naar alle de i denne bog nævnte personer var døde?

En af mine venner har trøstet mig med, at det er modigere at sige sin mening, medens man lever. Men man faar da, som jeg, døie ondt, fordi man siger den rene sandhed.

BJØRNSTJERNE BJØRNSEN har dog trøstet mig bedst ved det brev, han tilskrev mig og som han gav mig tilladelse til at offentliggjøre i «Morgenbladet». Det lyder saaledes:

«München, Steinsdorfstrasse, 10.

Kjære fru WOLF.

Jeg har et minne om Dem, som i sin art er det skjønneste, jeg har sét. Det er Deres debut på Kristiania teater i «En søndag på Amager». Strålende av ungdom og skjønhed med livsglædens overmod kunde De ikke stå stille et halvt sekund; De stod og hopped når De sang med Jochum, De så på publikum som in i en stor spejel, i røsten var en klang av skjø og en smægten av kjærlighed således sammenflettet (og det samme så forstærket i blikket), at en trodde, han hadde det sunneste og søteste foran sig, som verden kunde præstere! Figuren og bevægelserne var fulle av fryd, ung, skjø livsfryd, hodet rikt på de allersnorrigste påfund, det tykke, mørke hår, gangens og væsenets rytmer gav et sådant billede av overskud, at i alle fall for mig var De et levende, sprudlende digt.

Denne unge livskilde øser De ænnu av efter så mange og ofte strænge arbeidsår! Av den flød minnerne om vort samarbejde. I det skriftstykke har De rejst Dem selv et monument, idet De vilde reise mig et; ti sådan kan bare den skrive, der har levet rikt og varmt, ælsket poesi og selv været poesi! Og som paa sine gamle dage ænnu har kraften og glæden av det!

Tak.

Det er sant, at dengang de tog teatret fra mig, de, som intet hadde med det å bestille, dengang voldte de mig den største smærte, jeg har hat. En velvoksen man kan ingen større smærte føle æn den å miste sin gjærning.

Dengang var teatret det for mig, som leret er for skaberkraften, ansvarets post er for statsmannen, herskeren, — nemlig selve livet. Før en kamp jeg gjennomlevede, før min trang fant en annen form! Hvormange hundre nætter jeg drømte, at nu var jeg der igjen, nu kom I alle mot mig! Jeg turde i åreis ikke sætte min fot der for ikke å rive alle sårene op.

Og nu? Å, siden mange, mange år velsigner jeg den dag, de med tvang drøg mig bort fra teatret!

For mig blev det en omskapelse, jeg ikke straks nådde, men som efterhånden udvidede syn og ævner og med dem formålene.

Det er ikke, som De tror og skriver, kjære fru Wolf, at jeg senere «har rodet mig op i så meget stygt». De er ænnu så ung i kraft, at De vil leve den dag, min gjærning — om også i mange mindre ting feiltagende — vil ses på som så samlet og stærk, at den regnes med blant det, som har givet samtiden mål og karakter. Det er ikke mine fiender, som har den siste dom over mig.

Måtte De nu oppleve en glæde, svarende til den, Deres modige, varme sjæl har git min hustru og mig idag!

Med hilsen til alle Deres kjære, og alle venner ved teatret, fremfor alle Gundersen's, — ænnu én gang min tak!

Deres

BJØRNSTJERNE BJØRNSEN.

INDHOLD.

	Side.
Mit barndomsljøm	5
Skoledagene	16
Første gang paa scenen	30
Johannes Brun	46
Paa landet	63
I byen igjen	69
Et stort omslag	86
Det norske theater	105
Til Kristiania	145
Prøve ved Kristiania theater	157
I Kjøbenhavn	167
Nyt repertoire	171
Skuespilkunsten	177
Vore artistiske direktører	194
Gjestespil	211
Glæde og sorg	225
Mit 25-aars jubilæum	243
Et og andet fra theaterlivet	254
Smaatræk fra Bergen	271
Gamle venner	283
Hvem bør gaa til scenen?	290
Mit 30-aars jubilæum	296
Slutning	300
Tillæg	305
